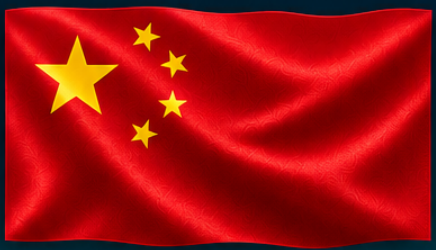
Համաշխարհային բանկ և Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոն (DRC)

Չինաստանում աղքատության կրճատման չորս տասնամյակ

Շարժիչ ուժերը, դասերն աշխարհի համար և հետագա ուղին

Հայերեն թարգմանությունը՝

Գիորգի Թումասյան

«Հայկի նետ» Հայկական ռազմավարական կենտրոն

Չինաստանում աղքատության կրճատման չորս տասնամյակ

Շարժիչ ուժերը, դասերն աշխարհի համար և հետագա ուղին

Համաշխարհային բանկ
Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության Պետական խորհրդի
Զարգացման հետազոտությունների կենտրոն

Հայերեն թարգմանությունը՝ Գիորգի Թումասյան: Պատրաստված է «Հայկի նետ» հայկական ռազմավարական կենտրոնի համար:

Armenian translation by Giorgi Tumasyan for Hayk's Arrow Armenian Strategic Center.

Բնօրինակը՝ 2022 թ. • Հայերեն տեղական հրատարակություն՝ 2026 թ.

Իրավունքներ և հրատարակության տվյալներ

© 2022 Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկ / Համաշխարհային բանկ և Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոն

1818 H Street NW, Washington, DC 20433
Հեռախոս՝ 202-473-1000, կայք՝ www.worldbank.org

Որոշ իրավունքներ պաշտպանված են: Բնօրինակի տպագրության նշում՝ 1 2 3 4 25 24 23 22:

Այս աշխատությունը Համաշխարհային բանկի և Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոնի աշխատակիցների աշխատանքի արդյունքն է:

Աշխատության մեջ արտահայտված բացահայտումները, մեկնաբանություններն ու եզրակացությունները պատկանում են հեղինակներին և պարտադիր չէ, որ արտացոլեն Համաշխարհային բանկի, նրա գործադիր տնօրենների խորհրդի, նրանց ներկայացրած կառավարությունների կամ Չինաստանի կառավարության տեսակետները կամ ենթադրեն նրանց պաշտոնական հավանությունը: Համաշխարհային բանկը և ՉԺՀ Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոնը չեն երաշխավորում այստեղ ներառված տվյալների ճշգրտությունը, ամբողջականությունը կամ արդիականությունը և պատասխանատվություն չեն ստանձնում տեղեկությունների սխալների, բացթողումների կամ անհամապատասխանությունների, ինչպես նաև շարադրված տեղեկությունների, մեթոդների, գործընթացների կամ եզրակացությունների օգտագործման կամ չօգտագործման համար:

Այստեղ ոչինչ չի հանդիսանում և չպետք է մեկնաբանվի կամ դիտարկվի որպես Համաշխարհային բանկի արտոնությունների ու անձեռնմխելիության սահմանափակում կամ դրանցից հրաժարում. դրանք բոլորը հստակորեն պահպանվում են:

Իրավունքներ և թույլտվություններ

Այս աշխատությունը հասանելի է Creative Commons Attribution 3.0 IGO արտոնագրով (CC BY 3.0 IGO)՝ http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/igo: Creative Commons Attribution արտոնագրով դուք ազատ եք պատճենելու, տարածելու, փոխանցելու և հարմարեցնելու այս աշխատությունը, այդ թվում՝ առևտրային նպատակներով, հետևյալ պայմաններով:

Հեղինակային վերագրում: Խնդրում ենք աշխատությունը վկայակոչել հետևյալ կերպ. World Bank and the Development Research Center of the State Council, the People's Republic of China. 2022. Four Decades of Poverty Reduction in China: Drivers, Insights for the World, and the Way Ahead. Washington, DC: World Bank. doi:10.1596/978-1-4648-1877-6. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO:

Թարգմանություններ: Այս աշխատությունը թարգմանելու դեպքում հեղինակային վերագրման հետ խնդրում ենք ավելացնել հետևյալ ծանուցումը. «Այս թարգմանությունը չի պատրաստվել Համաշխարհային բանկի կողմից և չպետք է համարվի Համաշխարհային բանկի պաշտոնական թարգմանություն: Համաշխարհային բանկը պատասխանատու չէ այս թարգմանության որևէ բովանդակության կամ սխալի համար»:
Բնօրինակի պարտադիր ծանուցումը՝ բառացի. This translation was not created by The World Bank and should not be considered an official World Bank translation. The World Bank shall not be liable for any content or error in this translation.

Հարմարեցումներ: Այս աշխատությունը հարմարեցնելու դեպքում հեղինակային վերագրման հետ խնդրում ենք ավելացնել հետևյալ ծանուցումը. «Սա Համաշխարհային բանկի բնօրինակ աշխատության հարմարեցում է: Հարմարեցման մեջ արտահայտված տեսակետների և կարծիքների համար բացառապես պատասխանատու են հարմարեցման հեղինակը կամ հեղինակները, և դրանք չեն արժանացել Համաշխարհային բանկի հավանությանը»:
This is an adaptation of an original work by The World Bank. Views and opinions expressed in the adaptation are the sole responsibility of the author or authors of the adaptation and are not endorsed by The World Bank.

Երրորդ կողմերի բովանդակություն: Ո՛չ Համաշխարհային բանկը, ո՛չ ՉԺՀ Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոնը պարտադիր չէ, որ տիրապետեն աշխատության բովանդակության յուրաքանչյուր բաղադրիչի իրավունքներին: Հետևաբար նրանք չեն երաշխավորում, որ աշխատության մեջ պարունակվող բովանդակության օգտագործումը չի խախտի երրորդ կողմերի իրավունքները: Նման խախտումից բխող պահանջների ռիսկը կրում եք բացառապես դուք:

Իրավունքների և արտոնագրերի վերաբերյալ բոլոր հարցումները պետք է հասցեագրվեն՝ Office of the Publisher, The World Bank, 1818 H Street NW, Washington, DC 20433, USA, ֆաքս՝ 202-522-2625, էլ. փոստ՝ pubrights@worldbank.org:

Բնօրինակի ISBN (տպագիր)՝ 978-1-4648-1877-6
Բնօրինակի ISBN (էլեկտրոնային)՝ 978-1-4648-1878-3
DOI՝ 10.1596/978-1-4648-1877-6

Բնօրինակի շապիկի ձևավորումը՝ Critical Stages, LLC: Հայերեն հրատարակության համար ստեղծվել է նոր շապիկ:

ԱՄՆ Կոնգրեսի գրադարանի վերահսկիչ համար՝ 2022941588

Հայերեն հրատարակության նշում

Այս գիրքը Համաշխարհային բանկի և Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոնի (DRC) 2022 թվականի համատեղ ուսումնասիրության ամբողջական հայերեն թարգմանությունն է: DRC-ն Չինաստանի կառավարությանը կից հետազոտական հաստատություն է: Աշխատությունն ուսումնասիրում է աղքատության կրճատումն ու տնտեսական զարգացումը· այն Չինաստանի ամբողջական քաղաքական կամ մարդու իրավունքների պատմությունը չէ, և դրա հրատարակումը չի նշանակում Չինաստանի քաղաքական համակարգի համընդհանուր հավանություն: Հեղինակների գնահատականներն ու առաջարկները պահպանված են իրենց հրապարակման ժամանակի համատեքստում:

Օրական 1.90 ԱՄՆ դոլարի միջազգային շեմը գրքում արտահայտված է 2011 թվականի գնողունակության համարժեքությամբ (PPP): Աղքատության ազգային գյուղական շեմն ունի յուանով և համապատասխան գների տարեթվով իր առանձին հիմքը: Դրանք շուկայական փոխարժեքով դոլարներ չեն: 2020 թվականի ազգային գյուղական չափանիշով արդյունքը չի նշանակում աղքատության բոլոր ձևերի վերացում· պահպանվել են ավելի բարձր շեմերի և քաղաքային ու միգրանտ բնակչության խոցելիության մասին հեղինակների քննարկումները: Պատմական աղյուսակները նոր շեմերով չեն վերապիտակավորվել:

Հայերեն տարբերակում փոխվել են լեզուն, էջադրությունը, շապիկն ու նավարկությունը: Լայն աղյուսակները բաժանվել են հստակ պիտակավորված մասերի: Գծապատկերների տվյալային պատկերը, սանդղակները և սկզբնական աղբյուրները պահպանվել են, իսկ տեքստային պիտակներն ամբողջությամբ ներկայացվել են նաև հայերեն բացատրություններով: Բնօրինակի շապիկն ու

կազմակերպությունների տարբերանշանները չեն օգտագործվել: Երեք երեխայի քաղաքականության թվականի և բնագրում անորոշ նշված միավորի մասին հավելվել են կարճ, հստակ նշված խմբագրական ծանոթագրություններ: Բնագրի վիճակագրությունը չի թարմացվել, բացակայող տվյալներ չեն հորինվել:

Թարգմանության և հարմարեցված ձևավորման նկատմամբ կիրառվում է CC BY 3.0 IGO արտոնագիրը՝ իր պայմաններով և երրորդ կողմերի իրավունքների վերապահումով: Այս տարբերակը ոչ պաշտոնական է· այն չի ենթադրում սկզբնաղբյուրի հեղինակների կամ հաստատությունների հավանությունը:

3 նոյեմբերի 2026 թ.
«Հայկի նետ» հայկական ռազմավարական կենտրոն

Բովանդակություն

Չինաստանում աղքատության կրճատման չորս տասնամյակ 2

Իրավունքներ և հրատարակության տվյալներ 3

Հայերեն հրատարակության նշում 5

Բովանդակություն 7

Առաջաբան 13

Երախտագիտություն 17

Ամփոփագիր 20

Ընդհանուր պատկերը 20

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ ES.1. Աղքատության կրճատման Չինաստանի մոտեցման երկու հենասյուները 22

Ծանոթագրություններ 26

Հապավումներ 27

1. Ներածություն 28

Համատեքստ 28

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 1.1. Աղքատության կրճատումը Չինաստանում անցած 40 տարիների ընթացքում՝ 2010 թվականի չափանիշի հիման վրա 30

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 1.2. 1981 թվականից ի վեր համաշխարհային ծայրահեղ աղքատության կրճատման գրեթե երեք քառորդը բաժին է ընկնում Չինաստանին. աղքատների թիվն ըստ միջազգային շեմի, 1981–2017 35

Ծանոթագրություններ 35

Գրականություն 36

2. Գյուղական աղքատության կրճատման քառասուն տարիները . . 38

Ներածություն 38

Որո՞նք էին Չինաստանում աղքատության կրճատման շարժիչ ուժերը 40

Աղյուսակ 2.1. Աղքատության կրճատումը 1978–2019 թվականներին 41

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 2.1. Արագ տնտեսական աճը որպես աղքատության կրճատման շարժիչ ուժ 44

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 2.2. Գյուղական աղքատության կրճատման շարժիչ ուժերը, 1988–2018 47

Ծանոթագրություններ 52

Գրականություն 53

3. Չինաստանի տնտեսական վերափոխման և աղքատության կրճատման շարժիչ ուժերը 55

Ներածություն 55

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.1. Չինաստանի արագ և տևական տնտեսական աճն ուղեկցվել է տնտեսական արագ վերափոխմամբ, 1978–2018 թթ. 57

Գյուղատնտեսության արտադրողականության աճ. ավելի բարձր եկամուտներ և ընտրության ավելի մեծ հնարավորություն 62

ՆԵՐԴԻՐ 3.1. Գյուղատնտեսական տեխնոլոգիաների տարածումը՝ աղքատության կրճատման համար. ծածկաթաղանթի խթանումը Գույուանում 69

Աստիճանական արդյունաբերացում. ավելի լավ աշխատատեղեր՝ ավելի շատ մարդկանց համար 71

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.2. Աշխատանքի արտադրողականությունը, հատկապես արդյունաբերությունում, ապահովել է բարձր տնտեսական աճ, 1995–2018 թթ. 73

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.3. Մշակող արդյունաբերության զբաղվածությունն ու արտադրողականությունը, 1978–2001 թթ. 77

ՆԵՐԴԻՐ 3.2. Հմտությունների կատարելագործումը՝ աշխատելով սովորելու միջոցով. ինչպես Սե Դեուն Յունցզյայում հիմնեց փականներ արտադրող իր ընկերությունը 81

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.4. Աշխատողները շահել են աշխատատեղերի բազմազանեցումից և վարձու զբաղվածության ընդլայնումից, 1998–2013 թթ. . 84

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.5. Քաղաքային և գյուղական վայրերի աշխատավարձերի տարբերությունը կրճատվել է՝ հուշելով, որ Չինաստանը Լյուիսի շրջադարձային կետին հասել է մոտ 2007 թվականին 87

Կառավարվող քաղաքայնացում. բազմաթիվ օգուտներ միգրանտների և չմեկնած գյուղական ընտանիքների համար, սակայն հնարավորությունների պահպանվող անհավասարություն 89

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.6. Չինաստանում քաղաքայնացումը հետևել է մյուս արագ աճող տնտեսություններին նման ընթացքի, 1960–2019 թթ. 90

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.7. Ժամանակի ընթացքում միգրացիան հետևողականորեն աճել է, ինչպես նաև միգրանտների եկամուտների բաժինը տնային տնտեսության ընդհանուր եկամտի մեջ, 1993–2017 թթ. 95

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.8. «Շարժուն» բնակչության ամսական եկամուտը 97

Ենթակառուցվածքային ներդրումների ընդլայնում. ավելի լավ կապակցվածություն և աշխատատեղերի ստեղծում աղքատների համար . . . 102

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.9. Ենթակառուցվածքային ներդրումները կայուն աճել են 1990-ականների սկզբից 103

Ծանոթագրություններ 108

Գրականություն 115

4. Աղքատության մեղմման ռազմավարություններ 125

Ներածություն 125

Աղքատության մեղմման տարածքային ռազմավարությունները 127

ՆԵՐԴԻՐ 4.1. Աղքատության հասցեագրման զարգացումը. ինչպես Չինաստանն օգտագործեց միջազգային փորձագիտությունը 131

Սոցիալական պաշտպանության քաղաքականությունը 132

Աղյուսակ 4.1. Սոցիալական պաշտպանության հիմնական ծրագրերը Չինաստանի գյուղական և քաղաքային վայրերում, 2019 թվական կամ վերջին հասանելի տվյալներ 135

Աղքատության հասցեական մեղմման ռազմավարությունը 143

ՆԵՐԴԻՐ 4.2. Մարդկային ռեսուրսներն ու խթանները աղքատության հասցեական մեղմման համար 147

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 4.1. Կենտրոնական և նահանգային Աղքատության դեմ պայքարի հիմնադրամի հատկացումները, 2001–20 148

ՆԵՐԴԻՐ 4.3. Արևելք–Արևմուտք համագործակցությունը Նինսյա ինքնավար շրջանի աղքատ վարչական շրջանի տեսանկյունից 150

ՆԵՐԴԻՐ 4.4. Ինչպես թվային տեխնոլոգիաները ծառայեցվեցին աղքատության հասցեական մեղմմանը 153

Աղյուսակ 4.2. «Երեք երաշխիքներին» և անվտանգ խմելու ջրին հասած գրանցված աղքատ տնային տնտեսությունների բաժինը 158

Ծանոթագրություններ 160

Գրականություն 163

5. Չինաստանում աղքատության կրճատումից բխող հետևությունները 166

Չինաստանի մոտեցումն աղքատության կրճատմանը՝ համաշխարհային համատեքստում 166

ՆԵՐԴԻՐ 5.1. Չինաստանի աղքատության կրճատման քաղաքականությունը՝ որպես աղքատամետ կառավարման դեպքային ուսումնասիրությունa 171

Գրականություն 173

6. Հետագա ուղին 175

Ներածություն 175

Աճի և աղքատության կրճատման նոր շարժիչ ուժերը 176

Բարեկեցիկ Չինաստանի համար նոր չափանիշների և քաղաքականության նպատակների սահմանումը 180

Աղքատամետ զարգացման քաղաքականության և սոցիալական պաշտպանության ծրագրերի համակարգումը 183

Ծանոթագրություններ 186

Գրականություն 186

7. Եզրակացություններ 188

Ամփոփիչ դիտարկումներ 188

Գրականություն 192

Հավելված Ա. Տնային տնտեսությունների հիմնական հետազոտությունները 193

Գրականություն 196

Բնօրինակի էկոլոգիական հայտարարությունը 197

Առաջաբան

Անցած 40 տարիների ընթացքում Չինաստանում օրական 1.90 ԱՄՆ դոլարից ցածր եկամուտ ունեցող մարդկանց թիվը նվազել է մոտ 800 միլիոնով՝ կազմելով 1980 թվականից ի վեր աղքատության համաշխարհային կրճատման գրեթե երեք քառորդը: Չինաստանի ներկայիս աղքատության չափանիշներով՝ աղքատների թիվը նվազել է 770 միլիոնով: Ցանկացած չափանիշով Չինաստանում աղքատության կրճատման արագությունն ու ծավալը պատմականորեն աննախադեպ են:

2019 թվականին Ֆինանսների նախարարությունը, Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոնը և Համաշխարհային բանկը որոշեցին ամփոփել այս ձեռքբերումը: Գնահատումը հանձնարարվեց Չինաստանի Զարգացման միջազգային գիտելիքների կենտրոնի (CIKD) և Համաշխարհային բանկի աշխատակիցների խմբին: Գիտական հետազոտություններով և բազմաթիվ հիմքային ուսումնասիրություններով ամրապնդված նրանց աշխատանքն ամփոփված է այս զեկույցում: Այն ուսումնասիրում է Չինաստանում աղքատության մեղմման հիմնական շարժիչ ուժերը, դիտարկում Չինաստանի փորձի նշանակությունը մյուս զարգացող երկրների համար և առաջարկներ ներկայացնում երկրի քաղաքականության ապագա ուղղության վերաբերյալ:

Հիմնական եզրակացությունն այն է, որ Չինաստանում աղքատության կրճատման հաջողությունը հիմնվել է հիմնականում երկու հենասյուների վրա: Առաջինը տնտեսական արագ աճն էր՝ ապահովված լայն ընդգրկմամբ տնտեսական վերափոխմամբ, որն աղքատների համար ստեղծեց տնտեսական նոր հնարավորություններ և բարձրացրեց միջին եկամուտները: Երկրորդը պահպանվող աղքատությունը մեղմելու պետական քաղաքականությունն էր, որը սկզբում ուղղված էր աշխարհագրական դիրքի և տնտեսական հնարավորությունների պակասի պատճառով անբարենպաստ վիճակում գտնվող տարածքներին, իսկ այնուհետև

կենտրոնացավ աղքատ տնային տնտեսությունների վրա՝ անկախ նրանց բնակության վայրից: Չինաստանի հաջողությանը նպաստեց արդյունավետ կառավարումը, որն առանցքային էր թե՛ աճի ռազմավարության, թե՛ աղքատության կրճատման հասցեական քաղաքականությունների փոփոխվող ամբողջության հաջող իրականացման համար: Արտաքին աշխարհի առջև բացվելու սկզբում Չինաստանն օգտվեց նաև որոշ բարենպաստ ելակետային պայմաններից, օրինակ՝ մարդկային կապիտալի համեմատաբար բարձր մակարդակից:

Զեկույցն առանձնացնում է Չինաստանի փորձի մի շարք դասեր մյուս երկրների համար՝ ներառյալ կրթության վրա կենտրոնանալու, արտահանման ուղղվածության, ենթակառուցվածքներում շարունակական պետական ներդրումների և շուկայական մրցակցությանն աջակցող կառուցվածքային քաղաքականությունների կարևորությունը: Ապագային նայելով՝ այն դիտարկում է Չինաստանի աճի ապագա մոդելի հավանական կառուցվածքային տեղաշարժերը, այդ թվում՝ սպառման և բարձր արժեք ստեղծող ծառայությունների կողմը վերաբալանսավորումը և ածխածնային չեզոք զարգացման ուղուն անցումը, ինչպես նաև քննարկում է այդ անցումների հետևանքները քաղաքականության հետագա օրակարգի համար: Վերջապես, այն ընդգծում է գյուղի և քաղաքի միջև որակյալ կրթության պահպանվող բացերը վերացնելու, միգրանտ աշխատողների համար ավելի լավ սոցիալական պաշտպանություն ապահովելու և սոցիալական ապահովության տարբեր առկա քաղաքականությունների ինտեգրումն ընդլայնելու անհրաժեշտությունը՝ բացառման սխալները շտկելու և ընդհանուր արդյունավետությունը բարձրացնելու համար:

Այս զեկույցում ամփոփված աշխատանքը տևել է ավելի քան երկու տարի: Թիմը կազմակերպել է մի շարք աշխատաժողովներ և քննարկումներ պետական մարմինների, ինչպես նաև համապատասխան տեղական ու միջազգային փորձագետների և գիտնականների հետ: Հետազոտական խումբը դաշտային այցելություններ է կատարել Նինսյա և Չժեցզյան և նյութեր ստացել

այլ տեղական իշխանություններից· դրանք հիմք են ծառայել անցած 40 տարիների աղքատության կրճատման քաղաքականությունների փոփոխությունների ու արդյունավետության խորքային որակական հետազոտության համար: Զեկույցը օգտվել է նաև Չինաստանի Ազգային վիճակագրական բյուրոյի և Չինաստանի տնային տնտեսությունների եկամուտների հետազոտության աջակցությունից, որոնք տրամադրել են տնային տնտեսությունների հետազոտությունների տվյալները: Ընդհանուր նախագծի արդյունքում պատրաստվել է ավելի քան 20 հիմքային ուսումնասիրություն՝ ներառյալ քանակական վերլուծություններ, դեպքերի ուսումնասիրություններ և քաղաքականության իրականացման արդյունավետության որակական գնահատումներ: Այս զեկույցն ամփոփում է այդ բազմաթիվ աշխատանքների հիմնական արդյունքները:

Այս զեկույցը շարունակում է Համաշխարհային բանկի և Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոնի համատեղ հետազոտությունների բարի ավանդույթը: Սկսած 2012 թվականին հրապարակված China 2030 ուսումնասիրությունից՝ այս համատեղ զեկույցները նպատակ են ունեցել համադրել երկու կողմերի հետազոտողների տեսակետները և քաղաքականության առանցքային հարցերում հասնել հիմնական համաձայնության: Համատեղ հետազոտության օգուտը ոչ պակաս բխում է վերջնական զեկույցը նախապատրաստող, միմյանց ավելի լավ հասկանալուն ուղղված, երբեմն՝ աշխույժ քննարկումներից, քան վերջնական տեքստից: Հուսով ենք, որ այս զեկույցը՝ «Չինաստանում աղքատության կրճատման չորս տասնամյակ· շարժիչ ուժերը, դասերն աշխարհի համար և հետագա ուղին», կխորացնի երկրի անցած չորս տասնամյակների զարգացման ուղու ըմբռնումը և օգտակար տեղեկատու աղբյուր կդառնա ամբողջ աշխարհում աղքատության կրճատմամբ զբաղվող մասնագետների համար:

Լու Հաո
Նախագահ և կուսակցական քարտուղար,
Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոն

Մանուելա Ֆեռո
Արևելյան Ասիայի և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի փոխնախագահ, Համաշխարհային բանկ

Երախտագիտություն

Այս զեկույցը պատրաստվել է Չինաստանի Ֆինանսների նախարարության (MOF) և Համաշխարհային բանկի համատեղ նախաձեռնությամբ: Աշխատանքը համատեղ ղեկավարել են Համաշխարհային բանկը և Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոնը (DRC): Ընդհանուր ուղղորդումն ապահովել են ֆինանսների նախարար Լյու Կունը, DRC-ի նախագահ Լու Հաոն և DRC-ի նախկին կուսակցական քարտուղար Մա Ցզյանթանը: Որպես չինական իրականացնող մարմին՝ DRC-ին առընթեր Զարգացման միջազգային գիտելիքների կենտրոնը (CIKD) հետազոտությունն անցկացրել է Համաշխարհային բանկի հետ սերտ համագործակցությամբ: Թիմն օգտվել է նախկին փոխնախարար Ցզոու Ցզյաիի, Ֆինանսների նախարարության փոխնախարար Յու Վեյպինի և DRC-ի փոխնախագահ Չժան Լայմինի մանրամասն ուղղորդումից: Համաշխարհային բանկի կողմից աշխատանքն ուղղորդել են Չինաստանի և Մոնղոլիայի գծով տնօրեն Մարտին Ռայզերը, Արևելյան Ասիայի և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի Արդարացի աճի, ֆինանսների և ինստիտուտների գծով տնօրեն Հասան Զամանը և նույն տարածաշրջանի Աղքատության ու հավասարության ծրագրերի ղեկավար Ռինկու Մուրգայը: DRC-ի կողմից աշխատանքն ուղղորդել են CIKD-ի նախագահ Չժաո Չանվենը և նախկին գործադիր փոխնախագահ Գուն Սենը:

Այս ամփոփիչ զեկույցը միավորում է Համաշխարհային բանկի թիմի պատրաստած չորս տեխնիկական հոդվածների, CIKD-ի պատրաստած առանձին զեկույցի և CIKD-ի պատվիրած մի շարք հիմքային ուսումնասիրությունների արդյունքները: Ամփոփումը պատրաստել են Համաշխարհային բանկից Մարիա Անա Լուգոն, Մարտին Ռայզերը և Ռուսլան Եմցովը, իսկ CIKD-ից՝ Գուն Սենը, Լյան Սյաոմինը և Չժաո Չանվենը: Վերլուծական արդյունքները քննարկվել են միջազգային փորձագետների մասնակցությամբ համատեղ

աշխատաժողովների շարքում: Համատեղ թիմերը խորհրդակցել են համապատասխան պետական մարմինների, այդ թվում՝ Արտաքին գործերի նախարարության, Ֆինանսների նախարարության, Զարգացման և բարեփոխումների ազգային հանձնաժողովի, Արդյունաբերության և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարության, Մարդկային ռեսուրսների և սոցիալական ապահովության նախարարության, Գյուղատնտեսության և գյուղական գործերի նախարարության, Առևտրի նախարարության, Ազգային վիճակագրական բյուրոյի և Գյուղի վերակենդանացման ազգային վարչության հետ (նախկինում՝ Պետական խորհրդի Աղքատության մեղմման և զարգացման ղեկավար խումբ): Ձեկույցը բարելավվել է նախագծի ղեկավարների և գրախոսների մանրակրկիտ գրախոսությունների, մեկնաբանությունների ու խմբագրական առաջարկների շնորհիվ· նրանց թվում էին, ի թիվս այլոց, Սեբաստիան Էքարդտը, Սամուել Ֆրեյխե-Ռոդրիգեսը, Ռութ Հիլը, Էնդրյու Մեյսոնը, Ադիտյա Մաթուն, Ամբար Նարայանը, Ֆիլիպ Օ'Քիֆը և Վան Սյաոլինը: Թիմը կազմակերպել է նաև գրախոսման մի քանի փուլ, այդ թվում՝ տեխնիկական աշխատաժողով՝ հիմքային ուսումնասիրությունների հեղինակների և Չինաստանում աղքատության կրճատման տարբեր կողմերով զբաղվող փորձագետների մասնակցությամբ: Բացի այդ, զեկույցն օգտվել է Հուան Յանի, Յունհի Քիմի, Լադիսի Կոմբա Չենգուլայի, Մու Ռենի, Մարկ Ռոբերթսի, Վան Դեվենի, Վան Սյաոլանի, Չժան Ցզինի, Չժաո Լուանի և Չժաո Մինի (CIKD) արժեքավոր ներդրումներից:

Չինարեն թարգմանությունը կատարել է Փան Միսյանը, իսկ վերանայել են Հուան Յանը և Նյու Չիյուն: Աշխատանքի տարբեր փուլերում գերազանց աջակցություն են ցուցաբերել Համաշխարհային բանկի Պեկինի գրասենյակի Չեն Թյանշուն և Կան Թյանսյուն: Վերջնական զեկույցի անգլերեն տարբերակի հրատարակումը ղեկավարել են Փաթրիշա Քաթայաման և Մարկ ՄաքՔլյուրը: Global Corporate Solutions ստորաբաժանումը ղեկավարել է զեկույցի համաժողովային տարբերակի արտադրությունն ու ձևավորումը:

Տեխնիկական հոդվածների և հիմքային ուսումնասիրությունների՝ Համաշխարհային բանկի հեղինակային թիմում ընդգրկված են Սամուել Ֆրեյխե-Ռոդրիգեսը, Ջոն Ջայլսը, Ցզյան Հանչենը, Մարիա Անա Լուգոն, Դինո Մերոտոն, Մու Ռենը, Նյու Չիյուն, Ռուսլան Եմցովը և Չժաո Ֆուչանը: CIKD-ի հեղինակային թիմում ընդգրկված են Չեն Սյաոն, Գուն Սենը, Հու Դենշենը, Հուա Ժուոյունը, Ցզյան Սիհենը, Լի Բինցինը, Լի Ցանշուն, Լի Շին, Լյան Սյաոմինը, Լյու Չանյուն, Լյու Չենը, Լուն Հայբոն, Մա Թյանյուեն, Շեն Չուանլյանը, Շեն Ցյուն, Շեն Յանյանը, Վան Սյաոլինը, Սյու Փուհեյանը, Չժոու Լյուցզյունը, Չժոու Թայդունը, Չժոու Յուն և Չժու Ցինյին:

Թիմը երախտագիտություն է հայտնում Ազգային վիճակագրական բյուրոյի և Չինաստանի տնային տնտեսությունների եկամուտների հետազոտության թիմի՝ Չժեցզյանի համալսարանի դոկտոր Լի Շիի և դոկտոր Չժան Փենի ցուցաբերած աջակցության համար: Հետազոտական խումբը շնորհակալություն է հայտնում Նինսյա Հուեյի ինքնավար շրջանի Յուանչժոու վարչական շրջանին և Չժեցզյան նահանգի Յունցզյա շրջանին՝ դաշտային հետազոտության արժեքավոր աջակցության, ինչպես նաև Ցինհայ նահանգի Մինհե, Հեբեյ նահանգի Դամին և Ցզյանսի նահանգի Սյունու շրջաններին՝ տվյալներ տրամադրելու համար: Թիմն օգտվել է Համաշխարհային բանկի ղեկավարության, Ֆինանսների նախարարության տնօրինության և DRC-ի ղեկավարության ընդհանուր ուղղորդումից ու խորհրդատվությունից:

Ամփոփագիր

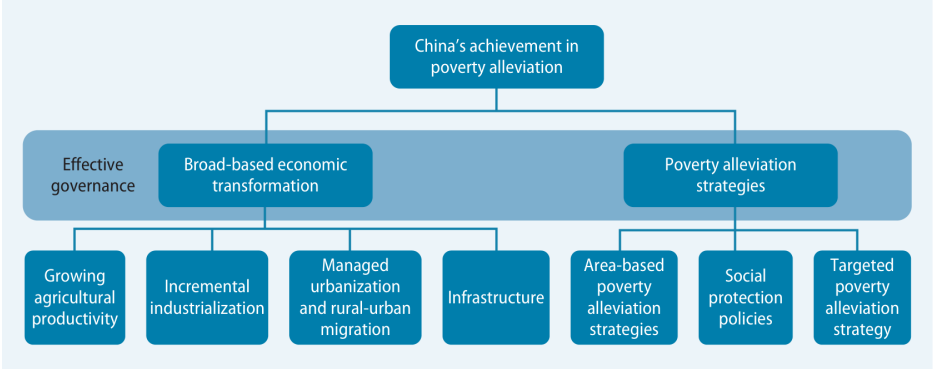
Ընդհանուր պատկերը

Անցած 40 տարիների ընթացքում Չինաստանում օրական 1.90 ԱՄՆ դոլարից ցածր եկամուտ ունեցող մարդկանց թիվը նվազել է շուրջ 800 միլիոնով: Սա աղքատության այն միջազգային շեմն է, որը Համաշխարհային բանկը սահմանել է աշխարհում ծայրահեղ աղքատության ընթացքին հետևելու համար: Այդպիսով՝ ծայրահեղ աղքատության մեջ ապրող մարդկանց թվի համաշխարհային կրճատման գրեթե 75 տոկոսը բաժին է ընկել Չինաստանին: 2021 թվականին Չինաստանը հայտարարեց, որ ազգային շեմի համաձայն վերացրել է ծայրահեղ աղքատությունը՝ 1978 թվականից ի վեր աղքատությունից դուրս բերելով 770 միլիոն մարդու, և կառուցել է «բոլոր առումներով չափավոր բարեկեցիկ հասարակություն»: Անկախ նրանից՝ չափման համար կիրառվում է աղքատության միջազգային, թե ազգային շեմը, Չինաստանում աղքատության կրճատման արագությունն ու ծավալը պատմականորեն աննախադեպ են: Թեև Չինաստանը վերացրել է ծայրահեղ աղքատությունը, մեծ թվով մարդիկ շարունակում են խոցելի մնալ· նրանց եկամուտները ցածր են այն շեմից, որն ավելի հաճախ օգտագործվում է միջինից բարձր եկամուտ ունեցող երկրներում աղքատությունը սահմանելու համար: Չինաստանը նոր նպատակ է դրել՝ մինչև 2035 թվականը զգալի առաջընթաց գրանցել համընդհանուր բարեկեցության ուղղությամբ:[1] Թեև այս նպատակի համար եկամտի որոշակի թիրախ կամ աղքատության շեմ չի սահմանվել, այն կարող է օգնել, որ առաջիկա տասնամյակում խոցելի բնակչությունը մնա քաղաքականության ուշադրության կենտրոնում:

Այս ամփոփիչ զեկույցի նպատակն է ուսումնասիրել անցած 40 տարիներին Չինաստանում աղքատության մեղմման ձեռքբերումների հիմնական շարժիչ ուժերը և դիտարկել Չինաստանի փորձի դասերը զարգացող այլ երկրների համար: Այն նաև առաջարկություններ է ներկայացնում Չինաստանի հետագա քաղաքականության

վերաբերյալ: Աղքատության կրճատման Չինաստանի մոտեցումը հիմնված էր երկու հենասյան վրա (տե՛ս գծապատկեր ES.1): Առաջինը համապարփակ տնտեսական վերափոխման միջոցով նոր տնտեսական հնարավորություններ բացելն ու միջին եկամուտները բարձրացնելն էր: Երկրորդը բխում էր այն գիտակցումից, որ պահպանվող աղքատությունը մեղմելու համար անհրաժեշտ է հասցեական աջակցություն· սկզբում այն տրամադրվում էր աշխարհագրական պայմանների և հնարավորությունների պակասի պատճառով անբարենպաստ վիճակում հայտնված տարածքներին, իսկ հետագայում՝ առանձին տնային տնտեսությունների: Չինաստանի տնտեսական զարգացման և դրա հետ կապված աղքատության կրճատման հաջողությանը նպաստել է արդյունավետ կառավարումը, որն օգնել է համակարգել պետական տարբեր մարմինների աշխատանքը և համագործակցության մղել ոչ պետական շահակիցներին: Աղքատության մեղմման գործում համապարփակ տնտեսական վերափոխման դերը ցույց տալու համար զեկույցի առանձին բաժիններում համապատասխանաբար վերլուծվում են գյուղատնտեսական արտադրողականության աճը, աստիճանական արդյունաբերացումը, կառավարվող քաղաքայնացումն ու գյուղից քաղաք միգրացիան, ինչպես նաև ենթակառուցվածքների դերը: Դիտարկվում են նաև աղքատության մեղմման Չինաստանի մոտեցման զարգացումը՝ տարածքային միջոցառումներից մինչև համազգային սոցիալական պաշտպանության քաղաքականություններ, և 2012 թվականից իրականացվող՝ աղքատության հասցեական մեղմման ռազմավարությունը:

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ ES.1. Աղքատության կրճատման Չինաստանի մոտեցման երկու հենասյուները

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Սխեմայի պիտակները. China's achievement in poverty alleviation — Չինաստանի ձեռքբերումները աղքատության մեղմման գործում: Broad-based economic transformation — համապարփակ տնտեսական վերափոխում: Poverty alleviation strategies — աղքատության մեղմման ռազմավարություններ: Effective governance — արդյունավետ կառավարում: Growing agricultural productivity — գյուղատնտեսական արտադրողականության աճ: Incremental industrialization — աստիճանական արդյունաբերացում: Managed urbanization and rural-urban migration — կառավարվող քաղաքայնացում և գյուղից քաղաք միգրացիա: Infrastructure — ենթակառուցվածքներ: Area-based poverty alleviation strategies — աղքատության մեղմման տարածքային ռազմավարություններ: Social protection policies — սոցիալական պաշտպանության քաղաքականություններ: Targeted poverty alleviation strategy — աղքատության հասցեական մեղմման ռազմավարություն:

Աղբյուր՝ Համաշխարհային բանկ և Զարգացման միջազգային գիտելիքների կենտրոն:

Չինաստանում աղքատության կրճատման պատմությունն առաջին հերթին տնտեսական աճի պատմություն է: Երկրի արագ և տևական տնտեսական աճն ուղեկցվել է համապարփակ տնտեսական վերափոխմամբ: Բարեփոխումները սկսվեցին գյուղատնտեսությունից, որտեղ աղքատներն անմիջապես կարող էին օգտվել շուկայական խթանների ներդրման հետ կապված արտադրողականության բարելավումից: Ցածր որակավորում պահանջող, աշխատատար ճյուղերի զարգացումն աշխատանք ապահովեց գյուղատնտեսությունից ազատվող աշխատողների համար: Քաղաքայնացումն օգնեց միգրանտներին օգտվել

քաղաքներում ստեղծվող նոր հնարավորություններից, իսկ նրանց դրամական փոխանցումները մեծացրին գյուղերում մնացած հարազատների եկամուտները: Ենթակառուցվածքներում պետական ներդրումները բարելավեցին գյուղական բնակավայրերի կենսապայմանները և միաժամանակ դրանք կապեցին քաղաքային ու արտահանման շուկաների հետ: Այս բոլոր ոլորտներում բարեփոխումներն աստիճանական էին, ինչը, հնարավոր է, օգնել է ձեռնարկություններին և բնակչությանը հարմարվել փոփոխությունների արագ ընթացքին: Հատուկ աղքատության կրճատմանը միտված պետական քաղաքականությունները նույնպես կարևոր դեր են խաղացել գյուղական բնակավայրերում աղքատների կյանքի բարելավման գործում, հատկապես այն բանից հետո, երբ աղքատների թիվը նվազեց մինչև գյուղական բնակչության 10 տոկոսից պակաս, և նպաստել են մինչև 2020 թվականը ծայրահեղ աղքատության վերացմանը:

Աղքատության կրճատման Չինաստանի հաջողությանը նպաստել է արդյունավետ կառավարումը: Արևելյան Ասիայի համադրելի երկրների նման՝ Չինաստանն ուներ կարողունակ և արդյունավետ կառավարություն, որն ի վիճակի էր վստահություն ներշնչող պարտավորություն ստանձնել աղքատության կրճատման նպատակի նկատմամբ, քաղաքականությունների իրականացման ընթացքում հեշտացնել միջգերատեսչական համակարգումը կառավարման տարբեր մակարդակների ներսում և դրանց միջև, ինչպես նաև ոչ պետական շահակիցներին համախմբել քաղաքականության նպատակներին հասնելու շուրջ: Արդյունքներ ապահովելու համար Չինաստանի մշակած ինստիտուցիոնալ մեխանիզմները ձևավորվել են երկրի առանձնահատուկ պայմաններում: Այսպես՝ երկրի չափերը պահանջում էին իրականացման ապակենտրոնացված մեխանիզմներ՝ տեղական փորձարկումների զգալի հնարավորություններով և տեղական իշխանությունների միջև բարձր մրցակցությամբ: Միասնականությունն ապահովելու համար, սակայն, տեղական փորձարկումները ենթարկվում էին կառավարման մակարդակների միջև խիստ մշտադիտարկման ու

հաշվետվողականության պահանջներին՝ պետական պաշտոնյաների համար ուժեղ վարչական խթաններով:

1978 թվականին բարեփոխումների և բացման քաղաքականության մեկնարկից ի վեր արագ տնտեսական աճը մասամբ կարելի է վերագրել նպաստավոր մեկնարկային պայմաններին՝ համեմատաբար կրթված և առողջ բնակչությանը, ծնելիության ցածր մակարդակին, խնայողությունների բարձր մակարդակին և հողի հավասարաչափ բաշխմանը: Այս հատկանիշներից մի քանիսով Չինաստանը նման էր արագ աճող այլ տնտեսությունների, հատկապես՝ Արևելյան Ասիայում, և 1980 թվականից ի վեր աղքատության կրճատման տեմպը որոշ չափով արտացոլում է տարածաշրջանի համադրելի երկրներին հասնելու գործընթացը: Չինաստանի բարեփոխումների ու բացման քաղաքականության հիմնական տարրերը ևս նման էին այլ վայրերի արագ աճող տնտեսություններում որդեգրված մոտեցումներին: Դրանց թվում են մարդկային կապիտալի կուտակման կարևորումը, արտաքին շուկաներին ուղղվածությունը, պետական ներդրումները ենթակառուցվածքներում, մակրոտնտեսական կայունությունը և կառուցվածքային քաղաքականությունները, որոնք ընդհանուր առմամբ համապատասխանում էին համեմատական առավելություններին և աջակցում մրցակցությանը:

Ծայրահեղ աղքատության վերացումը Չինաստանի՝ աղքատության կրճատման օրակարգի ավարտը չէ: Այժմ ուշադրությունը պետք է տեղափոխվի որակյալ ծառայությունների հասանելիության պահպանվող բացերի վերացման, եկամուտների ու տնտեսական հնարավորությունների կայուն անհավասարության հաղթահարման և առավել խոցելի մարդկանց համար այն ռիսկերի մեղմման վրա, որոնք կապված են դեպի ավելի կանաչ, ավելի քաղաքայնացած և ծառայությունների ավելի մեծ դեր ունեցող տնտեսություն սպասվող շարունակական վերափոխման հետ: Չինաստանի աճող եկամուտների մակարդակն արտացոլելու համար աղքատության ազգային շեմի հերթական վերանայումը կարող է դառնալ մինչև 2035 թվականը երկիրը համընդհանուր բարեկեցության նպատակին

առաջնորդող նոր քաղաքական շրջանակի մի մասը: Աղքատության կրճատման հասցեական միջոցների հետագա ինտեգրումը Չինաստանի սոցիալական պաշտպանության համակարգին կօգնի ապահովել, որ բոլոր խոցելի անձինք ստանան բավարար աջակցություն, և կսահմանափակի այն ռիսկը, որ ոմանք անհիմն կերպով ավելի շատ կօգտվեն, քան մյուսները: Այս առաջնահերթություններից շատերն արտացոլված են կառավարության աշխատանքի մասին 2021 թվականի զեկույցում,[2] իսկ կոնկրետ գործողությունները պետք է մշակվեն 14-րդ հնգամյա ծրագրի իրականացման ընթացքում:

Վերջապես, Չինաստանում աղքատության կրճատման փորձի այս ուսումնասիրությունը հետագա հետազոտությունների համար մի շարք հարցեր բաց է թողնում: Նախ՝ աղքատության կրճատման և աճի փոխազդեցությունը հետագա վերլուծության կարիք ունի՝ հասկանալու համար, թե աղքատության կրճատման միջոցներն իրենց հերթին որքանով կարող են օգնել պակաս զարգացած տարածքներին ավելի արագ աճել, իսկ աղքատներին՝ մասնակցել տնտեսական գործունեությանը: Այդ ըմբռնումը կարող է օգտակար լինել, օրինակ, աղքատության օջախներ ունեցող միջին եկամտային երկրներին: Երկրորդ՝ տեղական մակարդակում քաղաքականությունների փորձարկումների և արդյունքների հասնելու ուժեղ խթանների համադրության չինական փորձի ավելի խոր վերլուծությունը կարող է հարստացնել ապակենտրոնացման և հանրային ծառայությունների մատուցման մոդելների մեր ըմբռնումը: Երրորդ՝ վերջին տարիներին աղքատության հասցեական մեղմման Չինաստանի փորձի գնահատման համար օգտակար կլինի առանձին քաղաքական միջամտությունների և դրանց փոխազդեցությունների հետագա վերլուծությունը՝ ծրագրի ոչ միայն արդյունքայնությունը, այլև ծախսարդյունավետությունն ու կայունությունն ավելի լավ հասկանալու համար: Քաղաքական միջամտությունների ծախսերի և օգուտների վերլուծությունը հիմնավորված կլինի նաև ավելի լայն իմաստով՝ օգնելով համակարգված հաշվառել (չինարեն եզրով՝ suan da zhang) այնպիսի գործոններ, ինչպիսիք են ենթակառուցվածքային ներդրումների ազդեցությունն աղքատության կրճատման վրա կամ

հուկոուի՝ բնակության գրանցման համակարգի և կառավարվող քաղաքայնացման քաղաքականությունների առավելությունները: Այս բոլոր ոլորտներում պետք է խրախուսել ակտիվ փոխանակումները Չինաստանի և այլ երկրների հետազոտողների, ինչպես նաև գիտնականների ու քաղաքականություն մշակողների միջև, իսկ բարձրորակ էմպիրիկ աշխատանքի համար անհրաժեշտ տվյալները պետք է ավելի լայնորեն հասանելի դարձնել: Այս քայլերը կօգնեն, որ աղքատության կրճատման Չինաստանի ձեռքբերումներն արժանանան իրենց համապատասխան ուշադրությանն ու ըմբռնմանը:

Ծանոթագրություններ

1. «Համընդհանուր բարեկեցություն» եզրը (չինարեն՝ gong tong fu yu) առաջին անգամ շրջանառության մեջ է դրել Մաո Ցզեդունը 1950-ականների սկզբին՝ նպատակ ունենալով գյուղական բնակավայրերում հասնել ընդհանուր բարեկեցության: 1970-ականների վերջին Դեն Սյաոպինը վերահաստատեց այս գաղափարը՝ բարեփոխումների իրականացման փուլային մոտեցմամբ («Կարող ենք թույլ տալ, որ որոշ մարդիկ նախ հարստանան. առաջինը հարստացողները կարող են օգնել մյուսներին, և վերջիվերջո կհասնենք համընդհանուր բարեկեցության»): 2021 թվականին նախագահ Սի Ծինփինը սահմանեց ժամանակացույց, ըստ որի՝ մինչև 2035 թվականը պետք է ապահովվի հիմնական հանրային ծառայությունների հավասար հասանելիություն, իսկ մինչև 2050 թվականը համընդհանուր բարեկեցությունը պետք է «հիմնականում ձեռք բերված լինի»: ետ

2. “Report on the Work of the Government” (https://english.www.gov.cn/atts/stream/files/622c9400c6d0cc300eea7894): ետ

Հապավումներ

APF — Աղքատության դեմ պայքարի հիմնադրամ

ASPIRE — Դիմակայունության և արդարության սոցիալական պաշտպանության ցուցանիշների ատլաս

CHIP — Չինաստանի տնային տնտեսությունների եկամուտների հետազոտություն

CIKD — Զարգացման միջազգային գիտելիքների կենտրոն

DRC — Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոն (Չինաստան)

EAP — Արևելյան Ասիա և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջան

ՀՆԱ (GDP) — համախառն ներքին արդյունք

GNI — համախառն ազգային եկամուտ

ILO — Աշխատանքի միջազգային կազմակերպություն

MOF — Ֆինանսների նախարարություն

NBS — Ազգային վիճակագրական բյուրո (Չինաստան)

OECD — Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպություն

PPP — գնողունակության համարժեքություն

RMB — ռենմինբի (յուան)

TVE — ավանային և գյուղական ձեռնարկություններ

UN — Միավորված ազգերի կազմակերպություն

UNDP — Միավորված ազգերի կազմակերպության զարգացման ծրագիր

WDI — Համաշխարհային զարգացման ցուցանիշներ

WTO — Առևտրի համաշխարհային կազմակերպություն

1· Ներածություն

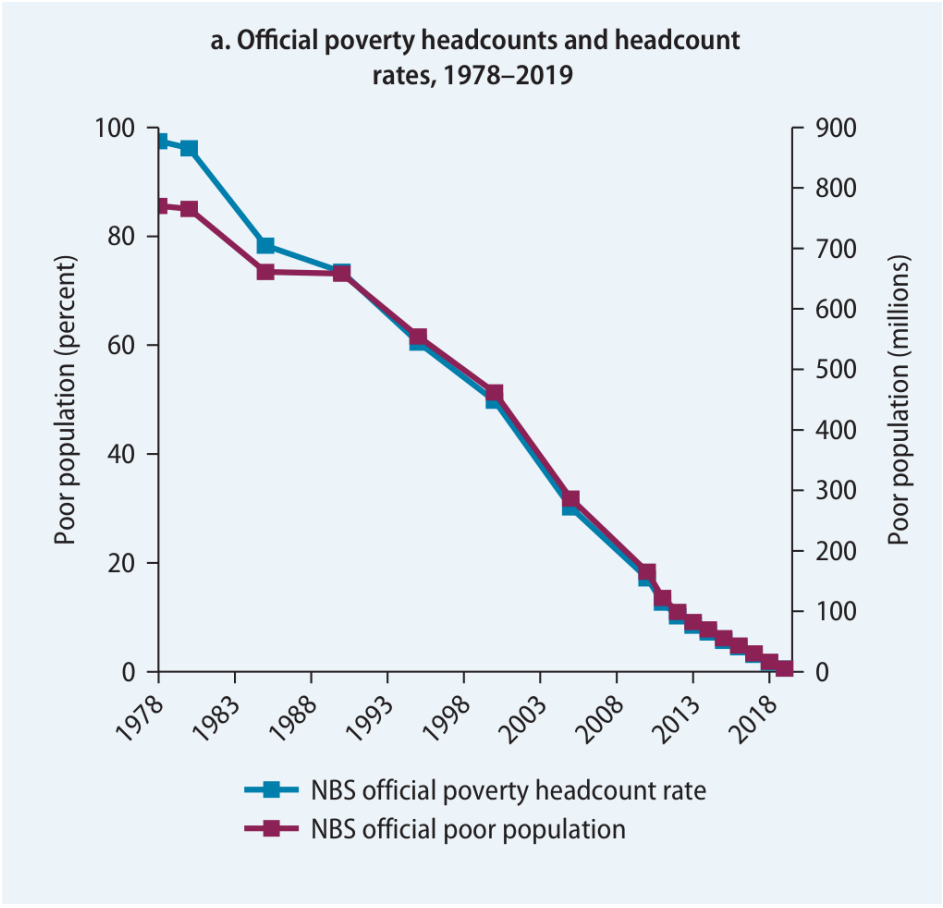
Համատեքստ

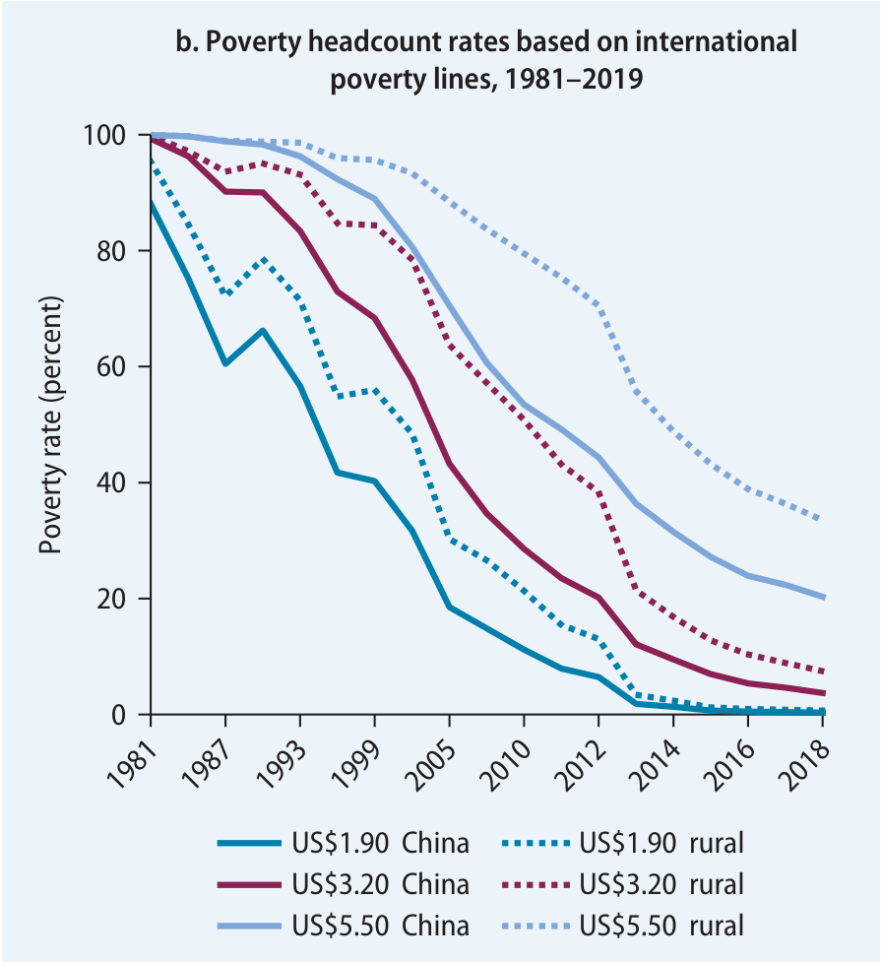
Անցած 40 տարիների ընթացքում Չինաստանի տնտեսական աճն ու աղքատության կրճատումը պատմականորեն աննախադեպ են ինչպես արագությամբ, այնպես էլ ծավալով: 1978–2019 թվականներին աղքատության մեջ ապրող մարդկանց բաժինը՝ 2010 թվականի ազգային չափանիշի համաձայն, գյուղական բնակչության 97.5 տոկոսից նվազել է մինչև 0.6 տոկոս (գծապատկեր 1.1, մաս a):[1] Աղքատների թիվը 770 միլիոնից իջել է մինչև 5.5 միլիոն,[2] այսինքն՝ չորս տասնամյակի ընթացքում պակասել է 765 միլիոնով: Այլ կերպ ասած՝ 40 տարվա ընթացքում աղքատների թիվը տարեկան միջին հաշվով նվազել է 19 միլիոնով (աղքատության մակարդակի տարեկան միջին նվազումը կազմել է 2.4 տոկոսային կետ): Աղքատության 1.90 ԱՄՆ դոլարի շեմով (2011 թվականի գնողունակության համարժեքությամբ) չափելիս՝ աղքատ բնակչության բաժինը 1981 թվականի 88.1 տոկոսից 2018 թվականի վերջին նվազել է մինչև 0.3 տոկոս: Այս ժամանակահատվածում աղքատությունից դուրս բերված բնակչության ընդհանուր թիվը կազմել է գրեթե 800 միլիոն: Աղքատության ավելի բարձր շեմերով, օրինակ՝ միջինից ցածր և միջինից բարձր եկամուտ ունեցող երկրներում սովորաբար կիրառվող շեմերով չափելիս ևս Չինաստանում աղքատությունն արագ ու շարունակաբար նվազել է, թեև ավելի դանդաղ, քան ազգային չափանիշով չափելիս (գծապատկեր 1.1, մաս b): 2021 թվականի փետրվարի 25-ին կառավարությունը հայտարարեց, որ հասել է գյուղական ծայրահեղ աղքատությունը վերացնելու նպատակին:[3]

Չինաստանի տասնամյակների առաջընթացն արտահայտվում է նաև բարեկեցության այլ չափումների զգալի բարելավմամբ: 1978 թվականին՝ բարեփոխումների մեկնարկին, ծննդյան պահին կյանքի սպասվող տևողությունը՝ 66 տարի, արդեն իսկ զգալիորեն գերազանցում էր զարգացող այլ երկրների ցուցանիշը (UNDP, China

Institute for Development Planning at Tsinghua University և State Information Center 2019), ինչը երկրին նպաստավոր մեկնարկային դիրք էր տալիս: Հաջորդ չորս տասնամյակների ընթացքում առողջապահական արդյունքները շարունակել են բարելավվել· կյանքի սպասվող տևողությունը 2019 թվականին հասել է 77 տարվա, իսկ մանկական մահացությունը 1978 թվականի՝ հազար մանկան հաշվով 52-ից 2019 թվականին նվազել է մինչև 6.8 (Համաշխարհային զարգացման ցուցանիշներ): Կրթական ձեռքբերումները ևս Չինաստանում համադրելի երկրների համեմատ ավելի բարձր էին դեռևս 1978 թվականից առաջ և հետագայում էլ աճեցին, երբ երկիրը հիմնական ու միջնակարգ կրթությունը դարձրեց համընդհանուր: Մինչև 2010 թվականը Չինաստանում միջնակարգ կրթության ընդգրկվածությունը հասել էր 88 տոկոսի՝ վերացնելով միջինից բարձր եկամուտ ունեցող այնպիսի երկրների հետ տարբերությունը, ինչպիսիք են Բրազիլիան և Հարավային Աֆրիկան, թեև երկրի մեկ շնչին ընկնող համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) դեռ զգալիորեն ցածր էր: Հիմնական միջնակարգ կրթությունն ավարտած չափահասների բաժինը գրեթե եռապատկվել է՝ 1982 թվականի 22.8 տոկոսից 2010 թվականին հասնելով 65.3 տոկոսի (Համաշխարհային զարգացման ցուցանիշներ):

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 1.1. Աղքատության կրճատումը Չինաստանում անցած 40 տարիների ընթացքում՝ 2010 թվականի չափանիշի հիման վրա

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Մաս a. Official poverty headcounts and headcount rates, 1978–2019 — աղքատների պաշտոնական թիվն ու աղքատության մակարդակը, 1978–2019: Poor population (percent) — աղքատ բնակչություն (տոկոս): Poor population (millions) — աղքատ բնակչություն (միլիոն մարդ): NBS official poverty headcount rate — NBS-ի աղքատության պաշտոնական մակարդակ: NBS official poor population — NBS-ի աղքատ բնակչության պաշտոնական թիվ:

Մաս b. Poverty headcount rates based on international poverty lines, 1981–2019 — աղքատ բնակչության բաժինն ըստ աղքատության միջազգային շեմերի, 1981–2019: Poverty rate (percent) — աղքատության մակարդակ (տոկոս): China — Չինաստան, rural — գյուղական բնակավայրեր: Գծերը համապատասխանաբար ներկայացնում են 1.90, 3.20 և 5.50 ԱՄՆ դոլարի շեմերը՝ ամբողջ Չինաստանի և գյուղական բնակավայրերի համար:

Աղբյուրներ՝ Lugo, Niu և Yemtsov 2021: Մաս a-ն հիմնված է Ազգային վիճակագրական բյուրոյի (NBS)՝ China Statistical Yearbooks տարեգրքերում ներկայացված գյուղական բնակավայրերի աղքատության պաշտոնական մակարդակի վրա՝ կիրառելով 2010 թվականի չափանիշը, որը համարժեք է մեկ անձի համար օրական 2.30 ԱՄՆ դոլարի՝ 2011 թվականի գնողունակության համարժեքությամբ: Մաս b-ն հիմնված է 1981–2019 թվականների PovcalNet-ի՝ NBS-ի խմբավորված տվյալների վրա: Օրական 1.90 ԱՄՆ դոլարի շեմը աղքատության միջազգային շեմն է, օրական 3.20 ԱՄՆ դոլարի շեմը բնորոշ է միջինից ցածր եկամուտ ունեցող երկրներին, իսկ օրական 5.50 ԱՄՆ դոլարի շեմը՝ միջինից բարձր եկամուտ ունեցող երկրներին:
Ծանոթագրություն՝ NBS՝ Ազգային վիճակագրական բյուրո:

Առողջության, կրթության և եկամուտների՝ չորս տասնամյակների բարելավումները միասին արտահայտվում են Մարդկային զարգացման համաթվում Չինաստանի դիրքի բարձրացմամբ՝ 1990 թվականի 106-րդ տեղից (144 երկրների շարքում) մինչև 2019 թվականի 85-րդ տեղը (189 երկրների շարքում), ինչպես նաև զարգացող այլ խոշոր երկրների հետ տարբերությունների կրճատմամբ (UNDP, China Institute for Development Planning at Tsinghua University և State Information Center 2019): Անցած տասնամյակներում բարելավվել է նաև բազմաչափ (ոչ դրամային) աղքատության վիճակը: Միավորված ազգերի կազմակերպության զարգացման ծրագրի բազմաչափ աղքատության չափման համաձայն՝ աղքատների բաժինը 2002 թվականի 12.5 տոկոսից 2014 թվականին նվազել է մինչև 3.9 (UNDP, China Institute for Development Planning at Tsinghua University և State Information Center 2019):

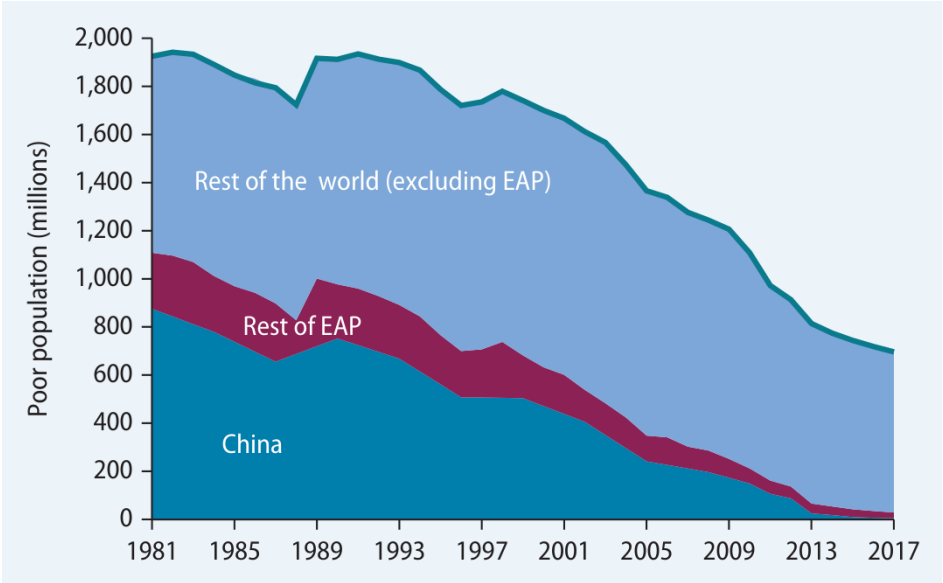
Չինաստանում ծայրահեղ աղքատության վերացումը համաշխարհային նշանակություն ունի: Աղքատության կրճատման նրա ձեռքբերումը նպաստեց, որ աշխարհը հասնի 2015 թվականի համար սահմանված Հազարամյակի զարգացման նպատակներին: Դրան հաջորդած առաջին հինգ տարիների ընթացքում Չինաստանը հասավ Միավորված ազգերի կազմակերպության (ՄԱԿ) Կայուն զարգացման առաջին նպատակի 1.1 թիրախին՝ նախատեսված ժամկետից 10 տարի շուտ վերացնելով ծայրահեղ աղքատությունը: 1981–2017 թվականներին աղքատության միջազգային շեմով (մեկ անձի համար օրական 1.90 ԱՄՆ դոլար՝ 2011 թվականի գնողունակության համարժեքությամբ) չափելիս՝ աշխարհում

աղքատների թիվը տարեկան միջին հաշվով նվազել է գրեթե 34 միլիոնով, որից 24 միլիոնը բաժին է ընկել Չինաստանին: Միայն Չինաստանին է բաժին ընկնում այդ ժամանակահատվածում համաշխարհային ծայրահեղ աղքատության ընդհանուր կրճատման գրեթե երեք քառորդը (գծապատկեր 1.2): Չինաստանում աղքատության կրճատման տեմպը մշտապես ավելի արագ է եղել, քան միասին վերցրած՝ աշխարհի մնացած երկրներում:

Սույն զեկույցն ուսումնասիրում է անցած չորս տասնամյակներում Չինաստանի՝ աղքատության կրճատման գործելակերպն ու փորձը և ներկայացնում դրա հիմնական շարժիչ ուժերը: Այն համադրում է նոր քանակական ու որակական վերլուծությունները և առկա գրականության ուսումնասիրությունը:[4] Որակական վերլուծությունները ներառում են խորքային հարցազրույցներ տնային տնտեսությունների, ինչպես նաև գյուղերի ու ձեռնարկությունների ներկայացուցիչների և գավառային պաշտոնյաների հետ ընտրված երկու գավառներում՝ Նինսյա Հուեյ ինքնավար շրջանի Գույուան գավառում (այժմ՝ Յուանչժոու շրջան) և Չժեցզյան նահանգի Յունցզյա գավառում: Դրանք օգնում են ավելի լավ հասկանալ քաղաքականությունների ազդեցությունը՝ հաշվի առնելով թե՛ դրանց մշակմանը, թե՛ իրականացմանը մասնակցողների ձայնը: Բացի այդ, ուսումնասիրությունը քննարկում է նաև Չինաստանի՝ 2020 թվականից հետո իրականացվող՝ աղքատության դեմ պայքարի քաղաքականությունները: Ի տարբերություն աշխարհի երկրների մեծ մասի՝ Չինաստանում աղքատությունը պաշտոնապես սահմանվում է միայն գյուղական բնակավայրերի համար, քանի որ քաղաքային աղքատների բաժինն ավանդաբար շատ փոքր է եղել:[5] Պաշտոնական սահմանմանը հետևելով՝ զեկույցը հիմնականում կենտրոնանում է այն գործոնների վրա, որոնք բարելավել են գյուղական տնային տնտեսությունների կենսամակարդակը: Այն նպատակ ունի այլ երկրների լսարաններին տեղեկացնել Չինաստանի ջանքերի մասին և խթանել քաղաքականության հետագա բարեփոխումները հենց Չինաստանում (ներառյալ ցածր եկամուտ ունեցող երկրներին Չինաստանի արագ աճող զարգացման աջակցությունը):

Զեկույցն ունի հետևյալ կառուցվածքը: Գլուխ 2-ը նկարագրում է տնտեսական աճի և աղքատության կրճատման կապը 1978 թվականից հետո անցած չորս տասնամյակներում և ցույց է տալիս տնային տնտեսությունների եկամտի յուրաքանչյուր բաղադրիչի ներդրումն աղքատության կրճատման մեջ՝ հիմք ստեղծելով զեկույցի հաջորդ մասերի համար: Գլուխ 3-ն անդրադառնում է համապարփակ տնտեսական վերափոխման շարժիչ ուժերին՝ գյուղատնտեսական արտադրողականության աճին, աստիճանական արդյունաբերացմանը, կառավարվող քաղաքայնացմանն ու գյուղից քաղաք միգրացիային, ինչպես նաև այդ գործընթացին աջակցող ենթակառուցվածքների դերին: Գլուխ 4-ն ամփոփում է տարիների ընթացքում աղքատության մեղմման ռազմավարությունների և ծրագրերի դերը՝ ներառյալ զարգացմանն ուղղված տարածքային ծրագրերը, սոցիալական պաշտպանության քաղաքականությունները և վերջին շրջանի՝ աղքատության հասցեական մեղմման ռազմավարությունը: Գլուխ 5-ը համաշխարհային լսարանի համար դիտարկում է աղքատության կրճատման Չինաստանի փորձից բխող հետևությունները, իսկ գլուխ 6-ն անդրադառնում է այն թեմաներին, որոնք, հավանաբար, հետագայում ձևավորելու են Չինաստանում աղքատության կրճատման շուրջ քննարկումը: Գլուխ 7-ը ներկայացնում է եզրակացությունները:

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 1.2. 1981 թվականից ի վեր համաշխարհային ծայրահեղ աղքատության կրճատման գրեթե երեք քառորդը բաժին է ընկնում Չինաստանին. աղքատների թիվն ըստ միջազգային շեմի, 1981–2017

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Պիտակները. Poor population (millions) — աղքատ բնակչություն (միլիոն մարդ): China — Չինաստան: Rest of EAP — Արևելյան Ասիայի և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի մնացած մասը: Rest of the world (excluding EAP) — աշխարհի մնացած մասը՝ առանց Արևելյան Ասիայի և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի:

Աղբյուրներ՝ Lugo, Niu և Yemtsov 2021, PovcalNet-ի հիման վրա՝ հարմարեցված World Bank 2018-ից:
Ծանոթագրություն՝ EAP՝ Արևելյան Ասիա և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջան:

Ծանոթագրություններ

1. Չինաստանում աղքատությունը սահմանվում է միայն գյուղական բնակչության համար՝ արտացոլելով երկարամյա այն պատկերացումը, որ երկրում աղքատությունը «հիմնովին գյուղական երևույթ է», քանի որ քաղաքային աղքատների բաժինը սովորաբար շատ փոքր է (Naughton 2018): Ժամանակի ընթացքում համադրելիությունն ապահովելու համար աղքատությունը չափվում է «2010 թվականի չափանիշ» կոչվող շեմով (2010 թվականին՝ տարեկան 2,300 յուան), որը ներկայացված է Ազգային վիճակագրական բյուրոյի (NBS)

վիճակագրական տարեգրքում: Սակայն հարկ է նշել, որ նախկինում կիրառվել են ևս երկու չափանիշ՝ 1978 թվականի չափանիշը (1985 թվականին՝ տարեկան 206 յուան) և 2008 թվականի չափանիշը (2000 թվականին՝ տարեկան 865 յուան), որոնք իրենց ժամանակին ավելի համապատասխան էին՝ հաշվի առնելով երկրի եկամուտների մակարդակը: Այս ավելի ցածր շեմերով չափելիս աղքատությունը ևս շարունակաբար նվազել է նմանօրինակ ընթացքով, թեև դրանք ցույց են տալիս աղքատության կրճատման ավելի նկատելի դանդաղում 1990-ականների վերջից մինչև 2000-ականների կեսերը: ետ

2. Աղքատության մեջ ապրող մարդկանց թիվը՝ ըստ NBS-ի 2020 թվականի վիճակագրական տարեգրքի: Աղքատների թվի հաշվարկում ներառվում են նաև քաղաքային բնակավայրերում ապրող, սակայն գյուղական հուկոու ունեցող անձինք՝ համապատասխան այն ընտրանքային շրջանակին, որը Գյուղական տնային տնտեսությունների հետազոտությունն օգտագործել է մինչև 2012 թվականը: ետ

3. “China Celebrates Official End of Extreme Poverty, Lauds Xi,” AP News, https://apnews.com/article/china-celebrates-end-extreme-poverty-1449b5dc8a48483af847f4c38f64c326: ետ

4. Չինաստանում աղքատության կրճատման վերաբերյալ գրականությունը մեծածավալ է թե՛ չինարեն, թե՛ անգլերեն: Այս ակնարկը չի հավակնում այդ գրականության ամբողջական ուսումնասիրություն լինել: Այն, այնուամենայնիվ, նպատակ ունի ցույց տալու, թե որտեղ է լայն համաձայնություն ձևավորվել Չինաստանում աղքատության կրճատման շարժիչ ուժերի շուրջ, և որտեղ են քննարկումները մնում բաց ու անհրաժեշտ է լրացուցիչ աշխատանք: ետ

5. Օրինակ՝ Chen և Ravallion (2021)-ի գնահատմամբ՝ երբ հաշվի են առնվում կյանքի արժեքի տարբերությունները, 1985 թվականին եկամտային աղքատությունը, ըստ այն ժամանակ գործող չափանիշի, քաղաքային բնակավայրերում 1 տոկոսից պակաս էր՝ գյուղական բնակավայրերի 24 տոկոսի դիմաց: ետ

Գրականություն

Chen, Shaohua, and Martin Ravallion. 2021. “Reconciling the Conflicting Narratives on Poverty in China.” Journal of Development Economics 153 (November): 102711.

Lugo, Maria Ana, Chiyu Niu, and Ruslan Yemtsov. 2021. “China’s Poverty Reduction and Economic Transformation: A Decomposition Approach.” Policy Research Working Paper 9849, World Bank, Washington, DC.

Naughton, Barry. 2018. The Chinese Economy: Adaptation and Growth. Երկրորդ հրատարակություն. Cambridge, MA: MIT Press.

UNDP (United Nations Development Programme), China Institute for Development Planning at Tsinghua University, and State Information Center. 2019. China National

Human Development Report Special Edition—In Pursuit of a More Sustainable Future for All: China's Historic Transformation over Four Decades of Human Development. Beijing: China Publishing Group Corporation, China Translation & Publishing House.

World Bank. 2018a. Poverty and Shared Prosperity 2018: Piecing Together the Poverty Puzzle. Washington, DC: World Bank.

2· Գյուղական աղքատության կրճատման քառասուն տարիները

Ներածություն

1970-ականների վերջից ի վեր Չինաստանում աղքատության կրճատման պատմությունը հիմնովին տնտեսական աճի պատմություն է՝ լրացված, հատկապես վերջին տարիներին, աղքատության կրճատման հասցեական քաղաքականություններով և ծրագրերով:[1] 1978–2020 թվականներին Չինաստանի մեկ շնչին ընկնող համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) տարեկան միջին հաշվով աճել է 8.2 տոկոսով, իսկ աղքատության մակարդակը տարեկան նվազել է 2.3 տոկոսային կետով:[2] 1978 թվականից ամբողջ տնտեսության մասշտաբով իրականացվող քաղաքականությունները խթանել են արագ տնտեսական աճը՝ բարձրացնելով գյուղատնտեսական արտադրողականությունը և ընդլայնելով ոչ գյուղատնտեսական ոլորտները, որտեղ ստեղծվել են ավելի շատ ու ավելի բարձր վարձատրվող աշխատատեղեր: Ժողովրդագրական արագացած անցման, գյուղից քաղաք միգրացիայի ավելացման, ինչպես նաև ֆիզիկական ենթակառուցվածքների, կրթության և առողջապահության հասանելիության զգալի ընդլայնման ուղեկցությամբ կառուցվածքային փոփոխության գործընթացը աղքատներին հնարավորություն է տվել օգտվել ստեղծվող տնտեսական հնարավորություններից: Վերջին տասնամյակում, երբ գյուղական բնակավայրերում աղքատների բաժինը նվազեց մինչև 10 տոկոսից պակաս, ավելի կարևորվեցին աղքատության հասցեական մեղմման քաղաքականությունները:

1978 թվականից հետո անցած չորս տասնամյակներում գյուղական աղքատությունը շարունակաբար նվազել է: Միայն գյուղական բնակչության նկատմամբ կիրառվող 2010 թվականի պաշտոնական

չափանիշի համաձայն՝ 1978 թվականից ի վեր Չինաստանում աղքատների թիվը տարեկան միջին հաշվով պակասել է 18.7 միլիոնով (աղյուսակ 2.1)։ Տարեկան ամենամեծ նվազումը գրանցվել է 2000-ականներին, երբ տնտեսական աճը հասել է գրեթե 10 տոկոսի, իսկ ամեն տարի աղքատությունից դուրս է բերվել մոտ 30 միլիոն մարդ։ Աղքատության կրճատումը բարձր տեմպով շարունակվել է նաև 2010 թվականից հետո՝ չնայած տնտեսական աճի դանդաղմանը, ինչը վկայում է աճի նկատմամբ աղքատության ավելի բարձր առաձգականության մասին։ 2013 թվականից, երբ գյուղական աղքատության մակարդակն իջավ 10 տոկոսից ցածր, աղքատների թվի տարեկան միջին նվազումը բնականորեն պակասեց՝ մի ժամանակ, երբ մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի աճը ևս դանդաղել էր։

Տնտեսական աճի յուրաքանչյուր տոկոսային կետի դիմաց գյուղական աղքատությունը միջին հաշվով նվազել է 1.4 տոկոսով։ Բարձր և տևական աճը եկամուտների բաշխման բոլոր խմբերին զգալի եկամտային շահումներ է բերել՝ աճի օգուտները դարձնելով համընդհանուր։ Սակայն Չինաստանը չի առանձնանում նրանով, թե որքան արդյունավետ է աճը վերածվել աղքատության կրճատման (այս ցուցանիշը հայտնի է որպես աճի նկատմամբ աղքատության առաձգականություն կամ աղքատության աճային առաձգականություն)։ Իրականում արագ աճն ուղեկցվել է անհավասարության մեծացմամբ, որը պայմանավորված էր ինչպես քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի, այնպես էլ տարածաշրջանների միջև աճող տարբերություններով· սա նվազեցրել է աճի ազդեցությունն աղքատության կրճատման վրա՝ առնվազն մինչև 2010 թվականը։

Եկամուտների հիման վրա հաշվարկվող Ջինիի ցուցիչը 1980-ականների կեսերի 30-ից 2008 թվականին աճեց մինչև 49.1, այնուհետև սկսեց նվազել։[3] Շուկայական տնտեսության անցման ընթացքում մարդկանց միջև տարբերություններն աճեցին։ Եթե 1990–2010 թվականներին բաշխումը չփոխվեր, աղքատությունը կնվազեր ևս 6 տոկոսային կետով (գծապատկեր 2.1, մաս a)։ Երբ հաշվարկում վերահսկվում է անհավասարության ազդեցությունը, մեկ

շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի նկատմամբ աղքատության աճային առաձգականությունը կազմում է -2.7, ինչը զգալիորեն բարձր է առանց այդ պայմանի ստացված -1.45 գնահատականից (Lugo, Niu և Yemtsov 2021):[4]

Միջազգային չափանիշներով անսովոր էր ոչ այնքան աճը աղքատության կրճատման վերածելու կարողությունը, որքան Չինաստանի տևական արագ աճը· հենց դա է առանձնացնում աղքատության կրճատման նրա արդյունքը: Առնվազն 20 տարվա տվյալներ ունեցող այլ երկրների հետ համեմատելիս Չինաստանում տնտեսական աճի նկատմամբ աղքատության կիսաառաձգականությունը[5]՝ ցուցանիշ, որն առավել հարմար է միջազգային համեմատությունների համար, երբ աղքատության սկզբնական մակարդակները խիստ տարբերվում են, բավական բարձր է, թեև այլ երկրներում, օրինակ՝ Բրազիլիայում, Ինդոնեզիայում, Պակիստանում և Հարավային Աֆրիկայում, այն զգալիորեն ավելի բարձր է: Չինաստանի առանձնահատկությունը մի քանի տասնամյակ շարունակ արագ աճելու կարողությունն է, ինչպես երևում է գծապատկեր 2.1-ի b մասում:[6]

Որո՞նք էին Չինաստանում աղքատության կրճատման շարժիչ ուժերը

Աղքատության փոփոխությունները տնային տնտեսությունների՝ ըստ աղբյուրների եկամուտների համապատասխան փոփոխություններով նկարագրող տարրալուծման վերլուծությունից ի հայտ են գալիս հետևյալ առանձնահատկությունները:

Աղքատության շատ բարձր մակարդակի մեկնարկային պայմաններում (գյուղական ընդհանուր բնակչության ավելի քան չորս հինգերորդը) աղքատության կրճատման գլխավոր շարժիչ ուժը սկզբում գյուղատնտեսական եկամուտների աճն էր: Տնային տնտեսության տեսանկյունից՝ 1988–2007 թվականներին աղքատության կրճատմանը մեծագույն նպաստը բերել է աշխատանքային եկամտի աճը (գծապատկեր 2.2): Սկզբնական

տարիներին միայն գյուղատնտեսական արտադրողականության աճն արդեն աղքատության փոփոխության կարևորագույն գործոնն էր։[7] 1988–1995 թվականներին գյուղատնտեսությունում աշխատանքի միավորի հաշվով իրական վաստակն աճել է տարեկան 8 տոկոսով, իսկ գյուղական աշխատուժի ճնշող մեծամասնությունը (ամեն հինգից ավելի քան չորսը) շարունակել է զբաղված մնալ գյուղատնտեսությունում:

1990-ականների կեսերից ոչ գյուղատնտեսական ոլորտների ընդլայնումը (գյուղական բնակավայրերում և դեպի քաղաքներ միգրացիայի միջոցով), ինչպես նաև մեկ աշխատողի հաշվով արտադրողականության ու վաստակի արագ աճն ավելի նկատելի դեր սկսեցին խաղալ աղքատության կրճատման գործում (գծապատկեր 2.2)։ Ինչպես քննարկվում է այս զեկույցի հաջորդ մասերում, տվյալները ցույց են տալիս, որ ավանային և գյուղական ձեռնարկությունների վերելքը (Naughton 2018; Riskin 1987), պետական ներդրումները (Fan, Zhang և Zhang 2004; Fan և Chan-Kang 2005), արդյունաբերական ոլորտի վերակազմավորումը և գյուղական աշխատողների տեղափոխումը առափնյա շրջանների քաղաքային աշխատատեղեր այն հիմնական գործոններից էին, որոնք նպաստել են ընտանիքների եկամուտների աճին և օգնել միլիոնավոր մարդկանց դուրս գալ աղքատությունից:

Աղյուսակ 2.1. Աղքատության կրճատումը 1978–2019 թվականներին

Մաս A. Գյուղական աղքատության մակարդակները

Տարի	Աղքատների թիվ (միլիոն մարդ)	Աղքատության մակարդակ (տոկոս)
1978	770	97.5
1990	658	73.5
2000	462	49.8

Տարի	Աղքատների թիվ (միլիոն մարդ)	Աղքատության մակարդակ (տոկոս)
2010	166	17.2
2013	82	8.5
2019	6	0.6

Մաս B. Գյուղական աղքատության փոփոխությունը

Ժամանակահատված	Բացարձակ փոփոխություն (միլիոն մարդ՝ տարեկան)	Բացարձակ փոփոխություն (տոկոսային կետ՝ տարեկան)	Հարաբերական փոփոխություն (տոկոս, տարեկան հաշվարկով)
1978–1990	-9.3	-2.0	-2.3
1990–2000	-19.6	-2.4	-3.8
2000–2010	-29.7	-3.3	-10.1
2010–2013	-27.7	-2.9	-20.9
2013–2019	-12.8	-1.3	-35.7
1978–2019	-18.7	-2.4	-11.7

Մաս C. Տնտեսական աճը և աղքատության առաձգականությունները

Ժամանակահատված	Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի աճ (տոկոս, տարեկան հաշվարկով)	Աճի նկատմամբ աղքատության կիսաառաձգականություն	Աճի նկատմամբ աղքատության առաձգականություն
1978–1990	7.5	-0.27	-0.31
1990–2000	9.3	-0.26	-0.41
2000–2010	9.9	-0.33	-1.02
2010–2013	7.9	-0.37	-2.66

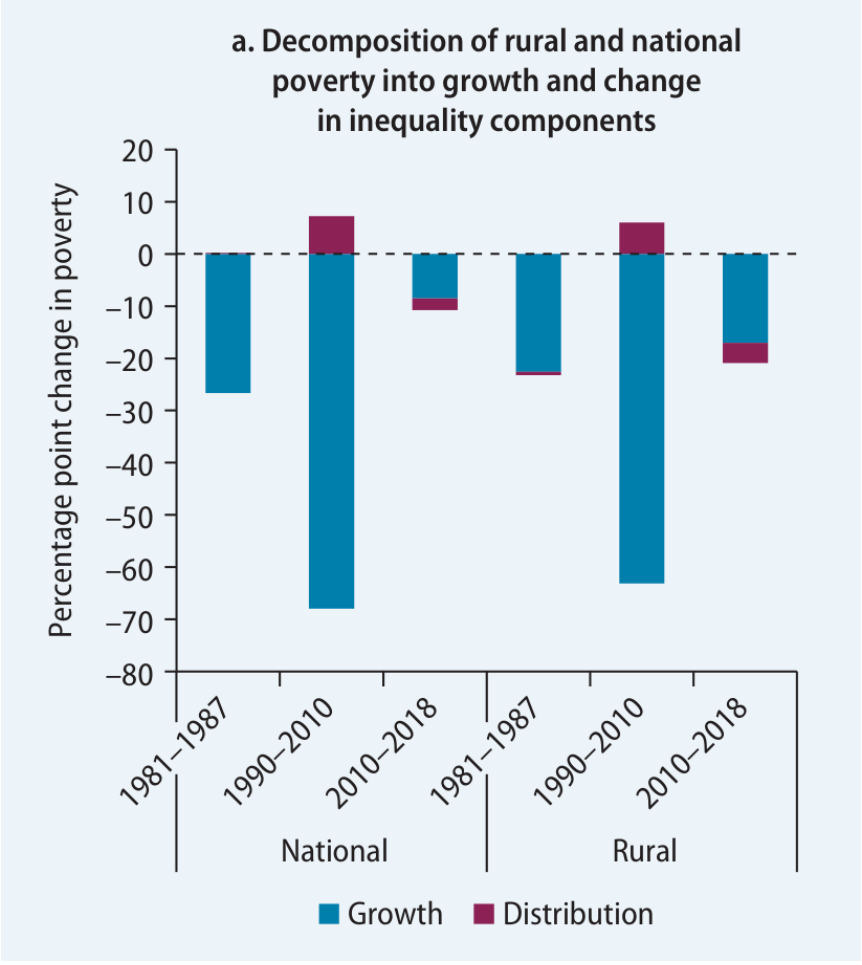
Ժամանակահատված	Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի աճ (տոկոս, տարեկան հաշվարկով)	Աճի նկատմամբ աղքատության կիսաառաձգականություն	Աճի նկատմամբ աղքատության առաձգականություն
2013–2019	6.3	-0.21	-5.64
1978–2019	8.4	-0.28	-1.40

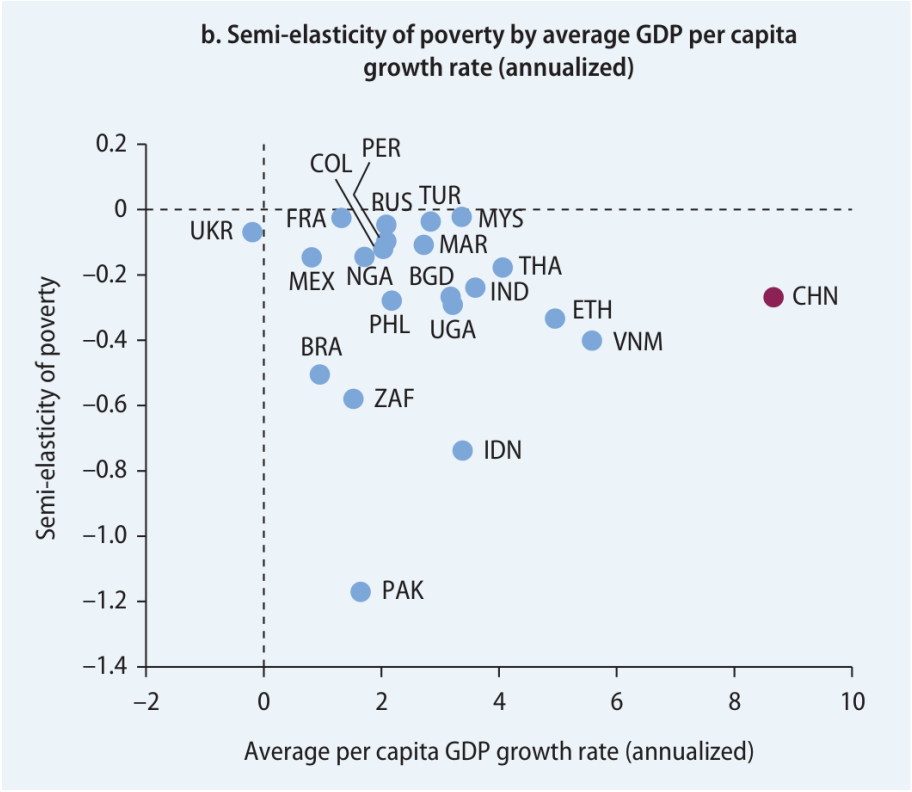
Աղբյուր՝ Lugo, Niu և Yemtsov 2021՝ Ազգային վիճակագրական բյուրոյի տարեգրքի հիման վրա, աղքատության մակարդակների համար կիրառելով 2010 թվականի չափանիշը, իսկ մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի աճի համար՝ Համաշխարհային զարգացման ցուցանիշները (2010 թվականի հաստատուն ԱՄՆ դոլարով):

Ծանոթագրություն՝ աճի նկատմամբ աղքատության առաձգականությունը աղքատ բնակչության բաժնի տոկոսային փոփոխությունն է՝ կապված մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի 1 տոկոսային կետ փոփոխության հետ: Կիսաառաձգականությունը սահմանվում է որպես աղքատ բնակչության բաժնի փոփոխությունը տոկոսային կետերով՝ մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի 1 տոկոս փոփոխության դեպքում: ՀՆԱ՝ համախառն ներքին արդյունք:

Դասավորության նշում. բնագրի մեկ լայն աղյուսակը ներկայացված է երեք պիտակավորված մասով. ժամանակահատվածները կրկնված են համապատասխան տողերի նույնականացումը պահպանելու համար: Թվային արժեքները չեն փոխվել:

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 2.1. Արագ տնտեսական աճը որպես աղքատության կրճատման շարժիչ ուժ

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

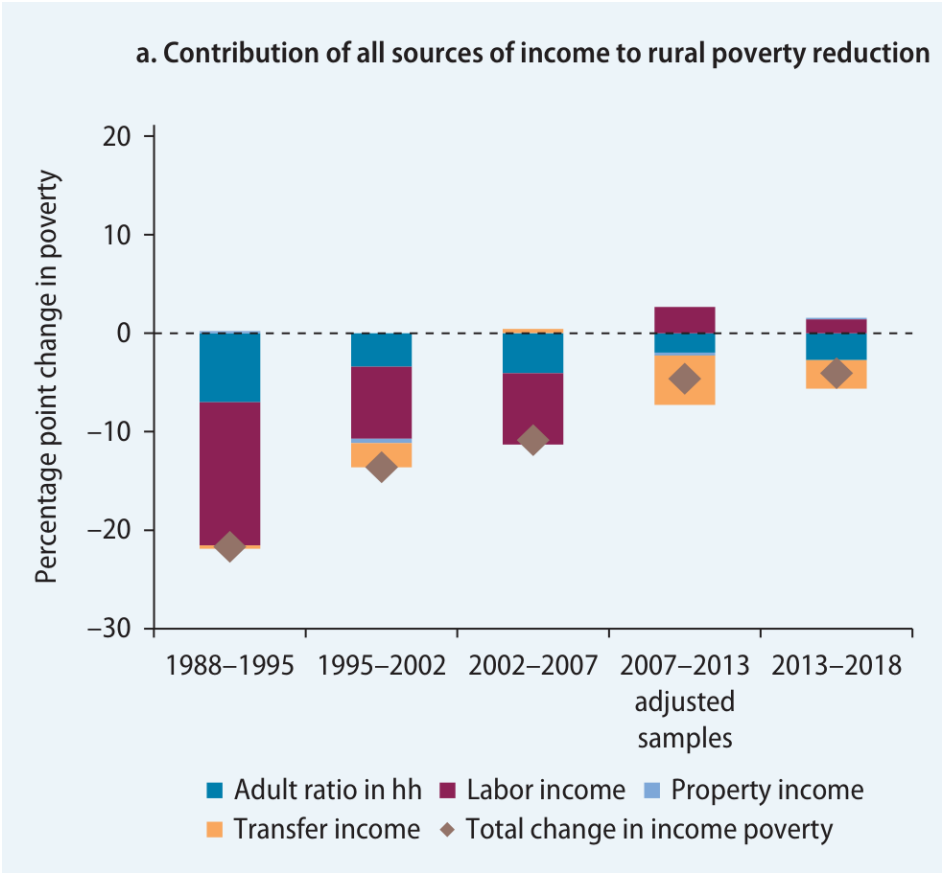
Մաս a. Decomposition of rural and national poverty into growth and change in inequality components — գյուղական և ազգային աղքատության տարրալուծումը՝ աճի և անհավասարության փոփոխության բաղադրիչներով: Percentage point change in poverty — աղքատության փոփոխություն՝ տոկոսային կետերով: National — ազգային, Rural — գյուղական: Growth — աճ, Distribution — բաշխում:

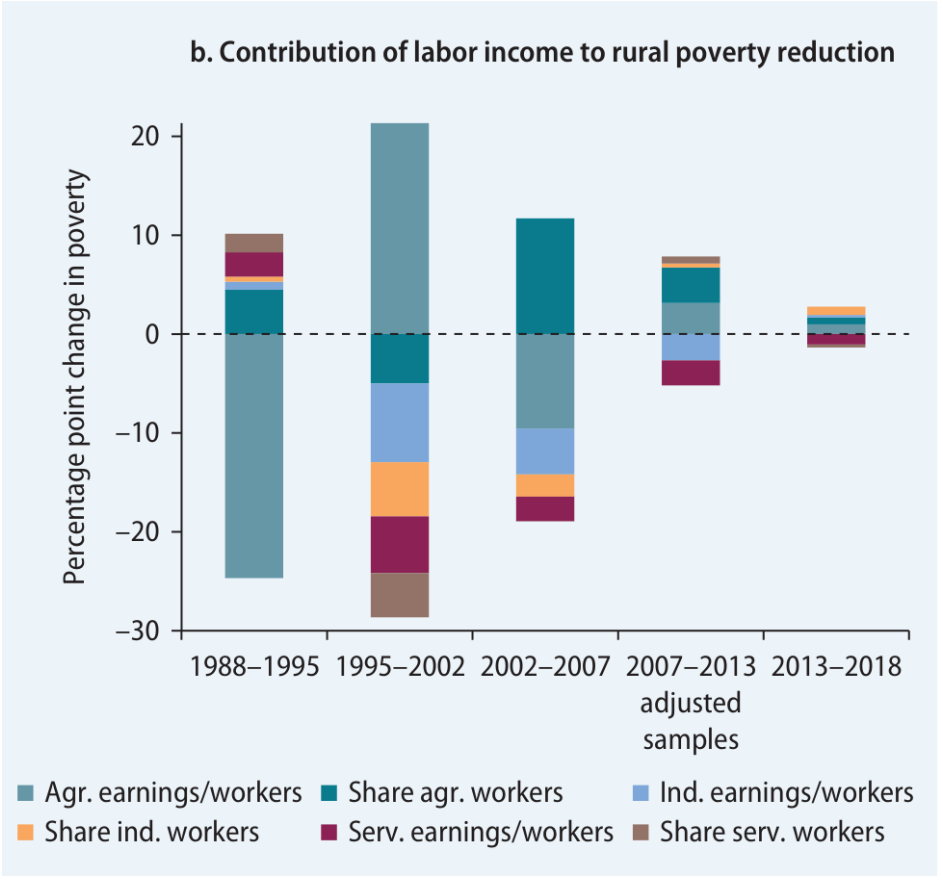
Մաս b. Semi-elasticity of poverty by average GDP per capita growth rate (annualized) — աղքատության կիսաառաձգականությունը՝ ըստ մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի աճի միջին տեմպի (տարեկան հաշվարկով): Semi-elasticity of poverty — աղքատության կիսաառաձգականություն: Average per capita GDP growth rate (annualized) — մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի աճի միջին տեմպ (տարեկան հաշվարկով): Երկրների նշումները պահպանված են բնագրի ISO ծածկագրերով՝ PAK, IDN, ZAF, BRA, VNM, ETH, UGA, PHL, CHN, BGD, IND, THA, MEX, NGA, COL, MAR, PER, UKR, RUS, TUR, FRA, MYS:

Աղբյուրներ՝ մաս a. Lugo, Niu և Yemtsov 2021՝ PovcalNet-ի հիման վրա, կիրառելով աղքատության միջազգային շեմը (մեկ անձի համար օրական 1.90 ԱՄՆ դոլար՝ 2011 թվականի գնողունակության համարժեքությամբ): Մաս b. Lugo, Niu և Yemtsov 2021՝ PovcalNet-ի և Համաշխարհային զարգացման ցուցանիշների հիման վրա, կիրառելով

աղքատության միջազգային շեմը (մեկ անձի համար օրական 1.90 ԱՄՆ դոլար՝ 2011 թվականի գնողունակության համարժեքությամբ) և մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ն (2010 թվականի հաստատուն ԱՄՆ դոլարով):
Ծանոթագրություն՝ մաս a. աղքատության տարրալուծումը՝ ըստ Datt և Ravallion (1992)-ի: 1981–87 թվականների առկա տվյալները հիմնված են մեկ շնչին ընկնող տնօրինվող եկամտի վրա, իսկ 1990–2018 թվականներինը՝ տնային տնտեսության մեկ շնչին ընկնող ծախսերի վրա: 1990–2010 թվականները անհավասարության աճի ժամանակահատված էին, իսկ 2010–18 թվականներին անհավասարությունը նվազում էր: Մաս b. երկրների հապավումները Ստանդարտացման միջազգային կազմակերպության ծածկագրերն են: Ներառված են այն երկրները, որոնց աղքատ բնակչության բաժնի և մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի տվյալները հասանելի են ավելի քան 20 տարվա համար, այդ ժամանակահատվածում ունեն առնվազն հինգ դիտարկում, իսկ բնակչությունը գերազանցում է 30 միլիոնը: Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի նկատմամբ աճի կիսաառաձգականությունը հաշվարկված է ռեգրեսիայի վրա հիմնված մոտեցմամբ: ՀՆԱ՝ համախառն ներքին արդյունք:

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 2.2. Գյուղական աղքատության կրճատման շարժիչ ուժերը, 1988–2018

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Մաս a. Contribution of all sources of income to rural poverty reduction — եկամտի բոլոր աղբյուրների ներդրումը գյուղական աղքատության կրճատման մեջ: Percentage point change in poverty — աղքատության փոփոխություն՝ տոկոսային կետերով: Adult ratio in hh — չափահասների բաժինը տնային տնտեսությունում: Labor income — աշխատանքային եկամուտ: Property income — գույքային եկամուտ: Transfer income — փոխանցումներից եկամուտ: Total change in income poverty — եկամտային աղքատության ընդհանուր փոփոխություն: 2007–2013 adjusted samples — 2007–2013 ճշգրտված ընտրանքներ:

Մաս b. Contribution of labor income to rural poverty reduction — աշխատանքային եկամտի ներդրումը գյուղական աղքատության կրճատման մեջ: Percentage point change in poverty — աղքատության փոփոխություն՝ տոկոսային կետերով: Agr. earnings/workers — գյուղատնտեսական վաստակ՝ մեկ աշխատողի հաշվով: Share agr. workers — գյուղատնտեսության աշխատողների բաժին: Ind. earnings/workers — արդյունաբերական վաստակ՝ մեկ աշխատողի հաշվով: Share ind. workers —

արդյունաբերության աշխատողների բաժին: Serv. earnings/workers — ծառայությունների ոլորտի վաստակ՝ մեկ աշխատողի հաշվով: Share serv. workers — ծառայությունների ոլորտի աշխատողների բաժին: 2007–2013 adjusted samples — 2007–2013 ճշգրտված ընտրանքներ:

Աղբյուր՝ Lugo, Niu և Yemtsov 2021՝ Չինաստանի տնային տնտեսությունների եկամուտների հետազոտությունների հիման վրա (հետազոտության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար տե՛ս հավելված A-ն):
Ծանոթագրություն՝ աղքատության փոփոխությունների Շեփլիի տարրալուծումն ըստ եկամտի աղբյուրների՝ հետևելով Azevedo և ուրիշներ (2013)-ին: Մաս b-ում աշխատանքային եկամտի բաղադրիչը լրացուցիչ տարրալուծվում է՝ ըստ յուրաքանչյուր տնտեսական ոլորտի մեկ աշխատողի վաստակի և աշխատողների բաժնի: «2007–2013 ճշգրտված ընտրանք» ձևակերպումը վերաբերում է ժամանակի ընթացքում համադրելիության խզումը հաշվի առնելու համար կատարված ճշգրտմանը. ընտրանքային շրջանակը հուկոուի վրա հիմնվածից (գրանցման վայր) փոխվել էր մարդահամարի վրա հիմնվածի (բնակության վայր): Ճշգրտումից հետո «2007–2013 ճշգրտված ընտրանքը» համադրելի է «2013–2018»-ի հետ: agr.՝ գյուղատնտեսություն, hh՝ տնային տնտեսություն, ind.՝ արդյունաբերություն, serv.՝ ծառայություններ:

Տարիների ընթացքում աղքատության կրճատման մեջ տարածաշրջանների ներդրման կշիռը առափնյա տարածքներից տեղափոխվեց դեպի արևմտյան և կենտրոնական շրջաններ: Հատուկ տնտեսական գոտիների ստեղծումը և 1980-ականների կեսերի Առափնյա զարգացման ռազմավարությունը հետևում էին կառավարության այն ռազմավարությանը, որը նպատակ ուներ զարգացնելու երկրի առավել բարեկեցիկ առափնյա նահանգները՝ մեծացնելով նրանց մասնակցությունը միջազգային առևտրին և օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների հոսքերին: 1999 թվականին արևելյան տարածաշրջանի մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ն երկու անգամ ավելի բարձր էր, քան երկրի մնացած մասում: Թեև 1995 թվականին տարածաշրջանում էր բնակվում երկրի աղքատների մեկ քառորդը, 1995–2002 թվականներին նրան բաժին ընկավ գյուղական աղքատության ընդհանուր կրճատման 40 տոկոսը՝ 79 միլիոնով պակաս աղքատ բնակչությամբ:[8] 2000-ականներին կառավարությունն իրականացրեց Արևմտյան զարգացման ծրագիրը՝ տարածաշրջանային տարբերությունները կրճատելու նպատակով հետ մնացող շրջաններ ուղղելով զգալի պետական ռեսուրսներ՝ ներառյալ ենթակառուցվածքային ներդրումներ, բյուջետային փոխանցումներ և սուբսիդիաներ (Fan, Kanbur և Zhang 2011):

Արդյունքում՝ 2002–2007 թվականներին գյուղական աղքատության ընդհանուր նվազման 50 տոկոսը բաժին ընկավ արևմտյան տարածաշրջանին (թեև այնտեղ ապրում էր երկրի բնակչության մեկ քառորդից պակասը):

2013 թվականից գյուղական աղքատության մակարդակը, ըստ 2010 թվականի պաշտոնական շեմի, 10 տոկոսից ցածր էր և ավելի ու ավելի էր կենտրոնանում արևմտյան ու կենտրոնական տարածաշրջանների հեռավոր բնակավայրերում: Աղքատ տնային տնտեսությունների պահպանված օջախներում աղքատության հետագա կրճատման շարժիչ ուժն այլևս աշխատանքային եկամուտների աճը չէր· փոխարենը մեծանում էր մասնավոր և պետական փոխանցումների դերը (գծապատկեր 2.2): Դանդաղեց զբաղվածության վերաբաշխումը գյուղատնտեսությունից այլ ոլորտներ, ինչպես նաև եկամտային բաշխման ստորին հինգերորդում գտնվողների վաստակի աճը: Դեպի քաղաքներ միգրացիայի արագացմանը զուգընթաց՝ 2000-ականների վերջին ընտանեկան փոխանցումները (միգրանտների դրամական փոխանցումները) ավելի կարևորվեցին համեմատաբար վատ վիճակում գտնվող գյուղական տնային տնտեսությունների համար: 2000-ականների կեսերից գյուղական տնային տնտեսություններն ազատվեցին նաև հիմնական կրթության վճարներից: Բացի այդ, 2002 թվականին փորձարկվեց գյուղական համատեղ բժշկական ապահովման նոր ծրագիր, որը 2006 թվականին ընդլայնվեց:

2009 թվականից կենտրոնական կառավարությունն ամրապնդեց սոցիալական քաղաքականությունը՝ հիմնական՝ շահառուների ապահովագրական վճարումներ չպահանջող կենսաթոշակի ընդգրկումը տարածելով գյուղական բնակավայրերի վրա և ընդլայնելով սոցիալական աջակցության այլ փոխանցումները: Դրանք 2012 թվականից հետո լրացվեցին աղքատության հասցեական մեղմման արշավի շրջանակում տրամադրվող լրացուցիչ դրամական ու բնաիրային աջակցությամբ: Արդյունքում՝ 2013–18 թվականներին պետական փոխանցումները գնալով ավելի կարևորվեցին առավել զրկվածներին աղքատությունից դուրս բերելու

գործում: Տնային տնտեսությունների ընդհանուր եկամտում պետական փոխանցումների բաժինը կրկնապատկվեց (10 տոկոսից՝ 20 տոկոս)՝ շնորհիվ գյուղական կենսաթոշակների ընդգրկման մեծացման, հիմնական փոխհատուցման փաթեթով համընդհանուր առողջապահական ապահովման ներդրման և դրա՝ գյուղական բնակավայրեր տարածման, սոցիալական աջակցության ընդլայնման, ինչպես նաև սոցիալական ապահովագրության ու սոցիալական աջակցության նպաստների (թեև նպաստների մակարդակները մնացին ցածր):

Չինաստանի ժողովրդագրական անցումը՝ ժողովրդագրական բեռնվածության գործակիցների նվազմամբ, ամբողջ ժամանակահատվածում օժանդակ դեր է խաղացել աղքատության կրճատման գործում: Արդեն իսկ համեմատաբար ցածր ծնելիության պայմաններում ընտանիքի պլանավորման արդյունավետ միջամտությունները և 1982 թվականին ներդրված մեկ երեխայի քաղաքականությունը (2016 թվականին փոխարինված ընդհանուր երկու երեխայի, իսկ 2020 թվականին՝ երեք երեխայի քաղաքականությամբ), ինչպես նաև առողջապահության բարելավումը միասին հանգեցրել են ժողովրդագրական բեռնվածության գործակցի հետագա նվազման (Naughton 2018): Ծնելիության անկմանը զուգահեռ ժողովրդագրական բեռնվածության գործակիցները կտրուկ նվազել են՝ մեծացնելով աշխատունակ տարիքի չափահասների բաժինը· նրանք կարող էին աշխատանքային եկամտի աճով մասնակցել եկամուտների ավելացմանը և այդպիսով նպաստել աղքատության կրճատմանը: Աշխատունակ տարիքի (15–59 տարեկան) բնակչության բաժինը 1982 թվականի 58.6 տոկոսից 2010 թվականին աճել է մինչև 70.1 տոկոս, իսկ ժողովրդագրական բեռնվածության գործակիցը 62.6 տոկոսից նվազել է մինչև 34.2 տոկոս· 15 տարեկանից փոքր երեխաների բաժինը 33.6 տոկոսից իջել է մինչև 16.6 տոկոս, իսկ ծնելիության գումարային գործակիցը մնացել է մեկ կնոջ հաշվով երկու ծնունդից զգալիորեն ցածր: 2010 թվականից հետո միտումը շրջվել է, քանի որ տարեցների բաժինն աճել է բնակչության մնացած մասից ավելի արագ: 2021 թվականի մայիսին հրապարակված յոթերորդ ազգային

մարդահամարի տվյալներով՝ աշխատունակ տարիքի բնակչությունը 2020 թվականին կազմել է ընդհանուր բնակչության 63.3 տոկոսը՝ նվազելով 6.7 տոկոսային կետով, իսկ ժողովրդագրական բեռնվածության գործակիցն աճել է մինչև 45.9 տոկոս: Աղքատության փոփոխությունների տարրալուծումն ըստ եկամտի բաղադրիչների ցույց է տալիս, որ չափահաս բնակչության (14 տարեկան և բարձր) բաժնի փոփոխությունը տասնամյակների ընթացքում աղքատության կրճատմանը նպաստել է 2–7 տոկոսային կետով (գծապատկեր 2.2, մաս a):

Խմբագրական ծանոթագրություն. Բնագրում երեք երեխայի քաղաքականության թվականը նշված է 2020: Չինաստանի պաշտոնական որոշումը թվագրված է 2021 թվականի հունիսի 26-ով և հրապարակվել է 2021 թվականի հուլիսի 20-ին: Տե՛ս Չինաստանի կառավարության պաշտոնական հաղորդագրությունը:

Ծանոթագրություններ

1. Այս գլուխը հիմնված է CIKD-ի (պատրաստվում է հրատարակության) աշխատության գլուխ 1-ի և Lugo, Niu ու Yemtsov (2021)-ի վրա: ետ

2. Ազգային վիճակագրական բյուրոյի տարեգրքերի հիման վրա: ետ

3. Եկամուտների հիման վրա հաշվարկվող Ջինիի ցուցիչը 1981–2001 թվականների համար՝ Ravallion և Chen (2007), Չինաստանի Ազգային վիճակագրական բյուրոյի (NBS) տրամադրած տվյալների հիման վրա, իսկ 2003–19 թվականների համար՝ NBS-ի տնային տնտեսությունների հետազոտությունների տարեգիրք: ետ

4. Հստակ չէ՝ հնարավո՞ր էր արդյոք տնտեսական աճի բարձր տեմպերի հասնել առանց անհավասարության մեծացման: Իրականում զարգացումն առաջ մղող նույն ուժերը կարող էին նաև աճող անհավասարությունների հիմքում լինել՝ որոշ անհատների և տարածաշրջանների համար ստեղծելով մյուսներից ավելի շատ ներդրումներ կատարելու խթաններ: Այստեղից էլ Դեն Սյաոպինի հայտնի խոսքը՝ «թող ոմանք նախ հարստանան»: Kuznets (1955)-ը մատնանշում է զարգացման ընթացքում անհավասարության աճի հավանականությունը: Այս զեկույցը նպատակ չունի լուծելու այդ հարցը: Այնուամենայնիվ, գծապատկեր 2.1-ի տարրալուծումը տեղեկատվական արժեք ունի և ցույց է տալիս, որ մինչև 2010 թվականը աղքատության կրճատման շարժիչ ուժն աճն էր, մինչդեռ մեծացող անհավասարությունը թուլացնում էր դրա ազդեցությունը: ետ

5. Կիսաառաձգականությունը սահմանվում է որպես տնտեսական աճի յուրաքանչյուր տոկոսային կետի դիմաց աղքատության նվազումը՝ տոկոսային

կետերով: Չինաստանի դիրքը դասակարգման մեջ նման է մնում, եթե դիտարկվում են միջին եկամտի կիսաառաձգականությունները կամ մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի կամ միջին եկամտի առաձգականությունները: ետ

6. World Bank (2009)-ն ուսումնասիրում է այն տնտեսությունները, որոնք 25 տարի շարունակ տարեկան ավելի քան 7 տոկոս աճ են ունեցել: Չինաստանն այդ հատկանիշն ունեցող 13 տնտեսություններից մեկն էր: Բրազիլիան, Ինդոնեզիան և Հարավային Աֆրիկան (ներառված գծապատկեր 2.1-ում) ևս այդ խմբում էին: Սակայն առնվազն այն երկրների շարքում, որոնց համար աղքատության երկարաժամկետ տվյալներ կան, և ավելի երկար ժամանակային հեռանկար դիտարկելիս, Չինաստանն իսկապես առանձնացող դեպք է: ետ

7. Տե՛ս նաև Ravallion և Chen (2007), Montalvo և Ravallion (2010): ետ

8. Ravallion և Chen (2007)-ը ցույց են տալիս, որ 1980-ականներին և 1990-ականներին առափնյա նահանգներում աղքատության կրճատման տեմպերը զգալիորեն բարձր էին, քան ներքին նահանգներում՝ նույնիսկ աղքատության ու անհավասարության սկզբնական մակարդակները հաշվի առնելուց հետո: ետ

Գրականություն

Azevedo, Joao Pedro, Gabriela Inchauste, Sergio Olivieri, Jaime Saavedra, and Hernan Winkler. 2013. “Is Labor Income Responsible for Poverty Reduction? A Decomposition Approach.” Policy Research Working Paper 6414, World Bank, Washington, DC.

CIKD (Center for International Knowledge on Development). Forthcoming. Economic Development and Poverty Alleviation in China. Beijing: CIKD.

Datt, Gaurav, and Martin Ravallion. 1992. “Growth and Redistribution Components of Changes in Poverty Measures: A Decomposition with Applications to Brazil and India in the 1980s.” Journal of Development Economics 38 (2): 275–95.

Fan, Shenggen, and Connie Chan-Kang. 2005. “Road Development, Economic Growth, and Poverty Reduction in China.” Research Report 138, International Food Policy Research Institute, Washington, DC.

Fan, Shenggen, Ravi Kanbur, and Xiaobo Zhang. 2011. “China’s Regional Disparities: Experience and Policy.” Review of Development Finance 1 (1): 47–56.

Fan, Shenggen, Linxiu Zhang, and Xiaobo Zhang. 2004. “Reforms, Investment, and Poverty in Rural China.” Economic Development and Cultural Change 52 (2): 395–421.

Kuznets, S. 1955. “Economic Growth and Income Inequality.” American Economic Review 45 (1): 1–28.

Lugo, Maria Ana, Chiyu Niu, and Ruslan Yemtsov. 2021. “China’s Poverty Reduction and Economic Transformation: A Decomposition Approach.” Policy Research Working Paper 9849, World Bank, Washington, DC.

Montalvo, Jose G., and Martin Ravallion. 2010. “The Pattern of Growth and Poverty Reduction in China.” Journal of Comparative Economics 38 (1): 2–16.

Naughton, Barry. 2018. The Chinese Economy: Adaptation and Growth. Երկրորդ հրատարակություն. Cambridge, MA: MIT Press.

Ravallion, Martin, and Shaohua Chen. 2007. “China’s (Uneven) Progress against Poverty.” Journal of Development Economics 82 (1): 1–42.

Riskin, Carl. 1987. China’s Political Economy: The Quest for Development since 1949. Oxford, UK: Oxford University Press.

World Bank. 2009. China—From Poor Areas to Poor People: China’s Evolving Poverty Reduction Agenda—An Assessment of Poverty and Inequality. Washington, DC: World Bank.

3· Չինաստանի տնտեսական վերափոխման և աղքատության կրճատման շարժիչ ուժերը

Ներածություն

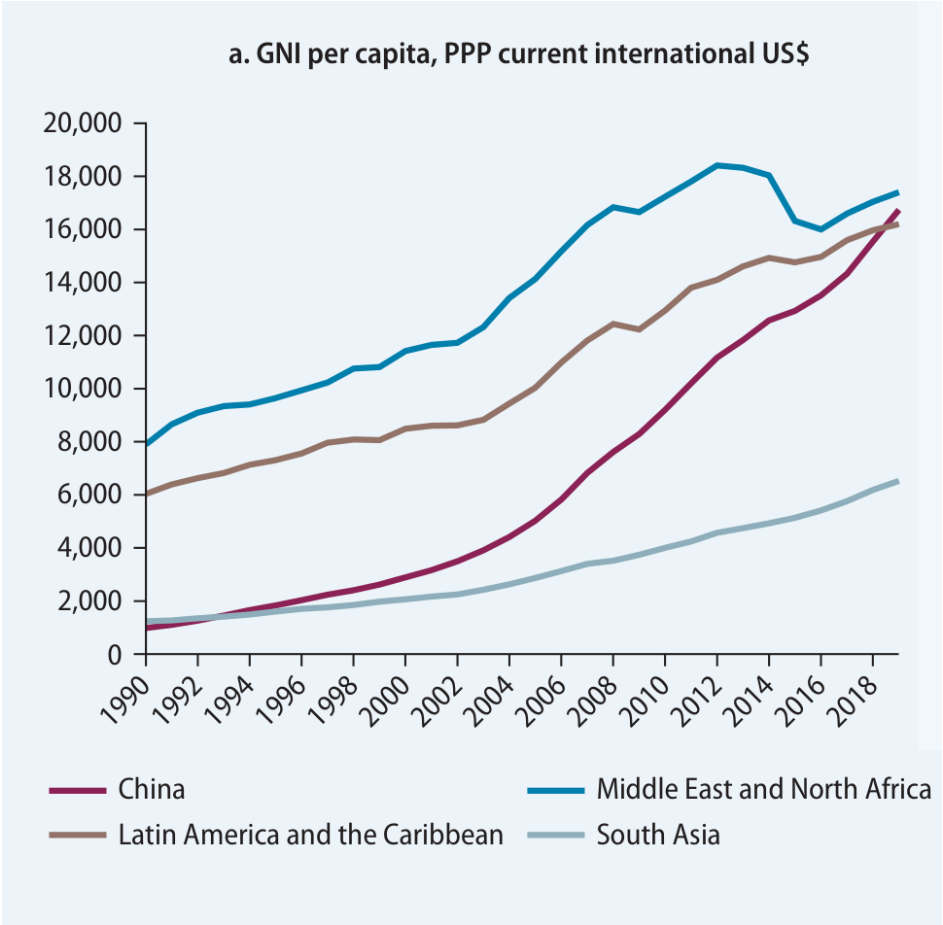
Չինաստանում առկա են սոցիալ-տնտեսական վերափոխման բոլոր սովորական բաղադրիչները՝ գյուղատնտեսության արդիականացում, աստիճանական արդյունաբերացում և շարունակական քաղաքայնացում, ինչպես նաև ներքին շուկայի ինտեգրում՝ կապակցվածությունն ապահովող ենթակառուցվածքների ընդլայնման շնորհիվ: Ինչպես Լյուիսի՝ երկհատված տնտեսության դասական մոդելում, Չինաստանի աճը պայմանավորված էր աշխատուժի տեղափոխմամբ ցածր արտադրողականությամբ («ավանդական») գյուղատնտեսական հատվածից դեպի ավելի բարձր արտադրողականությամբ («ժամանակակից») արդյունաբերական հատված (Lewis 1954): Երկիրը հետևողականորեն ստեղծում էր ոչ գյուղատնտեսական աշխատատեղեր՝ օգտվելով գյուղական վայրերում աշխատուժի առատությունից և իր քաղաքներում, ինչպես նաև մնացած աշխարհում ապրանքների ու ծառայությունների աճող պահանջարկից: Տնտեսական վերափոխման գործընթացին նպաստում էին ողջամիտ մակրոտնտեսական կառավարումը և կապակցվածությունն ապահովող ենթակառուցվածքներում զգալի պետական ներդրումները, որոնք բարձրացնում էին արդյունաբերության ճյուղերի մրցունակությունը և նպաստում ներքին շուկայի ինտեգրմանը: Տնտեսական վերափոխումը համընկավ ժողովրդագրական արագ անցման հետ, ինչի շնորհիվ աշխատանքի արտադրողականության բարձրացումն արտահայտվեց մեկ շնչին ընկնող եկամուտների կտրուկ աճով:

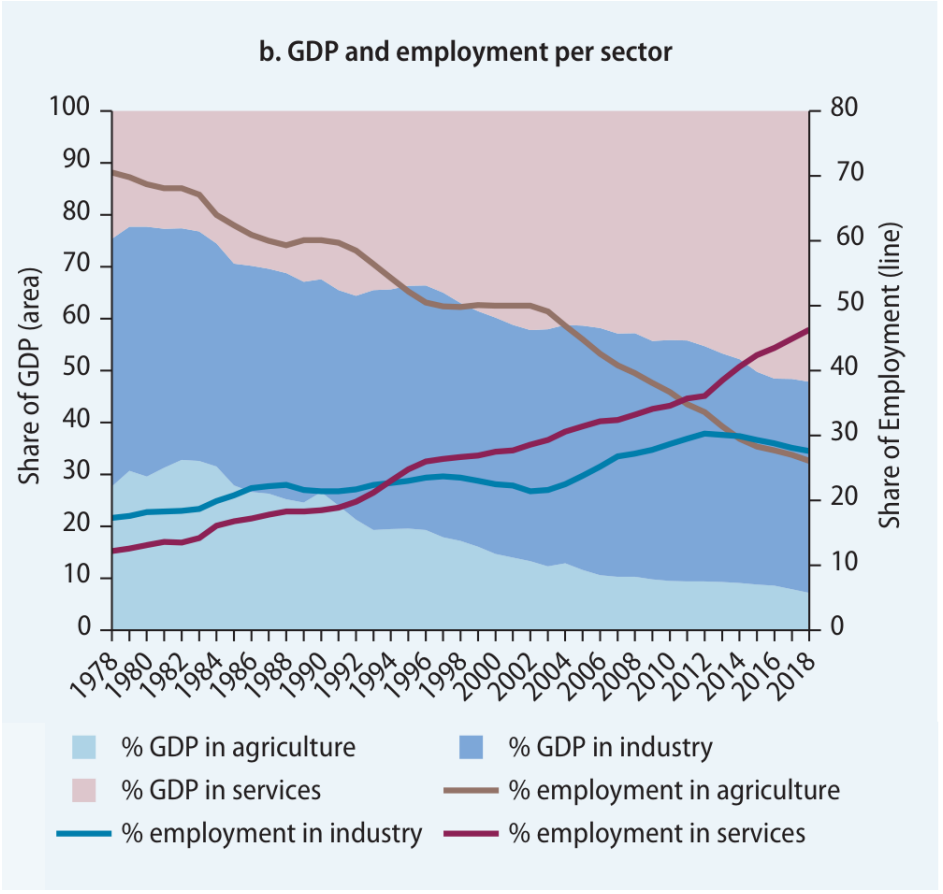
Ժամանակի ընթացքում տնտեսական աճի շարժիչ ուժերը գյուղատնտեսությունից անցան արդյունաբերությանը, ապա՝ ծառայություններին: 1980–2000 թվականների երկու տասնամյակներում Չինաստանի արագ տնտեսական աճը մեծապես պայմանավորված էր արտադրության գործոնների ընդհանուր արտադրողականության բարձրացմամբ: 1978 թվականին գյուղատնտեսական հատվածն ապահովում էր ընդհանուր համախառն ներքին արդյունքի (ՀՆԱ) 30 տոկոսից պակասը, սակայն զբաղեցնում էր աշխատուժի գրեթե 70 տոկոսը (գծապատկեր 3.1): Դեն Սյաոպինի ղեկավարությամբ իրականացված բարեփոխումները հանգեցրին գյուղատնտեսության արդյունավետության հսկայական աճի: Դա, իր հերթին, հնարավոր դարձրեց աշխատուժի տեղափոխումը գյուղատնտեսությունից դեպի արդյունաբերության և ծառայությունների ավելի արտադրողական աշխատատեղեր և ապահովեց արտադրության գործոնների ընդհանուր արտադրողականության հետագա բարձրացում (Zhu 2012): Մարդկային և ֆիզիկական կապիտալի կուտակումը լրացուցիչ աջակցեց և կայունացրեց բարեփոխումների գործընթացով սկզբնավորված եկամուտների աճը:

Գյուղատնտեսության աճի սկզբնական պոռթկումից հետո, երբ ՀՆԱ-ի աճը 1983 թվականին հասավ առավելագույն՝ 15 տոկոսի, աճի կենտրոնը մոտավորապես 1980-ականների կեսերից մինչև 2010-ականների կեսերը տեղափոխվեց արդյունաբերություն: Ավելի վերջերս աճի գլխավոր շարժիչը դարձան ծառայությունները: Մինչ ընդհանուր զբաղվածությունը 1978 թվականի 402 միլիոնից 2015 թվականին աճեց մինչև 775 միլիոն, գյուղատնտեսության աշխատուժի բաժինը 69.6 տոկոսից նվազեց մինչև 18.3 տոկոս (Cai 2017):[1] Զբաղվածության աճը տեղի ունեցավ բացառապես գյուղատնտեսությունից դուրս՝ համալրվելով ընդլայնվող աշխատուժով: Ծառայություններն ու մշակող արդյունաբերությունը կլանում էին գյուղատնտեսությունից տեղափոխվողներին և աշխատուժը նոր համալրողներին՝ զուտ աշխատատեղերի ստեղծման տարեկան գրեթե 10 միլիոն տեմպով (Li and Xing 2017): Առափնյա շրջաններում խոշոր ներդրումներով սնուցվող՝

կլաստերների վրա հիմնված արդյունաբերացումը և արտահանմանն ուղղված մշակող արդյունաբերությունը միգրացիայի ու քաղաքայնացման միջոցով կլանում էին ամբողջ երկրի գյուղական ավելցուկային աշխատուժը (Long and Zhang 2011):

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.1. Չինաստանի արագ և տևական տնտեսական աճն ուղեկցվել է տնտեսական արագ վերափոխմամբ, 1978–2018 թթ.

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Մաս a. GNI per capita, PPP current international US$ — մեկ շնչին ընկնող համախառն ազգային եկամուտ (GNI)՝ գնողունակության համարժեքությամբ (PPP), ընթացիկ միջազգային ԱՄՆ դոլարով: China — Չինաստան: Middle East and North Africa — Մերձավոր Արևելք և Հյուսիսային Աֆրիկա: Latin America and the Caribbean — Լատինական Ամերիկա և Կարիբյան ավազան: South Asia — Հարավային Ասիա:

Մաս b. GDP and employment per sector — ՀՆԱ-ն և զբաղվածությունն ըստ ոլորտների: Share of GDP (area) — բաժինը ՀՆԱ-ում (ներկված տարածքներ): Share of Employment (line) — բաժինը զբաղվածության մեջ (գծեր): % GDP in agriculture — գյուղատնտեսության բաժինը ՀՆԱ-ում՝ տոկոսով: % GDP in industry — արդյունաբերության բաժինը ՀՆԱ-ում՝ տոկոսով: % GDP in services — ծառայությունների բաժինը ՀՆԱ-ում՝ տոկոսով: % employment in agriculture — գյուղատնտեսության բաժինը զբաղվածության մեջ՝ տոկոսով: % employment in industry — արդյունաբերության բաժինը զբաղվածության մեջ՝ տոկոսով: % employment in services — ծառայությունների բաժինը զբաղվածության մեջ՝ տոկոսով:

Աղբյուրներ՝ Merotto and Jiang 2021՝ Համաշխարհային զարգացման ցուցանիշների հիման վրա (վահանակ ա), Չինաստանի Ազգային վիճակագրական բյուրո 2020 (վահանակ բ): Ծանոթագրություն. ՀՆԱ՝ համախառն ներքին արդյունք, GNI՝ համախառն ազգային եկամուտ, PPP՝ գնողունակության համարժեքություն:

Հասկանալու համար, թե ինչպես Չինաստանի շուկայական ուղղվածությամբ բարեփոխումներն ու տնտեսության բացումը կարող էին առաջացնել այսքան ուժեղ և տևական տնտեսական արձագանք, կարևոր է նշել, որ երկիրն ուներ մի շարք սկզբնական պայմաններ, որոնք նրան տարբերում էին ինչպես Արևելյան Եվրոպայի և նախկին Խորհրդային Միության անցումային տնտեսություններից, այնպես էլ զարգացող աշխարհի մյուս ցածր եկամուտ ունեցող երկրներից (Bardhan 2012; Nehru, Kraay, and Yu 1997; Ravallion 2009; Sachs and Woo 1994): Դրանց թվում էին ծնելիության համեմատաբար ցածր մակարդակը, տարրական կրթության լայն ընդգրկումը և հողի հավասար բաշխումը:

Ժողովրդագրական բեռնվածության գործակիցների նվազման շնորհիվ Չինաստանի տնտեսական բարեփոխումների շրջանը համընկավ ժողովրդագրական արագ անցման հետ՝ ստեղծելով մեծ ժողովրդագրական շահաբաժին, որը, ինչպես նշվեց վերևում, նպաստեց աղքատության կրճատմանը: Չինաստանում ծնելիության նվազումը սկսվել էր 1960-ականների կեսերին՝ ընտանիքի պլանավորման գործելակերպերի ընդունումից հետո, օրինակ՝ «Վան, Սի, Շաո» [ավելի երկար ընդմիջումներով, ավելի ուշ, ավելի քիչ] արշավը: Աղջիկների կրթության ընդլայնումն ու մանկական մահացության նվազումը նույնպես նպաստեցին ժողովրդագրական անցմանը (Harrell et al. 2011; Lavely and Freedman 1990): Ծնելիության գումարային գործակիցը մեկ կնոջ հաշվով 1965 թվականի 6.4 ծնունդից մինչև 1978 թվականը նվազեց մինչև 2.9:

Մեկ շնչին ընկնող եկամուտների մակարդակով աշխարհում ամենաաղքատ երկրների շարքում գտնվող երկրի համար Չինաստանի բնակչությունը 1978 թվականին համեմատաբար հարուստ էր մարդկային կապիտալով: 1949 թվականին Չինաստանում 15–64 տարեկանների միայն 7 տոկոսն էր ավարտել տարրական դպրոցը:[2] 1950-ականներից սկսած կրթության մեջ

մեծածավալ ներդրումներն ու առողջապահության ընդլայնումը հանգեցրել էին իրական ձեռքբերումների· 1978 թվականին մանկական մահացությունը կազմում էր 1,000 ծննդի հաշվով 52 դեպք՝ Չինաստանի եկամտային խմբի միջինի կեսից էլ պակասը, ծննդյան պահին կյանքի սպասվող տևողությունը՝ 66 տարին, զգալիորեն գերազանցում էր մյուս զարգացող երկրների ցուցանիշը, տարրական դպրոցում ընդգրկվածությունը 96 տոկոս էր, իսկ միջնակարգ դպրոցում՝ 49.9 տոկոս: Ստորին միջնակարգ կրթությունն ավարտած չափահասների բաժինը 1949 թվականի համեմատ եռապատկվել էր՝ հասնելով 22.8 տոկոսի (UNDP, China Institute for Development Planning at Tsinghua University, and State Information Center 2019): Լայնորեն ընդունված է, որ մարդկային կապիտալը հաջող զարգացման կարևորագույն նախապայմաններից է (Bardhan 2012; Ravallion 2021):[3] Այս ոլորտում Չինաստանի հարուստ պաշարը բնակչությանը թույլ տվեց շուկայական բարեփոխումների սկսվելուն պես արագ օգտվել նոր տնտեսական հնարավորություններից (Bikales 2021):

Հողի հավասարաչափ բաշխումը նույնպես նպաստեց գյուղատնտեսության աճի օգուտների տարածմանը: Պլանային տնտեսության շրջանից Չինաստանը ժառանգել էր հողի արդարացի բաշխում· 1949 թվականից իրականացված լայնածավալ հողային բարեփոխմամբ ավելի քան 300 միլիոն հողազուրկ գյուղացիներ հող ստացան:[4] Հողը և՛ արտադրական ակտիվ էր, որի արժեքը բարեփոխումների սկզբից կտրուկ բարձրացավ, և՛ անվտանգության ցանց, որն օգնում էր տնային տնտեսություններին կառավարել ռիսկերը՝ սեփական տնամերձ հողամասերը մշակելով (Naughton 2007): Ավելին՝ առաջ է քաշվել այն տեսակետը, որ հողի սկզբնական հավասար բաշխումը առանցքային դեր խաղաց բարեփոխումների և բացման առաջին տարիներին աղքատության կրճատման հաջողության մեջ (օրինակ՝ Ravallion and Chen 2007):[5]

Այլ կերպ ասած՝ հաշվի առնելով սկզբնական պայմանները՝ Չինաստանը 1978 թվականին կարելի էր համարել համեմատաբար աղքատ, ուստի աճի և աղքատության կրճատման հետագա արագ

տեմպերը մասամբ արտացոլում էին երկրի հիմնարար տնտեսական հնարավորություններին հասնելու գործընթացը: Մյուս կողմից՝ 1978 թվականից ի վեր աղքատության կրճատման գործընթացը կարելի է դիտարկել որպես դրանից հետո իրականացված բարեփոխումների և նախորդ տասնամյակներում դրված հիմքերի համատեղ արդյունք: Այս հանգամանքը կարևոր է, քանի որ օգնում է Չինաստանի աղքատության կրճատման մեծ մասշտաբն ու արագությունը դիտարկել պատշաճ համատեքստում (Ravallion 2021): Դա չի նվազեցնում Չինաստանի ձեռքբերումը: Հաջորդ բաժինները ներկայացնում են տնտեսական վերափոխման հիմնական բաղադրիչները՝ գյուղատնտեսության արտադրողականության աճը, աստիճանական արդյունաբերացումը և կառավարվող քաղաքայնացումը, որոնք լրացվել են արագ ընդլայնվող ենթակառուցվածքներով: Ուշադրությունը կենտրոնացվում է այդ գործընթացները ներառական դարձրած հատկանիշների վրա: Նպատակը վերափոխումը պայմանավորած բոլոր գործոնների ուսումնասիրությունը չէ, այլ դրա հիմքում ընկած որոշ առանցքային բարեփոխումների և քաղաքականությունների ընդգծումը: Այս բարեփոխումների, դրանց կոնկրետ կառուցվածքի, քաղաքական տնտեսության և, հետևաբար, այլուր կրկնելիության, ինչպես նաև այս ոլորտներից յուրաքանչյուրում Չինաստանի փորձից քաղված դասերի մանրամասն վերլուծությունը դուրս է այս համադրական զեկույցի շրջանակներից:

Գյուղատնտեսության արտադրողականության աճ. ավելի բարձր եկամուտներ և ընտրության ավելի մեծ հնարավորություն

Քանի որ Չինաստանում աղքատությունը կենտրոնացած էր գյուղական վայրերում, բարեփոխումների առաջին տասնամյակներին գյուղատնտեսության զարգացումը երկրում աղքատության կրճատման գլխավոր շարժիչն էր։[6] Որոշ գնահատականներով՝ 1978–2001 թվականներին աղքատության նվազման մեջ գյուղատնտեսության ներդրումը չորս անգամ գերազանցել է արդյունաբերության կամ ծառայությունների ներդրումը (Ravallion 2009)։[7] Այդ ընթացքում մեկ գյուղացու հաշվով գյուղատնտեսական եկամուտներն աճել են գյուղական բնակչության բոլոր եկամտային խմբերում (Lugo, Niu, and Yemtsov 2021)։ Գյուղատնտեսության արտադրողականության բարձրացումը նպաստել է աղքատության կրճատմանը երկու հիմնական ուղով։ Նախ՝ ավելի բարձր արտադրողականությունը մեծացրել է գյուղացիների եկամուտները։ Երկրորդ՝ այն ավելցուկային աշխատուժ է ազատել այլ հատվածների և քաղաքային վայրերի համար։ Այդպիսով տնային տնտեսությունները կարողացել են բազմազանեցնել եկամտի աղբյուրները և դրանով նվազեցնել իրենց ռիսկերը, ինչպես նաև օգտվել ավելի բարձր վարձատրվող ոչ գյուղատնտեսական աշխատանքի հնարավորություններից՝ տեղում կամ միգրացիայի միջոցով։

Գյուղատնտեսության արտադրողականության աճի հիմքում մի շարք գործոններ էին՝ գյուղական հողային բարեփոխման խորացումը, արտադրանքի շուկայի և գնային համակարգերի ազատականացումը, հարկային բեռի աստիճանական նվազեցումն ու անցումը գյուղատնտեսության զուտ սուբսիդավորմանը, խոշոր ներդրումները մեքենայացման, ոռոգման և ժամանակակից արտադրամիջոցների կիրառման մեջ, ինչպես նաև գյուղատնտեսական արտադրության շուկայականացումը և արժեքային շղթաներին ինտեգրումը։ Զգալի ջանքեր գործադրվեցին նաև գյուղատնտեսական հետազոտությունների ու

խորհրդատվության և տեխնոլոգիաների տարածման ծառայությունների զարգացումը խթանելու և դրանք գյուղատնտեսական գործելակերպի հետ ավելի լավ կապելու համար: Ստորև այս գործոնները դիտարկվում են առանձին:

Նախ՝ Չինաստանի գյուղատնտեսական բարեփոխումներն սկսվեցին հողային բարեփոխմամբ, որը գյուղացիներին խթանում էր մեծացնել արտադրությունը և հողն ավելի արդյունավետ օգտագործել: Գյուղատնտեսությունում 1953 թվականից գործող կոլեկտիվ տնտեսական համակարգի պայմաններում գյուղացիական տնային տնտեսությունների միջև հավասարապես բաշխված հողը փոխանցվել էր կոլեկտիվ տնտեսությանը· վերջինս տրամադրում էր բոլոր արտադրամիջոցները և ստանում ամբողջ արտադրանքը: Գյուղատնտեսության չափահաս աշխատողները վարձատրվում էին հավասար՝ անկախ իրենց փաստացի ներդրումից: Հետևաբար արտադրելու նրանց խթանները ճնշվում էին՝ հանգեցնելով գյուղատնտեսության արտադրողականության երկարատև լճացման և պարենի պակասի համատարած խնդիրների: 1978 թվականի վերջին Անհոյ նահանգում փորձարկվեց նոր համակարգ, որով կոլեկտիվ տնտեսությունները պայմանագիր էին կնքում գյուղացիական տնային տնտեսությունների հետ՝ իրենց հատկացված հողից որոշակի քանակի արտադրանք մատակարարելու համար, իսկ մնացած արտադրանքը թողնվում էր գյուղացիական ընտանիքներին՝ սեփական սպառման կամ շուկայում ազատ վաճառելու համար: Փորձարկման հաջողությունը հանգեցրեց տնային տնտեսությունների պատասխանատվության համակարգի արագ ներդրմանն ամբողջ երկրում: 1983 թվականի վերջին գյուղական տնային տնտեսությունների մոտ 94.2 տոկոսն արդեն ընդգրկված էր նոր համակարգում:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ 1978–1984 թվականներին տնային տնտեսությունների պատասխանատվության համակարգին անցումը պայմանավորել է գյուղատնտեսական արտադրանքի ընդհանուր աճի 30–50 տոկոսը (Fan 1991; Gibson 2020; Huang and Rozelle 1996; Lin 1992): Այն նպաստել է

գյուղատնտեսության արտադրության գործոնների արտադրողականության աճին (Jin, Huang, and Rozelle 2002) և ավելի աղքատ ու ավելի հարուստ շրջանների միջև տարբերության նվազմանը (Gibson 2020): Հողի պայմանագրային հարաբերությունները կայունացնելու և արտադրողականությունը բարձրացնող ներդրումները խրախուսելու համար կենտրոնական կառավարությունը 1984 թվականին պայմանագրերի ժամկետը 3 տարուց պակասից երկարացրեց մինչև 15 տարի, իսկ 2002 թվականին՝ մինչև 30 տարի:[8] 2011 թվականին կենտրոնական կառավարությունը գործարկեց հողի գրանցման և վկայագրման համակարգը՝ գյուղական տնային տնտեսություններին հնարավորություն տալով գույքային եկամուտ ստանալ՝ հողն այլ գյուղացիների ենթավարձակալությամբ տրամադրելով: Հողի սեփականության, պայմանագրային և կառավարման իրավունքների տարանջատումը փորձարկվեց 2014 թվականին: Այն պայմաններ ստեղծեց նախաձեռնող գյուղացիների և գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների համար՝ ընդլայնելու գործունեությունը՝ հողն այլ սուբյեկտներից ենթավարձակալելով: Շատ դեպքերում դրանք միգրանտ աշխատողներ և տարեցների տնային տնտեսություններ էին, որոնք այլևս չէին ցանկանում կամ չէին կարող ինքնուրույն զբաղվել գյուղատնտեսությամբ: 2017 թվականին գյուղատնտեսական հողի իրավունքները երկարացվեցին ևս 30 տարով՝ սկզբնական պայմանագրերի ընդհանուր տևողությունը հասցնելով 75 տարվա: Հողային փոխանցումների կանոնների բարեփոխումը նպաստել է «նոր տիպի» տնտեսությունների առաջացմանը՝ խոշոր ընտանեկան, կոոպերատիվ և ագրոբիզնեսի ընկերությունների կողմից կառավարվող տնտեսությունների: Սպասվող արդյունքներն ապագայում ևս ապահովելու համար այս բարեփոխումները պետք է լրացվեն կրթության ու վերապատրաստման ներդրումներով և ֆինանսական ծառայությունների հասանելիության բարելավմամբ:

Երկրորդ՝ գյուղատնտեսական շուկայի և գնային համակարգի աստիճանական ազատականացումը բարձրացրեց գյուղացիների շահույթները և նվազեցրեց ռեսուրսների բաշխման

անարդյունավետությունից առաջացող կորուստները (Huang and Rozelle 2018)։ Ժամանակաշրջանի սկզբում գյուղացիները պարտավոր էին կառավարությանը հաստատուն քվոտաներ վաճառել նախապես որոշված ցածր պետական մթերման գներով։ 1978 թվականից հետո գներն աստիճանաբար ազատականացվեցին՝ գյուղացիներին արտադրությունն ավելացնելու խթան տալու համար։ Սկզբում միայն հիմնական մշակաբույսերի համար ներդրված երկուղի համակարգը հիմնված էր արտադրության նվազագույն քվոտայի վրա, որը պետությունը գնում էր հաստատուն գնով, մինչդեռ մնացած արտադրանքը կարելի էր վաճառել շուկայական՝ շատ ավելի բարձր գնով։ Տնային տնտեսությունների պատասխանատվության համակարգի հետ միասին դա կտրուկ բարելավեց գյուղացիների առևտրի պայմանները և հանգեցրեց գյուղատնտեսական արտադրանքի ու եկամուտների սրընթաց աճի։ Այսպես՝ 1978–1995 թվականներին գյուղատնտեսական արտադրանքի ընդհանուր մթերման գների ինդեքսն աճեց 428.1 տոկոսով՝ զգալիորեն գերազանցելով գյուղական արդյունաբերական ապրանքների մանրածախ գների ընդհանուր ինդեքսի 174.7 տոկոս աճը (National Bureau of Statistics of China 2001)։ Երբ շուկայական գնագոյացման շրջանակն ընդլայնվեց, իսկ վաճառքի քվոտաները վերացվեցին, ռեսուրսների բաշխման արդյունավետությունը բարելավվեց, քանի որ գյուղացիները որոշումներ էին ընդունում իրենց հողի և աշխատանքի հարաբերական հատույցների հիման վրա (de Brauw, Huang, and Rozelle 2004; Huang and Rozelle 1996)։ 2001 թվականին Չինաստանի՝ Առևտրի համաշխարհային կազմակերպությանն (ԱՀԿ) անդամակցելու համատեքստում առևտրի պայմանների անբարենպաստ փոփոխություններից տուժած գյուղացիների եկամուտները պաշտպանելու համար երկուղի գնային համակարգն աստիճանաբար վերածվեց հիմնական ապրանքների «նվազագույն գնի երաշխիքի»։ Այսօր գյուղատնտեսական գներն ընդհանուր առմամբ արտացոլում են շուկայական պայմանները, սակայն արտադրամիջոցների սուբսիդիաներն ու գների աջակցության մեխանիզմները շարունակում են զգալի դեր խաղալ հիմնական ապրանքների համար։[9]

Երրորդ՝ կառավարության հարկային և ընդհանուր աջակցության քաղաքականությունները փոխվեցին հօգուտ գյուղատնտեսության: Ավանդաբար Չինաստանի գյուղատնտեսական հատվածը հարկային եկամուտների կարևոր աղբյուր էր· այդպես շարունակվեց նաև 1949 թվականից հետո առաջին տասնամյակներին, երբ գյուղատնտեսական ավելցուկն օգտագործվում էր Չինաստանի արդյունաբերացումը ֆինանսավորելու համար (Naughton 2018): Սակայն 1978 թվականի բարեփոխումներին հաջորդած արտադրողականության սկզբնական կտրուկ աճից հետո գյուղական եկամուտների աճը դանդաղեց, իսկ բազմաթիվ գյուղացիների շահույթը բավարար չէր խիստ անհրաժեշտ ժամանակակից տեխնոլոգիաների և արտադրության մեթոդների մեջ ներդնելու համար: Այս իրավիճակը հանգեցրեց ընդհանուր աջակցության քաղաքականությունների աստիճանական փոփոխության· գյուղատնտեսությունը բյուջե զուտ մուտքեր ապահովող հատվածից, ինչպիսին այն եղել էր մինչև 2000-ականների սկիզբը, վերածվեց խոշոր զուտ փոխանցումներ ստացողի (Anderson and Martin 2008): Օրինակ՝ 1990-ականներին գյուղացիների ֆինանսական պարտավորությունները պետության նկատմամբ ներառում էին գյուղական մակարդակի երեք վճար, չորս տարբեր գյուղատնտեսական հարկ և ավանդային մակարդակի հինգ գանձում: Այդ տարբեր ծախսերը մեծ բեռ էին, հատկապես աղքատ գյուղացիների համար:[10] 2006 թվականին Չինաստանը վերացրեց գյուղատնտեսական բոլոր հարկերը, որոնք բարեփոխմանը նախորդած տարիներին դեռ կազմում էին գյուղատնտեսական ավելացված արժեքի մոտ 5–7 տոկոսը (Naughton 2018; Song 2018): Գյուղատնտեսական հարկերի վերացումը նաև նշանակում էր, որ գյուղական կոմիտեներն այլևս չունեին սեփական եկամտային աղբյուրներ և պետք է հենվեին շրջանային ու նահանգային կառավարությունների փոխանցումների վրա: Գյուղական վայրերում ծառայությունների մատուցման և ֆինանսավորման հարցին կրկին անդրադառնում ենք ստորև:

Այսօր Չինաստանի գյուղատնտեսության աջակցության քաղաքականություններով տրամադրվող աջակցության մակարդակը

համադրելի է Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության (ՏՀՁԿ) երկրների մակարդակների հետ, թեև Չինաստանում համեմատաբար ավելի մեծ բաժին ունեն գների աջակցությունն ու արտադրամիջոցներին կամ արտադրանքի ծավալին առնչվող միջոցառումները: 2000-ականների վերջերից Չինաստանը մշակել է նաև աղքատ գյուղական համայնքներին փոխանցումների մի շարք ծրագրեր, որոնք եկամտային աջակցությունը զուգակցում են էկոհամակարգային ծառայությունների դիմաց վճարումների հետ:[11] Նման ծրագրերն ապագայում կարող են միավորել գյուղական վայրերում աղքատության կրճատման ձեռքբերումները պահպանելու և Չինաստանի բնական հարստությունը պաշտպանելու նպատակները՝ ապահովելով միաժամանակ տնտեսական, սոցիալական և բնապահպանական օգուտներ (World Bank 2021):

Չորրորդ՝ Չինաստանի գյուղատնտեսական հատվածի արդիականացմանն աջակցեցին գյուղատնտեսական հետազոտություններում, խորհրդատվության և տեխնոլոգիաների տարածման ծառայություններում և արտադրական ենթակառուցվածքներում զգալի պետական ներդրումները: Չինաստանի ավանդական գյուղատնտեսությունը խոցելի էր եղանակի և բնական աղետների նկատմամբ: Ուստի կարևոր ներդրումները ներառում էին հեղեղումների վերահսկման ծրագրեր, դաշտերի ջրահեռացման առուների վերանորոգում, հողի կառուցվածքի բարելավում և գերխոնավացման նվազեցում: Հողի խոնավությունը պահպանելու համար պլաստիկ ծածկաթաղանթի կիրառումը, քիմիական պարարտանյութերի ու թունաքիմիկատների ավելի լայն օգտագործումը, գյուղատնտեսական մեքենաների գործածությունը և ավելի որակյալ սերմերի ստացումը բարձր բերքատվությանն աջակցող առանցքային գործոններ էին:[12] 1970-ականներին բրնձի բարձր բերքատու սորտերի ստացումը, որոնք մեկ ակրից տալիս էին 20–30 տոկոսով ավելի բրինձ, հանգեցրեց բերքի կտրուկ աճի Չինաստանում և Ասիայի ու Աֆրիկայի մեծ մասում:[13] Վերջապես՝ ջրախնայող տեխնոլոգիաների կիրառումը, այդ թվում՝ անձրևացումը, միկրոորոգումը և ցածր ճնշման

խողովակային ոռոգումը, նվազեցրեց մեկ ակրի հաշվով ջրասպառումը: Ոռոգման արդյունավետությունը 1970-ականներին ՏՀԶԿ մակարդակի մոտ կեսից այսօր բարձրացել է մինչև մոտ երեք քառորդը:

Հմտությունների զարգացումն ու գյուղատնտեսական խորհրդատվական ծառայություններն օգնում էին գյուղացիներին յուրացնել նոր տեխնոլոգիաները: 1980-ականների կեսերին շրջանային մակարդակում արդեն ստեղծվել էր գյուղատնտեսական խորհրդատվության պետական համակարգ: 1993 թվականի Գյուղատնտեսական տեխնոլոգիաների տարածման մասին օրենքը հիմք դրեց խորհրդատվական ծառայությունների մատուցման աստիճանական անցմանը շուկայական սկզբունքների՝ ծառայություն մատուցող մասնավոր դերակատարների աճող մասնակցությամբ (OECD 2018): Վերապատրաստումը, նպատակային առաջադրանքներն ու շուկայական խթանները համադրող՝ Չինաստանի գյուղատնտեսական խորհրդատվության համակարգն առանցքային ներդրում է ունեցել գյուղատնտեսության արդիականացման մեջ՝ հաղթահարելով գյուղացիների՝ ռիսկից խուսափելու հակումը և զգալիորեն խորացնելով ժամանակակից ագրոնոմիական գործելակերպերի մասին նրանց պատկերացումները (ներդիր 3.1):

Վերջապես՝ վերամշակման հետ հետագա արտադրական կապերի զարգացումն էական է եղել գյուղատնտեսության հատույցների բարձրացման համար: Չինաստանը հաջորդաբար ընդունել է քաղաքականություններ՝ խրախուսելու գյուղատնտեսության արդյունաբերականացումը, գյուղմթերքի վերամշակման արդյունաբերության զարգացումը և գյուղական առաջնային, երկրորդային ու երրորդային հատվածների ինտեգրումը: Տեղական կառավարությունները ստեղծում էին գյուղատնտեսական մասնագիտացված մեծածախ շուկաներ, իսկ գյուղացիներին խրախուսում էին կազմել կոոպերատիվներ՝ մեքենայացված արտադրամիջոցների ծախսերը կիսելու, ինչպես նաև վերամշակման, պահեստավորման, որակի վերահսկման և շուկայահանման

օբյեկտներում ներդրումներ կատարելու համար: 2016 թվականի վերջին գյուղացիական կոոպերատիվների 53 տոկոսը ստեղծել էր վերամշակման և շուկայահանման սեփական կարողությունները: Կոոպերատիվի կամ տնտեսության մակարդակում գյուղատնտեսական արտադրանքի վերամշակման բաժինը հասել էր 65 տոկոսի՝ տնտեսությունում մնացող ավելացված արժեքն ավելացնելով 2.2 անգամ: 2014 թվականից Չինաստանի կառավարությունն ընդունել է մի շարք քաղաքականություններ՝ գյուղական էլեկտրոնային առևտրի զարգացումը խթանելու համար· աջակցել է գյուղատնտեսությանն առնչվող էլեկտրոնային առևտրի լոգիստիկային, առևտրային ու ֆինանսական ծառայություններին, գյուղական վայրերում իրականացրել էլեկտրոնային առևտրի համապարփակ ցուցադրական ծրագրեր և խրախուսել գյուղական շուկաների զարգացումը (Luo and Niu 2019):

ՆԵՐԴԻՐ 3.1. Գյուղատնտեսական տեխնոլոգիաների տարածումը՝ աղքատության կրճատման համար. ծածկաթաղանթի խթանումը Գույուանում

Գույուան շրջանը գտնվում է Լյուպան լեռներում՝ Չինաստանի Նինսյա Հուեյի ինքնավար շրջանի աղքատ տարածքում: Այն լայնորեն հայտնի է Սիհայգու անունով. այստեղ ջրի սակավությունից և անբերրի հողերից բխող ծանր բնական պայմանները հանգեցնում էին մեկ ակրից 50 կիլոգրամից պակաս բերքատվության և խոշորածավալ ծանր սովերի՝ նույնիսկ Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության հիմնադրումից 30 տարի անց:

Կառավարությունը Սիհայգուում թաղանթապատման տեխնոլոգիայի կիրառության ուսումնասիրությունն սկսեց 1980-ականների սկզբին: Տեխնոլոգիան նախատեսված էր սեզոնի սկզբին հողի բարենպաստ ջերմաստիճանը պահպանելու, խոնավությունը պահելու և տեղումներից գոյացող ջուրը հավաքելուն օգնելու համար: Գույուանի կառավարությունը գյուղատնտեսական խորհրդատուների կամ տեխնիկների ուղարկեց գյուղեր՝ եգիպտացորենի մշակության մեջ թաղանթապատման փորձեր կատարելու: Տեխնիկներն անվճար տրամադրում էին սերմեր, ծածկաթաղանթներ և այլ արտադրամիջոցներ, իսկ գյուղացիները՝ իրենց աշխատանքն ու հողը՝ ստանալով ամբողջ բերքը և լրացուցիչ օրական աշխատանքային եկամուտ: Այս սկզբնական փորձը հաստատեց, որ ծածկաթաղանթները կարող են մեծացնել արտադրանքը:

1985 թվականի «Գիտությունն ու տեխնոլոգիաները՝ գյուղատնտեսությանը» ռազմավարության շրջանակում Գույուանում ստեղծվեց գյուղատնտեսության գիտատեխնոլոգիական զարգացման ղեկավար խումբ, որն առաջնահերթություն տվեց գյուղատնտեսության համար ծածկաթաղանթների մատակարարմանը և

խրախուսեց ու աջակցեց խորհրդատուներին և ցուցադրական տնտեսություններին: Հատկանշական է, որ կառավարությունն ավանային խորհրդատվական կայաններին հանձնարարեց ցուցադրական տեղամասերի ստեղծումը՝ որպես քաղաքական առաջադրանք: Քանի որ դա դարձավ նրանց աշխատանքի գնահատման մաս, պաշտոնյաները հաճախակի գյուղական ժողովներ էին անցկացնում՝ գյուղացիներին խրախուսելու ծածկաթաղանթ օգտագործել: Սակայն միայն մի քանի տնային տնտեսություններ էին հետաքրքրված այս եղանակով, որովհետև շրջանին բնորոշ կտրտված տեղանքում այն շատ աշխատանք էր պահանջում: Հետաքրքրության բացակայությունը հաղթահարելու համար ձեռնարկվեցին վարչական միջոցներ՝ նոր տեխնոլոգիայի կիրառման համար հող հատկացնելու ուղղությամբ: Արդյունքում 1987 թվականին Գույուանում կատարվեց ծածկաթաղանթով 400 ակր եգիպտացորեն մշակելու առաջադրանքը, իսկ եգիպտացորենի բերքատվությունն աճեց 30 տոկոսով:

1990-ականներին գյուղացիները սկսեցին խոշոր եղջերավոր անասուններ և այլ լծկան կենդանիներ օգտագործել ծածկաթաղանթները փռելու համար: Աստիճանաբար նրանք ստեղծեցին փոքր մեխանիկական գործիքներ, որոնք արժեին 100 յուանից պակաս: Հետագայում այս մեթոդները փոխարինվեցին քայլող տրակտորներով, և թաղանթ փռելու արդյունավետությունն օրական երեք մարդու ուժերով 1 մուից (մոտ 0.16 ակր) հասավ օրական հինգ մարդու ուժերով 20 մուի: 2000 թվականին Գույուան շրջանը հավաքագրեց 430,000 յուան և ձեռք բերեց թաղանթապատման համար նախատեսված 623 հատուկ սերմնացան:

1990-ականների կեսերին Գույուանում իրականացվող «Պարեն և հագուստ» ծրագիրը ստեղծեց պայմանագրային պատասխանատվության համակարգ՝ ծածկաթաղանթի կիրառմանը լրացուցիչ աջակցելու համար: Այն ծրագրերն ու առաջադրանքները բաշխում էր տեխնիկների և պետական պաշտոնյաների միջև: Միջին և կրտսեր պաշտոններ զբաղեցնող տեխնիկներն անձամբ պատասխանատու էին յուրաքանչյուրի հաշվով, համապատասխանաբար, 300 մու և 200 մու ցուցադրական տեղամասերի համար, իսկ ավանային ղեկավարներն ու շարքային պաշտոնյաները՝ համապատասխանաբար 50 մու և 30 մու տեղամասերի համար:

Աղբյուր՝ CIKD-ի դեպքի ուսումնասիրությունը Գույուանում ծածկաթաղանթների տարածման վերաբերյալ՝ իրականացված CIKD-ի թիմի կողմից (World Bank, հրատարակման պատրաստվող):

Աստիճանական արդյունաբերացում. ավելի լավ աշխատատեղեր՝ ավելի շատ մարդկանց համար

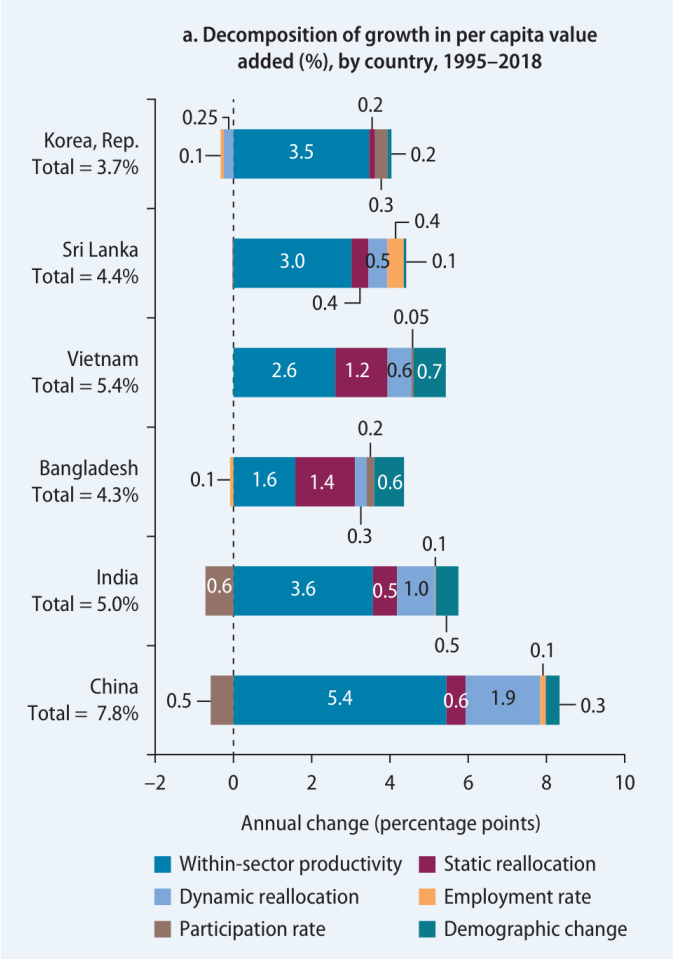
Չինաստանի արդյունաբերացումն առանցքային նշանակություն ունեցավ աճի և աղքատության կրճատման երկարաժամկետ հաջողության համար։[14] 1978–2020 թվականներին Չինաստանի արդյունաբերության ավելացված արժեքն աճեց տարեկան միջինում 10.3 տոկոս իրական տեմպով։[15] Ստեղծվեցին աշխատանքի ավելի շատ և ավելի լավ հնարավորություններ։ Գյուղատնտեսության էժան ավելցուկային աշխատուժի մեծ առաջարկի և բարելավվող գործարար միջավայրի շնորհիվ Չինաստանը համաշխարհային մասշտաբով դարձավ ներդրումների մրցունակ ուղղություն։[16] Տնտեսական բարեփոխումների սկզբնական փուլերում գյուղից քաղաք աշխատուժի հոսքերը խստորեն կառավարվում էին՝ սահմանափակելով միգրանտների հասանելիությունը քաղաքային ծառայություններին և սոցիալական ապահովությանը։ Դա ցածր էր պահում աշխատանքի ծախսերը և սահմանափակում քաղաքների վրա լրացուցիչ ծախսային ճնշումը՝ միգրանտ աշխատողների ընտանիքներին տեղավորելու համար՝ միաժամանակ ավելի մեծ թվով միգրանտ աշխատողների առաջարկելով զգալիորեն ավելի բարձր եկամուտ, քան նրանք ստանում էին իրենց հայրենի գյուղերում։ Մյուս կողմից՝ դա դանդաղեցնում էր միգրանտների արագ ինտեգրումը քաղաքային աշխատուժին· այդ երկակիությունը պահպանվում է մինչ օրս։[17] Եկամուտների և ներդրումների աճը «ժամանակակից հատվածում»՝ Չինաստանի քաղաքներում, ստեղծում էր սպառողական ապրանքների ու ծառայությունների նոր պահանջարկ՝ իր հերթին խրախուսելով լրացուցիչ ներդրումներ և ստեղծելով նոր աշխատատեղեր։

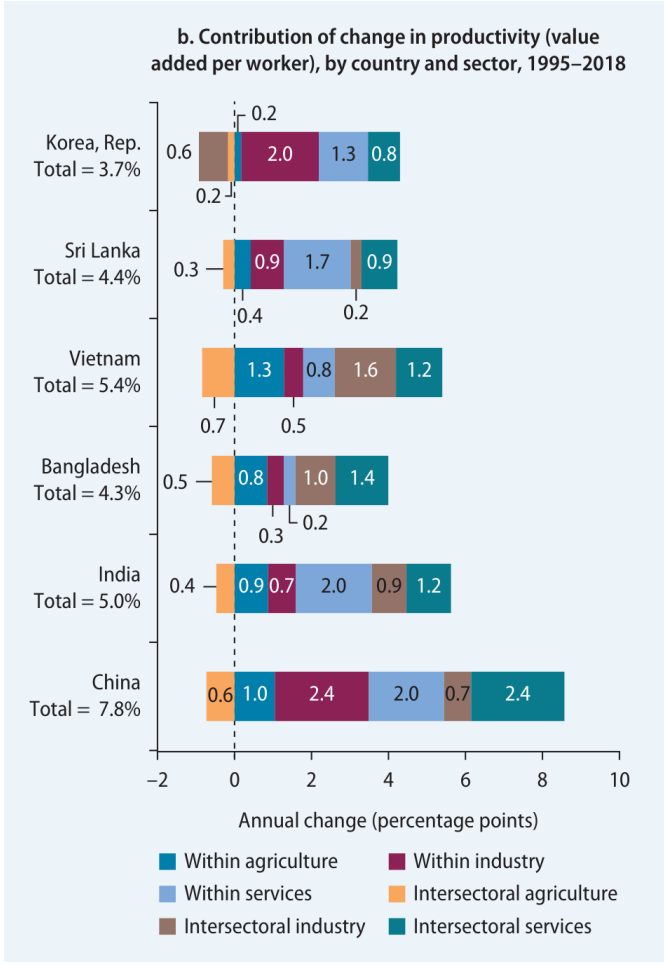
1990-ականների կեսերից մեկ շնչին ընկնող եկամտի աճի ամենամեծ մասը պայմանավորված է եղել հատվածների ներսում, հատկապես արդյունաբերությունում, աշխատանքի արտադրողականության բարձրացմամբ։ 1995–2018 թվականներին աշխարհի մյուս ամենաարագ աճող զարգացող տնտեսությունների համեմատ Չինաստանն առանձնանում է մեկ շնչին ընկնող ընդհանուր աճի մեջ

ներհատվածային աշխատանքի արտադրողականության մեծ ներդրմամբ՝ ավելի քան 5.4 տոկոսային կետ, որի կեսից ավելին բաժին է ընկնում արդյունաբերությանը (գծապատկեր 3.2): Կառուցվածքային փոփոխությունը՝ այսինքն տեղաշարժերը հատվածների միջև, Չինաստանում մեկ շնչին ընկնող եկամտի աճին ավելացրել է 1.8 տոկոսային կետ՝ հավասարվելով ավելի աղքատ Բանգլադեշում և Հնդկաստանում կառուցվածքային փոփոխության ներդրմանը: Աշխատանքի արտադրողականության արագ աճը պայմանավորված էր կապիտալի ինտենսիվ կուտակմամբ, որը ֆինանսավորվում էր ընկերությունների շահույթների և տնային տնտեսությունների խնայողությունների համադրությամբ:

1980-ականներից սկսած Չինաստանի արդյունաբերացման ռազմավարության առանցքային հատկանիշն արտահանման ուղղվածությունն էր: 1950–1970-ականներին Չինաստանն առաջնահերթություն էր տալիս ծանր արդյունաբերությանը և ազգային անվտանգությանը՝ համաշխարհային տնտեսության հետ ունենալով խիստ սահմանափակ փոխգործակցություն: 1980-ականների սկզբին ներդրված շուկայական ուղղվածությամբ բարեփոխումները նպատակ ունեին օգտագործել Չինաստանի համեմատական առավելությունն ավելի աշխատատար թեթև արդյունաբերության մեջ· արտահանման պահանջարկը դիտվում էր որպես ներդրումների շարժիչ, իսկ առափնյա հատուկ տնտեսական գոտիները՝ օտարերկրյա ներդրումների և տեխնոլոգիաների ներգրավման հարթակ: Երկրի ապրանքների ընդհանուր արտահանումը 2018 թվականին հասավ 16.4 տրիլիոն յուանի (2.49 տրիլիոն ԱՄՆ դոլարի), իսկ մշակող արդյունաբերության արտադրանքի բաժինն ընդհանուր արտահանման մեջ 1978 թվականի 46.5 տոկոսից աճեց մինչև 96 տոկոս (National Bureau of Statistics of China 2020):

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.2. Աշխատանքի արտադրողականությունը, հատկապես արդյունաբերությունում, ապահովել է բարձր տնտեսական աճ, 1995–2018 թթ.

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Մաս a. Decomposition of growth in per capita value added (%), by country, 1995–2018 — մեկ շնչին ընկնող ավելացված արժեքի աճի (%) տարրալուծումն ըստ երկրների, 1995–2018: Annual change (percentage points) — տարեկան փոփոխություն (տոկոսային կետ): Within-sector productivity — ներոլորտային արտադրողականություն: Dynamic reallocation — դինամիկ վերաբաշխում: Participation rate — աշխատուժին մասնակցության մակարդակ: Static reallocation — ստատիկ վերաբաշխում: Employment rate — զբաղվածության մակարդակ: Demographic change — ժողովրդագրական փոփոխություն: Korea, Rep. — Կորեայի Հանրապետություն: Sri Lanka — Շրի Լանկա: Vietnam — Վիետնամ: Bangladesh — Բանգլադեշ: India — Հնդկաստան: China — Չինաստան: Total — ընդհանուր:

Մաս b. Contribution of change in productivity (value added per worker), by country and sector, 1995–2018 — արտադրողականության փոփոխության ներդրումը (ավելացված

արժեք՝ մեկ աշխատողի հաշվով)՝ ըստ երկրների և ոլորտների, 1995–2018: Annual change (percentage points) — տարեկան փոփոխություն (տոկոսային կետ): Within agriculture — գյուղատնտեսության ներսում: Within industry — արդյունաբերության ներսում: Within services — ծառայությունների ոլորտի ներսում: Intersectoral agriculture — միջոլորտային՝ գյուղատնտեսություն: Intersectoral industry — միջոլորտային՝ արդյունաբերություն: Intersectoral services — միջոլորտային՝ ծառայություններ: Korea, Rep. — Կորեայի Հանրապետություն: Sri Lanka — Շրի Լանկա: Vietnam — Վիետնամ: Bangladesh — Բանգլադեշ: India — Հնդկաստան: China — Չինաստան: Total — ընդհանուր:

Աղբյուր՝ Merotto and Jiang 2021՝ Համաշխարհային զարգացման ցուցանիշների և Չինաստանի տնային տնտեսությունների եկամուտների հետազոտության տվյալների հիման վրա:

Սակայն արտահանման պահանջարկն արդյունաբերացման շարժիչներից միայն մեկն էր: Բարեփոխումների սկզբնական շրջանում գյուղական վայրերում ստեղծվեցին զգալի թվով արդյունաբերական աշխատատեղեր՝ խիստ աշխատատար տեխնոլոգիաների կիրառմամբ և ներքին շուկայում պակասող ապրանքների արտադրությամբ: 1978 թվականից մինչև 1990-ականների կեսերը ձևավորվող ավանային և գյուղական ձեռնարկությունները (TVE) կլանեցին մեծ թվով գյուղական աշխատողների, որոնց կարիքն այլևս չկար տնտեսություններում՝ գյուղատնտեսության արտադրողականության աճի հետևանքով: TVE-ների թիվը 1978 թվականի 1.5 միլիոնից 1996 թվականին կտրուկ աճեց մինչև 23 միլիոն· դրանց մեծ մասը զբաղվում էր թեթև արդյունաբերությամբ: Այս ողջ ընթացքում TVE-ները ստեղծեցին ավելի քան 130 միլիոն աշխատատեղ, իսկ նրանց ներդրումը գյուղական զբաղվածության մեջ 9.2 տոկոսից աճեց մինչև 27.6 տոկոս (Gan 2003) (գծապատկեր 3.3): Գյուղական զբաղվածության այլընտրանքային հնարավորությունների ընդլայնումը բարեփոխումների և բացման առաջին երկու տասնամյակներում Չինաստանի գյուղական աղքատության արագ կրճատման վճռորոշ բաղադրիչներից էր:

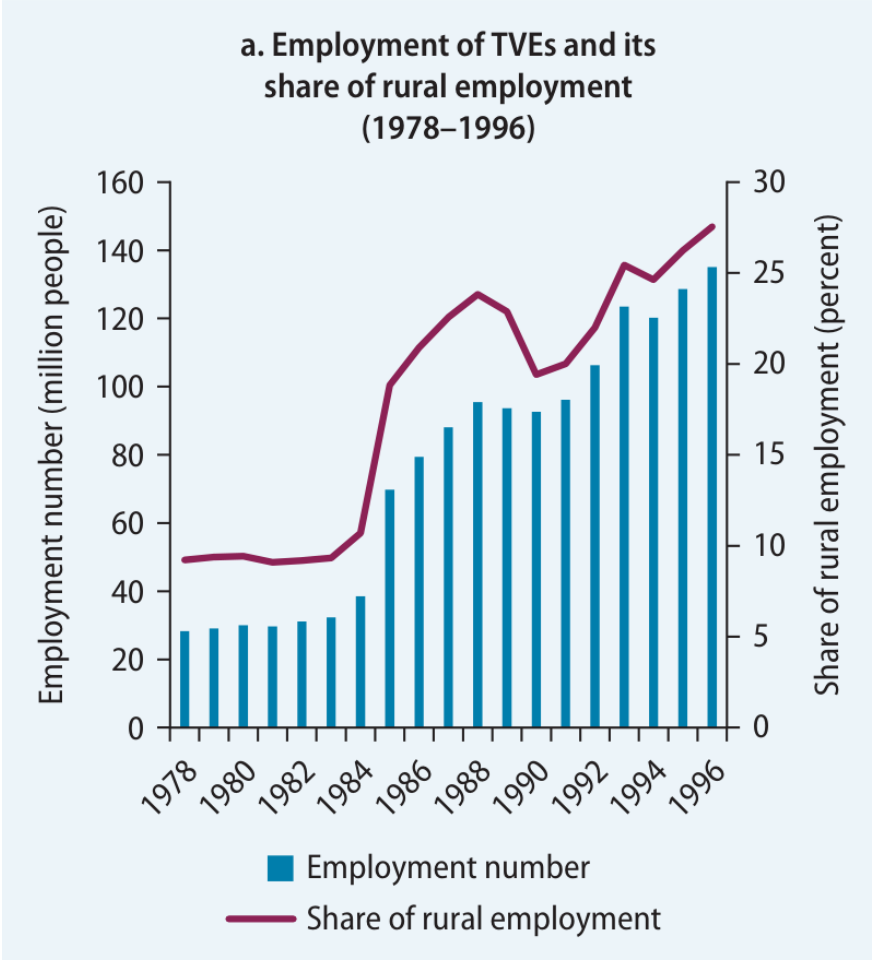
TVE-ների միջոցով ձեռնարկատիրական գործունեության այս պոռթկման պատճառները բազմազան են: Աղքատ գյուղատնտեսական աշխատողների համար TVE-ների աշխատատեղերը գրավիչ էին, քանի որ չէին պահանջում հեռանալ

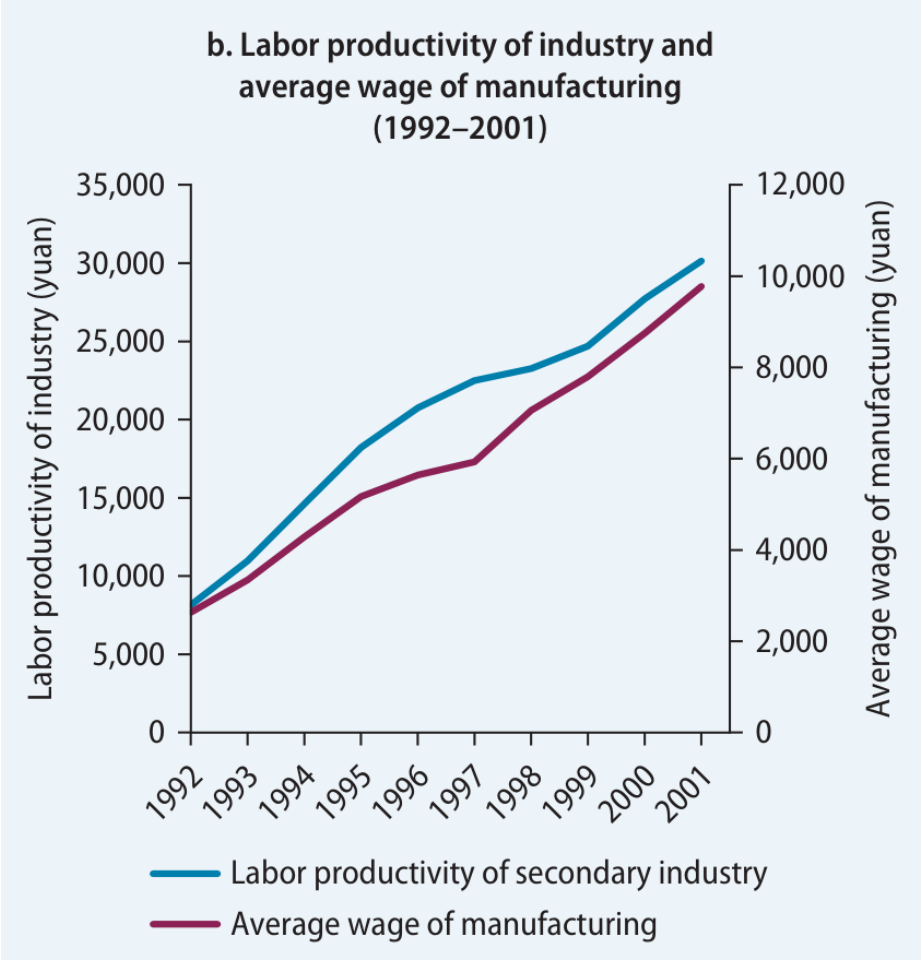
գյուղից և տնամերձ հողամասից: Դա ռիսկից խուսափող գյուղացիներին հնարավորություն էր տալիս այն ժամանակ, երբ տնտեսությունում նրանց աշխատանքի կարիքը չկար, գյուղատնտեսական եկամուտները լրացնել ոչ գյուղատնտեսական աշխատանքի աշխատավարձով (Huang 1985): Տեղական կառավարությունները արտադրական բազա զարգացնելու ուժեղ խթաններ ունեին, քանի որ հավելյալ հարկային եկամուտների մեծ մասը կարող էր մնալ տեղում, իսկ սպառողական ապրանքների չբավարարված պահանջարկը գյուղական արտադրանքի համար պատրաստի իրացման շուկա էր ապահովում (Naughton 2018): Որոշ վայրերում տեղական պաշտոնյաներն օգտվեցին այս հնարավորություններից՝ իրենք դառնալով ձեռնարկատերեր: Նրանք օգտագործում էին արտադրության գործոնների, այդ թվում՝ աշխատանքի և հողի նկատմամբ իրենց արտոնյալ հասանելիությունը (Lin, Cai, and Li 2003)[18] և մասնավոր սեփականության պաշտպանված իրավունքների բացակայությունը փոխհատուցում էին տեղական պայմաններին հարմարեցված՝ ռիսկի կիսման ճկուն պայմանավորվածություններով (Cai, Wang, and Du 2002; Fan and Chan-Kang 2005): Հավանաբար նաև Մշակութային հեղափոխության ընթացքում գյուղ «ուղարկված» լավ կրթված երիտասարդների ներկայությունն էր օգնում արտաքուստ հետամնաց գյուղական վայրերին արագ օգտվել նոր տնտեսական հնարավորություններից (Bikales 2021):

1990-ականների երկրորդ կեսին՝ ԱՀԿ անդամակցությանը պատրաստվելիս, առափնյա արտահանող արդյունաբերություններն ու TVE-ներն աստիճանաբար ինտեգրվեցին: Առափնյա տարածքների ծաղկման հետ մատակարարման շղթաները տարածվում էին դեպի երկրի խորքը՝ առաջ մղելով լրացուցիչ ներդրումներ և արդիականացում: Սեփականաշնորհման ալիքից հետո բազմաթիվ TVE-ներ և ոչ առանցքային պետական ձեռնարկություններ դարձան մասնավոր ընկերություններ, որոնցից մի քանիսն այսօր դասվում են Չինաստանի առաջատար արդյունաբերական ձեռնարկությունների շարքին: 2005 թվականին կոլեկտիվ ընկերություններին բաժին էր

ընկնում TVE-ներում զբաղվածության միայն չնչին մասը (Naughton 2018):

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.3. Մշակող արդյունաբերության զբաղվածությունն ու արտադրողականությունը, 1978–2001 թթ.

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Մաս a. Employment of TVEs and its share of rural employment (1978–1996) — ավանային և գյուղական ձեռնարկություններում (TVE) զբաղվածությունը և դրա բաժինը գյուղական զբաղվածության մեջ (1978–1996): Employment number (million people) — զբաղվածների թիվ (միլիոն մարդ): Share of rural employment (percent) — գյուղական զբաղվածության մեջ բաժինը (տոկոս): Employment number — զբաղվածների թիվ: Share of rural employment — գյուղական զբաղվածության մեջ բաժին:

Մաս b. Labor productivity of industry and average wage of manufacturing (1992–2001) — արդյունաբերության աշխատանքի արտադրողականությունը և մշակող արդյունաբերության միջին աշխատավարձը (1992–2001): Labor productivity of industry (yuan) — արդյունաբերության աշխատանքի արտադրողականություն (յուան): Average wage of manufacturing (yuan) — մշակող արդյունաբերության միջին

աշխատավարձ (յուան): Labor productivity of secondary industry — երկրորդային հատվածի աշխատանքի արտադրողականություն: Average wage of manufacturing — մշակող արդյունաբերության միջին աշխատավարձ:

Աղբյուրներ՝ CIKD-ի՝ հրատարակման պատրաստվող աշխատության գլուխ 3՝ Gan 2003-ի հիման վրա (վահանակ ա), Չինաստանի Ազգային վիճակագրական բյուրոյի արդյունաբերության և հաղորդակցության վիճակագրական վարչություն 2002 (վահանակ բ): Ծանոթագրություն. TVE՝ ավանային և գյուղական ձեռնարկություններ:

Թեև Չինաստանի արդյունաբերացման ռազմավարությունն ի սկզբանե հիմնված էր էժան աշխատուժի վրա, իսկ աշխատանքի արտադրողականությունն աճում էր եկամուտներից ավելի արագ, ֆիզիկական և մարդկային կապիտալում ներդրումների ավելացումը երկրին թույլ տվեց աճող թվով հատվածներում բարձրանալ արժեքային շղթայով:[19] Կրթության հասանելիության բարելավմանը զուգահեռ՝ հանրային առողջապահության ուղղությամբ զգալի ջանքերն օգնեցին աշխատուժը դարձնել ավելի առողջ և արտադրողական:[20] «Աշխատելով սովորելու» և մասնագիտական վերապատրաստման միջոցով որոշ գյուղական միգրանտներ, որոնց ֆորմալ կրթությունը հազիվ էր գերազանցում պարտադիր մակարդակը, ձեռք բերեցին հմտություններ, որոնք թույլ էին տալիս բարձրացնել արտադրողականությունն ու ավելացնել եկամուտը (տե՛ս ներդիր 3.2-ը՝ փականների արտադրության մասին): 1992–2001 թվականներին երկրորդային հատվածի աշխատանքի միջին արտադրողականությունը 8,150 յուանից աճեց մինչև 30,133 յուան, իսկ մշակող արդյունաբերության միջին տարեկան աշխատավարձը եռապատկվեց՝ 2,635 յուանից հասնելով 9,774 յուանի (գծապատկեր 3.3):

Չինաստանի՝ 2001 թվականին ԱՀԿ-ին անդամակցելը զգալիորեն արագացրեց արդյունաբերության կատարելագործումը՝ երկիրը վերածելով համաշխարհային տնտեսության հսկայական արտադրամասի: Արտաքին առևտրի բաժինը Չինաստանի ՀՆԱ-ում զգալիորեն բարձրացավ՝ 2000 թվականի 39.6 տոկոսից 2005 թվականին հասնելով 63.8 տոկոսի: 2009 թվականին Չինաստանի արտահանման արժեքը հասավ 1.2 տրիլիոն ԱՄՆ դոլարի, և այն Գերմանիային փոխարինեց որպես աշխարհի խոշորագույն

արտահանող: Չենն ու Ռավալիոնը (Chen and Ravallion 2004), Հերթելը, Չժայն ու Վանը (Hertel, Zhai, and Wang 2004) և Սիքյուլարն ու Չժաոն (Sicular and Zhao 2004) ներկայացնում են Չինաստանի՝ ԱՀԿ անդամակցության դրական ազդեցության ապացույցներ տնային տնտեսությունների միջին եկամուտների վրա: Թեև առևտրի պայմանների դրանից բխող փոփոխությունները հիմնականում օգուտ տվեցին քաղաքային սպառողներին, գյուղական տնային տնտեսությունները ևս անուղղակիորեն շահեցին՝ նոր աշխատատեղերի հնարավորությունների և միգրանտ աշխատողների դրամական փոխանցումների միջոցով: Դրանց լրացուցիչ աջակցեց նաև գյուղատնտեսական հատվածի նկատմամբ կառավարության զուտ հարկման փոփոխությունը, ինչպես քննարկվեց նախորդ բաժնում (Anderson and Martin 2008):

ԱՀԿ անդամակցությունից կարճ ժամանակ անց Չինաստանն սկսեց ազգային ռազմավարություններ ընդունել՝ նախորդ տասնամյակում խորացած տարածաշրջանային տարբերությունները նվազեցնելու համար: Տարածաշրջանային զարգացման այնպիսի ռազմավարություններ, ինչպիսիք էին Արևմտյան զարգացման ծրագիրը և Կենտրոնական Չինաստանի վերելքը, խթանում էին այդ շրջաններում արդյունաբերական ներդրումները՝ պետական ռեսուրսներն ուղղելով արևելյան տարածաշրջանի և համաշխարհային արտադրական համակարգի հետ կապակցվածության բարելավմանը: Հիմնական միջոցներում ընդհանուր ներդրումների կառուցվածքում արևելյան տարածաշրջանի բաժինը նվազեց՝ 2003 թվականի 66 տոկոսից մինչև 43 տոկոս՝ 2012 թվականին, իսկ արևմտյան ու կենտրոնական տարածաշրջաններին ուղղվող բաժինը համապատասխանաբար ավելացավ: Հումքային ապրանքների բարձր գներն ու ավելի ցածր աշխատավարձերը խթանեցին ներքին նահանգների մշակող արդյունաբերության և բնական պաշարների հատվածների ներդրումները, մինչ առափնյա վայրերում աշխատավարձերն ու հողի գներն արագ բարձրանում էին: Այս ջանքերի արդյունքը ափամերձ և ներքին շրջանների եկամտային տարբերության աստիճանական նվազումն էր, թեև այն շարունակում է մեծ մնալ Միացյալ

Նահանգների կամ Եվրոպական միության համեմատ (World Bank 2020):

ՆԵՐԴԻՐ 3.2. Հմտությունների կատարելագործումը՝ աշխատելով սովորելու միջոցով. ինչպես Սե Դեուն Յունցզյայում հիմնեց փականներ արտադրող իր ընկերությունը

Փականների արտադրությունը Յունցզյայի հիմնական արդյունաբերություններից է՝ մոտ 400 փոքր և միջին ձեռնարկությամբ: 80 աշխատակից ունեցող «Հենհուա» անվտանգության փականների ընկերությունը վաճառքի ծավալով այդ ընկերությունների առաջին 150-ի թվում էր: Այն անվտանգության բարձր պահանջներով արտադրանք է թողարկում էլեկտրաէներգետիկ և նավթային արդյունաբերությունների համար: Ընկերության ղեկավար Սե Դեուն ծնվել է աղքատ ընտանիքում և ձեռնարկատեր է դարձել աշխատելով սովորելու միջոցով: Ստորին միջնակարգ դպրոցն ավարտելուց հետո Սեն հինգ տարի իր ավագ եղբոր հետ ընտանեկան արտադրամասում զբաղվել է փականների պահեստամասերի մշակմամբ: Առօրյա աշխատանքի ընթացքում, ընտանիքի և ընկերների օգնությամբ, նա աստիճանաբար յուրացրել է գործի հմտությունները, հարստացրել տեխնիկական գիտելիքները, ընդլայնել սոցիալական կապերը և կապիտալ կուտակել: 2008 թվականին նա հիմնել է իր «Հենհուա» ընկերությունը, որը 2018 թվականին արդեն տարեկան արտադրում էր 40 միլիոն յուանի արտադրանք՝ մրցունակության և տեխնոլոգիաների յուրացման զգալի առաջընթացի շնորհիվ: Այժմ «Հենհուան» իր արտադրամասերն արդիականացնում է թվային և ավտոմատացման տեխնոլոգիաներով:

Զարգացման միջազգային գիտելիքների կենտրոնի թիմի՝ Յունցզյայում այցելած հինգ ձեռնարկություններից երեքի սեփականատերերը, այդ թվում՝ Սե Դեուն, ավարտել էին միայն ստորին միջնակարգ դպրոցը: Նրանց մարդկային կապիտալը կուտակվում է աշխատելով սովորելու միջոցով:

Աղբյուր՝ CIKD-ի դեպքի ուսումնասիրությունը Յունցզյայում աղքատության մեղմման վերաբերյալ՝ իրականացված CIKD-ի թիմի կողմից (World Bank, հրատարակման պատրաստվող):

ԱՀԿ անդամակցությանը հաջորդած տասնամյակներին արդյունաբերացման խորացման հետ Չինաստանի աշխատողներն օգտվեցին աշխատանքի ավելի շատ և ավելի բարձր վարձատրվող հնարավորություններից: Երկրորդային հատվածում աշխատողների թիվը 2002 թվականի 157 միլիոնից 2012 թվականին հասավ առավելագույն՝ 232 միլիոնի, իսկ ընդհանուր զբաղվածության մեջ դրա բաժինը 21.4 տոկոսից աճեց մինչև 30.3 տոկոս (National Bureau of Statistics of China 2020): Արագ արդյունաբերացումը քաղաքներ էր

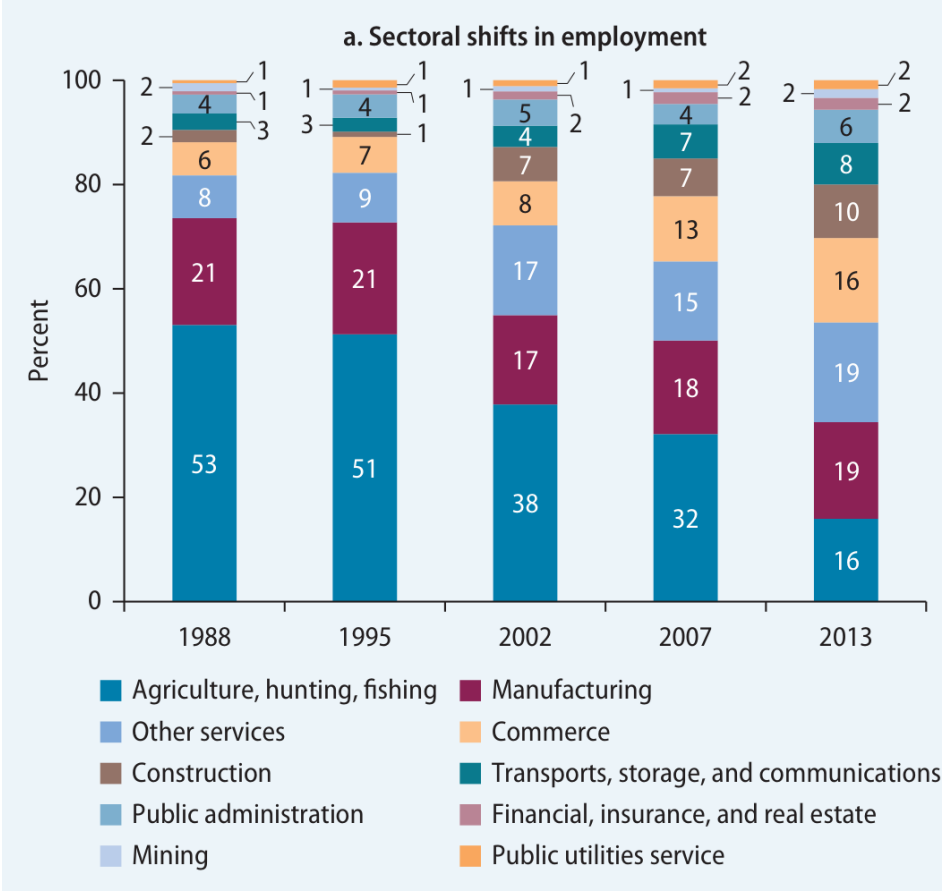
բերում հմտությունների բոլոր մակարդակների երիտասարդ աշխատողներին: Քաղաքային վերափոխումն ուղեկցվում էր աշխատատեղերի բազմազանեցմամբ արդյունաբերությունում (գծապատկեր 3.4), հատկապես շինարարությունում՝ հիմնականում երիտասարդ տղամարդկանց շրջանում, և ծառայություններում՝ մասնավորապես կանանց շրջանում: Վարձու զբաղվածությունը 1988 թվականի ընդհանուր զբաղվածության 45 տոկոսից 2013 թվականին ընդլայնվեց մինչև 73 տոկոս (գծապատկեր 3.4)՝ ավելացնելով ավելի քան 200 միլիոն վարձու աշխատատեղ: Անցումը վարձու զբաղվածության ուղեկցվում էր մասնավոր ֆորմալ հատվածի աճով, հատկապես ավելի բարձր կրթությամբ աշխատողների շրջանում:

Արդյունաբերության կատարելագործման գործընթացն ուղեկցվում էր աշխատուժի կրթական մակարդակի կտրուկ բարձրացմամբ: 1988–2013 թվականներին առնվազն ամբողջական միջնակարգ կրթություն ունեցող աշխատողների բաժինն աճում էր տարեկան 3.8 տոկոսով: Սա նպատակաուղղված կրթական քաղաքականության արդյունք էր· համընդհանուր տարրական կրթության հասանելիության առաջնահերթությունից ուշադրությունն աստիճանաբար տեղափոխվում էր պարտադիր ուսուցման երկարացմանը՝ 1990-ականների վերջին, շուկայում պահանջված հմտությունների ուսուցմանը և կրթության որակին: Այսպիսով՝ ֆորմալ կրթության և աշխատելով սովորելու միջոցով մարդկային կապիտալի կուտակումը նպաստեց աշխատանքի արտադրողականության արագ աճին:

Ավելի բարձր վարձատրվող վարձու աշխատատեղերի ստեղծումը, կրթական մակարդակի բարձրացումը և աշխատավարձերի համատարած աճը 2000-ականների սկզբից օգնել են կրճատել գյուղի ու քաղաքի եկամուտների տարբերությունը: Աշխատավարձերի միջին և մեդիանային արժեքներն աճել են ողջ ժամանակաշրջանում: 2002–2013 թվականներին իրական մեդիանային ամսական աշխատավարձերն ավելի քան եռապատկվեցին՝ աճելով միջին ամսական աշխատավարձից արագ:[21] Քաղաքներում աշխատավարձերը շարունակում էին ավելի բարձր մնալ, քան

գյուղական վայրերում, սակայն գյուղից քաղաք միգրացիան զսպում էր քաղաքային ընկերությունների աշխատանքի ծախսերի իրական աճը և կրճատում գյուղական ու քաղաքային աշխատավարձերի տարբերությունը (գծապատկեր 3.5)։ Վերամշակող ճյուղերում և ծառայություններում քաղաքային, իսկ հետագայում նաև գյուղական վարձու աշխատատեղերի ստեղծումը գյուղական աշխատաշուկաներում ևս ուժեղացրեց աշխատուժի նկատմամբ պահանջարկը և, հետևաբար, բարձրացրեց ավելի աղքատ գյուղական աշխատողների աշխատանքային հատույցները։ Այս ապացույցները համահունչ են այն մտքին, որ Չինաստանը կարող էր «Լյուիսի շրջադարձային կետին» հասած լինել 2007 թվականին կամ դրա մոտակայքում, ինչպես նշել են մի շարք հեղինակներ՝ տվյալների այլընտրանքային աղբյուրների հիման վրա (տե՛ս, օրինակ՝ Cai and Du 2011; Kanbur, Wang, and Zhang 2021; Zhang, Yang, and Wang 2011):[22]

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.4. Աշխատողները շահել են աշխատատեղերի բազմազանեցումից և վարձու զբաղվածության ընդլայնումից, 1998–2013 թթ.

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

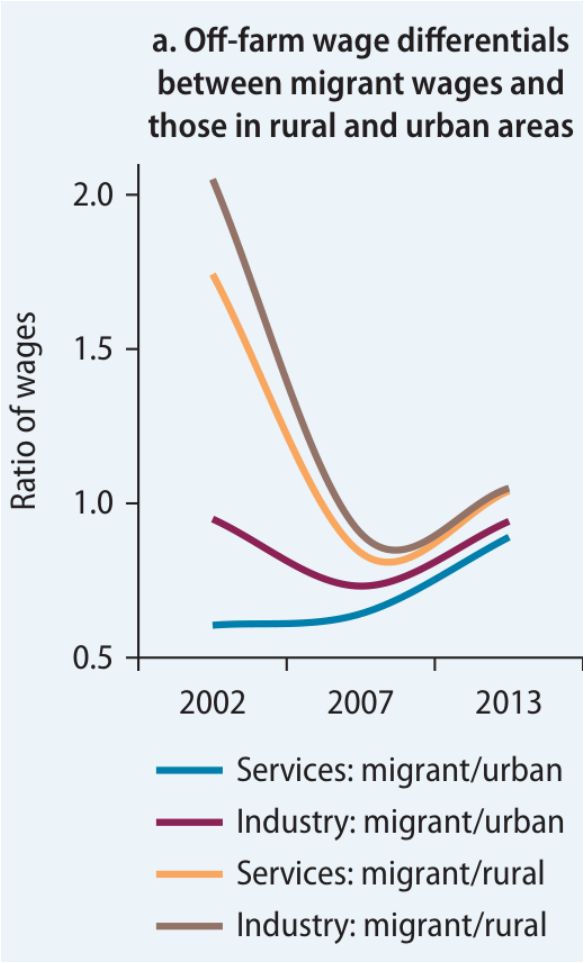
Մաս a. Sectoral shifts in employment — զբաղվածության ոլորտային տեղաշարժեր: Percent — տոկոս: Agriculture, hunting, fishing — գյուղատնտեսություն, որսորդություն և ձկնորսություն: Other services — այլ ծառայություններ: Construction — շինարարություն: Public administration — պետական կառավարում: Mining — հանքարդյունաբերություն: Manufacturing — մշակող արդյունաբերություն: Commerce — առևտուր: Transports, storage, and communications — տրանսպորտ, պահեստավորում և կապ: Financial, insurance, and real estate — ֆինանսներ, ապահովագրություն և անշարժ գույք: Public utilities service — կոմունալ ծառայություններ:

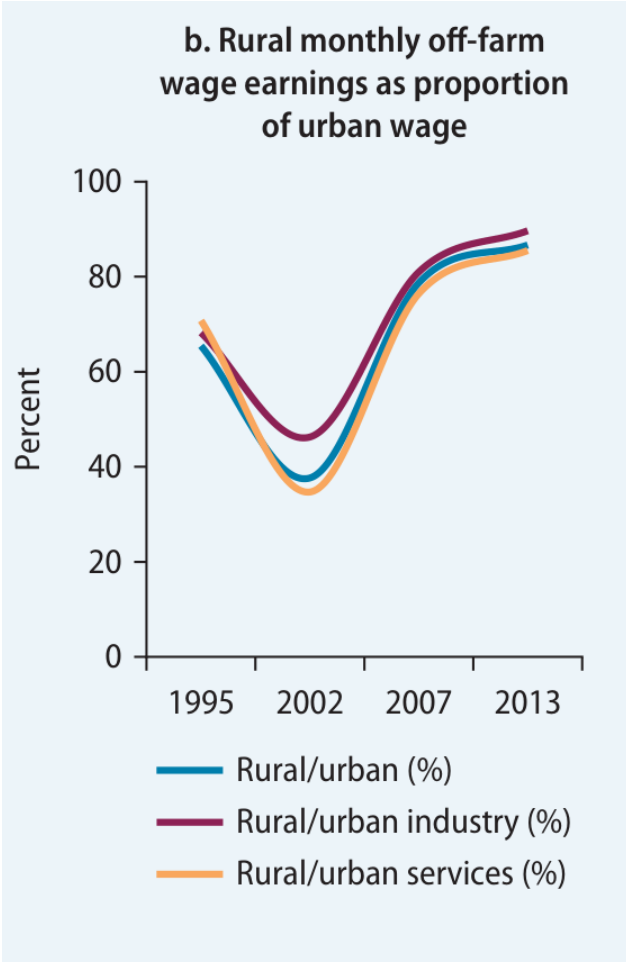
Մաս b. Share of employment by type — զբաղվածության բաժինն ըստ տեսակների: Percent — տոկոս: Paid employee — վարձու աշխատող: Self-employed — ինքնազբաղված: Other — այլ:

Աղբյուր՝ Merotto and Jiang 2021՝ Չինաստանի տնային տնտեսությունների եկամուտների հետազոտության հիման վրա:

Չինաստանի արդյունաբերության կատարելագործումը կշարունակվի, սակայն քիչ հավանական է, որ արդյունաբերությունը կարողանա պահպանել իր ներդրումը՝ աճող թվով մարդկանց ավելի լավ հնարավորություններ տրամադրելու գործում: Ապագայում զուտ աշխատատեղերի ստեղծման առաջատար դերը պետք է ստանձնի ծառայությունների հատվածը: Չինաստանի մշակող արդյունաբերության զբաղվածությունը 2013 թվականին հասավ առավելագույն՝ 148 միլիոնի, ապա հաջորդ չորս տարիներին նվազեց 8.5 միլիոնով (Zhuo and Huang 2019): Միաժամանակ՝ 2013–2019 թվականներին ծառայությունների հատվածներում աշխատող միգրանտ աշխատողների բաժինն աճեց մինչև 51 տոկոս: Ինչպես քննարկվում է հաջորդ բաժնում, քաղաքներում աշխատող միգրանտների դրամական փոխանցումները վերջին տարիներին կարևոր դեր են ունեցել աղքատության կրճատման մեջ:

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.5. Քաղաքային և գյուղական վայրերի աշխատավարձերի տարբերությունը կրճատվել է՝ հուշելով, որ Չինաստանը Լյուիսի շրջադարձային կետին հասել է մոտ 2007 թվականին

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Մաս a. Off-farm wage differentials between migrant wages and those in rural and urban areas — ոչ գյուղատնտեսական աշխատավարձերի տարբերությունները միգրանտների և գյուղական ու քաղաքային բնակավայրերի աշխատողների միջև: Ratio of wages — աշխատավարձերի հարաբերակցություն: Services: migrant/urban — ծառայություններ. միգրանտ/քաղաքային: Services: migrant/rural — ծառայություններ. միգրանտ/գյուղական: Industry: migrant/urban — արդյունաբերություն. միգրանտ/քաղաքային: Industry: migrant/rural — արդյունաբերություն. միգրանտ/գյուղական:

Մաս b. Rural monthly off-farm wage earnings as proportion of urban wage — գյուղական ամսական ոչ գյուղատնտեսական վաստակը՝ որպես քաղաքային աշխատավարձի բաժին: Percent — տոկոս: Rural/urban (%) — գյուղական/քաղաքային (%): Rural/urban industry (%) — գյուղական/քաղաքային՝

արդյունաբերություն (%): Rural/urban services (%) — գյուղական/քաղաքային՝ ծառայություններ (%):

Աղբյուր՝ Merotto and Jiang 2021՝ Չինաստանի տնային տնտեսությունների եկամուտների հետազոտության հիման վրա:

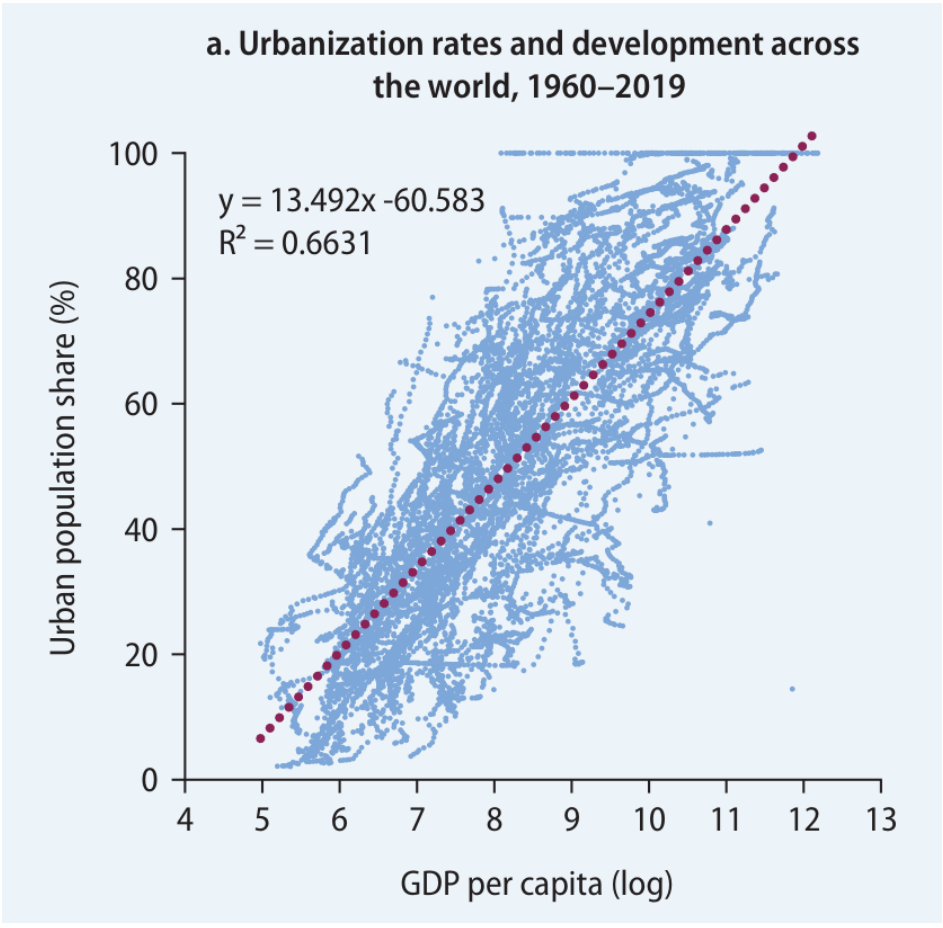
Կառավարվող քաղաքայնացում. բազմաթիվ օգուտներ միգրանտների և չմեկնած գյուղական ընտանիքների համար, սակայն հնարավորությունների պահպանվող անհավասարություն

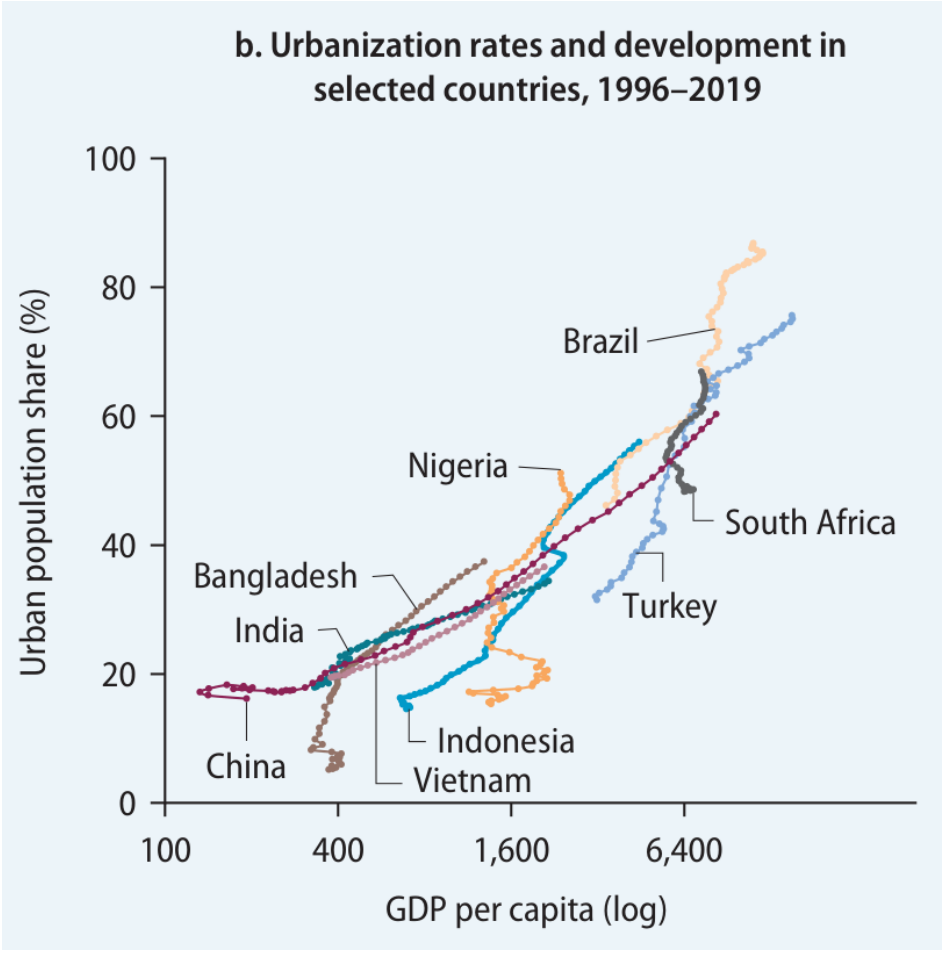
Արդյունաբերության աճի հետ միասին՝ Չինաստանի բնակչության արագ քաղաքայնացումը տնտեսական վերափոխման և աղքատության կրճատման մյուս առանցքային շարժիչներից էր:[23] Ինչպես նկարագրվում է Լյուիսի մոդելում, գյուղատնտեսությունից դուրս ստեղծվում էին նոր հնարավորություններ՝ գյուղական աշխատողներին ձգելով դեպի քաղաքներ և մեծացնելով քաղաքային բնակչության բաժինը: Քաղաքայնացումն ուղղակիորեն նպաստում էր աղքատության կրճատմանը՝ բարելավելով միգրանտների կենսապայմաններն ու մեծացնելով նրանց եկամուտները, իսկ անուղղակիորեն՝ կրճատելով գյուղական վայրերում մնացածների աղքատությունը: Այս բաժինն ամփոփում է երկու ուղղությամբ ստացված արդյունքները:

Չինաստանի արագ տնտեսական զարգացումն ուղեկցվում էր բնակչության արագ քաղաքայնացմամբ: Քաղաքային բնակչությունն ավելի քան քառապատկվել է՝ 1980 թվականի մոտ 200 միլիոնից 2020 թվականին հասնելով 900 միլիոնի, իսկ քաղաքայնացման մակարդակը 1980 թվականի 19.4 տոկոսից բարձրացել է մինչև 63.9 տոկոս՝ 2020 թվականին (National Bureau of Statistics of China 2021): Այսօր 10 միլիոն և ավելի բնակիչ ունեցող այնպիսի քաղաքներ, ինչպիսիք են Շենչժենը, Ֆոշանը և Դունգուանը, 1980-ականներին շատ փոքր էին կամ առհասարակ գոյություն չունեին (Hamnett 2020): Թեև Չինաստանի քաղաքայնացման տեմպն արագ էր, քաղաքայնացման և աճի օրինաչափությունը նման է մյուս երկրների

պատկերին (գծապատկեր 3.6, վահանակ ա), հատկապես այն երկրների, որոնք անցել են տնտեսական արագ վերափոխման համադրելի գործընթացներով, օրինակ՝ Հնդկաստանն ու Վիետնամը (գծապատկեր 3.6, վահանակ բ) (տե՛ս նաև World Bank and DRC 2014): Զարգացման իր մակարդակի համեմատ Չինաստանի բնակչության քաղաքային բաժինն ավելի ցածր է, քան կարելի էր ակնկալել: Շարունակվող քաղաքայնացումը կարող է հաջորդ տասնամյակում աճը պահպանելու առանցքային գործոն լինել (Huang 2017; World Bank and DRC 2019):

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.6. Չինաստանում քաղաքայնացումը հետևել է մյուս արագ աճող տնտեսություններին նման ընթացքի, 1960–2019 թթ.

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Մաս a. Urbanization rates and development across the world, 1960–2019 — քաղաքայնացման մակարդակներն ու զարգացումն աշխարհում, 1960–2019: Urban population share (%) — քաղաքային բնակչության բաժին (%): GDP per capita (log) — մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ (լոգարիթմ): Բնագրի հավասարումը՝ y = 13.492x -60.583, R^2 = 0.6631:

Մաս b. Urbanization rates and development in selected countries, 1996–2019 — քաղաքայնացման մակարդակներն ու զարգացումն ընտրված երկրներում, 1996–2019: Urban population share (%) — քաղաքային բնակչության բաժին (%): GDP per capita (log) — մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ (լոգարիթմ): Bangladesh — Բանգլադեշ: India — Հնդկաստան: Turkey — Թուրքիա: South Africa — Հարավային Աֆրիկա: Indonesia — Ինդոնեզիա: China — Չինաստան: Nigeria — Նիգերիա: Brazil — Բրազիլիա: Vietnam — Վիետնամ:

Աղբյուր՝ Համաշխարհային զարգացման ցուցանիշներ, Համաշխարհային բանկ:
Ծանոթագրություն. ՀՆԱ՝ համախառն ներքին արդյունք:

Քաղաքայնացումն ինքնաբերաբար չի հանգեցնում տնտեսական աճի, ինչպես ցույց է տալիս աֆրիկյան և լատինաամերիկյան որոշ երկրների փորձը (Gollin, Jedwab, and Vollrath 2016; Rodrik 2016):[24] Ուստի Չինաստանում քաղաքայնացման զուգակցումը արագ աճի և աղքատության կրճատման հետ նախապես կանխորոշված չէր: Օրինակ՝ օգտագործելով 1993–2002 թվականների միջերկրային տվյալները և հաշվի առնելով քաղաքի ու գյուղի կենսապահովման ծախսերի տարբերությունները՝ Ռավալիոնը, Չենն ու Սանգրաուլան (Ravallion, Chen, and Sangraula 2007) պարզում են, որ Լատինական Ամերիկայում և Սահարայից հարավ ընկած Աֆրիկայում քաղաքային աղքատությունն աճել է այն ժամանակ, երբ գյուղական աղքատությունը նվազում էր, իսկ տարածաշրջանները քաղաքայնանում էին: Ի տարբերություն դրա՝ Չինաստանի գնահատականները ցույց են տալիս, որ ժամանակաշրջանի մեծ մասում քաղաքային աղքատությունը մնացել է 3 տոկոսից շատ ցածր (Chen and Ravallion 2021; Ravallion and Chen 2007): Չինաստանը նաև քաղաքներում տնտեսական հնարավորություններն ընդլայնել է մյուս տնտեսություններից շատ ավելի արագ, ինչպես քննարկվում է հաջորդ բաժնում, ինչը վճռորոշ էր իրական աշխատավարձերի արագ աճի համար: Սակայն ինստիտուցիոնալ գործոնները նույնպես դեր են խաղացել:

Չինաստանի քաղաքայնացման պատկերը ձևավորվել է հատուկ քաղաքականություններով, որոնք սահմանափակում էին գերխոշոր քաղաքների աճը: Այս առումով քաղաքականության հիմնական գործիքը հուկոուն է՝ բնակության գրանցման համակարգը, որը բնակչության տեղաշարժի վարչական գործիք է: Հուկոուն որոշում է անձի բնակության թույլտվությունը, այն ունեցողին տալիս է որոշակի վայրում ապրելու և աշխատելու իրավունք և կարգավորում հիմնական պետական ծառայությունների՝ օրինակ սոցիալական ապահովության և հանրային կրթության հասանելիությունը:[25] Հողատիրության համակարգի հետ միասին հուկոուն ձևավորել է միգրացիայի ուղղությունները, տևողությունը և միգրանտների

ժողովրդագրական կազմը: Հուկոուի կողմնակիցները պնդում են, որ այն կարևոր դեր է խաղացել աղքատության քաղաքայնացումը կանխելու գործում՝ թույլ չտալով քաղաքային տնակային թաղամասերի անվերահսկելի աճ: Մյուս կողմից՝ քննադատները նշում են, որ հուկոուն ամրապնդել է հիմնական պետական ծառայությունների հասանելիության անհավասարությունները, որոնք ժամանակի ընթացքում նվազեցրել են միջսերնդային սոցիալական շարժունակությունը (Bikales 2021; Hell and Rozelle 2020): Այս ուսումնասիրությունը չի լուծելու Չինաստանի ներսում շարունակվող այդ բանավեճը, թեև քաղաքների մեծ մաս տեղափոխվելու հուկոուի սահմանափակումներն աստիճանաբար մեղմացվել են՝ բացառությամբ առափնյա ամենախոշոր քաղաքների: Պարզապես բացակայում է հակափաստական սցենարը, որով կարողանայինք որոշել, թե ինչ կլիներ հուկոուի սահմանափակումների բացակայության դեպքում: Կարելի է եզրակացնել, որ գյուղից քաղաք միգրացիան ընդհանուր առմամբ նպաստել է աղքատության կրճատմանը: Ստորև ամփոփվում է, թե ինչպես է դա տեղի ունեցել:

Գյուղից քաղաք միգրացիան սկսվեց 1980-ականներին, սակայն կտրուկ արագացավ 2000-ականներին՝ տեղաշարժի սահմանափակումների աստիճանական մեղմացման շնորհիվ: Գյուղի և քաղաքի միջև բնակչության տեղաշարժերն աճել սկսեցին 1980-ականներին՝ շուկայական տնտեսության ձևավորմանը զուգահեռ: Դրանց խթանում էին աշխատուժի պահանջարկի աճը, քաղաքային աճի նոր կենտրոնների և գյուղական վայրերի աշխատավարձերի շատ մեծ տարբերությունները և դրանցից բխող՝ հուկոուի ավելի ճկուն քաղաքականությունների ընդունումը:[26] Այդ ժամանակից ի վեր գյուղից քաղաք միգրացիան տարիների ընթացքում անընդհատ աճել է (գծապատկեր 3.7, վահանակ ա): 2000 թվականին աղքատ ընտանիքների կեսից ավելին՝ 51.1 տոկոսը, արդեն ուներ միգրանտ աշխատող անդամներ, որոնք մեկնում էին աշխատանքի (Zhu and He 2018):

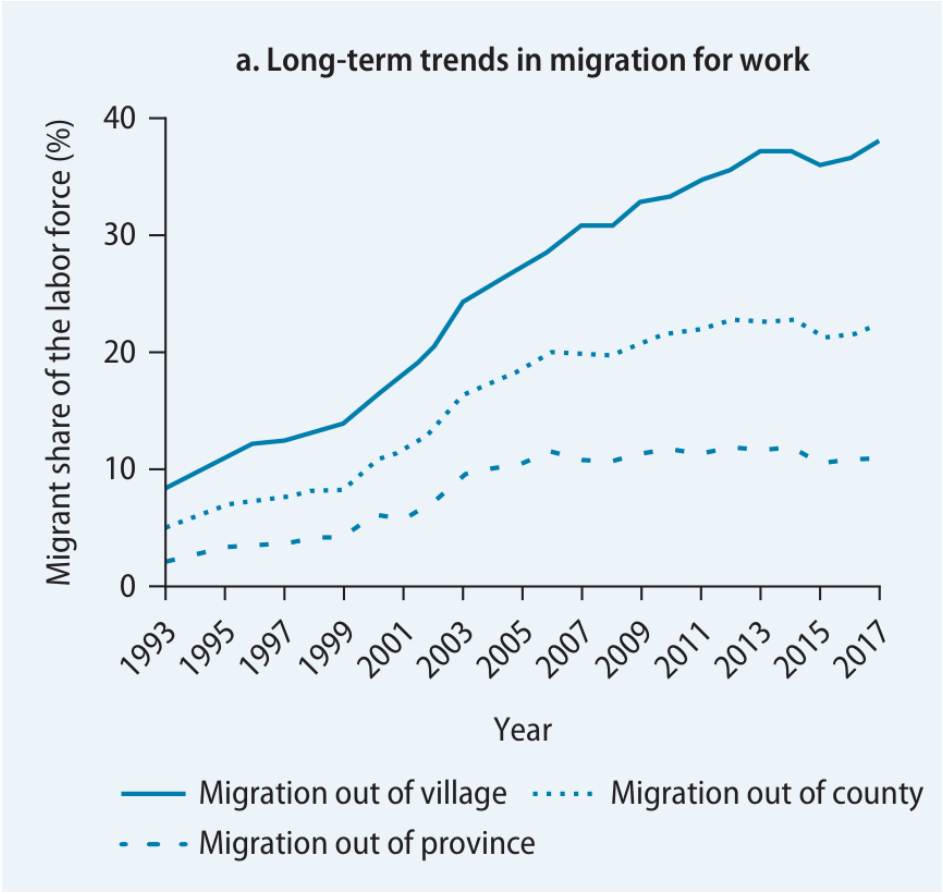
Թեև շատերի առաջին միգրացիոն փորձը կապված էր հայրենի նահանգի քաղաքների հետ, առափնյա շրջանների աշխատուժի

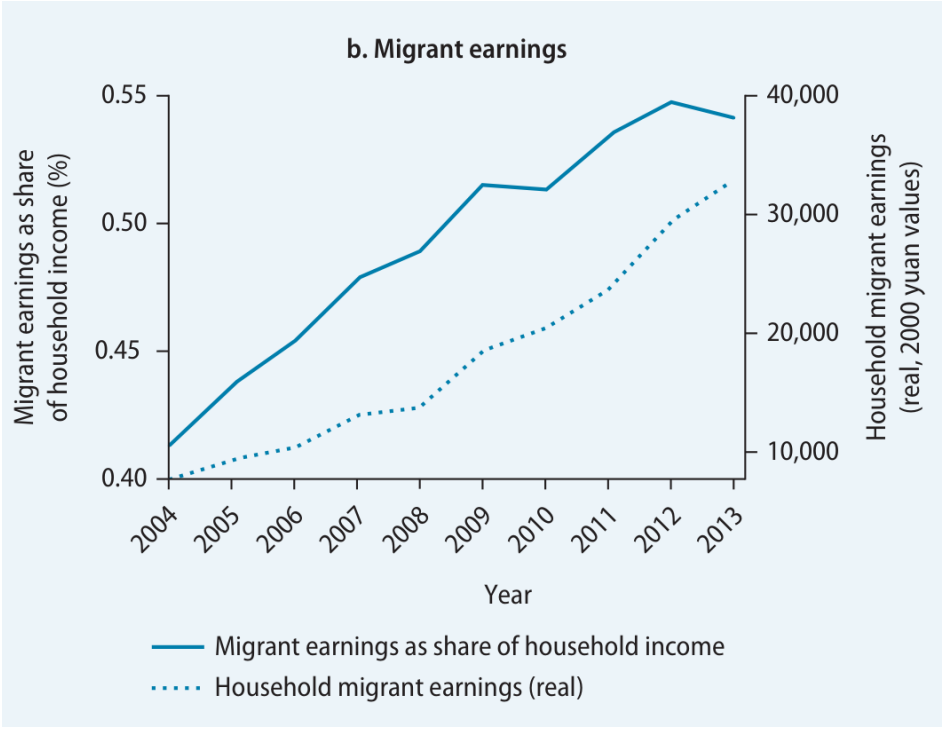
պահանջարկը՝ հատուկ տնտեսական գոտիների ստեղծումից հետո, աստիճանաբար միգրանտներին դրդեց դուրս գալ իրենց նահանգներից: 1990-ականների կեսերից հետո տեղական մասնավոր ձեռնարկությունները նույնպես դարձան միգրանտների զբաղվածության կարևոր աղբյուր (Chen and Coulson 2002): 2000 թվականից Արևմտյան զարգացման ծրագիրն ու աշխատատար ճյուղերի տեղափոխումն արևմուտք ավելի մեծ զբաղվածության հնարավորություններ ստեղծեցին երկրի ներքին շրջաններում՝ նվազեցնելով միգրացիան դեպի առափնյա քաղաքներ և ավելացնելով ներսնահանգային հոսքը (գծապատկեր 3.7, վահանակ ա): Չինաստանի բնակչության 7-րդ ազգային մարդահամարի համաձայն (2020)՝ «շարժուն բնակչության» ավելի քան 66 տոկոսը՝ այն անձինք, որոնք առնվազն վեց ամիս բնակվում են իրենց հուկոուի գրանցումից տարբեր վայրում, տեղափոխվել էր սեփական նահանգի սահմաններում:[27] 2018 թվականին միգրանտ աշխատողների ընդհանուր թիվը գերազանցեց 288 միլիոնը,[28] իսկ գյուղական վայրերից եկած միգրանտ աշխատողները կազմում էին քաղաքային ընդհանուր զբաղվածության ավելի քան 40 տոկոսը:

Աշխատողների միգրացիան գյուղից քաղաք կրճատում էր աղքատությունը և՛ ուղղակիորեն՝ օգնելով միգրանտ աշխատողներին ավելացնել աշխատավարձային եկամուտը, և՛ անուղղակիորեն՝ դրամական փոխանցումների միջոցով մեկ կամ մի քանի միգրանտ աշխատող անդամ ունեցող գյուղական տնային տնտեսություններին: Միգրանտների եկամուտները տարիների ընթացքում կայուն աճել են, իսկ 2000-ականների կեսերից այդ աճն արագացել է: «Շարժուն բնակչության» միջին եկամուտները 2005–2019 թվականներին քառապատկվել են (գծապատկեր 3.8): Թեև քաղաք տեղափոխվելու արդյունքում եկամտի աճը զգալի էր,[29] սկզբում միգրանտները շատ ավելի քիչ էին վաստակում, քան քաղաքային մշտաբնակ աշխատողները: Սակայն վերջին տարիներին, գյուղատնտեսության ավելցուկային աշխատուժի պաշարի նվազմանը զուգահեռ, միգրանտ աշխատողների և քաղաքային բնակիչների աշխատավարձերի տարբերությունն սկսել է կրճատվել:[30] Գուոն, Թանը և Ցյուն (Guo, Tan, and Qu 2018) ցույց են տալիս, որ 2015

թվականին քաղաքներում միգրանտ աշխատողների եկամտային աղքատության մակարդակն արդեն բավական ցածր էր:[31]

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.7. Ժամանակի ընթացքում միգրացիան հետևողականորեն աճել է, ինչպես նաև միգրանտների եկամուտների բաժինը տնային տնտեսության ընդհանուր եկամտի մեջ, 1993–2017 թթ.

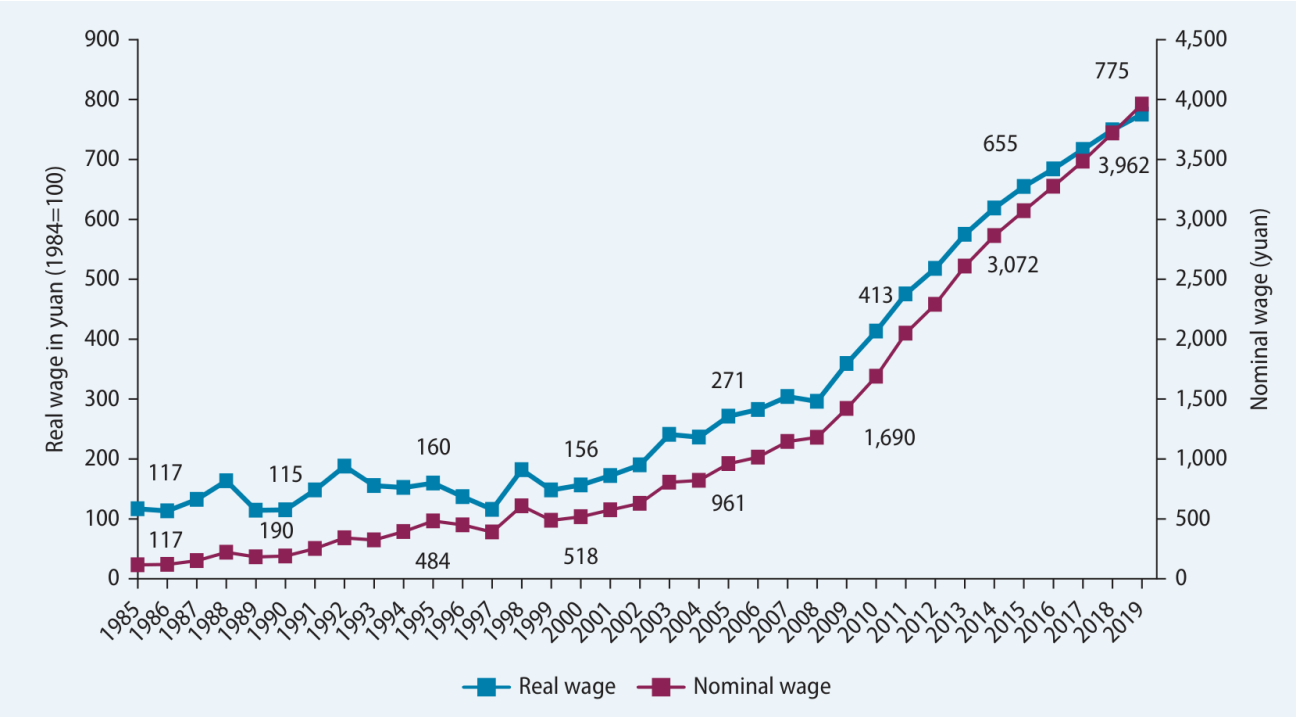
Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Մաս a. Long-term trends in migration for work — աշխատանքային միգրացիայի երկարաժամկետ միտումները: Migrant share of the labor force (%) — միգրանտների բաժինն աշխատուժում (%): Year — տարի: Migration out of village — միգրացիա գյուղից դուրս: Migration out of county — միգրացիա գավառից դուրս: Migration out of province — միգրացիա նահանգից դուրս:

Մաս b. Migrant earnings — միգրանտների վաստակ: Migrant earnings as share of household income (%) — միգրանտների վաստակը՝ որպես տնային տնտեսության եկամտի բաժին (%): Household migrant earnings (real, 2000 yuan values) — տնային տնտեսության միգրանտների վաստակ (իրական՝ 2000 թվականի յուանի արժեքով): Year — տարի: Migrant earnings as share of household income — միգրանտների վաստակը՝ որպես տնային տնտեսության եկամտի բաժին: Household migrant earnings (real) — տնային տնտեսության միգրանտների վաստակ (իրական):

Աղբյուր՝ Giles and Mu 2022՝ Գյուղատնտեսության նախարարության Գյուղական տնտեսության հետազոտական կենտրոնի մշտական դիտարկման կետերի գյուղական տարեկան հետազոտությունների հիման վրա: Հետազոտության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար տե՛ս հավելված Ա-ն:

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.8. «Շարժուն» բնակչության ամսական եկամուտը

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Պիտակները. Real wage in yuan (1984=100) — իրական աշխատավարձ՝ յուանով (1984 = 100): Nominal wage (yuan) — անվանական աշխատավարձ (յուան): Real wage — իրական աշխատավարձ: Nominal wage — անվանական աշխատավարձ:

Աղբյուր՝ CIKD-ի՝ հրատարակման պատրաստվող աշխատության գլուխ 4՝ Lu 2012-ի հիման վրա: Ծանոթագրություն. 2013–2019 թվականների անվանական աշխատավարձը հիմնված է NBS-ի «Migrant Workers Monitoring Survey Report»-ի վրա և սպառողական գների ինդեքսով վերածված է իրական աշխատավարձի: «Շարժուն» բնակչությունը սահմանվում է որպես այն միգրանտները, որոնք ավելի քան վեց ամսով հատել են ավանային մակարդակի վարչական սահմանը՝ առանց փոխելու տնային տնտեսության գրանցման վայրը:

Երկրորդ կարևոր ուղին, որով միգրացիան նպաստում էր աղքատության կրճատմանը, անուղղակի էր՝ գյուղական տնային տնտեսությունների եկամուտներին նպաստելու միջոցով: Գյուղատնտեսության նախարարության՝ գյուղերում անցկացվող տարեկան հետազոտության տվյալները ցույց են տալիս, որ միգրանտների եկամուտների բաժինը գյուղական տնային տնտեսությունների ընդհանուր եկամուտների մեջ 2004 թվականի մոտ 40 տոկոսից 2012 թվականին աճել է մինչև 55 տոկոս (գծապատկեր 3.7, վահանակ բ):

Քանի որ ավելի ընդունակ աշխատողների միգրացիայի հավանականությունն ավելի մեծ է, միգրանտների եկամուտների՝ աղքատության վրա ազդեցության գնահատականները պետք է ճշգրտվեն՝ հաշվի առնելով ընտրության ազդեցությունը: Նման ճշգրտում կիրառելով՝ Դուն, Փարքն ու Վանը (Du, Park, and Wang 2005) պարզում են, որ միգրանտ անդամ ունեցող տնային տնտեսությունների մեկ շնչին ընկնող եկամուտները 8.5–13.1 տոկոսով բարձր են միգրանտ անդամ չունեցողների եկամուտներից: Գյուղի մակարդակում՝ 1995–2002 թվականների տվյալների համաձայն, գյուղից արտագնա միգրացիայի 1 տոկոսային կետ աճը կապված է աղքատ տնային տնտեսությունների սպառման 10 տոկոս աճի հետ (de Brauw and Giles 2018): Այս արդյունքը հուշում է, որ միգրանտների եկամուտները նպաստում են գյուղի բարեկեցությանը, օրինակ՝ ոչ գյուղատնտեսական գործունեության պահանջարկը բարձրացնելու միջոցով: Ավելին՝ դե Բրաուն և Ջայլզը (de Brauw and

Giles 2018) պարզում են, որ ավելի ապահովված տնային տնտեսությունները հակված էին մեծացնելու իրենց աշխատանքի առաջարկը տեղական ոչ գյուղատնտեսական գործունեությունում: Այդպիսով նրանք արտագնա միգրացիայից ավելի շատ օգուտ էին ստանում, քան ավելի քիչ ապահովված տնային տնտեսությունները, որոնք փոխարենը նախընտրում էին նվազեցնել գյուղատնտեսական աշխատանքի առաջարկը և ավելի շատ օրեր աշխատել հայրենի ավանից դուրս:

Տնային տնտեսությունների եկամուտները փոխանցումների միջոցով ավելացնելուց բացի՝ արտագնա միգրացիան կրճատում էր գյուղական տնային տնտեսությունների աղքատությունը՝ խրախուսելով ավելի մեծ ռիսկի դիմել և ապահովագրելով եկամտի բացասական ցնցումներից: Եկամտի աղբյուրների բազմազանեցմանը զուգահեռ՝ սպառման տատանողականությունը նվազում էր, իսկ ավելի ռիսկային ու արտադրողական գործունեության մեջ ներդրումներն աճում էին (Kinnan, Wang, and Wang 2018): Գյուղի աշխատուժում միգրանտ աշխատողների բաժնի 1 տոկոսային կետ աճը կապված է աղքատության մեջ ընկնելու հավանականության 3.2 տոկոսային կետ նվազման հետ, իսկ աղքատների շրջանում միգրացիայի նույն աճը կապված է աղքատ մնալու հավանականության 3.5 տոկոսային կետ նվազման հետ (Giles and Murtazashvili 2013):

Գյուղական աղքատների կենսամակարդակը բարձրացնելու հզոր ուժ լինելով հանդերձ՝ միգրացիան ունեցել է նաև որոշ բացասական սոցիալական հետևանքներ՝ հնարավոր է խորացնելով անհավասարությունները: Չինաստանի քաղաքայնացման խորացմանը զուգընթաց՝ այս անհավասարությունների հաղթահարումն ապագա սոցիալական քաղաքականությունների հիմնական մարտահրավերներից կլինի: Նախ՝ գյուղական շատ միգրանտներ աշխատում են ցածր վարձատրվող հատվածներում՝ հաճախ ոչ ֆորմալ աշխատանքներում, որոնք նրանց խոցելի են թողնում ցնցումների նկատմամբ: Ավելին՝ Գուոն, Թանը և Ցյուն (Guo, Tan, and Qu 2018) պարզում են, որ թեև միգրանտ աշխատողների

եկամտային աղքատությունը ցածր էր, սպառման աղքատությունը զգալի էր, քանի որ շատերն իրենց եկամտի մի մասը խնայում էին գյուղում մնացած ընտանիքներին ուղարկելու համար: Իսկապես՝ քաղաքներում մշտապես հաստատված նախկին միգրանտ աշխատողները մինչև 30 տոկոսով ավելի շատ են սպառում, քան քաղաքային հուկոու չունեցողները (Molnar, Chalaux, and Ren 2017): Քաղաքային միգրանտ աշխատողները նաև տառապում էին բնակարանային վատ պայմաններից, հատկապես սանիտարական պայմաններից, և առողջապահության անհասանելիությունից (Guo, Tan, and Qu 2018): Սրանք մարտահրավերներ են, որոնք միգրանտ և ոչ ֆորմալ աշխատողները կիսում են բազմաթիվ այլ զարգացող երկրների իրենց նմանների հետ (World Bank and DRC 2014):[32] Չինաստանի պարագայում միգրանտ աշխատողների ստացած եկամտային զգալի օգուտները գերակշռում են այս դժվարություններին (CIKD, հրատարակման պատրաստվող): Սակայն այդ խնդիրներն ապագայի համար Չինաստանի սոցիալական քաղաքականությունների նոր օրակարգ են ձևավորում:

Երկրորդ՝ նույնիսկ հուկոուի կանոնների մեղմացումից հետո միգրանտները լիարժեք հասանելիություն չստացան քաղաքային սոցիալական ծառայություններին՝ օրինակ քաղաքային կրթությանն ու առողջապահությանը, և սոցիալական նպաստներին՝ բնակարանային սուբսիդիաներին, գործազրկության, հաշմանդամության ու ծերության տարբեր նպաստներին: Բնակչության գրանցման միասնական ազգային համակարգ ստեղծվեց միայն 2014 թվականին:[33] Այս բարեփոխումը տարբերակում էր խոշոր և փոքր ու միջին քաղաքները և խրախուսում գյուղական միգրանտներին հաստատվել փոքր ու միջին քաղաքներում՝ նրանց տալով ծառայությունների և սոցիալական իրավունքների լիարժեք հասանելիություն: Բարեփոխման իրականացումն ավարտված չէ, քանի որ տեղական կառավարությունները հաճախ չունեն միգրանտ աշխատողներին բնակության լիարժեք իրավունքներ տալու միջոցներ, իսկ քաղաքային ձեռնարկությունները չեն ցանկանում ստանձնել լրացուցիչ ծախսերը, որոնք կառաջանային միգրանտներին

քաղաքային ֆորմալ զբաղվածության կարգավիճակ տալուց: Ինչպես Ջայլզն ու համահեղինակները (Giles et al. 2021) փաստագրում են՝ օգտագործելով Չինաստանի գյուղից քաղաք միգրացիայի երկարաժամկետ հետազոտությունը,[34] 2016 թվականին միգրանտների 68 տոկոսը դեռ զբաղված էր ոչ ֆորմալ հատվածում, իսկ 20 տոկոսից պակասն էր ընդգրկված քաղաքային առողջապահական և սոցիալական ապահովության ծրագրերում:[35] Մյուս կողմից՝ ֆորմալ հատվածի աշխատող միգրանտների ավելի քան 80 տոկոսն ընդգրկված էր քաղաքային կենսաթոշակային և առողջության ապահովագրության համակարգերում:

Վերջապես՝ որոշ ուսումնասիրություններ դրական կապ են հայտնաբերել ծնողների միգրացիայի և երեխաների առողջության ու ուսումնառության արդյունքների միջև, ինչը հավանաբար արտացոլում է միգրացիայի եկամտային ազդեցությունը:[36] Մինչդեռ երեխաների հոգեկան առողջության, վարքային խնդիրների և իրավախախտումների վրա կենտրոնացող ուսումնասիրությունները հետևողականորեն եզրակացնում են, որ ծնողների արտագնա միգրացիայի ազդեցությունն անվերապահորեն բացասական է (Guang et al. 2017; Tang et al. 2018):[37] Բացասական ազդեցությունը հուշում է, որ ծնողների հետ անցկացրած ժամանակի կրճատումը գերակշռում է եկամտային ազդեցությանը: Այս ուսումնասիրությունները եզրակացնում են, որ ծնողների միգրացիայի հետևանքով նրանց վերահսկողության և պաշտպանության նվազումը, ինչպես նաև ծնող–երեխա կապի ու հաղորդակցության թուլացումը չեն կարող փոխհատուցվել միգրանտ զբաղվածությունից ստացվող ավելի մեծ տնտեսական միջոցներով:[38] Գյուղում մնացած տարեցների բարեկեցության դեպքում ևս դիտվում է նման խառը պատկեր:[39] Եկամտի մակարդակի բարձրացման հետ զրկանքների ոչ նյութական կողմերը սովորաբար ավելի մեծ դեր են ստանձնում բարեկեցության ընդհանուր ընկալումների ձևավորման մեջ:

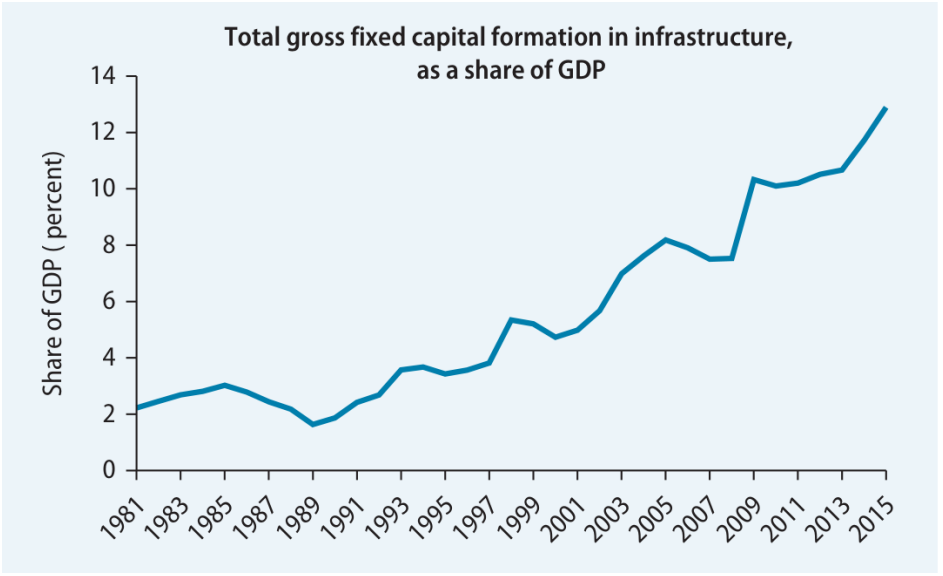
Ենթակառուցվածքային ներդրումների ընդլայնում. ավելի լավ կապակցվածություն և աշխատատեղերի ստեղծում աղքատների համար

Բարեփոխումների սկզբում Չինաստանի ենթակառուցվածքների, հատկապես տրանսպորտային ենթակառուցվածքների ելակետային պայմանները վկայում էին զգալի անբարենպաստ դիրքի մասին:[40] [41] Ուստի ենթակառուցվածքներում շարունակական պետական ներդրումները կարևոր գործոն էին Չինաստանի տնտեսական աճի և աղքատության կրճատման պատմության մեջ (Chatterjee 2005; Straub 2008): Կարելի է պնդել, որ դրանք հատկապես կարևոր էին որպես Չինաստանի ներքին շուկայի ինտեգրման խթանիչ· աղքատներին ապահովում էին շուկաների ավելի լավ հասանելիությամբ՝ իրենց արտադրանքը վաճառելու և սեփական սպառման կարիքները բավարարելու համար, ինչպես նաև թույլ էին տալիս Չինաստանի՝ արտահանման վրա հիմնված զարգացման և կառավարվող քաղաքայնացման օգուտները տարածել ներքին նահանգների ու գյուղական վայրերի վրա:

Ենթակառուցվածքային ներդրումները Չինաստանի արագ աճին աջակցող առանցքային գործոն էին: Արդյունաբերության զարգացումն ու քաղաքայնացումը կտրուկ մեծացրին էներգիայի, ջրի և արդյունաբերական հողերի պահանջարկը: Առանց ենթակառուցվածքային ներդրումների համապատասխան աճի՝ Չինաստանի աճն արագորեն կբախվեր ֆիզիկական սահմանափակումների: Թեև 1980-ականներին ենթակառուցվածքային ներդրումները համեմատաբար սահմանափակ էին, դրանք սկսեցին աշխուժանալ 1990 թվականից և կտրուկ աճել են համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամից հետո, երբ իշխանությունները աճը խթանելու համար օգտագործեցին պետական ներդրումները՝ հիմնականում ֆինանսավորվող արտաբյուջետային ուղիներով (Herd 2020) (գծապատկեր 3.9): Բազմաթիվ միջերկրային ուսումնասիրություններ հաստատել են պատճառահետևանքային կապ տնտեսական աճի և ենթակառուցվածքային ներդրումների որոշակի նվազագույն ծավալի

միջև:[42] Սակայն այս գրականությունը նաև ցույց է տալիս, որ կապը գծային չէ· որոշակի մակարդակից վեր ենթակառուցվածքներում պետական ներդրումների ծավալը, ի վերջո, կախված է այն ծառայության որակից, որը կառավարությունը ցանկանում է տրամադրել, և դրա դիմաց օգտվողների վճարելու պատրաստակամությունից ու կարողությունից՝ հարկերի կամ օգտագործման վճարների միջոցով:

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3.9. Ենթակառուցվածքային ներդրումները կայուն աճել են 1990-ականների սկզբից

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Պիտակները. Total gross fixed capital formation in infrastructure, as a share of GDP — ենթակառուցվածքներում հիմնական կապիտալի համախառն կուտակման ընդհանուր ծավալը՝ ՀՆԱ-ի նկատմամբ բաժնով: Share of GDP (percent) — բաժինը ՀՆԱ-ում (տոկոս):

Աղբյուր՝ Herd 2020: Ծանոթագրություն. ՀՆԱ՝ համախառն ներքին արդյունք:

Ենթակառուցվածքային ներդրումների Չինաստանի մոտեցումը կարևորել է ծառայությունների լայն ընդգրկումը՝ ֆինանսավորման համար համադրելով ընդհանուր պետական փոխանցումները և

տեղական հողային զարգացման աճուրդները: Էներգետիկ հատվածում սակագները ծածկում են կապիտալ և գործառնական ծախսերը, թեև արդյունաբերությունից դեպի տնային տնտեսություններ զգալի խաչաձև սուբսիդավորմամբ (World Bank 2020; World Bank and DRC 2014): Սակայն մյուս ենթակառուցվածքային հատվածներում՝ տրանսպորտում, ջրամատակարարման և այլ քաղաքային ծառայություններում, կապիտալ ծախսերը, իսկ երբեմն նաև գործառնական ծախսերը, սովորաբար չեն փոխհատուցվում:[43] Ենթակառուցվածքների ֆինանսավորման այս մոտեցումը, որը ձևավորվել էր 1990-ականների սկզբի հարկաբյուջետային վերակենտրոնացումից հետո, լավ գործեց մինչև 2010-ականների սկիզբը: Համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամից հետո, որին Չինաստանն արձագանքեց պարտքով ֆինանսավորվող ենթակառուցվածքային խոշոր խթանմամբ, դրա կայունության վերաբերյալ մտահոգություններն աճել են: Այսօր մեկ աշխատողի հաշվով Չինաստանի պետական կապիտալի պաշարը՝ հիմնականում կազմված ենթակառուցվածքային ակտիվներից, համապատասխանում է ՏՀԶԿ-ի մակարդակին, թեև երկրի մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ն ՏՀԶԿ միջինի միայն մեկ հինգերորդն է (World Bank and DRC 2019): Ուստի քիչ հավանական է, որ ավանդական ենթակառուցվածքային ներդրումների ներդրումը տնտեսական աճի մեջ ապագայում շարունակվի: Նոր ներդրումները թվային տեխնոլոգիաների, մաքուր էներգիայի և ներքաղաքային տրանսպորտի նման ոլորտներում որոշ չափով կփոխարինեն կապակցվածությունն ապահովող ավանդական ենթակառուցվածքների դերին՝ որպես ապագա աճի շարժիչի: Սակայն անհրաժեշտ կլինեն նաև ֆինանսավորման ավելի կայուն մոդելներ և ընդհանուր վերակշռում դեպի սպառում: Այս բաժնի մնացած մասը կենտրոնանում է գյուղական ենթակառուցվածքային ներդրումների ներդրման վրա աղքատության կրճատման մեջ՝ ավելի լավ կապակցվածության, շուկայի ինտեգրման և աշխատատեղերի ստեղծման միջոցով:

Ենթակառուցվածքներն աղքատության կրճատման վրա ազդում էին մի քանի ուղով: Նախ՝ դրանք մեծապես հեշտացնում, իսկ երբեմն նաև

խթանում էին երկրի ներքին և գյուղական վայրերում մրցունակ ձեռնարկությունների ստեղծումն ու զարգացումը: Երկրորդ՝ ենթակառուցվածքների շինարարությունն ու պահպանումը, լինելով աշխատատար ոլորտ, ստեղծում էին համեմատաբար ցածր որակավորում ունեցող աշխատուժի պահանջարկ: Կառավարության աղքատության կրճատման որոշ միջամտություններում այս երկուսը համատեղ էին ընթանում: Այդպես էր, օրինակ, երբ գյուղական ճանապարհների կամ ոռոգման ենթակառուցվածքների շինարարության պետական ներդրումները նախագծվում էին տեղական ցածր որակավորում ունեցող աշխատողներին օգուտ տալու համար՝ մրցութային փաստաթղթերում տեղական զբաղվածության պահանջներ ներառելով: Վերջապես՝ անվտանգ ջրամատակարարման, կապակցվածության և էներգետիկայի ենթակառուցվածքներում ներդրումները, հատկապես աղքատ վայրերում, ուղղակիորեն բարելավում էին աղքատ ընտանիքների հիմնական ծառայությունների հասանելիությունը և, այդպիսով, նրանց բարեկեցությունը:

Բարեփոխումների սկզբնական շրջանում միջքաղաքային արագընթաց մայրուղիներում խոշոր ներդրումները Չինաստանի տնտեսական վերափոխման գլխավոր ուժերից էին, մասնավորապես առափնյա վայրերում (Hajj and Pendakur 2000): Արագընթաց մայրուղիների ընդհանուր երկարությունը 1988 թվականի 147 կիլոմետրից 2002 թվականին աճեց մինչև 25,130 կիլոմետր,[44] ինչը համարժեք է տարեկան միջին 44 տոկոս աճի: Դրան հակառակ՝ ցածրորակ, հիմնականում գյուղական ճանապարհների երկարությունը նույն ընթացքում աճեց տարեկան միայն 3 տոկոսով (Fan and Chan-Kang 2005): 1994 թվականից և Աղքատության վերացման 8–7 պլանի ընդունումից հետո (տե՛ս գլուխ 4) ավելի մեծ ուշադրություն է դարձվել գյուղական վայրերի կապակցվածության բարելավմանը:

Կան հստակ ապացույցներ, որ կապակցվածության, հատկապես գյուղական ճանապարհների ներդրումները դրական ներդրում են ունեցել գյուղական վայրերում գյուղատնտեսական և ոչ

գյուղատնտեսական արտադրանքի աճի մեջ (Fan and Chan-Kang 2005):[45] Սա համահունչ է միջազգային ապացույցներին (Jacoby 2002): Ֆանն ու Չան-Կանը (Fan and Chang-Kang 2005) ներկայացնում են պետական ենթակառուցվածքային ներդրումների՝ աղքատության վրա ազդեցության վերին սահմանի գնահատականներ· 1990-ականների կեսերին ճանապարհների վրա պետական ծախսի յուրաքանչյուր 10,000 յուանը կարող էր աղքատությունից դուրս բերել 3 մարդու, մինչ նույն ծախսը էլեկտրամատակարարման և հեռահաղորդակցության հասանելիության համար՝ 2 մարդու, իսկ ոռոգման դեպքում՝ 1 մարդու: Այս ազդեցությունները շատ ավելի մեծ էին արևմտյան տարածաշրջանում՝ գյուղական ճանապարհների վրա ծախսված յուրաքանչյուր 10,000 յուանի հաշվով աղքատությունից դուրս եկած 10 մարդ, քան գյուղական Չինաստանի մյուս մասերում: Այլ ուսումնասիրություններ հաստատում են ենթակառուցվածքային ներդրումների դրական կողմնակի ազդեցությունները գյուղական աճի վրա նաև ավելի ուշ ժամանակաշրջաններում (Yu et al. 2013):

Տնտեսական վերափոխման հիմք լինելուց բացի՝ ենթակառուցվածքներն ընդլայնում էին նաև ցածր որակավորում ունեցող գյուղական աշխատողների զբաղվածության հնարավորությունները: Շինարարության աշխատողների մեծ մասը տեղական գյուղական բնակիչներ կամ գյուղից եկած միգրանտներ էին: Շինարարության նշանակությունը՝ որպես միգրանտ աշխատողների զբաղվածության երկրորդ հիմնական աղբյուր, ժամանակի ընթացքում աճեց· միգրանտ աշխատուժի 1997 թվականի 15.2 տոկոսից[46] այն 2013 թվականին հասավ 22.3 տոկոսի, ապա 2019 թվականին նվազեց մինչև 18 տոկոս: Շինարարությունում զբաղվածությունը նաև եկամտաբեր էր· մինչև 2019 թվականը այդ ճյուղի միգրանտ աշխատողների ամսական աշխատավարձը բարձրացավ մինչև 4,567 յուան՝ միգրանտների միջին մակարդակը գերազանցելով 15.3 տոկոսով:

Բացի այդ՝ ենթակառուցվածքները դարձան հասցեական տարածաշրջանային զարգացման, իսկ երբեմն նաև ուղղակի աղքատության կրճատման գործիք: Հանրային աշխատանքներն ու

տեղական աշխատատեղերի ստեղծմանը նպաստող մրցութային կանոններն այդ հասցեական քաղաքականությունների մաս էին: Այսպես՝ թերզարգացած կամ աղքատ տարածքներին աջակցելու համար հատկացված ընդհանուր միջոցների 20–30 տոկոսը ծախսվում էր գյուղական ենթակառուցվածքների վրա:[47] Հանրային աշխատանքների ծրագրերն ուղղվում էին աղքատ վայրեր՝ աղքատ ընտանիքներին աշխատանքի անմիջական հնարավորություններ տրամադրելու համար: Դրանք օգտագործում էին մասնակցային մեխանիզմներ՝ համայնքներին ներգրավելով պլանավորման, կառավարման և ակտիվների պահպանման մեջ: Ծրագրերը հատուկ նախագծված էին գյուղական աղքատներին ներգրավելու համար, իսկ դրանց կատարողականի ցուցանիշների մեջ ներառված էին աշխատողներին վճարված աշխատավարձերը: Չժուն և Ցզյանը (Zhu and Jiang 2004) ուսումնասիրում են այս ծրագրերը Շենսիի և Սիչուանի երկու գյուղական շրջաններում, իսկ Չժուն (Zhu 1997) ներկայացնում է նախնական համախառն ամփոփում, որը հաստատում է աղքատության վրա դրական ազդեցությունը:

Վերջապես՝ ենթակառուցվածքներն ուղղակի դեր են ունեցել բազմաչափ աղքատության կրճատման մեջ: Մասնավորապես՝ հիմնական ենթակառուցվածքների հասանելիությունը ներառված էր աղքատ տարածքների ցանկից շրջանների և գյուղերի դուրս գալու չափանիշներում՝ տեղական կառավարություններին խթան տալով ներդրումներ կատարել ենթակառուցվածքներում (ավելի մանրամասն քննարկումը տե՛ս ներդիր 4.2-ում): Օգտագործելով Չինաստանի առողջության և սնուցման հետազոտության տվյալները՝ Ցին և Ուն (Qi and Wu 2016) ցույց են տալիս, որ բարելավված ջրամատակարարման, սանիտարական պայմանների և կացարանի ավելի լավ հասանելիությունը զգալիորեն նպաստել է 1989–2009 թվականներին երեխաների բազմաչափ աղքատության նվազմանը, որն այդ ընթացքում 64 տոկոսից իջել է մինչև 19 տոկոս: ՄԱԶԾ-ի Բազմաչափ աղքատության ինդեքսի համաձայն՝ 2010–2014 թվականներին Չինաստանում բազմաչափ աղքատների թիվը կրճատվել է 70 միլիոնով, իսկ բազմաչափ աղքատության մակարդակը 9.5 տոկոսից նվազել է մինչև 4.2 տոկոս: Բազմաչափ

աղքատների շրջանում սանիտարական պայմաններից զրկվածների բաժինը 4.4 տոկոսից նվազել է մինչև 1 տոկոս, իսկ խմելու ջրից զրկվածներինը՝ 7.2 տոկոսից մինչև 2.1 տոկոս, մինչդեռ նրանցից ոչ ոք զրկված չէր էլեկտրաէներգիայի հասանելիությունից (UNDP and OPHI 2020):

Ծանոթագրություններ

1. Նկատի՛ ունեցեք, որ տվյալների տարբեր աղբյուրները՝ աշխատուժի հետազոտությունները և բնակչության մարդահամարի տվյալները, տալիս են ընդհանուր զբաղվածության տարբեր գնահատականներ, թեև միտումներն ընդհանուր առմամբ համահունչ են տարբեր աղբյուրներում: ետ

2. Barro-Lee տվյալների բազա՝ http://www.barrolee.com/: ետ

3. Տե՛ս նաև «Մարդկային կապիտալ» ծրագիրը՝ https://www.worldbank.org/en/publication/human-capital: ետ

4. 1949 թվականի հողային բարեփոխումից հետո Չինաստանը 1953 թվականին ներդրեց ժողովրդական կոմունաների համակարգը (Renmin Gongshe Yundong), որով հողը գյուղացիներից փոխանցվում էր կոմունային: 1978 թվականի բարեփոխմամբ հողը կրկին հավասարապես բաշխվեց յուրաքանչյուր տնային տնտեսության միջև: ետ

5. Սա կապված է նաև Դայնինգերի և Սքուայրի (Deininger and Squire 1998) միջերկրային վերլուծության ապացույցների հետ, որը եզրակացնում է, որ հողի անհավասար բաշխումը բացասաբար է ազդում տնտեսական աճի վրա: ետ

6. Հիմնված է CIKD-ի՝ հրատարակման պատրաստվող աշխատության գլուխ 2-ի վրա: Չինաստանի գյուղատնտեսական բարեփոխումների մասին գրականությունը ծավալուն է, և այստեղ դրա համապարփակ ամփոփում ներկայացնելու փորձ չի արվում: Ապացույցների լավ ընդհանուր նկարագրության համար տե՛ս Naughton (2018) և Huang and Rozelle (2018): Չինաստանի գյուղատնտեսական բարեփոխումների ավելի վաղ վերլուծության համար տե՛ս World Bank (1997): ետ

7. Ռավալիոնն ու Չենը (Ravallion and Chen 2007) և Մոնտալվոն ու Ռավալիոնը (Montalvo and Ravallion 2010) գնահատում են, որ 1980-ականներին և 1990-ականներին «բացարձակ աղքատության դեմ Չինաստանի ուշագրավ հաջողության իրական շարժիչ ուժը գյուղատնտեսությունն էր՝ երկրորդային (մշակող արդյունաբերություն) կամ երրորդային (ծառայություններ) հատվածների փոխարեն» (Montalvo and Ravallion 2010, 13): Աղքատության կրճատման համար գյուղատնտեսության նշանակության մասին տե՛ս նաև Համաշխարհային բանկի

աղքատության գնահատումները՝ World Bank Poverty Assessments (1992, 2001, 2009): ետ

8. Թեև երկարաժամկետ վարձակալությունը գյուղացիներին խրախուսում էր ներդրումներ կատարել բերքատվության բարձրացման միջոցառումներում, հողի երկարաժամկետ արժեքը պահպանելու ներդրումների խթանները թույլ էին մինչև փոխանցելի հողային վարձակալություն ստեղծող վերջին բարեփոխումները: Սա կարևոր կլինի էկոլոգիապես ավելի կայուն արտադրական գործելակերպերի անցման և պարարտանյութերի ու թունաքիմիկատների չափազանց մեծ օգտագործումը նվազեցնելու համատեքստում: ետ

9. Նվազագույն գնի երաշխիքը կիրառվել է բրնձի և ցորենի համար, իսկ ոչ կանոնավոր հիմքով՝ որոշ այլ գյուղատնտեսական ապրանքների, օրինակ՝ սոյայի և բամբակի նկատմամբ: Չինաստանի հացահատիկի պաշարների պետական ընկերությունը (China Grain Reserves Corporation, Sinograin) և այլ պետական ընկերություններ այս հիմնական ապրանքները գնում էին նվազագույն մթերման գնով, եթե շուկայական գինն ընկնում էր սահմանված նվազագույնից ցածր: 2014 թվականին Չինաստանն սկսեց որոշ վայրերում փորձարկել ընտրված գյուղատնտեսական ապրանքների, օրինակ՝ սոյայի և բամբակի համար նոր՝ թիրախային գնի համակարգ: Նոր համակարգում, եթե միջին շուկայական գինն ընկնում է նախապես որոշված թիրախայինից ցածր, գյուղացիները ստանում են տարբերությունը ծածկող ուղղակի վճարումներ: Մի շարք փորձարկումներից հետո համակարգը տարածվել է ամբողջ երկրում՝ ընտրված ապրանքների համար: «Թիրախային գների» մակարդակն արտացոլում է մշակության ներքին ծախսերը՝ գյուղացիներին միջազգային գների, հետևաբար նաև առևտրի պայմանների տատանումներից պաշտպանելու համար: 2014–2016 թվականներին ներքին թիրախային գները բարձր էին միջազգային գներից, սակայն 2020 թվականին համավարակով պայմանավորված համաշխարհային պարենային գների աճի ընթացքում իջան միջազգային մակարդակներից ցածր: ետ

10. Լինն ու Ժենը (Lin and Ren 2002) գնահատում են, որ ամենացածր եկամտային խմբում դրանք 1999 թվականին կազմում էին տնային տնտեսությունների եկամուտների մոտ 20 տոկոսը: ետ

11. Այսպես կոչված «Հացահատիկ՝ կանաչապատման դիմաց» ծրագիրը թիրախավորում էր ամենաաղքատ վայրերը՝ զառիթափ լանջերով լեռնային տարածքները, և այդ ցածր արտադրողականությամբ վայրերի գյուղացիներին տրամադրում լրացուցիչ եկամուտ. յուրաքանչյուր գյուղացի անտառվերականգնման դիմաց ստանում էր տարեկան մեկ հեկտարի հաշվով 1,500–2,250 կիլոգրամ հացահատիկ և տարեկան մեկ հեկտարի հաշվով 300 յուան դրամական վճարում: Ծրագիրը կենտրոնացած էր Յանցզի և Դեղին գետերի վերին ավազաններում և վերափոխել է 15 միլիոն հեկտար վարելահող, թեև կայունության վերաբերյալ մտահոգություններ եղել են (Heilig et al. 2005; Uchida, Xu, and Rozelle 2004): ետ

12. Գնահատականները ցույց են տալիս, որ 1980–2001 թվականներին բարելավված տեխնոլոգիայի յուրացումը պայմանավորել է հացահատիկի արտադրանքի աճի մեկ քառորդը: Մեքենայացումն ուժեղացրել է քիմիական պարարտանյութերի՝ արտադրողականությունը բարձրացնող ազդեցությունը՝ պարարտանյութերի օգտագործման արդյունավետությունն ավելացնելով 15–20 տոկոսով, իսկ հացահատիկի բերքատվությունը՝ մեկ մուի հաշվով 30–40 կիլոգրամով (Xue 2002): ետ

13. Չինացի գիտնական Յուան Լունպինն ու իր թիմը ստեղծել են բրնձի ավելի բարձր բերքատու սորտեր: Պարենի համաշխարհային մրցանակի կայքի համաձայն՝ այսօր աշխարհում ամբողջ բրնձի մեկ հինգերորդը ստացվում է հիբրիդային բրնձի այն սորտերից, որոնք ստեղծվել են Յուանի շրջադարձային հայտնագործություններից հետո: Նա այդ մրցանակը ստացել է 2004 թվականին: ետ

14. Հիմնված է CIKD-ի՝ հրատարակման պատրաստվող աշխատության գլուխ 3-ի և Merotto and Jiang (2021)-ի վրա: ետ

15. Հիմնված է Ազգային վիճակագրական բյուրոյի (NBS) տարեգրքի տվյալների վրա: ետ

16. 1991 թվականին աշխատանքի ծախսը Չինաստանում կազմում էր ժամում ընդամենը 0.20 ԱՄՆ դոլար՝ ավելի ցածր, քան համադրելի երկրներում, օրինակ՝ Ինդոնեզիայում (ժամում 0.40 ԱՄՆ դոլար), Հնդկաստանում (ժամում 0.50 ԱՄՆ դոլար), Ֆիլիպիններում (ժամում 0.60 ԱՄՆ դոլար), Թաիլանդում (ժամում 1.10 ԱՄՆ դոլար) և Թուրքիայում (ժամում 1.20 ԱՄՆ դոլար) (Li and Li 2018): ետ

17. Ինչպես քննարկվում է հաջորդ բաժնում, աշխատանքային միգրացիայի կառավարվող գործընթացը, թեև արդյունաբերացման սկզբնական շրջանում կարող էր դրական լինել, նաև նպաստել է քաղաքային և գյուղական գրանցում ունեցող տնային տնտեսությունների միջև անհավասարությունների աճին: Այդ անհավասարությունները փոխանցվել են հաջորդ սերնդին՝ ծառայությունների հասանելիության ու որակի տարբերությունների և «գյուղում մնացած երեխաների» խմբերի՝ ծնողական աջակցության պակասի պատճառով: Իշխանությունները վերջին տարիներին ավելի են ազատականացրել հուկոուի համակարգը: 2021 թվականից հուկոուի գրանցումն ամբողջությամբ ազատականացվել է 3 միլիոնից պակաս քաղաքային բնակչություն ունեցող քաղաքներում, որոնք կազմում են Չինաստանի քաղաքների ավելի քան 90 տոկոսը: ետ

18. Եղել են նաև բազմաթիվ դեպքեր, երբ նոր անկախ ձեռնարկատերերը TVE-ներ էին հիմնում՝ օգտագործելով իրենց խնայողությունները և սկզբնական կապիտալը փոխառելով ընտանիքի անդամներից ու հարազատներից, ինչպես ցույց է տվել CIKD-ի դաշտային աշխատանքը Վենչժոուում: ետ

19. Բարեփոխումների առաջին տասնամյակում Չինաստանը որոշ հետընթաց է ունեցել միջնակարգ կրթության ընդլայնման հարցում, քանի որ աղջիկների և տղաների վաստակելու հնարավորությունների աճին զուգահեռ բարձրացել էր դպրոց հաճախելու այլընտրանքային արժեքը (World Bank 1997): Սակայն 1990-ականներին միջնակարգ կրթությունը մեծապես ընդլայնվեց. մինչև 2000 թվականը ստորին և վերին միջնակարգ դպրոցներում ընդգրկվածությունը գրեթե կրկնապատկվեց (National Bureau of Statistics of China 2010, 2020): ետ

20. Հասակի աճի կասեցումը, սակավարյունությունը և էնդեմիկ վարակիչ հիվանդությունները նվազեցնելու Չինաստանի առաջընթացը փաստագրված է World Bank and World Health Organization (2019)-ում: ետ

21. Այս փուլում Չինաստանի՝ էժան աշխատուժի համեմատական առավելությունը թուլացավ: 2004 թվականին Չինաստանի մշակող արդյունաբերության աշխատուժի միջին ամսական վարձատրությունը 1,800 ԱՄՆ դոլար էր՝ գերազանցելով Հնդկաստանի (1,600 ԱՄՆ դոլար) և Ինդոնեզիայի (1,200 ԱՄՆ դոլար) ցուցանիշները (Li and Li 2018): Մրցունակությունը պահպանելու համար Չինաստանը ստիպված էր անցնել ավելի կապիտալատար և տեխնոլոգիատար արտադրանքի՝ արտադրողականությունն էլ ավելի խթանելով և վարձատրությունը բարձրացնելով: ետ

22. «Լյուիսի շրջադարձային կետը» վերաբերում է այն պահին, երբ մի հատվածի՝ սովորաբար գյուղական գյուղատնտեսության, ավելցուկային աշխատուժն ամբողջությամբ կլանված է մեկ այլ հատվածի՝ սովորաբար քաղաքային մշակող արդյունաբերության կողմից: Այն կոչվել է Արթուր Լյուիսի անունով, որն առաջինն է նկարագրել տնտեսական վերափոխման այդ գործընթացը (Lewis 1954): ետ

23. Բաժինը հիմնված է Giles and Mu (2022)-ի և CIKD-ի՝ հրատարակման պատրաստվող աշխատության գլուխ 4-ի վրա: ետ

24. Օրինակ՝ դիտարկելով գծապատկեր 3.6-ի բ վահանակը՝ Նիգերիայում անկախացումից ի վեր քաղաքային բնակչության բաժինը քառապատկվել է՝ մեկ շնչին ընկնող եկամուտների միայն սահմանափակ աճով: Նմանապես՝ Բրազիլիայում 1980-ականներից ի վեր աճը դանդաղ է եղել, սակայն քաղաքային բնակչության բաժինը շարունակել է արագ բարձրանալ՝ մոտ 60 տոկոսից մինչև ավելի քան 85 տոկոս: ետ

25. 2008 թվականի Աշխատանքային պայմանագրի մասին օրենքը և 2011 թվականի Սոցիալական ապահովության մասին օրենքը միգրանտների համար բացեցին քաղաքային սոցիալական ապահովության և առողջապահական ծրագրերի հասանելիությունը, թեև մասնակցությունը մնաց ցածր: ետ

26. Օրինակ՝ 1985 թվականին Հանրային անվտանգության նախարարությունը ստեղծեց քաղաքային ժամանակավոր հուկոուի համակարգ, որով տեղական ժամանակավոր բնակության թույլտվություն էր տրվում քաղաքում օրինական աշխատանք կամ բիզնես ունեցող անձանց: Հրավիրյալ աշխատողների այս

թույլտվությունները՝ zanzhu zheng, 1988 թվականից լայնորեն հասանելի էին միգրանտներին՝ տեղական հանրային անվտանգության բյուրոյի գրասենյակին դիմում ներկայացնելուց հետո: Նման քաղաքականությունը փաստացի երաշխավորում էր միգրանտների իրավական կարգավիճակը, որոնց ներկայությունը քաղաքներում հակառակ դեպքում անօրինական կլիներ հուկոուի խիստ կանոնների պայմաններում: ետ

27. 2020 թվականի մարդահամարի համաձայն՝ շարժուն բնակչության ընդհանուր թիվը 492.8 միլիոն էր՝ ներառյալ երկու խումբ՝ (1) ներսավանային շարժուն բնակչություն (116.9 միլիոն), այսինքն՝ մարդիկ, որոնք ապրում են իրենց հուկոուի քաղաքի ներսում, սակայն հուկոուի գրանցման կոնկրետ վայրից տարբեր տեղում, և (2) միջավանային շարժուն բնակչություն (375.8 միլիոն), այսինքն՝ իրենց սկզբնական քաղաքից տարբեր վայրում ապրող մարդիկ (National Bureau of Statistics of China 2021): Սակայն միջավանային շարժուն բնակչությունը կարող է ապրել նաև գյուղական վայրերում: Այդ պատճառով մեկ այլ տվյալների աղբյուր կարող է օգնել պատկերել քաղաքներում գյուղական միգրանտ աշխատողների վիճակը: Դա գյուղական միգրանտ աշխատողների ազգային մշտադիտարկման հետազոտության զեկույցն է (տե՛ս հավելված Ա): 2020 թվականի զեկույցը (http://www.stats.gov.cn/tjsj/zxfb/202104/t20210430_1816933.html) գնահատում է, որ գյուղական միգրանտ աշխատողների ընդհանուր թիվը՝ գյուղական հուկոու ունեցող, բայց ավելի քան վեց ամիս ոչ գյուղատնտեսական հատվածներում աշխատող անձինք, 2020 թվականին հասել է 285.6 միլիոնի: Նրանցից 131.0 միլիոնն ապրում էր քաղաքային վայրերում՝ կազմելով ըստ բնակության քաղաքային բնակչության (902.0 միլիոն) 14.5 տոկոսը: Քաղաքներում գտնվող այս գյուղական միգրանտ աշխատողների 58.4 տոկոսը ներսնահանգային գյուղական միգրանտ աշխատողներ էին. ցուցանիշն ընդհանուր առմամբ համահունչ է մարդահամարին: ետ

28. «National Monitoring and Survey Report on Rural Migrant Workers 2018»՝ հրապարակված Ազգային վիճակագրական բյուրոյի կողմից: ետ

29. Օգուտները հատկապես մեծ էին դեպի խոշոր քաղաքներ միգրացիայի դեպքում: NBS-ի՝ գյուղից քաղաք միգրանտ աշխատողների ազգային մշտադիտարկման հետազոտության տարեկան զեկույցի համաձայն (NBS, 2010–2014)՝ 2008 թվականին արևելյան նահանգներում միգրանտների ամսական աշխատավարձերը 6 տոկոսով բարձր էին մյուս շրջաններից. այդ հարաբերակցությունը մինչև 2013 թվականը նվազել էր: ետ

30. Օգտագործելով քաղաքային բնակչության մարդահամարի ենթաընտրանքը՝ Ցայն ու Դուն (Cai and Du 2011) ցույց են տալիս, որ 2005 թվականին միգրանտ աշխատողները միջին հաշվով ստանում էին քաղաքային բնակիչների աշխատավարձի միայն կեսը: Օգտագործելով Չինաստանի քաղաքային աշխատանքի հետազոտության տվյալները՝ Ջայլզն ու Փարքը (Giles and Park 2014) պարզում են, որ միգրանտների աշխատավարձային տարբերությունը 2001–2004 թվականներին աճել է՝ 24 տոկոսից մինչև 42 տոկոս, սակայն մինչև 2010 թվականը

նվազել է մինչև 13 տոկոս և վերացել է աշխատանքի բնութագրերի տարբերությունները հաշվի առնելուց հետո (World Bank and DRC 2014): Տվյալների այլ աղբյուրները (NBS; Lu 2012) նույնպես ցույց են տալիս քաղաքային բնակիչների և միգրանտների աշխատավարձերի տարբերության ընդլայնում 2001–2007 թվականներին, որից հետո այն կրկին կրճատվել է: ետ

31. Վերլուծությունն իրականացվել է՝ օգտագործելով 2015 թվականի Տնային տնտեսությունների ինտեգրված հետազոտության՝ ութ նահանգ ընդգրկող քաղաքային ենթաընտրանքը՝ կենտրոնանալով 1,962 միգրանտ տնային տնտեսությունների վրա, որոնց բոլոր անդամներն ապրում էին քաղաքային վայրերում: Օգտագործվել են աղքատության հետևյալ շեմերը՝ օրական 3.1 ԱՄՆ դոլարի բացարձակ շեմը (2011 թվականի գնողունակության համարժեքությամբ) և հարաբերական շեմը՝ սահմանված որպես քաղաքային բնակիչների մեկ շնչին ընկնող տնօրինվող եկամտի մեդիանայի 50 տոկոսը (տարեկան 14,564.5 յուան): ետ

32. Քաղաքայնացմանն առնչվող խնդիրները, որոնք քննարկվում են առկա միջազգային գրականությունում, ներառում են գերբեռնվածությունը (Abou-Korin 2011), հանցավորությունը (Burton 2000; Jalil and Iqbal 2010; Shopeju 2007), կրթությունը (Davis 2020; Kayaoglu and Naval 2017), բնակարանային պայմանները (Ooi and Phua 2007; Rahman 1985), տրանսպորտը (Barter 2000), զբաղվածությունը (Zhang 2016), առողջությունը (Godfrey and Julien 2005; Gong et al. 2012; Sclar, Garau, and Carolini 2005), ջրամատակարարումն ու սանիտարական պայմանները (Costa, Burlando, and Priadi 2016; Van der Bruggen, Borghgraef, and Vinckier 2010) և շրջակա միջավայրի որակը (Imam and Banerjee 2016; Nyambod 2010; Ooi 2009): ետ

33. 2008 թվականի Աշխատանքային պայմանագրի մասին օրենքով բոլոր աշխատողները՝ անկախ հուկոուի կարգավիճակից, իրավունք ունեին մասնակցելու քաղաքային սոցիալական ապահովագրության ծրագրերին: Սակայն միգրանտների հասանելիությունը մյուս սոցիալական ծառայություններին մնում էր սահմանափակ: ետ

34. Չինաստանի գյուղից քաղաք միգրացիայի հետազոտության վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկությունների համար տե՛ս հավելված Ա-ն: ետ

35. Նրանց մոտ 81 տոկոսն ընդգրկված էր Նոր գյուղական կոլեկտիվ բժշկական համակարգի ծրագրում: ետ

36. Գյուղում մնացած երեխաների սնուցման վիճակի առումով ծնողների միգրացիան կարող է վնասակար չլինել և նույնիսկ օգտակար լինել, քանի որ փոքր երեխաների շրջանում նվազում է հասակի աճի կասեցման, թերքաշության և հյուծվածության ռիսկը (Shi et al. 2020): Չենն ու համահեղինակները (Chen et al. 2014) և Բայն ու համահեղինակները (Bai et al. 2018) պարզում են, որ ծնողների միգրացիան կարող է դրական ազդեցություն ունենալ գյուղում մնացած երեխաների ուսումնական արդյունքների վրա: Բացի այդ՝ Չժոուն և

համահեղինակները (Zhou et al. 2015) ցույց են տալիս, որ առողջության, սնուցման և կրթության առումով գյուղում մնացած երեխաների արդյունքները նույնքան լավն էին կամ ավելի լավը, քան երկու ծնողների հետ ապրող երեխաներինը: ետ

37. Անգլերեն և չինարեն 39 գիտական հոդվածների մետավերլուծությունը հաստատում է դեպրեսիվ ախտանշանների տարածվածությունը գյուղում մնացած երեխաների շրջանում (Wang et al. 2019): Նրանց շրջանում ավելի հավանական է նաև առողջությանը վնասող վարքագիծը, օրինակ՝ ծխելը և խմելը (Yang et al. 2016): Բացի այդ՝ միգրացիայի ժամանակն ու տևողությունն ազդում են երեխաների դպրոց ընդունվելու հավանականության և ժամկետի վրա (Yang and Bansak 2020): Կենտրոնանալով ավագ դպրոցում ընդգրկվածության վրա՝ Հուն (Hu 2012) պարզում է, որ դրամական փոխանցումները կարող են միայն մասամբ փոխհատուցել բացակայող ծնողի բացասական ազդեցությունը, իսկ միգրացիայի զուտ բացասական ազդեցությունն ավագ դպրոցում ընդգրկվածության վրա հատկապես ընդգծված է աղջիկների և աղքատ տնային տնտեսությունների երեխաների համար: ետ

38. Թեմայի գրականության ամբողջական ակնարկի համար տե՛ս Giles and Mu (2022): ետ

39. Ին, Լյուն և Սյուն (Yi, Liu, and Xu 2019) հայտնաբերում են դրական ազդեցություն գյուղում մնացած տարեցների առողջական վիճակի վրա, մինչդեռ Սունը (Song 2017), Լին և համահեղինակները (Li et al. 2020), ինչպես նաև Հուանը, Լյանն ու Լին (Huang, Lian, and Li 2016) պարզում են տարեցների ֆիզիկական առողջության վրա բացասական ազդեցություն: ետ

40. Ներառական ենթակառուցվածքների զարգացման բաժինը հիմնված է CIKD-ի՝ հրատարակման պատրաստվող աշխատության գլուխ 5-ի վրա: ետ

41. Օրինակ՝ Ֆանն ու Չան-Կանը (Fan and Chan-Kang 2005) հաղորդում են, որ 1980 թվականին Չինաստանում հազար քառակուսի կիլոմետր հողատարածքի հաշվով կար ընդամենը 97 կիլոմետր ճանապարհ՝ Հնդկաստանի 230 կիլոմետրի և Հարավարևելյան Ասիայի երկրների էլ ավելի բարձր խտության համեմատ: Բենցիգերը (Benziger 1993) Չինաստանի համար գնահատում է ավելի բարձր խտություն, որը, սակայն, դարձյալ ցածր է Հնդկաստանի ցուցանիշից: ետ

42. Այս գրականության ակնարկի համար տե՛ս Rozenberg and Fay (2019): ետ

43. Անցումային վաղ շրջանից ի վեր մի շարք քաղաքականության փաստաթղթեր ուրվագծում են օգտվողների սակագների նկատմամբ Չինաստանի մոտեցումը՝ շեշտադրելով հասանելիությունն ու մատչելիությունը: Դրանց թվում են, օրինակ, Տրանսպորտի նախարարության 1983 թվականի «Ճանապարհներն ու ջրուղիները բոլորի օգտագործման համար են» հրահանգը և 1988 թվականի Ջրի մասին օրենքը: Չինաստանի ենթակառուցվածքային քաղաքականությունների համեմատական ակնարկի համար տե՛ս Համաշխարհային բանկի «Benchmarking Infrastructure» տարեկան զեկույցները՝ https://bpp.worldbank.org/: ետ

44. 2020 թվականին արագընթաց մայրուղիների ընդհանուր երկարությունը հասել էր 161,000 կիլոմետրի: ետ

45. Ուսումնասիրելով Չինաստանի տրանսպորտային ենթակառուցվածքները՝ Ֆանն ու Չան-Կանը (Fan and Chan-Kang 2005) փաստագրում են, որ գյուղական ճանապարհների ներդրումը գյուղատնտեսական ՀՆԱ-ի աճի մեջ չորս անգամ գերազանցում էր խոշոր արագընթաց մայրուղիների ներդրումը. ցածրորակ գյուղական ճանապարհների յուրաքանչյուր յուանը ստեղծում էր 1.57 յուանի գյուղատնտեսական ՀՆԱ՝ բարձրորակ ճանապարհների 0.4 յուանի դիմաց: Ոչ գյուղատնտեսական ՀՆԱ-ն աճում էր 5 յուանով՝ գյուղական ճանապարհների վրա ծախսված յուրաքանչյուր յուանի հաշվով: Ֆանը, Չժանն ու Չժանը (Fan, Zhang, and Zhang 2004) ներկայացնում են մոդելավորման մոտեցում, որը ներառում է ենթակառուցվածքների բոլոր տեսակների՝ ճանապարհների, ոռոգման, էլեկտրամատակարարման և հեռահաղորդակցության ներդրումները: Նրանք գնահատում են, որ ճանապարհներն ավելի մեծ ազդեցություն ունեին գյուղատնտեսական ՀՆԱ-ի վրա՝ ներդրված յուրաքանչյուր յուանի հաշվով 2.1 յուան, քան էլեկտրամատակարարումը (0.54), ոռոգումը (1.8) կամ հեռահաղորդակցությունը (1.9): Գյուղական վայրերում ոչ գյուղատնտեսական ՀՆԱ-ն հատկապես բարձր առաձգականությամբ էր արձագանքում ճանապարհներին՝ ներդրված յուրաքանչյուր յուանի հաշվով 6.7 յուան, և հեռահաղորդակցությանը (5.1): ետ

46. Համաչինական արհմիությունների ֆեդերացիայի քաղաքականության հետազոտության գրասենյակ (1998, 318–24): ետ

47. 1980–1990 թվականներին թերզարգացած շրջաններին ուղղված միջոցների 20 տոկոսը ծախսվում էր գյուղական ենթակառուցվածքների վրա: Այդ բաժինը մոտավորապես նույնը մնաց Աղքատության մեղմման յոթամյա առաջնահերթ ծրագրում (1994–2000) և դրան հաջորդած «Չինաստանի գյուղական վայրերում զարգացմանն ուղղված աղքատության կրճատման ուղենիշներ» փաստաթղթում (2001–2010): 2010–2019 թվականներին Չինաստանի Աղքատության դեմ պայքարի հիմնադրամն ընդհանուր բյուջեի ավելի քան 33 տոկոսը հատկացրել է գյուղական ենթակառուցվածքների շինարարությանը: ետ

Գրականություն

Abou-Korin, A. A. 2011. “Impacts of Rapid Urbanisation in the Arab World: The Case of Dammam Metropolitan Area, Saudi Arabia.” Մեջ՝ 5th International Conference and Workshop on Built Environment in Developing Countries, Պուլաու Պինանգ, Մալայզիա, դեկտեմբերի 6–7:

All-China Federation of Trade Unions. 1998. The Chinese Trade Unions Statistics Yearbook, 1998. Beijing: China Statistics Press.

Anderson, Kym, and Will Martin. 2008. “Distortions to Agricultural Incentives in China and Southeast Asia.” Agricultural Distortions Working Paper 69, Washington, DC, World Bank.

Bai, Y., L. Zhang, C. Liu, Y. Shi, D. Mo, and S. Rozelle. 2018. “Effect of Parental Migration on the Academic Performance of Left Behind Children in North Western China.” Journal of Development Studies 54: 1154–70.

Bardhan, Pranab. 2012. Awakening Giants, Feet of Clay: Assessing the Economic Rise of China and India. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Barter, P. A. 2000. “Urban Transport in Asia: Problems and Prospects for High-Density Cities.” Asia-Pacific Development Monitor 2 (1): 33–66.

Benziger, Vincent. 1993. “China’s Rural Road System during the Reform Period.” China Economic Review 4 (1): 1–17.

Bikales, B. 2021. “Reflections on Poverty Reduction in China.” Swiss Agency for Development and Cooperation, Bern.

Burton, A. 2000. “Wahuni, the Undesirables: African Urbanisation, Crime and Colonial Order in Dar es Salaam, 1919–1961.” Դոկտորական ատենախոսություն, SOAS University of London.

Cai, Fang. 2017. “Reform Effects in China: A Perspective of Labor Reallocation.” Economic Research Journal 7: 4–17.

Cai, Fang, and Yang Du. 2011. “Wage Increases, Wage Convergence, and the Lewis Turning Point in China.” China Economic Review 22 (4): 601–10.

Cai, Fang, Dewen Wang, and Yang Du. 2002. “Regional Disparity and Economic Growth in China: The Impact of Labor Market Distortions.” China Economic Review 13 (2–3): 197–212.

Chatterjee, S. 2005. “Poverty Reduction Strategies—Lessons from the Asian and Pacific Region on Inclusive Development.” Asian Development Review 22: 12–44.

Chen, A., and N. E. Coulson. 2002. “Determinants of Urban Migration: Evidence from Chinese Cities.” Urban Studies 39 (12): 2189–97.

Chen, Shaohua, and Martin Ravallion. 2004. “Household Welfare Impacts of China’s Accession to the World Trade Organization.” Մեջ՝ China and the WTO: Accession, Policy Reform and Poverty Reduction Strategies, խմբագրությամբ՝ D. Bhattasali, S. Li, and W. Martin, 261–82. New York: Oxford University Press.

Chen, Shaohua, and Martin Ravallion. 2021. “Reconciling the Conflicting Narratives on Poverty in China.” Journal of Development Economics 153 (November).

Chen, X., Q. Huang, S. Rozelle, Y. Shi, and L. Zhang. 2014. “Effect of Migration on Children’s Educational Performance in Rural China.” Մեջ՝ China’s Economic

Development, խմբագրությամբ՝ J. C. Brada, P. Wachtel, and D. T. Yang, 206–24. London: Palgrave Macmillan.

CIKD (Center for International Knowledge on Development). Հրատարակման պատրաստվող: Economic Development and Poverty Alleviation in China. Beijing: CIKD.

Costa, D., P. Burlando, and C. Priadi. 2016. “The Importance of Integrated Solutions to Flooding and Water Quality Problems in the Tropical Megacity of Jakarta.” Sustainable Cities and Society 20: 199–209.

Davis, J. 2020. “Education and Global Urbanisation.” Urban Schools: Designing for High Density, խմբագրությամբ՝ H. Taylor and S. Wright, 10–19. London: RIBA Publishing.

de Brauw, Alan, and John Giles. 2018. “Migrant Labor Markets and the Welfare of Rural Households in the Developing World: Evidence from China.” World Bank Economics Review 32 (1): 1–18.

de Brauw, A., J. Huang, and S. Rozelle. 2004. “The Sequencing of Reform Policies in China’s Agricultural Transition.” The Economics of Transition 12 (3): 427–65.

Deininger, Klaus, and Lyn Squire. 1998. “New Ways of Looking at Old Issues: Inequality and Growth.” Journal of Development Economics 57 (2): 259–87.

Du, Y., A. Park, and S. Wang. 2005. “Migration and Rural Poverty in China.” Journal of Comparative Economics 33 (4): 688–709.

Fan, Shenggen. 1991. “Effects of Technological Change and Institutional Reform on Production Growth in Chinese Agriculture.” American Journal of Agricultural Economics 73 (2): 266–75.

Fan, Shenggen, and Connie Chan-Kang. 2005. “Road Development, Economic Growth, and Poverty Reduction in China.” Research Report 138, International Food Policy Research Institute, Washington, DC.

Fan, Shenggen, Linxiu Zhang, and Xiaobo Zhang. 2004. “Reforms, Investment, and Poverty in Rural China.” Economic Development and Cultural Change 52 (2): 395–421.

Gan, Shiming. 2003. Statistics of Chinese Township and Village Enterprises (1978–2002). Beijing: China Agriculture Press.

Gibson, John. 2020. “Aggregate and Distributional Impacts of China’s Household Responsibility System.” Australian Journal of Agricultural and Resource Economics 64 (1): 14–29.

Giles, John, X. Meng, S. Xue, and G. Zhao. 2021. “Can Information Influence the Social Insurance Participation Decision of China’s Rural Migrants?” Journal of Development Economics 150: 102645.

Giles, John, and Ren Mu. 2022. “Migration, Growth and Poverty Reduction in China’s Villages: A Retrospective and Discussion of Future Challenges.” Մեջ՝ Four Decades of Poverty Reduction in China: Background Papers. Washington, DC: World Bank.

Giles, John, and I. Murtazashvili. 2013. “A Control Function Approach to Estimating Dynamic Probit Models with Endogenous Regressors.” Journal of Econometric Methods 2 (1): 69–87.

Giles, John, and Albert Park. 2014. “Labor Mobility in China and Implications for an Inclusive Labor Market.” Նախապատրաստական ուսումնասիրություն՝ Urban China զեկույցի համար, Պեկին։

Godfrey, Richard, and Marlene Julien. 2005. “Urbanisation and Health.” Clinical Medicine 5 (2): 137–41.

Gollin, Douglas, Remi Jedwab, and Dietrich Vollrath. 2016. “Urbanization with and without Industrialization.” Journal of Economic Growth 21 (1): 35–70.

Gong, P., S. Liang, E. J. Carlton, Q. Jiang, J. Wu, L. Wang, and J. V. Remais. 2012. “Urbanisation and Health in China.” The Lancet 379 (9818): 843–52.

Guang, Y., Z. Feng, G. Yang, Y. Yang, L. Wang, Q. Dai, C. Hu, K. Liu, R. Zhang, F. Xia, and M. Zhao. 2017. “Depressive Symptoms and Negative Life Events: What Psycho-Social Factors Protect or Harm Left-Behind Children in China?” BMC Psychiatry 17: 402.

Guo, Junping, Qingxiang Tan, and Song Qu. 2018. “The Poverty of Rural Migrant Families: An Analytical Framework from the Perspectives of Income, Consumption and Multi-dimensions.” China Rural Economy (9): 1–16.

Hajj, Hatim, and Setty Pendakur. 2000. “Roads Improvement for Poverty Alleviation in China.” East Asia Region Transport Sector Working Paper 1, World Bank, Washington, DC.

Hamnett, C. 2020. “Is Chinese Urbanisation Unique?” Urban Studies 57 (3): 690–700.

Harrell, S., W. Yuesheng, H. Hua, G. D. Santos, and Z. Yingying. 2011. “Fertility Decline in Rural China: A Comparative Analysis.” Journal of Family History 36 (1): 15–36.

Heilig, G., Z. Ming, L. Huaolou, L. Xiubin, and W. Xiuqin. 2005. “Poverty Alleviation in China: A Lesson for the Developing World?” Զեկուցում՝ Արևմտյան զարգացման միջազգային գիտաժողովում, օգոստոսի 2–4, Ուրումչի, Չինաստան։

Hell, Natalie, and Scott Rozelle. 2020. Invisible China: How the Urban-Rural Divide Threatens China’s Rise. Chicago: University of Chicago Press.

Herd, Richard. 2020. “Estimating Capital Formation and Capital Stock by Economic Sector in China: The Implications for Productivity Growth.” Policy Research Working Paper 9317, World Bank, Washington, DC.

Hertel, Thomas, Fan Zhai, and Zhi Wang. 2004. “Implications of WTO Accession for Poverty in China.” Մեջ՝ China and the WTO: Accession, Policy Reform and Poverty Reduction Strategies, խմբագրությամբ՝ D. Bhattasali, S. Li, and W. Martin, 283–303. New York: Oxford University Press.

Hu, F. 2012. “Migration, Remittances, and Children’s High School Attendance: The Case of Rural China.” International Journal of Educational Development 32: 401–11.

Huang, Philip. 1985. The Peasant Economy and Social Change in North China. Stanford, CA: Stanford University Press.

Huang, B., Y. Lian, and W. Li. 2016. “How Far Is Chinese Left-Behind Parents’ Health Left Behind?” China Economic Review, Հատուկ թողարկում՝ մարդկային կապիտալի, աշխատաշուկաների և միգրացիայի մասին 37: 15–26.

Huang, Jikun, and Scott Rozelle. 1996. “Technological Change: The Re-Discovery of the Engine of Productivity Growth in China’s Rice Economy.” Journal of Development Economics 49 (2): 337–69.

Huang, Jikun, and Scott Rozelle. 2018. “China’s 40 Years of Agricultural Development and Reform.” Մեջ՝ China’s 40 Years of Reform and Development: 1978–2018, խմբագրությամբ՝ R. Garnaut, L. Song, and C. Cai, 487–507. Acton ACT, Australia: ANU Press.

Huang, Yukon. 2017. Cracking the China Conundrum: Why Conventional Economic Wisdom Is Wrong. New York: Oxford University Press.

Imam, A. U., and U. K. Banerjee. 2016. “Urbanisation and Greening of Indian Cities: Problems, Practices, and Policies.” Ambio 45 (4): 442–57.

Jacoby, H. G. 2002. “Access to Markets and the Benefits of Rural Roads.” Economic Journal 110 (465): 713–37.

Jalil, H. H., and M. M. Iqbal. 2010. “Urbanisation and Crime: A Case Study of Pakistan.” Pakistan Development Review 49 (4): 741–55.

Jin, Songqing, Jikun Huang, and Scott Rozelle. 2002. “The Creation and Spread of Technology and Total Factor Productivity in China’s Agriculture.” American Journal of Agricultural Economics 84 (4): 916–30.

Kanbur, Ravi, Yue Wang, and Xiaobo Zhang. 2021. “The Great Chinese Inequality Turnaround.” Journal of Comparative Economics 49 (2): 467–82.

Kayaoglu, A., and J. Naval. 2017. “Urbanisation, Education and the Growth Backlog of Africa.” Journal of African Economies 26 (5): 584–606.

Kinnan, C., S.-Y. Wang, and Y. Wang. 2018. “Access to Migration for Rural Households.” American Economic Journal: Applied Economics 10 (4): 79–119.

Lavely, W., and R. Freedman. 1990. “The Origins of the Chinese Fertility Decline.” Demography 27 (3): 357–67.

Lewis, W. Arthur. 1954. “Economic Development with Unlimited Supplies of Labor.” The Manchester School 22 (2): 139–91.

Li, Shi, and Chunbing Xing. 2017. “China’s Key Labor Market Trends, Challenges and Policy Implications: Employment, Wage Structure and Labor Productivity.” Նախապատրաստական ուսումնասիրություն՝ սոցիալական պաշտպանության և աշխատատեղերի վերաբերյալ Համաշխարհային բանկի ծրագրային խորհրդատվական ծառայությունների և վերլուծության համար:

Li, Tianxiang, Beibei Wu, Fujin Yi, Bin Wang, and Tomas Baležentis. 2020. “What Happens to the Health of Elderly Parents When Adult Child Migration Splits Households? Evidence from Rural China.” International Journal of Environmental Research and Public Health 17 (5): 1609.

Li, Xiaohua, and Wenxuan Li. 2018. “The Changing Comparative Advantages of China’s Manufacturing in the Four Decades of Reform and Opening-Up.” Southeast Academic Research 5: 92–103.

Lin, Justin. 1992. “Rural Reforms and Agricultural Growth in China.” American Economic Review 82 (1): 34–51.

Lin, Justin, Cai Cai, and Zhou Li. 2003. The China Miracle: Development Strategy and Economic Reform. Hong Kong SAR, China: Chinese University Press-ի հրատարակությունը՝ Հոնկոնգի տնտեսական հետազոտությունների կենտրոնի և Տնտեսական աճի միջազգային կենտրոնի համար:

Lin, Yifu, and Tao Ren. 2002. “Issue of Chinese Farmers’ Tax Burden.” China Center for Economic Research, Peking University, 2002.6.

Long, Cheryl, and Xiaobo Zhang. 2011. “Cluster-Based Industrialization in China: Financing and Performance.” Journal of International Economics 84 (1): 112–23.

Lu, Feng. 2012. “Wage Trends among Chinese Migrant Workers: 1979–2010.” Social Sciences in China 7: 47–67.

Lugo, Maria Ana, Chiyu Niu, and Ruslan Yemtsov. 2021. “China’s Poverty Reduction and Economic Transformation: A Decomposition Approach.” Policy Research Working Paper 9849, World Bank, Washington, DC.

Luo, Xubei, and Chiyu Niu. 2019. “E-Commerce Participation and Household Income Growth in Taobao Villages.” Policy Research Working Paper 8811, World Bank, Washington, DC.

Merotto, Dino, and Hanchen Jiang. 2021. “What Was the Impact of Creating Better Jobs for More People in China’s Economic Transformation? What We Know and Questions for Further Investigation.” Jobs Working Paper 62, World Bank, Washington, DC.

Molnar, Margit, Thomas Chalaux, and Qiang Ren. 2017. “Urbanisation and Household Consumption in China.” OECD Economics Department Working Paper 1434, OECD Publishing, Paris.

Montalvo, Jose G., and Martin Ravallion. 2010. “The Pattern of Growth and Poverty Reduction in China.” Journal of Comparative Economics 38 (1): 2–16.

National Bureau of Statistics of China. 2001. Statistical Yearbook 2001. Beijing: China Statistical Press.

National Bureau of Statistics of China. 2002. Statistical Yearbook 2002. Beijing: China Statistical Press.

National Bureau of Statistics of China. 2010. Statistical Yearbook 2010. Beijing: China Statistical Press.

National Bureau of Statistics of China. 2020. Statistical Yearbook 2020. Beijing: China Statistical Press.

National Bureau of Statistics of China. 2021. Statistical Yearbook 2021. Beijing: China Statistical Press.

Naughton, Barry. 2007. The Chinese Economy: Transitions and Growth. Cambridge, MA: MIT Press.

Naughton, Barry. 2018. The Chinese Economy: Adaptation and Growth. Երկրորդ հրատարակություն: Cambridge, MA: MIT Press.

Nehru, Vikram, Aart Kraay, and Xiaoqing Yu. 1997. China 2020: Development Challenges in the New Century. Washington, DC: World Bank Group.

Nyambod, E. M. 2010. “Environmental Consequences of Rapid Urbanisation: Bamenda City, Cameroon.” Journal of Environmental Protection 1 (1): 15–23.

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). 2018. “Innovation, Agricultural Productivity and Sustainability in China. Working Party on Agricultural Policies and Markets.” Trade and Agricultural Directorate Committee for Agriculture, OECD, Paris.

Ooi, G. L. 2009. “Challenges of Sustainability for Asian Urbanisation.” Current Opinion in Environmental Sustainability 1 (2): 187–91.

Ooi, G. L., and K. H. Phua. 2007. “Urbanization and Slum Formation.” Journal of Urban Health 84 (1): 27–34.

Qi, Di, and Yichao Wu. 2016. “Child Income Poverty Levels and Trends in Urban China from 1989 to 2011.” Child Indicators Research 9: 1043–58.

Rahman, H. 1985. “Urbanisation and the Problem of Slums in Bangladesh.” Community Development Journal 20 (1): 52–57.

Ravallion, Martin. 2009. “Are There Lessons for Africa from China’s Success against Poverty?” World Development 37 (2): 303–31.

Ravallion, Martin. 2021. “Poverty in China since 1950: A Counterfactual Perspective.” NBER Working Paper 28370, National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA.

Ravallion, Martin, and Shaohua Chen. 2007. “China’s (Uneven) Progress against Poverty.” Journal of Development Economics 82: 1–42.

Ravallion, Martin, Shaohua Chen, and Prem Sangraula. 2007. “New Evidence on the Urbanization of Global Poverty.” Population and Development Review 33 (4): 667–701.

Rodrik, Dani. 2016. “Premature Deindustrialization.” Journal of Economic Growth 21 (1): 1–33.

Rozenberg, Julie, and Marianne Fay. 2019. Beyond the Gap: How Countries Can Afford the Infrastructure They Need while Protecting the Planet. Washington, DC: World Bank.

Sachs, Jeffrey, and Wing They Woo. 1994. “Structural Factors in the Economic Reforms of China, Eastern Europe, and the Former Soviet Union.” Economic Policy 9 (18): 101–45.

Sclar, E. D., P. Garau, and G. Carolini. 2005. “The 21st Century Health Challenge of Slums and Cities.” The Lancet 365 (9462): 901–3.

Shi, H., J. Zhang, Y. Du, C. Zhao, X. Huang, and X. Wang. 2020. “The Association between Parental Migration and Early Childhood Nutrition of Left-Behind Children in Rural China.” BMC Public Health 20: 246.

Shopeju, O. J. 2007. “Urbanisation and Crime in Nigeria.” ASSET: An International Journal (Series C) 2 (1): 154–63.

Sicular, Terry, and Yaohui Zhao. 2004. “Earnings and Labor Mobility in Rural China: Implications for China’s Accession to the WTO.” Մեջ՝ China and the WTO: Accession, Policy Reform and Poverty Reduction Strategies, խմբագրությամբ՝ D. Bhattasali, S. Li, and W. Martin, 239–60. New York: Oxford University Press.

Song, Hongyuan. 2018. Evolution of China’s Agricultural and Rural Economic Policies since Reform and Opening-Up. China Economic Publishing House (չինարեն), մեջբերված է OECD (2018)-ում:

Song, Q. 2017. “Aging and Separation from Children: The Health Implications of Adult Migration for Elderly Parents in Rural China.” Demographic Research 37: 1761–92.

Straub, Stephane. 2008. “Infrastructure and Growth in Developing Countries: Recent Advances and Research Challenges.” Policy Research Working Paper 4460, World Bank, Washington, DC.

Tang, Wanjie, Gang Wang, Tao Hu, Qian Dai, Jiajun Xu, Yanchun Yang, and Jiuping Xu. 2018. “Mental Health and Psychosocial Problems among Chinese Left-Behind

Children: A Cross-Sectional Comparative Study." Journal of Affective Disorders 241: 133–41.

Uchida, Emi, Jintao Xu, and Scott Rozelle. 2004. "Grain for Green: Cost Effectiveness and Sustainability of China's Conservation Set-Aside Program." Department of Agricultural and Resource Economics, University of California and Center for Chinese Agriculture Policy, CAS.

UNDP (United Nations Development Programme), China Institute for Development Planning at Tsinghua University, and State Information Center. 2019. China National Human Development Report Special Edition—In Pursuit of a More Sustainable Future for All: China's Historic Transformation over Four Decades of Human Development. Beijing: China Publishing Group Corporation, China Translation & Publishing House.

UNDP and OPHI (United Nations Development Programme and Oxford Poverty and Human Development Initiative). 2020. Global Multidimensional Poverty Index 2020. Charting Pathways out of Multidimensional Poverty: Achieving the SDGs. New York and Oxford: UNDP and OPHI.

Van der Bruggen, B., K. Borghgraef, and C. Vinckier. 2010. "Causes of Water Supply Problems in Urbanised Regions in Developing Countries." Water Resources Management 24 (9): 1885–902.

Wang, Y.-Y., L. Xiao, W.-W. Rao, J.-X. Chai, S.-F. Zhang, C. H. Ng, G. S. Ungvari, H. Zhu, and Y.-T. Xiang. 2019. "The Prevalence of Depressive Symptoms in 'Left-Behind Children' in China: A Meta-Analysis of Comparative Studies and Epidemiological Surveys." Journal of Affective Disorders 244: 209–16.

World Bank. 1997. China 2020: Development Challenges in the New Century, խմբագրությամբ՝ Vikram Nehru, Aart Kraay, and Xiaoqing Yu. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2020. Infrastructure in Asia and the Pacific: Road Transport, Electricity, and Water and Sanitation Services in East Asia, South Asia, and the Pacific Islands. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2021. Eco-compensation in China's Evolving Environmental Management Regime: Status and Trends, and Prospects for River Basin Management. Washington, DC: World Bank.

World Bank. Հրատարակման պատրաստվող: Four Decades of Poverty Reduction in China: Background Papers. Washington, DC: World Bank.

World Bank and DRC (Development Research Center of the State Council). 2014. Urban China: Toward Efficient, Inclusive, and Sustainable Urbanization. Washington, DC: World Bank.

World Bank and DRC (Development Research Center of the State Council). 2019. Innovative China: New Drivers of Growth. Washington, DC: World Bank.

World Bank and World Health Organization. 2019. Healthy China: Deepening Health Reform in China: Building High-Quality and Value-Based Service Delivery. Washington, DC: World Bank.

Xue, Zhicheng. 2002. “The Role of Agricultural Mechanization in Increasing Food Production.” Guang Xi Agricultural Mechanization 3: 10–11.

Yang, G., and C. Bansak. 2020. “Does Wealth Matter? An Assessment of China’s Rural-Urban Migration on the Education of Left-Behind Children.” China Economic Review 59: 101365.

Yang, T., C. Li, C. Zhou, S. Jiang, J. Chu, A. Medina, and S. Rozelle. 2016. “Parental Migration and Smoking Behavior of Left-Behind Children: Evidence from a Survey in Rural Anhui, China.” International Journal for Equity in Health 15: 127.

Yi, F., C. Liu, and Z. Xu. 2019. “Identifying the Effects of Migration on Parental Health: Evidence from Left-Behind Elders in China.” China Economic Review 54: 218–36.

Yu, N., M. de Jong, S. Storm, and J. Mi. 2013. “Spatial Spillover Effects of Transport Infrastructure: Evidence from Chinese Regions.” Journal of Transport Geography 28: 56–66.

Zhang, X. Q. 2016. “The Trends, Promises and Challenges of Urbanisation in the World.” Habitat International 54: 241–52.

Zhang, Xiaobo, Jin Yang, and Shenglin Wang. 2011. “China Has Reached the Lewis Turning Point.” China Economic Review 22 (4): 542–54.

Zhou, C., S. Sylvia, L. Zhang, R. Luo, H. Yi, C. Liu, Y. Shi, P. Loyalka, J. Chu, A. Medina, and S. Rozelle. 2015. “China’s Left-Behind Children: Impact of Parental Migration on Health, Nutrition, and Educational Outcomes.” Health Affairs 34: 1964–71.

Zhu, Ling. 1997. “Poverty Alleviation during the Transition in Rural China.” UNU-WIDER Working Paper, Helsinki.

Zhu, Ling, and Wei He. 2018. “Forty Years’ Rural Poverty Reduction in the Chinese Industrialization and Urbanization.” Studies in Labor Economics 6 (4): 3–31.

Zhu, Ling, and Zhongyi Jiang. 2004. “The Food-for-Work Policy and Expansion of Rural Employment in Poor Areas in Western China.” Employment-Intensive Infrastructure Programmes: Socio-Economic Technical Paper 16, International Labour Office, Geneva.

Zhu, Xiaodong. 2012. “Understanding China’s Growth: Past, Present, and Future.” Journal of Economic Perspectives 26 (4): 103–24.

Zhuo, Xian, and Jin Huang. 2019. “Stabilizing the Manufacturing Employment Is the Key Way towards Stable Employment.” Research Report of Development Research Center of the State Council, Beijing.

4· Աղքատության մեղմման ռազմավարություններ

Ներածություն

Աղքատության կրճատմանն ուղղակիորեն ուղղված պետական քաղաքականությունը կարևոր դեր է խաղացել գյուղական վայրերի աղքատ բնակչության կյանքի բարելավման գործում:[1] Ընդգրկուն տնտեսական բարեփոխումները լրացվել են աղքատության մեղմմանն անմիջապես ուղղված ռազմավարություններով, քաղաքականությամբ և ծրագրերով: Չինաստանի աղքատության մեղմման ռազմավարությունը կարելի է բնորոշել որպես «զարգացմանը միտված»· այն կենտրոնանում է տնտեսական հնարավորություններ ստեղծելու վրա՝ որպես աղքատությունից դուրս գալու միջոցի: Այն ամբողջ աղքատ շրջաններն ու գյուղերը թիրախավորող տարածքային մոտեցումից վերածվել է աղքատ տնային տնտեսություններին հասցեագրված միջամտությունների ամբողջության: Աղքատ տնային տնտեսությունների սոցիալական պաշտպանության քաղաքականությունը («պաշտպանությանը միտված» քաղաքականությունը) ձևավորվել է որպես այդ ռազմավարության բաղադրիչ և աստիճանաբար, թեև դեռ ոչ ամբողջությամբ, ինտեգրվում է Չինաստանի սոցիալական պաշտպանության ընդհանուր գործիքներին (Wang, Qu, and Jia 2017): Այս հարցին կրկին կանդրադառնանք ստորև:

Զարգացմանը միտված տարածքային քաղաքականությունն ու աղքատության հասցեական մեղմման միջոցառումները ներառել են աղքատ տարածքներին և տնային տնտեսություններին ուղղված հատուկ ֆինանսական աջակցություն ու աղքատության մեղմման հիմնադրամներ, ինչպես նաև շրջանների միջև համակարգված զարգացման և օգնության ռազմավարություններ: Պաշտպանությանը միտված քաղաքականությունն ընդգրկել է սոցիալական աջակցության, սոցիալական ապահովագրության, սոցիալական

բարեկեցության հատուկ ծրագրեր և այլ հասցեական սոցիալական միջոցառումներ։[2] Սակայն քաղաքականության այս երկու տեսակների միջև չպետք է չափազանց կտրուկ սահման դնել, քանի որ դրանց նպատակները համընկնում են, իսկ միջոցառումները կարող են փոխլրացնել միմյանց։ Օրինակ՝ Չինաստանում հանրային աշխատանքները, որոնք պաշտպանությանն ուղղված դրամական կամ «պարեն՝ աշխատանքի դիմաց» տիպի ապահովության սովորական ծրագիր են, իրականացվել են տարածքային աջակցության շրջանակում՝ եկամուտների փոխանցումներից բացի շեշտադրելով նաև ակտիվների ստեղծումը։ Մյուս կողմից՝ սոցիալական աջակցության որոշ միջամտություններ դրամական փոխանցումների շահառուներին կապում են զբաղվածության ծրագրերի հետ (օրինակ՝ դիբաոյի աշխատունակ շահառուներին ուղղորդում են զբաղվածության ծրագրեր) և, փաստորեն, գործում են որպես զարգացմանը միտված միջոցառումներ։ Ժամանակի ընթացքում ընդլայնվել է նման ինտեգրված հասցեական ծրագրերի տարածումը, որոնք շեշտադրում են մարդկանց ներգրավումը արտադրական գործունեության մեջ։[3] 2013 թվականից սկսած՝ աղքատության հասցեական վերացման արշավը զարգացմանը միտված մոտեցումները համատեղել է պաշտպանությանն ուղղված քաղաքականության ընդլայնման հետ։

Աղքատության մեղմման տարածքային ռազմավարությունները

Չինաստանում աղքատության մեղմման ռազմավարություններն անցել են չորս փուլ, որոնցից յուրաքանչյուրն ունեցել է տարբեր շեշտադրում (Liu et al. 2020)՝ օգնության վրա հիմնված մեղմում (1978–85), զարգացմանը միտված մեղմում (1986–2006), զարգացմանը միտված մեղմման համատեղում սոցիալական ապահովության համակարգի բարեփոխումների հետ (2007–12) և աղքատության հասցեական մեղմում (2013 թվականից)։ Առաջին երեք փուլերը դիտարկվում են որպես աղքատության մեղմման տարածքային ռազմավարություններ։ Հատուկ միջամտություններով ընդգրկված բնակավայրերի՝ վարչական շրջանների ցանկը ժամանակի ընթացքում փոխվել է, և համապատասխանեցվել է նաև տարածքային ծրագրերի կառուցվածքը։ Չինաստանն աստիճանաբար կատարելագործել է հասցեագրման գործիքները՝ արտացոլելով աղքատության հիմնական շարժիչների փոփոխությունները· հիմնական օգնություն տրամադրող համազգային մոտեցումներին հաջորդել են տարածաշրջանային լայն միջամտությունները, ապա՝ աղքատ տարածքների, շրջանների ու գյուղերի վրա ավելի նեղ կենտրոնացած ծրագրերը և, վերջապես, կոնկրետ աղքատ տնային տնտեսություններին անմիջապես ուղղված միջոցառումները։ Միաժամանակ արագորեն ընդլայնվել է սոցիալական պաշտպանության ծրագրերի ընդգրկումը։

Աղքատության մեղմման՝ զարգացմանը միտված տարածքային ջանքերը սկսվել են 1980-ականների կեսերին՝ Աղքատության կրճատման և զարգացման ազգային ծրագրերով։ Դրանք արձագանք էին երկրի որոշ արևմտյան ու կենտրոնական տարածքներում տնտեսական աճի հետ մնալուն և եկամուտների լճացմանը (Freije-Rodriguez, Hofman, and Johnston 2019)։ 1986 թվականին, որոշ տարածքների ու մարդկանց նախ հարստանալու հնարավորություն տալու ընդհանուր քաղաքականության պայմաններում, ստեղծվեց Պետական խորհրդի Աղքատության կրճատման և զարգացման ղեկավար խումբը՝ «աղքատության

կրճատման բազմաթիվ նախաձեռնություններին փոխկապակցվածություն հաղորդելու և, մասնավորապես, աղքատ տարածքների տնտեսական զարգացումն արագացնելու համար» (World Bank 2009, 79)։ Ղեկավար խումբն աղքատ շրջանները որոշում էր հիմնականում տվյալ շրջանի գյուղական բնակչության մեկ շնչին բաժին ընկնող միջին եկամտի հիման վրա։ Նահանգների կողմից առանձնացված տարածքներն ավելացնելուց հետո ցանկն ընդգրկեց մոտ 700 շրջան՝ 1985 թվականին ընդհանուր մոտ 2,100 շրջաններից (World Bank 1992)։ Այդ ժամանակից ի վեր աղքատ շրջանների վրա կենտրոնացումը՝ որպես միջամտության միավորի, դարձավ Չինաստանի աղքատության մեղմման ջանքերի կարևոր առանձնահատկությունը։

1994 թվականին կառավարությունը ներդրեց «Աղքատության կրճատման 8–7 ծրագիրը»՝ նպատակ ունենալով 1994–2000 թվականների յոթ տարվա ընթացքում դեռևս աղքատ 80 միլիոն մարդկանց մեծ մասին դուրս բերել այն ժամանակ գործող ազգային շեմից՝ 1985 թվականի գներով 206 յուանից (2011 թվականի գնողունակության համարժեքությամբ՝ օրական 0.98 ԱՄՆ դոլարի համարժեք) վեր։ Կազմվեց ազգային մակարդակում աղքատ համարված 592 շրջանների նոր ցանկ՝ կենտրոնանալով երկրի լեռնային շրջանների վրա (World Bank 2001)։ 8–7 ծրագրի միջոցառումները ներառում էին գյուղատնտեսական գործունեության և ոչ գյուղատնտեսական զբաղվածության հնարավորությունների զարգացման աջակցություն՝ սուբսիդավորվող վարկերով, ճանապարհների, էլեկտրամատակարարման և անվտանգ խմելու ջրի ենթակառուցվածքների զարգացում՝ հիմնականում գյուղական աշխատուժի ներգրավմամբ («պարեն՝ աշխատանքի դիմաց»), տարրական կրթության և հիմնական կանխարգելիչ ու բուժական ծառայությունների համընդհանուր հասանելիություն, բյուջետային փոխանցումների օգտագործման համար տեղական իշխանությունների հաշվետվողականությունն ապահովող մշտադիտարկման համակարգի ստեղծում, ինչպես նաև պետական ու ոչ պետական դերակատարների լայն շրջանակի մոբիլիզացում՝

աղքատության կրճատման համատեղ ջանքերի համար (տե՛ս գլուխ 5):

Գյուղական աղքատության մեղմման և զարգացման 2001–10 թվականների ծրագրի հիմնադրույթներն ավելի ճշգրտեցին հասցեագրման չափանիշները և ընդլայնեցին պետական աջակցության շրջանակը: Մինչև 2001 թվականը գյուղական աղքատ բնակչության՝ աղքատ համարվող շրջաններում ապրող բաժինը 1994 թվականի 73 տոկոսից նվազել էր մինչև 62 տոկոս: Անհրաժեշտ էր ճշգրտել աղքատության կրճատման ծրագրերի աշխարհագրական թիրախավորումը: Շրջաններից թիրախավորումը տեղափոխվեց գյուղեր՝ մոտ 148,000, ներառյալ աղքատ շրջանների ցանկից դուրս գտնվող որոշ գյուղեր:[4] Ընդհանուր առմամբ ընտրված գյուղերն ընդգրկում էին երկրի գյուղական աղքատների 76 տոկոսը: Այդ գյուղերը կարող էին դիմել տեղական արտադրությանը և ենթակառուցվածքներին աջակցող ծրագրերի համար, այդ թվում՝ «պարեն՝ աշխատանքի դիմաց» ծրագրերի, աշխատողների ուսուցման և ագրոբիզնեսի զարգացման՝ ներառյալ տեխնոլոգիաների տարածման ծառայությունները (տե՛ս գլուխ 3), ինչպես նաև սոցիալական ենթակառուցվածքներում՝ դպրոցներում, բուժկետերում, համայնքային ու հանգստի կենտրոններում ներդրումների համար՝ մասնակցային մոտեցման ուժեղ շեշտադրմամբ:

Մի շարք ուսումնասիրություններ փորձել են քանակապես գնահատել այս ծրագրերի ազդեցությունը թիրախավորված տարածքների վրա: Օրինակ՝ Park, Wang, and Wu (2002) աշխատությունում պարզվում է, որ 1986–92 թվականների աղքատության մեղմման լայնածավալ ծրագիրը թիրախավորված աղքատ շրջաններում համեստ դրական ազդեցություն է ունեցել գյուղական եկամուտների աճի վրա, ինչպես նաև դրական կողմնակի ազդեցություններ՝ ավելի բարձր եկամուտներ ունեցող հարևան շրջաններում, ինչը հուշում է հասցեագրման շեղումների մասին: Wang, Li, and Ren (2004) աշխատությունում պարզվում է, որ 1994–2000 թվականներին իրականացված 8–7 ծրագրով ավելի շատ ռեսուրսներ են հատկացվել

առավել աղքատ շրջաններին, հետևաբար հասցեագրումը լավ է համապատասխանել կարիքներին: Բացի այդ, աղքատ ճանաչված շրջանների տնտեսական և տնային տնտեսությունների եկամուտների աճի տեմպերը գերազանցել են ազգային միջինը (Wang, Li, and Ren 2004): Meng (2013) աշխատությունը, կիրառելով ռեգրեսիոն ընդհատման մեթոդը, ցույց է տալիս, որ 8–7 ծրագրին 1994–2000 թվականներին մասնակցած շրջաններում գյուղական եկամուտները մյուս շրջանների համեմատ աճել են մոտ 38 տոկոսով: Այդուհանդերձ, կան վկայություններ, որ աղքատ շրջանների ներսում աղքատ տնային տնտեսությունները կարող էին ավելի քիչ օգուտ ստանալ, քան ավելի ապահովվածները (Wang, Li, and Ren 2004):

Աղքատ համարված տարածքներում արդյունավետությունից բացի՝ այս աշխարհագրորեն հասցեագրված ծրագրերով աղքատների ընդգրկումը ժամանակի ընթացքում փոփոխվել է: Յուրաքանչյուր ծրագրում աղքատ տարածքներում ապրող աղքատների բաժինը սկզբնական տարվա մոտ 75 տոկոսից (8–7 ծրագրի համար՝ 73 տոկոս 1994 թվականին, իսկ 2001–10 թվականների հիմնադրույթների համար՝ 76 տոկոս 2001 թվականին) ծրագրերի ավարտին նվազել է մինչև բոլոր աղքատների 62–63 տոկոսը: Բացառման սխալները շտկելու համար նոր ծրագրերը, այդ թվում՝ 2011 թվականի Գյուղական տարածքներում զարգացմանը միտված աղքատության կրճատման հիմնադրույթները, ճշգրտում էին աղքատ համարվող տարածքների ցանկը՝ ամեն անգամ անցնելով վարչական ավելի ցածր մակարդակի՝ շրջաններից դեպի գյուղեր: 2000-ականների ավարտին հստակ անհրաժեշտություն կար տարածքային ջանքերը լրացնելու տնային տնտեսությանը կամ մարդուն ուղղված մոտեցմամբ (World Bank 2009 և ներդիր 4.1):[5] Գյուղական վայրերում սոցիալական պաշտպանության քաղաքականության ընդլայնումը 2000-ականների կեսերից (քննարկվում է հաջորդ ենթաբաժնում) և աղքատության հասցեական մեղմման ջանքերի ի հայտ գալը 2013 թվականից հետո (նույնպես քննարկվում է ստորև) արտացոլում էին այս անհրաժեշտությունը:

ՆԵՐԴԻՐ 4.1. Աղքատության հասցեագրման զարգացումը. ինչպես Չինաստանն օգտագործեց միջազգային փորձագիտությունը

Չինաստանն արդյունավետորեն օգտագործեց միջազգային կազմակերպությունների համաշխարհային գիտելիքը՝ աղքատամետ քաղաքականությունը ճշգրտելու և աղքատության վերաբերյալ տվյալները բարելավելու համար: Համաշխարհային բանկը, Ասիական զարգացման բանկը, ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագիրը և բազմաթիվ այլ միջազգային կազմակերպություններ աջակցեցին Չինաստանի աղքատության չափման ու մշտադիտարկման մեթոդաբանության կատարելագործմանը, դրա պատկերի ու փոփոխությունների վերլուծությանը և աղքատության նոր հասկացությունների ներմուծմանը: Համաշխարհային բանկի աղքատության երեք գնահատումները (1992, 2001 և 2009) նպաստեցին կառավարության ռազմավարության վերակողմնորոշմանը՝ աշխարհագրական լայն թիրախավորումից դեպի աղքատ գյուղերի և տնային տնտեսությունների վրա ավելի նեղ կենտրոնացում: Ասիական զարգացման բանկն այս ջանքերին նպաստեց իր մեթոդաբանական գործիքներով, օրինակ՝ աղքատ գյուղերի նույնականացման համար կիրառվող բազմաչափ աղքատության ինդեքսով:[a] Գիտելիքի ոլորտում Չինաստանի և միջազգային կազմակերպությունների գործընկերության առանձնահատկությունը չինական հաստատությունների՝ Չինաստանի Ազգային վիճակագրական բյուրոյի, Պետական խորհրդի Զարգացման հետազոտությունների կենտրոնի և Չինաստանի հասարակական գիտությունների ակադեմիայի հետ սերտ համագործակցությունն էր, որն ապահովում էր առաջարկությունների ներգրավումը ազգային քաղաքականության ընթացիկ քննարկման մեջ: Համագործակցությունը վերլուծական հարցերով տեխնիկական աջակցությունից անցնում էր առաջարկությունների գործնական կիրառելիության ստուգմանը՝ ծրագրերում աղքատության կրճատման նոր մոտեցումների փորձարկման միջոցով: Կառավարությունը կարողանում էր դրանք փորձարկել ու գնահատել նախքան ամբողջ երկրում տարածելը: Այդ փորձարկումներից էին գյուղական աղքատության կրճատման բազմոլորտ ինտեգրված մոտեցումը և ծրագրերի իրականացման մասնակցային մեխանիզմները:

a. 2000 թվականին Չինաստանը հայտարարեց աղքատության կրճատման ռազմավարություններում թիրախավորումը շրջաններից գյուղեր տեղափոխելու մասին: Այս ջանքին աջակցելու համար Ասիական զարգացման բանկը 2001 թվականին տեխնիկական աջակցություն տրամադրեց Չինաստանի աղքատ գյուղերը նույնականացնելու նպատակով և ստեղծեց Աղքատության մասնակցային գնահատումը: Այս գնահատման մեջ ենթակառուցվածքները, օրինակ՝ մարդկանց ու կենդանիների խմելու ջրի պայմանները, էլեկտրամատակարարման մակարդակը և մայրուղիների ընդգրկումը, օգտագործվեցին որպես աղքատ գյուղերի նույնականացման կարևոր չափանիշներ (Wang et al. 2007; Tang and Liu 2020):

Սոցիալական պաշտպանության քաղաքականությունը

Մինչև 2000-ականների կեսերը գյուղական տնային տնտեսությունների հիմնական սոցիալական ապահովության, սոցիալական ծառայությունների հասանելիության և ծեր տարիքում եկամտի պաշտպանության ապահովումը կոմունաների պատասխանատվությունն էր: Սակայն հողային բարեփոխումների խորացման, գյուղական հարկման փոփոխությունների և շուկայական տնտեսական գործունեության ընդլայնման հետևանքով կոմունաներն աստիճանաբար կորցրին հիմնական սոցիալական պաշտպանության երաշխավորի իրենց դերը:[6] Ավելի մեծ նշանակություն ստացան կառավարման բարձր մակարդակներից բյուջետային փոխանցումներով ֆինանսավորվող պետական ծրագրերը: Այդ ընդլայնման նշանակալի մասը սոցիալական աջակցության ձևով աղքատներին անմիջական դրամական փոխանցումներն էին՝ տնտեսական զարգացման ընթացքում հետ մնացածներին պաշտպանելու համար: Գյուղական վայրերում սոցիալական պաշտպանությունն ընդլայնող հիմնական ծրագրերը ներկայացված են աղյուսակ 4.1-ում:

2000-ականների կեսերին, Չինաստանի գյուղական բնակչության արագ ծերացման պայմաններում, տարեցների աղքատությունը դարձավ քաղաքականության նոր մտահոգություն: Սկսվեցին սուբսիդավորվող համընդհանուր կենսաթոշակային համակարգերի փորձնական ծրագրերը, որոնք հետագայում տարածվեցին ամբողջ երկրում: 2009–2013 թվականներին Չինաստանը եռապատկեց ծերության կենսաթոշակային համակարգով ընդգրկված մարդկանց թիվը (ILO 2015): Քաղաքային և գյուղական բնակիչների կենսաթոշակային համակարգերի միավորումն սկսվեց 2014 թվականին: Սակայն գյուղական բնակիչների կենսաթոշակի չափը դեռևս պակաս է գյուղական աղքատության շեմի կեսից (աղյուսակ 4.1): Մինչև 2020 թվականը իրավասու գյուղական բնակչության գրեթե ամբողջ մասը ստանում էր հիմնական կենսաթոշակ և համընդհանուր

բժշկական ապահովագրության փաթեթ։[7] Սա գյուղական բնակչության համար ապահովում էր եկամտի հիմնական երաշխիք։

Մի շարք փորձարկումներից հետո 2007 թվականին գյուղական վայրերում ամբողջ երկրի մասշտաբով ներդրվեց նվազագույն եկամտի երաշխավորման ծրագիրը՝ դիբաոն։ Այն արագ ընդլայնվեց՝ 2010 թվականին հասնելով ավելի քան 52 միլիոն շահառուի, սակայն մինչև 2019 թվականը ընդգրկումը նվազեց մինչև 34.5 միլիոն։ Դիբաոն հիմնարար փոփոխություն էր· կառավարությունն առաջին անգամ նվազագույն եկամտի երաշխիք առաջարկեց իրավասու բնակչությանը, որի եկամուտը ցածր էր տեղական մակարդակում սահմանվող դիբաոյի շեմից։ Դիբաոյի իրավասությունը ստուգվում էր բնակչության ռեգիստրի օգնությամբ՝ աղքատության բազմաչափ սահմանմամբ՝ եկամուտ, ակտիվներ, բնակարանային պայմաններ, կրթություն, առողջություն և զբաղվածություն։ Սակայն տեղական բյուջետային պայմանները հաճախ թելադրում էին գյուղական դիբաոյի եկամտային իրավասության շատ ցածր շեմ, ինչն էլ սահմանափակում էր ծայրահեղ աղքատների ընդգրկումը։ Այսպես՝ 2015 թվականին աղքատ շրջանների մոտ կեսում դիբաոյի շեմը ցածր էր գյուղական աղքատության շեմից (Wang, Qu, and Jia 2017)։ Հետագա տարիներին, աղքատության հասցեական կրճատման ռազմավարության հետ զուգահեռ, բոլոր շրջաններում դիբաոյի շեմերը ճշգրտվեցին՝ գերազանցելու գյուղական աղքատության պաշտոնական շեմը։ Սակայն գործնականում ծրագրի իրավասությունը շարունակում են որոշել տեղական կանոնները, որոնք փաստացի աշխատունակների մեծ մասին զրկում են դիբաո ստանալուց, նույնիսկ եթե նրանց տնային տնտեսության եկամուտը նվազագույն չափանիշից պակաս է (Golan, Sicular, and Umapathi 2017)։ Դիբաոյում ընդունվելուց հետո տնային տնտեսությունը սովորաբար ստանում է նաև աղյուսակ 4.1-ում սոցիալական աջակցության շարքում թվարկված բազմաթիվ այլ նպաստներ, օրինակ՝ կրթական և բժշկական աջակցություն (Wang, Qu, and Jia 2017)։

Այս ծրագրերից մի քանիսի ազդեցությունն աղքատության կրճատման վրա ուսումնասիրվել և փաստագրվել է հարցումների տվյալներով: Օրինակ՝ Li, Zhan, and Shen (2017) աշխատությունը, օգտագործելով Չինաստանի տնային տնտեսությունների եկամուտների հետազոտության 2013 թվականի տվյալները, ցույց է տալիս, որ պետական փոխանցումները գյուղական աղքատությունը նվազեցրել են 4 տոկոսային կետով՝ 12.3 տոկոսից մինչև 8.4 տոկոս:[8] Պետական փոխանցումների մեջ այս ազդեցության կեսը բաժին է ընկել մուծումների վրա հիմնված կենսաթոշակներին և գյուղական նոր՝ հիմնականում մուծումների վրա չհիմնված կենսաթոշակային համակարգին, մինչդեռ դիբաոյի սոցիալական աջակցության փոխանցումները նպաստել են մոտ 0.6 տոկոսային կետով, իսկ զանազան այլ սուբսիդիաները՝ ևս մեկ տոկոսային կետով: Golan, Sicular, and Umapathi (2017) աշխատությունը, ավելի նեղ կենտրոնանալով գյուղական դիբաոյի վրա, ստանում է մեծության համանման կարգի գնահատականներ: Վերջին տարիներին դիբաոյի ավելի սերտ համակարգումն աղքատության հասցեական կրճատման արշավի հետ բարելավել է գյուղական աղքատների ընդգրկումը, սակայն տեղեկատվական հարթակներն ու վարչարարությունը շարունակում են մասնատված մնալ (Wang, Qu, and Jia 2017; Westmore 2017): Որոշ խմբեր, օրինակ՝ երիտասարդ գյուղական միգրանտ աշխատողներն ու ոչ ֆորմալ զբաղվածները, դուրս են մնում Չինաստանի դիբաոյի համակարգի ընդգրկումից և ավելի փոքր հավանականությամբ են ընդգրկվում նաև սոցիալական պաշտպանության այլ ձևերում (աղյուսակ 4.1): Օրինակ՝ 2017 թվականին միգրանտ աշխատողների միայն 17 տոկոսն էր ընդգրկված գործազրկության ապահովագրության համակարգում (World Bank 2020): Ցածր վարձատրվող միգրանտները սովորաբար ընդհանրապես աջակցություն չեն ստանում կամ շատ քիչ են ստանում, երբ նրանց եկամուտն իջնում է քաղաքային տեղական ցածր եկամտի շեմից՝ դիբաոյի շեմից ներքև,[9] քանի որ քաղաք–գյուղ երկատված սոցիալական օգնության համակարգը նրանց անբավարար պաշտպանություն է տրամադրում:

Աղյուսակ 4.1. Սոցիալական պաշտպանության հիմնական ծրագրերը Չինաստանի գյուղական և քաղաքային վայրերում, 2019 թվական կամ վերջին հասանելի տվյալներ

Մաս A. Մեկնարկը և մասնակիցները

Սոցիալական պաշտպանության ծրագիր	Մեկնարկի տարի[a]	Մասնակիցների կամ շահառուների թիվը
Սոցիալական աջակցություն		
Քաղաքային դիբաո	1997	8.6 միլիոն
Գյուղական դիբաո	2002	34.5 միլիոն
Թեկուն[b]	1985	4.7 միլիոն
Բժշկական աջակցություն	2003	Սուբսիդիայի 87.5 միլիոն ստացող, բժշկական աջակցության 70.5 միլիոն դեպք
Աղետների դեպքում օգնություն	1978	60 միլիոն
Ժամանակավոր աջակցություն	2014	9.9 միլիոն
Բնակարանային աջակցություն[c]	2009	40 միլիոն, որից 5 միլիոնը՝ գյուղական բնակիչներ
Կրթական աջակցություն	n.a.	91 միլիոն
Զբաղվածության աջակցություն	2016	5.4 միլիոն՝ հիմնականում քաղաքային բնակիչներ
«Պարեն՝ աշխատանքի դիմաց» հիմնադրամ	1985	n.a.
Սոցիալական ապահովագրություն		**1.4 միլիարդ**

Սոցիալական պաշտպանության ծրագիր	Մեկնարկի տարի[a]	Մասնակիցների կամ շահառուների թիվը
Քաղաքային աշխատողների կենսաթոշակային համակարգ	1993	455 միլիոն մասնակից՝ 328 միլիոն վճարող և 127 միլիոն շահառու
Բնակիչների կենսաթոշակային համակարգ (սոցիալական կենսաթոշակ)	2014. գյուղական և քաղաքային բնակիչների կենսաթոշակային համակարգերը միավորվել են	542 միլիոն մասնակից՝ 381 միլիոն վճարող և 160 միլիոն շահառու
Քաղաքային	2011	24 միլիոն մասնակից
Գյուղական	2009	517 միլիոն մասնակից
Քաղաքային աշխատողների հիմնական բժշկական ապահովագրություն	n.a.	329 միլիոն մասնակից
Բնակիչների հիմնական բժշկական ապահովագրություն	2016. միավորվել է քաղաքային բնակիչների հիմնական բժշկական ապահ ովագրության հետ	1,025 միլիոն
Աշխատանքային վնասվածքների ապահովագրություն	2008	254 միլիոն մասնակից, 2 միլիոն շահառու՝ քաղաքային բնակիչներ
Գործազրկության ապահովագրություն	1997	205 միլիոն մասնակից, 5 միլիոն շահառու՝ քաղաքային բնակիչներ

Սոցիալական պաշտպանության ծրագիր	Մեկնարկի տարի[a]	Մասնակիցների կամ շահառուների թիվը
Մայրության ապահովագրություն	2008	214 միլիոն մասնակից՝ քաղաքային բնակիչներ

Մաս B. Տարեկան ծախսերը

Սոցիալական պաշտպանության ծրագիր	Տարեկան ծախսեր (RMB) [ՀՆԱ-ի բաժինը]
Սոցիալական աջակցություն	**805.3 միլիարդ [0.8 տոկոս]**
Քաղաքային դիբաո	52 միլիարդ [0.05 տոկոս]
Գյուղական դիբաո	112 միլիարդ [0.11 տոկոս]
Թեկուն[b]	38.3 միլիարդ [0.04 տոկոս]
Բժշկական աջակցություն	50.2 միլիարդ [0.05 տոկոս]
Աղետների դեպքում օգնություն	14 միլիարդ [0.01 տոկոս]
Ժամանակավոր աջակցություն	14 միլիարդ [0.01 տոկոս]
Բնակարանային աջակցություն[c]	294 միլիարդ [0.3 տոկոս]
Կրթական աջակցություն	138 միլիարդ [0.14 տոկոս]
Զբաղվածության աջակցություն	78 միլիարդ [0.08 տոկոս]

Սոցիալական պաշտպանության ծրագիր	Տարեկան ծախսեր (RMB) [ՀՆԱ-ի բաժինը]
«Պարեն՝ աշխատանքի դիմաց» հիմնադրամ	41 միլիարդ [0.04 տոկոս]
Սոցիալական ապահովագրություն	**7,566 միլիարդ [7.6 տոկոս]**
Քաղաքային աշխատողների կենսաթոշակային համակարգ	4,878 միլիարդ [4.9 տոկոս]
Բնակիչների կենսաթոշակային համակարգ (սոցիալական կենսաթոշակ)	311 միլիարդ [0.3 տոկոս]
Քաղաքային	n.a.
Գյուղական	n.a.
Քաղաքային աշխատողների հիմնական բժշկական ապահովագրություն	1,266 միլիարդ [1.3 տոկոս]
Բնակիչների հիմնական բժշկական ապահովագրություն	819 միլիարդ [0.8 տոկոս]
Աշխատանքային վնասվածքների ապահովագրություն	81.7 միլիարդ [0.08 տոկոս]
Գործազրկության ապահովագրություն	133 միլիարդ [0.13 տոկոս]
Մայրության ապահովագրություն	76 միլիարդ [0.07 տոկոս]

Մաս C. Ընդգրկումը և նպաստները

Սոցիալական պաշտպանության ծրագիր	Ընդգրկում (իրավասու բնակչության տոկոսը)	Նպաստի միջին չափը
Սոցիալական աջակցություն		
Քաղաքային դիբաո	1.20	Ամսական 503 յուան
Գյուղական դիբաո	7.90	Ամսական 272 յուան
Թեկուն[b]	1	Ամսական 727 յուան
Բժշկական աջակցություն	n.a.	Ստացիոնար բուժման աջակցության մեկ դեպքի համար՝ 1,123 յուան, ամբուլատոր բուժման աջակցության մեկ դեպքի համար՝ 93 յուան
Աղետների դեպքում օգնություն	30	n.a.
Ժամանակավոր աջակցություն	n.a.	Ամսական 181 յուան
Բնակարանային աջակցություն[c]	n.a.	Տարեկան 7,350 յուան
Կրթական աջակցություն	n.a.	Տարեկան 1,516 յուան
Զբաղվածության աջակցություն	63	n.a.
«Պարեն՝ աշխատանքի դիմաց» հիմնադրամ	n.a.	n.a.
Սոցիալական ապահովագրություն		

Սոցիալական պաշտպանության ծրագիր	Ընդգրկում (իրավասու բնակչության տոկոսը)	Նպաստի միջին չափը
Քաղաքային աշխատողների կենսաթոշակային համակարգ	Քաղաքային հուկոու ունեցող 15 և բարձր տարիքի բնակչության 64 տոկոսը	Ամսական 3,302 յուան
Բնակիչների կենսաթոշակային համակարգ (սոցիալական կենսաթոշակ)	15 և բարձր տարիքի քաղաքային ու գյուղական բնակչության 46 տոկոսը (քաղաքային աշխատողների կենսաթոշակային համակարգի հետ համատեղ՝ ընդգրկումը 90 տոկոս է)	Միջինը՝ ամսական 162 յուան (նվազագույնը՝ ամսական 88 յուան)
Քաղաքային	4	n.a.
Գյուղական	85	n.a.
Քաղաքային աշխատողների հիմնական բժշկական ապահովագրություն	74	n.a.
Բնակիչների հիմնական բժշկական ապահովագրություն	73	n.a.
Աշխատանքային վնասվածքների ապահովագրություն	33	Մեկ դեպքի համար՝ 42,090 յուան
Գործազրկության ապահովագրություն	46	n.a.
Մայրության ապահովագրություն	55	n.a.

Աղբյուրներ՝ Freije-Rodriguez and Zhao 2021 և Համաշխարհային բանկի գնահատականներ՝ հիմնված Քաղաքացիական գործերի նախարարության, Մարդկային ռեսուրսների և սոցիալական ապահովության նախարարության ու

Առողջապահական ապահովության ազգային վարչության հաշվետվությունների վրա: Ծանոթագրություն. գյուղական աղքատության պաշտոնական շեմը 2019 թվականին ամսական 260 յուան էր: ՀՆԱ՝ համախառն ներքին արդյունք, n.a.՝ կիրառելի չէ, RMB՝ ժենմինբի: a. Մեկնարկի տարին վերաբերում է առաջին փորձնական իրականացմանը: Ամբողջ երկրում լիարժեք տարածումը սովորաբար տեղի է ունեցել մեկնարկից մի քանի տարի անց: Օրինակ՝ քաղաքային դիբաոյի համար Պետական խորհրդի առաջին որոշմամբ սկսվեցին ծրագրի պաշտոնական փորձարկումները, իսկ այն լիարժեք ծավալի հասավ 2002 թվականին: Գյուղական դիբաոյի փորձարկումները սկսվեցին 2002 թվականին, և ծրագիրը 2007 թվականին տարածվեց երկրի բոլոր գյուղական վայրերում: Գործազրկության ապահովագրությունը գործում էր 1997 թվականից, սակայն ներկայիս համազգային կառուցվածքը ձևավորվել է 2008 թվականին: b. Թեկունը (նշանակում է «ծայրահեղ [աղքատ]») ծրագիր է, որն առաջացել է 2014 թվականին՝ քաղաքներում նախկին սանուի (բառացի՝ «երեք չունեցողներ»՝ աշխատունակություն, եկամտի աղբյուր կամ խնամող չունեցող անձինք) ծրագիրը և գյուղերում ուբաոն կամ «հինգ երաշխիքները»՝ չքավորներին հագուստով, պարենով, բժշկական օգնությամբ, բնակարանով և հուղարկավորության ծախսերով ապահովելը, միավորելու արդյունքում: Թեկունի նպատակն է «երեք չունեցողներ» խմբի բնակչությանը աջակցել հիմնական առօրյա ծախսերի, այդ թվում՝ խնամքի և բուժման հարցում: Թեկուն ստացողները չեն կարող օգտվել սոցիալական աջակցության այլ ծրագրերից: c. Ներառում է բնակարանային սուբսիդիան, ծերանոցների ֆինանսավորումը, հոգեբուժարանները, որբերի տները և այլն:

Սոցիալական պաշտպանության ծրագրերի ընդգրկման ընդլայնման շնորհիվ ընդգրկումը բարձր է նաև միջազգային չափանիշներով: Օգտագործելով Չինաստանի տնային տնտեսությունների եկամուտների հետազոտության 2013 թվականի տվյալները ASPIRE հարթակից՝[10] Համաշխարհային բանկը հաշվարկել է, որ արդեն 2013 թվականին Չինաստանում գյուղական ամենաաղքատ 20 տոկոս տնային տնտեսությունների ընդգրկումը սոցիալական պաշտպանության համակարգով՝ սոցիալական աջակցությամբ և սոցիալական ապահովագրությամբ, շատ բարձր էր՝ 76 տոկոս: Սա բարձր է թե՛ Արևելյան Ասիայի և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի միջինից՝ 45 տոկոս, թե՛ միջինից բարձր եկամուտ ունեցող երկրների միջինից՝ 57 տոկոս: Մյուս կողմից՝ միայն դրամական փոխանցումների ծրագրերը դիտարկելիս ընդգրկված է ամենաաղքատ քվինտիլի ընդամենը 18 տոկոսը: Այս քվինտիլի շահառուների մեծ մասը սոցիալական աջակցություն էր ստանում այլ ուղիներով· 54 տոկոսն ընդգրկված էր սուբսիդիաներով, օրինակ՝ գյուղատնտեսության, կրթության, բժշկական և բնակարանային, իսկ 19 տոկոսը՝ բնաիրային ծրագրերով: Վերջերս թարմացված

գնահատականները, որոնք հաշվի են առնում նաև այլ աղբյուրներից ոչ դրամական օգնությունը, ցույց են տալիս, որ Չինաստանն աղքատներին գրեթե ամբողջությամբ ընդգրկել է սոցիալական աջակցության որևէ ձևով, թեև նպաստների չափերը հաճախ շարունակում են անբավարար մնալ (World Bank 2021):

Աղքատության վերացման արշավի սկզբում սոցիալական աջակցության ծրագրերի և զարգացմանը միտված աղքատության հասցեական մեղմման ինստիտուցիոնալ համակարգումը սահմանափակ էր, սակայն վերջին տվյալները գնալով ավելի հաճախ են վկայում սոցիալական աջակցության և աղքատության կրճատման համեմատաբար լավ համակարգման մասին (World Bank 2021): Չնայած շահառուների մշտադիտարկման բարելավմանը՝ բյուջետային սահմանափակումները տեղական մակարդակում շարունակում են որոշել ընդգրկման մակարդակն ու նպաստների չափերը: Ցավոք, միայն մի քանի ուսումնասիրություններ են քննել զարգացմանը միտված աղքատության կրճատման ռազմավարությունների փոխազդեցությունը հասցեական սոցիալական աջակցության քաղաքականության հետ՝ ավելի լավ հասկանալու համար՝ արդյոք վերջիններս ավելի արդյունավետ են առաջինների հետ համատեղ, թե սոցիալական փոխանցումները նպաստներից կախվածություն են ստեղծում, ինչպես մտավախություն ունեն որոշ չինացի դիտորդներ (բացառություններից է Wang, Qu, and Jia [2017] աշխատությունը): Նման ուսումնասիրությունները կնպաստեին նաև ապագա աղքատության կրճատման քաղաքականության նախագծմանը՝ հաշվի առնելով դրա ծախսերն ու արդյունավետությունը:

Աղքատության հասցեական մեղմման ռազմավարությունը

Վերջին տասնամյակում Չինաստանի աղքատության կրճատման ռազմավարությունը կրկին ճշգրտվեց, երբ նոր ղեկավարությունը մինչև 2020 թվականը աղքատության մեղմումը սահմանեց որպես գլխավոր առաջնահերթություններից մեկը: Չինաստանի գյուղական տարածքներում զարգացմանը միտված աղքատության կրճատման 2011 թվականի հիմնադրույթները և 2013 թվականից ընդլայնված ու կատարելագործված Աղքատության հասցեական մեղմման ռազմավարությունը նշանավորեցին ավելի վճռական անցում տարածքայինից դեպի տնային տնտեսության վրա կենտրոնացած հասցեագրում: 2011 թվականին աղքատ շրջանների ցանկում ավելացվեցին նոր տարածքներ՝ ընդհանուր թիվը հասցնելով 832-ի: Այդ ժամանակ նախկինում աղքատ ճանաչված գյուղերում ապրում էր երկրի գյուղական աղքատների ընդհանուր թվի երկու երրորդից պակասը, և անհրաժեշտ էր նորից ճշգրտել մոտեցումը:

Աղքատության հասցեական մեղմման ռազմավարության նպատակն էր մնացած բոլոր աղքատներին օգնել հասնելու աղքատության եկամտային ազգային շեմից բարձր եկամուտների և մի շարք բազմաչափ նպատակների:[11] Ռազմավարությունն ընդգրկում էր ամբողջ գործընթացը՝ աղքատության նույնականացումից մինչև դրանից դուրս գալը, որոշելով՝ ում օգնել, ով պետք է օգնի, ինչպես օգնել, ինչպես դուրս գալ աղքատությունից և ինչպես կանխել դրա կրկնությունը: Այն հիմնված էր թիրախավորված տնային տնտեսությունների և նրանց հատուկ կարիքների համապարփակ տվյալների բազայի վրա՝ լրացված համապատասխան լուծումներ գտնելու տեղական գիտելիքով,[12] և արդյունքների համար հաշվետվողականության հստակ սահմանմամբ: Գործիքներն ընդգրկում էին տնտեսական զարգացման ու եկամտի ստեղծման, տեղափոխման ու վերաբնակեցման, էկոլոգիական պաշտպանության ու փոխհատուցման, կրթության և սոցիալական պաշտպանության միջոցառումներ:[13] Ընդհանուր առմամբ ռազմավարությունը շարունակում էր կենտրոնանալ այնպիսի պայմաններ ստեղծելու

վրա, որ աղքատ տնային տնտեսությունները կարողանան աշխատանք և կայուն եկամտի աղբյուր գտնել՝ իրենց ուժերով աղքատությունից դուրս գալու համար: Սա համատեղվում էր տնային տնտեսության կարիքներին հատուկ աջակցությամբ այնպիսի հիմնական ոլորտներում, ինչպիսիք են բնակարանը, հմտությունների զարգացումը, առողջապահությունը, աշխատանքի որոնումը և, անհրաժեշտության դեպքում, եկամտային փոխանցումները:

Աղքատ տնային տնտեսությունների նույնականացումը միավորում էր վերևից ներքև և ներքևից վեր մոտեցումները: Վերևից ներքև մոտեցումը ներառում էր Ազգային վիճակագրական բյուրոյի կողմից 2010 թվականի ազգային աղքատության չափանիշի համաձայն սահմանված աղքատ տնային տնտեսությունների «քվոտաները»՝ թե՛ ամբողջ երկրում, թե՛ յուրաքանչյուր նահանգում, որոնք հիմք էին ներքևից վեր նույնականացման համար: Գյուղական մնացած աղքատ բնակչության ընդհանուր թիվը գնահատվում էր մոտ 100 միլիոն մարդ: Քվոտաները բաշխվում էին վարչական յուրաքանչյուր մակարդակի միջև: Ներքևից վեր մոտեցմամբ մոտ 800,000 պաշտոնյա գործուղվեց «աղքատության ճշգրիտ նույնականացում» (Jingzhun Shibie) իրականացնելու համար: Հատկացված քվոտայի հիման վրա յուրաքանչյուր խումբ գրանցում էր ամեն աղքատ տնային տնտեսություն՝ անկախ նրանից՝ այն ապրում էր աղքատ շրջանում, թե ոչ: Հատկանշական է, որ տնային տնտեսության եկամուտն այլևս նույնականացման միակ չափանիշը չէր: Քանի որ տեղական իշխանությունները հաճախ չունեին բոլոր գյուղական տնային տնտեսությունների եկամուտների ճշգրիտ և վստահելի գրառումներ, նրանք ստուգում էին տնային տնտեսության ակտիվները, օրինակ՝ բնակարանն ու երկարատև օգտագործման ապրանքները՝ եկամտի վրա հիմնված աղքատության շեմը լրացնելու համար: Բոլոր իրավասու տնային տնտեսություններին ընդգրկելու նպատակով առանձին նահանգներին թույլատրվեց իրենց քվոտաներից մինչև 10 տոկոսով ավելի մեծ բնակչություն գրանցել:[14]

Ռազմավարության իրականացումը միշտ հարթ չէր ընթանում: Գյուղական վայրերի կառավարման թուլություններից բխող

ներառման սխալները՝ աղքատ համարված, բայց աջակցության կարիք չունեցող տնային տնտեսությունները, և բացառման սխալները՝ պատշաճ աջակցություն չստացած աղքատ տնային տնտեսությունները, ի հայտ եկան վաղ փուլում՝ գյուղի մակարդակում եկամուտների հետազոտությունների հուսալի տվյալների բացակայության պատճառով: Սա հանգեցրեց լրացուցիչ ստուգումների ու աղքատ տնային տնտեսությունների վերանույնականացման, ինչպես նաև աղքատությունից հայտարարված «ելքերի» խիստ վերահսկողության (State Council 2021): Վերջինը հատկապես կարևոր դարձավ տեղական պաշտոնյաների համար աղքատության կրճատման թիրախներին հասնելու զգալի խթանների պայմաններում (ներդիր 4.2): Ստեղծվեցին նաև տեղական հետադարձ կապի մեխանիզմներ՝ վերևից ներքև հաշվետվողականությանն աջակցելու համար:[15]

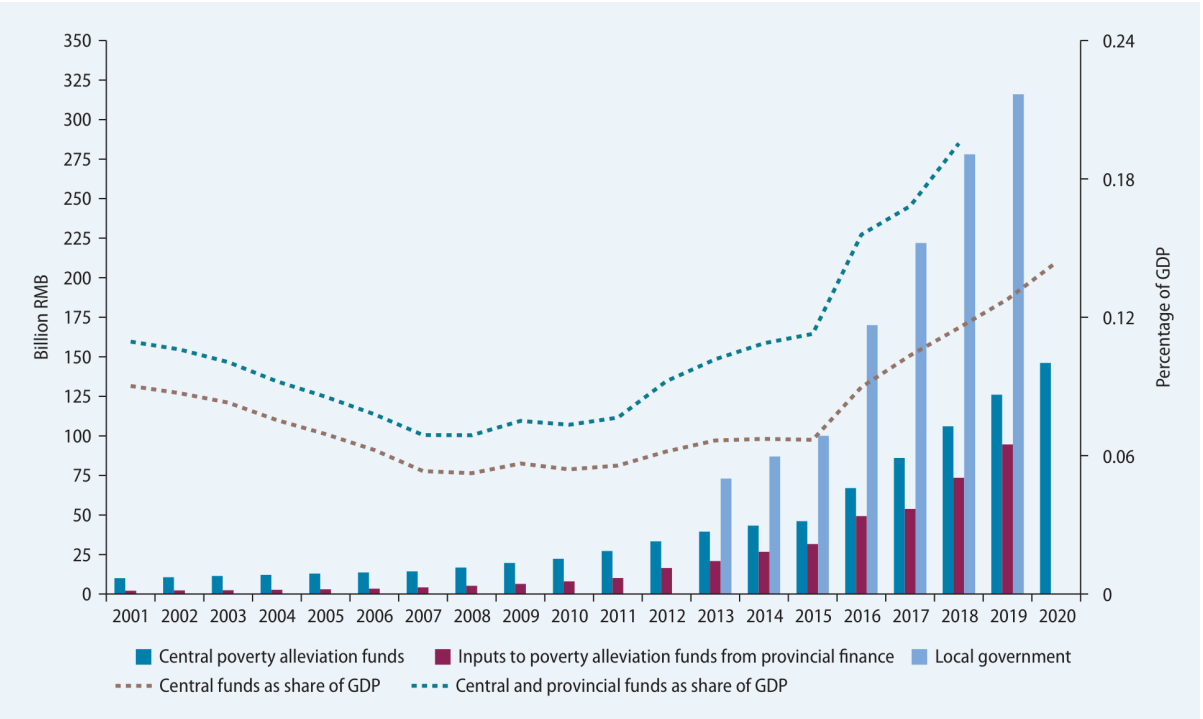
Աղքատության հասցեական մեղմման ռազմավարությունն ապահովվեց առատ պետական ֆինանսավորմամբ: 2013–2020 թվականներին կառավարությունը հետևողականորեն ավելացնում էր միջոցները՝ խնդիրը լուծելու համար: Կենտրոնական, նահանգային և տեղական իշխանությունների Աղքատության դեմ պայքարի հիմնադրամից (APF) հատկացումները միասին կազմեցին մոտ 1.6 տրիլիոն յուան (գծապատկեր 4.1), այդ թվում՝ կենտրոնական բյուջեից 660.1 միլիարդ յուան: 2016 թվականից աղքատության կրճատման ֆինանսավորումը զգալիորեն աճեց թե՛ կենտրոնական, թե՛ տեղական մակարդակներում:[16] 2020 թվականի համար վերջերս հրապարակված գնահատականները ցույց են տալիս, որ աղքատության մեղմման կենտրոնական միջոցները հասել են 146.5 միլիարդ յուանի, իսկ կառավարման ենթազգային մակարդակներից APF-ի միջոցները՝ 208.3 միլիարդ յուանի, միասին կազմելով համախառն ներքին արդյունքի (ՀՆԱ) մոտ 0.35 տոկոսը: 2013–20 թվականներին աղքատության մեղմմանը նպաստել են նաև արտաբյուջետային աղբյուրները, այդ թվում՝ ավելի քան 710 միլիարդ յուանի փոքր վարկեր և արևելյան նահանգային մակարդակի ինը վարչական միավորներից աղքատ նահանգների համապատասխան զույգ միավորներին տրամադրված 100.5 միլիարդ յուանի պետական

ու հասարակական աջակցության միջոցներ: Պաշտոնական գնահատականներով (State Council 2021) տրամադրված աջակցության ընդհանուր ծավալը, ներառյալ այլ միջոցները՝ վարկեր, ֆինանսական վարկավորումներ և արևելյան նահանգների աջակցություն, 2020 թվականին կարող էր հասնել ՀՆԱ-ի մինչև 1 տոկոսին՝ ներառելով ստորև քննարկվող այլ միջոցների բազմազանությունը: APF-ի ռեսուրսները հատկացվում են Պետական խորհրդի Աղքատության մեղմման և զարգացման ղեկավար խմբի գրասենյակի, Ազգային Զարգացման և բարեփոխումների հանձնաժողովի և այլ նախարարությունների սահմանած մի շարք ծրագրերին աջակցելու համար:[17] Աղքատության հասցեական մեղմման ընդունումից հետո պետական գերատեսչությունների միջև ավելի սերտ հորիզոնական համակարգում և փոխազդեցության լրացուցիչ արդյունք ձևավորվեցին: Մասնավորապես, տեղական իշխանություններին տրվեցին զգալի լիազորություններ և բյուջեի կատարման ճկունություն, ինչպես փորձարկվեց, օրինակ, 2016 թվականին Գուանսիում մեկնարկած՝ Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ Աղքատության կրճատման՝ արդյունքահեն ծրագրի շրջանակում: Տեղական բյուջեի կատարման համար ոչ սովորական ձևով՝ աղքատության հասցեական մեղմմանն առնչվող ռեսուրսները միավորվեցին, ինչը շրջանային իշխանություններին ճկունություն տվեց կոնկրետ տեղական կարիքներին հասցեագրվելու համար:

ՆԵՐԴԻՐ 4.2. Մարդկային ռեսուրսներն ու խթանները աղքատության հասցեական մեղմման համար

Քաղաքականության նպատակներին հասնելու համար Չինաստանը հենվել է տարբեր մակարդակների պաշտոնյաների անձնական պատասխանատվության վրա: Նմանապես՝ աղքատության հասցեական մեղմման ռազմավարությունը հիմնվել է խթանների, տեղերում նշանակումների և արդյունքների ցուցանիշների համակարգի վրա (այս գործիքների քննարկումը տե՛ս ներդիր 5.1-ում): Աղքատության հասցեական մեղմման ռազմավարության իրականացումը դարձավ վարչական բոլոր հինգ մակարդակների կուսակցական քարտուղարների պատասխանատվությունը՝ Չինաստանի կոմունիստական կուսակցության կենտրոնական կոմիտե, նահանգային կոմիտե, քաղաքային կոմիտե, շրջանային կոմիտե և գյուղական կոմիտե: Այս մակարդակների ղեկավարությունը վերահսկվում էր բարձր մակարդակի մարմինների և երրորդ կողմի հաստատությունների անցկացրած տարեկան խիստ գնահատմամբ: Կենտրոնական և կառավարման բարձր մակարդակներից մարդկային կապիտալի աննախադեպ ներհոսքերը կարճ ժամանակում մեծացրին աղքատ գյուղերի մարդկային կարողությունները: 2020 թվականի սկզբի դրությամբ աղքատ ու խոցելի գյուղեր էին ուղարկվել 255,000 աշխատանքային խումբ և շրջանայինից բարձր մակարդակի պետական մարմինների ու պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր 2.9 միլիոն կադր (Xi 2020):

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 4.1. Կենտրոնական և նահանգային Աղքատության դեմ պայքարի հիմնադրամի հատկացումները, 2001–20

Գծապատկերի հայերեն պիտակները

Պիտակները. Billion RMB — միլիարդ յուան (RMB): Percentage of GDP — ՀՆԱ-ի տոկոս: Central poverty alleviation funds — աղքատության մեղմման կենտրոնական միջոցներ: Inputs to poverty alleviation funds from provincial finance — նահանգային բյուջեներից ներդրումներ աղքատության մեղմման հիմնադրամներում: Local government — տեղական իշխանություններ: Central funds as share of GDP — կենտրոնական միջոցների բաժինը ՀՆԱ-ում: Central and provincial funds as share of GDP — կենտրոնական և նահանգային միջոցների բաժինը ՀՆԱ-ում:

Աղբյուր՝ Freije-Rodriguez and Zhao 2021՝ հիմնված Yearbook of China's Poverty Alleviation and Development 2019-ի վրա: Ծանոթագրություն. որոշ նահանգներ չեն բացահայտել իրենց կենտրոնական կամ նահանգային Աղքատության դեմ պայքարի հիմնադրամի կոնկրետ գումարները: ՀՆԱ՝ համախառն ներքին արդյունք:

Բացի այդ, APF-ի բյուջեից դուրս ոլորտային պետական գերատեսչությունները (ճյուղային կամ «արդյունաբերական») նպաստել են աղքատ տարածքների կենսամակարդակի բարելավմանը, այդ թվում՝ ֆինանսական փոխանցումներով, կենտրոնական ֆինանսավորմամբ ներդրումներով և մարդկային ռեսուրսների մոբիլիզացմամբ: Դրանց ընդհանուր միջոցները, ըստ գնահատականների, զգալիորեն գերազանցել են հենց APF-ի բյուջեն: APF-ի ռեսուրսներից դուրս աղքատության կրճատմանն աջակցության հատկապես կարևոր մեխանիզմ է եղել հարուստ և աղքատ նահանգների ու շրջանների զույգավորումը: Այս մեխանիզմը ձևավորվել է դեռևս 1996 թվականին և առավել մեծ նշանակություն ստացել 2014 թվականից (տե՛ս ներդիր 4.3):

APF-ին և նահանգների զույգավորման ծրագրերին լրացնում են պետական բանկերի, առևտրային բանկերի և այլ ֆինանսական հաստատությունների տարբեր միջոցները: 2020 թվականի ավարտի դրությամբ տրամադրվել էր ավելի քան 710 միլիարդ յուանի միկրովարկ՝ աջակցելով ավելի քան 15 միլիոն աղքատ տնային տնտեսությունների (State Council 2021): Չինաստանի բոլոր խոշոր պետական բանկերն ակտիվորեն ներգրավված են աղքատության մեղմման վարկեր տրամադրելու գործում՝ աջակցելով աղքատ շրջաններում ներդրումներով հետաքրքրված տեղական փոքր ու միջին ձեռնարկություններին և ձեռնարկատերերին, ֆինանսավորելով տեղական ենթակառուցվածքային ներդրումները և

օգնելով բարելավել աղքատ տնային տնտեսություններից հաճախորդների ֆինանսական գրագիտությունը: Պետական քաղաքականությունն իրականացնող բանկերը, օրինակ՝ Չինաստանի գյուղատնտեսական զարգացման բանկը, կարևոր դեր են խաղացել աղքատ շրջաններում ներդրումներ ներգրավելու և դյուրացնելու նպատակով կողմերին կապող հարթակ ստեղծելու գործում: Ֆինանսների նախարարությունն ու այլ գերատեսչություններ ստեղծել են առցանց հարթակ, որն աջակցում է պետական տարբեր մարմինների բյուջետային միավորներին՝ առաջնահերթություն տալու աղքատ համարված 832 շրջաններից գյուղատնտեսական ապրանքների գնումներին:

Այլ ձեռնարկություններ, անհատներ և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպություններ նույնպես մոբիլիզացվել են աղքատության վերացման օրակարգին աջակցելու համար: Թեև դժվար է չափել այս նախաձեռնություններում ներդրված ռեսուրսների ծավալը, ենթադրվում է, որ վերջին տարիներին դրանք կարող էին զգալիորեն աճել՝ հասնելով ՀՆԱ-ի գնահատված 0.5 տոկոսին (Համաշխարհային բանկի խմբի գնահատական՝ հիմնված State Council 2021-ի վրա): Վերջապես, քաղաքային բնակիչները մոբիլիզացվել են աղքատ շրջանների արտադրանքը գնելու համար (Hou 2020):

ՆԵՐԴԻՐ 4.3. Արևելք–Արևմուտք համագործակցությունը Նինսյա ինքնավար շրջանի աղքատ վարչական շրջանի տեսանկյունից

Չինաստանի աղքատ նահանգներից Նինսյան 1996 թվականից օգտվել է Արևելք–Արևմուտք աղքատության մեղմման համագործակցությունից: 1996–2016 թվականներին Նինսյայի մեկ աղքատ շրջան զույգավորվում էր համեմատաբար հարուստ ծովափնյա Ֆուցզյան նահանգի մի շրջանի հետ՝ երկու տարին մեկ ռոտացիայով: 2016 թվականի նոյեմբերին Նինսյայի Յուանչժոու շրջանի և Ֆուցզյանի Մավեյ շրջանի գործընկերությունն ամրագրվեց աղքատության կրճատման արշավի ամբողջ տևողության համար: Յուանչժոուի և Մավեյի համագործակցությունն ընդգրկում է վեց ուղղություն՝ ֆինանսավորում, հանրային ծառայողներ, զբաղվածություն, առողջապահություն ու կրթություն, բիզնես ու ներդրումներ և հմտությունների զարգացում:

Ֆինանսավորում: Ֆուցզյանի նահանգային կառավարությունն ամեն տարի նպատակային ֆինանսավորում է տրամադրում Նինսյային: Նինսյայի

կառավարությունը միջոցները փոխանցում է յուրաքանչյուր բնակավայրին՝ ըստ պայմանների ու կարիքների:

Բացի այդ, Ֆուցզյանի ձեռնարկություններն ու զույգավորված շրջանները ֆինանսավորում են տրամադրում անմիջապես Յուանչժոուին: Գումարները ժամանակի ընթացքում զգալիորեն աճել են՝ 2012 թվականի 5 միլիոն յուանից մինչև 2020 թվականի 61.6 միլիոն յուան: Այս փոխանցումները լրացնում են այլ ընկերությունների և հասարակական կազմակերպությունների նվիրաբերած 12.7 միլիոն յուանը: Ֆինանսավորումն օգտագործվում է ենթակառուցվածքների կառուցման, աղքատ տնային տնտեսություններին սուբսիդիաների, մասնագիտական ուսուցման և այլ ծրագրերի համար:

Հանրային ծառայողներ: Ֆուցզյանից երկու պաշտոնյա երկամյա ժամկետով ուղարկվում են Յուանչժոու՝ աշխատելու որպես շրջանի ղեկավարի տեղակալ և ղեկավարի օգնական՝ Ֆուցզյանի ֆինանսավորմամբ: Նրանց հիմնական պարտականություններն են համագործակցության դյուրացումը և տեղական իշխանություններին աղքատության կրճատման ջանքերում օգնելը:

ՆԵՐԴԻՐ 4.3. Արևելք–Արևմուտք համագործակցությունը Նինսյա ինքնավար շրջանի աղքատ վարչական շրջանի տեսանկյունից (շարունակություն)

2020 թվականին փոխանակվել են նաև վեց տեխնիկական մասնագետներ: Պաշտոնյաներն ու տեխնիկական աշխատակիցներն իրենց ժամկետն ավարտելուց հետո, հավանաբար, առաջխաղացում կստանան: Փոխադարձության սկզբունքով Յուանչժոու շրջանի պաշտոնյաներն ուղարկվում են Ֆուցզյանում աշխատելու:

Աշխատանքային համագործակցություն: Յուանչժոուի աշխատողներին ընդունում են Ֆուցզյանի գործարաններում աշխատանքի: Ֆուցզյանի տեղական իշխանությունները յուրաքանչյուր աշխատողին տրամադրում են 13,500 յուանի միանվագ սուբսիդիա՝ վեց ամիս անընդմեջ աշխատելուց հետո: Յուանչժոու շրջանի կառավարությունը տրամադրում է լրացուցիչ սուբսիդիա: 2020 թվականի հունվարից նոյեմբեր Ֆուցզյանն ընդունել է Յուանչժոուից 2,972 աշխատողի, որոնց գրեթե կեսը գրանցված աղքատ տնային տնտեսություններից էր:

Առողջապահական և կրթական աջակցություն: Ֆուցզյանի կառավարությունն ամեն տարի իր պետական հիվանդանոցներից ու դպրոցներից ընտրում է բժիշկների և ուսուցիչների խումբ՝ Յուանչժոու շրջանում երեքից վեց ամիս աշխատելու համար: Բժիշկներն օգնում են բուժել այն հիվանդներին, որոնց տեղական հիվանդանոցները նախկինում չէին կարողանում բուժել: Ակնկալվում է, որ այցելող բժիշկներն ու ուսուցիչները վերադառնալուց հետո առաջխաղացում և մասնագիտական կոչումներ կստանան:

Բիզնեսի զարգացում և ներդրումներ: Գործարար փոխանակումները դյուրացնելու համար տեղական իշխանությունները կազմակերպել են Ֆուցզյանի գործարարների այցը Յուանչժոու՝ բիզնեսի հնարավորություններն ուսումնասիրելու նպատակով: 2019

թվականին Rong Qiao Group-ը՝ Ֆուցզյանի անշարժ գույքի ընկերությունը, 1 միլիարդ յուան ներդրեց տավարի մսի վերամշակման խոշոր գործարան կառուցելու համար: Սա դարձավ Ֆուցզյանի ամենախոշոր ներդրումը Յուանչժոուում: Վերջին կանխատեսմամբ գործարանը կարող էր ստեղծել ավելի քան 300 աշխատատեղ: Կառավարությունը նաև օգնում է Յուանչժոուի ձեռնարկություններին Ֆուցզյանում վաճառել իրենց արտադրանքը՝ տավարի և գառան միս, գինի ու այլ գյուղատնտեսական ապրանքներ:

Ուսուցում: Գործընկերային աջակցության շրջանակում Ֆուցզյանի SCUD Group ընկերությունը 2018 թվականին Յուանչժոուում կառուցել է մասնագիտական դպրոց: Դպրոցն անվճար է տեղական բոլոր իրավասու սովորողների համար. ընկերությունը հոգում է կացության, սննդի, ուսման և այլ ծախսերը: Կառավարությունը ներդրման մի մասը՝ 3.2 միլիոն յուան, ֆինանսավորել է Ֆուցզյանից փոխանցված բյուջետային ռեսուրսներից, իսկ մնացած 8 միլիոն յուանը տրամադրել է SCUD-ը: Սովորողները երեք տարի ուսուցում են ստանում, այդ թվում՝ մեկ տարի պրակտիկա անցնում Ֆուչժոուում գտնվող ընկերության գլխավոր գրասենյակում: Շրջանավարտներին երաշխավորվում է աշխատանք ընկերության գործարաններում, սակայն այնտեղ աշխատելու պարտավորություն չունեն: 2020 թվականի ավարտի դրությամբ դպրոցն ընդունել էր 449 սովորողի, որոնցից 269-ը՝ գրանցված աղքատ տնային տնտեսություններից: Շրջանավարտների առաջին խումբը՝ 44 սովորող, այժմ ընկերությունում աշխատում է ամբողջ դրույքով՝ վաստակելով միջինը ամսական 4,000–5,000 յուան:

Աղբյուր՝ Զարգացման միջազգային գիտելիքների կենտրոնի՝ Ֆուցզյան–Նինսյա գործընկերության վերաբերյալ նախապատրաստական ուսումնասիրություն (World Bank, forthcoming):

Աղքատության հասցեական մեղմման ինստիտուցիոնալ նորարարություններն ավելի բարձր արդյունավետության նպատակով ամրապնդվել են թվային տեխնոլոգիաներով: Թվային տեխնոլոգիաները դյուրացրել են աղքատության հասցեագրումը, ինչպես նաև էլեկտրոնային առևտրի միջոցով բարելավել աղքատ տնային տնտեսությունների կապը շուկաների հետ և նոր թվային ֆինանսական հարթակներով հեշտացրել ֆինանսների հասանելիությունը (ներդիր 4.4): Շատ զարգացող երկրներում հեշտ չէ վերարտադրել Չինաստանի թվային կապակցվածության հասանելիությունն ու այդ ոլորտում ներդրումները, ինչպես նաև ոչ թվային լրացնող պայմանների որակը՝ լավ տրանսպորտը, էներգետիկ և այլ հանրային ենթակառուցվածքներն ու մարդկային կապիտալի զգալի բարելավումները (Luo and Niu 2019): Սակայն կարելի է պնդել, որ Չինաստանը գտել է իր թվային կարողություններն

աղքատության հասցեական կրճատման օգտին ծառայեցնելու արդյունավետ ուղի:

Աղքատության հասցեական կրճատման ազգային արշավում ներգրավված բազմաթիվ դերակատարների համատեղ ջանքերով մինչև 2020 թվականի ավարտը հաջողվել էր վերացնել «ծայրահեղ աղքատությունը»: 2021 թվականի փետրվարի 25-ին ավարտվեց աղքատության նոր ազգային համատարած հաշվառումը, և պաշտոնապես հայտարարվեց բացարձակ աղքատության վերացման մասին:

Այս ձեռքբերումը զուգորդվում է հանրային ենթակառուցվածքային ծառայությունների հասանելիության զգալի բարելավմամբ: Աղքատ տարածքներում ընդհանուր առմամբ կառուցվել կամ բարելավվել է 1.1 միլիոն կիլոմետր գյուղական ճանապարհ: Գյուղական էլեկտրամատակարարման հուսալիության մակարդակը հասել է 99 տոկոսի: Էապես բարելավվել են աղքատ տարածքների ոռոգման և ջրահեռացման կառույցները, ինչպես նաև հեղեղների վերահսկման, երաշտի հետևանքների մեղմման ու օգնության հնարավորությունները: Աղքատ գյուղերի ավելի քան 98 տոկոսն ունի օպտիկամանրաթելային և 4G կապի հասանելիություն:[18]

ՆԵՐԴԻՐ 4.4. Ինչպես թվային տեխնոլոգիաները ծառայեցվեցին աղքատության հասցեական մեղմմանը

Աղքատության հասցեագրում

Թվային տեխնոլոգիաները բարձրացրել են աղքատության մեղմման ճշգրտությունն ու արդյունավետությունը՝ բարելավելով հասցեագրումը, աղքատության դեմ միջոցառումների ընտրությունը, աջակցության ծրագրերի իրականացումը և միջոցների օգտագործումը: Գույչժոու նահանգն առաջիններից էր, որ աղքատության կրճատման աշխատանքում կիրառեց թվային տեխնոլոգիաներ և ինտեգրված տվյալների հարթակ: Գույչժոուի Աղքատության մեղմման և զարգացման գրասենյակը գործարկեց Գույչժոուի աղքատության մեղմման ամպային հարթակը, որը համախմբեց 7.48 միլիոն գրանցված աղքատի մասին տեղեկությունները՝ 2012 թվականի դրությամբ, և կիրառեց աշխարհագրական տեղեկատվական համակարգեր՝ աղքատներին գյուղի մակարդակում տեղորոշելու համար: Տվյալները թարմացվում էին անհատական համակարգիչների և հավելվածների տերմինալներով՝ թղթե ձևաթղթերի փոխարեն, ինչը հնարավորություն տվեց

գերատեսչություններին տվյալներ փոխանակել և ժամանակին հայտարարել քաղաքականությունն ու կոնկրետ գործողությունները, օրինակ՝ թափուր աշխատատեղերը համապատասխանեցնել աշխատանք փնտրողներին: Հարթակի ավելի քան 409,000 օգտատերերի թվում են վարչական յուրաքանչյուր մակարդակի աղքատության մեղմման բաժինների պաշտոնյաները, տեղական աջակցության պատասխանատուները, առաջին քարտուղարը և աղքատության կրճատման տեղական խումբը:

Հարթակը նաև գրանցում է աղքատության մեղմման ծրագրերի տեսակները, մեկնարկի ու ավարտի ամսաթվերը և շահառուների թիվը: Սա աջակցում է ճյուղերի զարգացման, զբաղվածության, միգրացիայի ու տեղափոխման և տնային տնտեսությունների պայմաններին հարմարեցված այլ օգնության վերաբերյալ որոշումների ընդունմանը: Հնարավոր է նաև որոնել յուրաքանչյուր աղքատ տնային տնտեսության տրամադրված տարբեր սուբսիդիաների ու կենսապահովման միջոցների բաշխումն ու վճարումը: Այն ներկայացնում է կենտրոնական ու տեղական Աղքատության դեմ պայքարի հիմնադրամի և միավորված միջոցների կոնկրետ օգտագործումը և համապարփակ հետևում շահառուների կողմից միջոցների օգտագործմանն ու ներդրումներին: Հարթակը կարող է նաև առանձնացնել աղքատության գրանցման պահանջներին չհամապատասխանող տնային տնտեսությունները՝ այդպիսով օգնելով օպտիմալացնել աղքատության մեղմման ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետությունը:

Էլեկտրոնային առևտրի հարթակների ներառական բիզնես մոդելները

Էլեկտրոնային առևտրի հարթակները խիստ իջեցրել են փոքր և միկրոձեռնարկությունների՝ խոշոր շուկաներ մուտք գործելու շեմը: Էլեկտրոնային առևտրի բերած աշխատանքի բաժանումն աղքատների համար զբաղվածության հնարավորություններ է ստեղծել տարբեր ոլորտներում՝ վերամշակում, լոգիստիկա, փաթեթավորում և հաճախորդների սպասարկում: Չինաստանում ընդհանուր զբաղվածության ավելի քան 5 տոկոսը բաժին է ընկնում էլեկտրոնային առևտրին: Էլեկտրոնային առևտրի հարթակների ընկերությունները, օրինակ՝ Alibaba-ն և JD.com-ը, նախաձեռնողաբար մշակել են ներառական բիզնես մոդելներ և ներառել բարեգործական ծրագրեր՝ աղքատ տարածքներում շուկաների հասանելիությունն ու եկամուտների աճը բարելավելու և կարողություններ զարգացնելու համար (World Bank and Alibaba Group 2019): 2019 թվականին աղքատ համարված 832 շրջաններում առցանց մանրածախ վաճառքը հասել է 239.2 միլիարդ յուանի (MOFCOM 2020[a]): Գյուղական էլեկտրոնային առևտրի համապարփակ ցուցադրական ազգային ծրագիրը նպաստել է գրանցված գրեթե 3 միլիոն աղքատ տնային տնտեսությունների եկամուտների աճին (NDRC 2018[b]): Մինչև 2020 թվականը ազգային մակարդակում աղքատ ճանաչված շրջանների արտադրանքի շրջանառությունն Alibaba հարթակում գերազանցել է 200 միլիարդ յուանը (Alibaba Group 2020): Առցանց մանրածախ առևտուրը Չինաստանի գյուղական վայրերում ստեղծել է ավելի քան 28 միլիոն աշխատատեղ (CIECC 2018[c]): Բացի այդ, գյուղական էլեկտրոնային առևտուրն օգուտ է տալիս նաև ամենախոցելի խմբերին, օրինակ՝ կանանց և տարեցներին: 2015 թվականի ապրիլից 2017 թվականի մարտ 765 ազգային մակարդակի աղքատ

շրջաններից 1.12 միլիոն մարդ անցել է Alibaba-ի առաջարկած 559 առցանց դասընթացները, որոնք հասանելի են այդ շրջանների մոտ 92 տոկոսում (Alibaba Group 2017[d]):

Թվային ներառական ֆինանսավորում

Ինտերնետային ընկերությունների հիմնած թվային ֆինանսական հաստատությունները էլեկտրոնային առևտրի հարթակների գործարքային տվյալներն օգտագործում են աղքատ տնային տնտեսությունների կամ միկրոձեռնարկությունների գործարքային վարքագիծը ճշգրիտ վերլուծելու և նրանց վարկային վարկանիշը պատկերելու համար: Գյուղական վայրերի աղքատ բնակչությունն ու միկրոձեռնարկությունները կարող էին օգտվել այնպիսի ֆինանսական ծառայություններից, ինչպիսիք են թվային վարկավորումը, բջջային վճարումները և ինտերնետային ապահովագրությունը: Ֆինանսավորման մեջ թվային տեխնոլոգիաների կիրառումն օգնում է նոր լուծումներ տալ ներառական ֆինանսավորման «վերջին մղոնի» խնդրին՝ նպաստելով աղքատների համար անբավարար գրավի ազդեցության մեղմմանը: Սակայն վարկառուների ռիսկի նկարագիրը պատկերելու թվային մոդելների ճշգրտությունը չպետք է գերագնահատել, և այլ դերակատարների դերը էական է: Ընթացքի մեջ են համապատասխան կարգավորող բարեփոխումները, օրինակ՝ ֆինանսական տեխնոլոգիաների խոշոր խմբերի՝ անձնական վարկային տվյալների հաշվետվության գործունեության համար առանձին լիցենզիաների պահանջը, անձնական տվյալների պաշտպանության օրենքի կատարելագործումը և այլն:

Գյուղական վայրերում առցանց բանկային հաշիվների ընդհանուր թիվը 2018 թվականին կազմել է 612 միլիոն՝ ընդգրկելով գյուղական բնակչության 63.22 տոկոսը[e]: Առցանց բանկային տարեկան վճարումների թիվը գերազանցել է 10.21 միլիարդը, իսկ գյուղական էլեկտրոնային գործարքների համար բանկերի տրամադրած վճարումների ընդունման ծառայությունների ծավալը հասել է 578.34 միլիարդ յուանի (People’s Bank of China 2019[f]): Ֆինանսական հաստատությունները համագործակցում են ինտերնետային ընկերությունների հետ՝ գյուղական բնակչության ֆինանսական ընդգրկումն ավելի ընդլայնելու նպատակով:

ՆԵՐԴԻՐ 4.4. Ինչպես թվային տեխնոլոգիաները ծառայեցվեցին աղքատության հասցեական մեղմմանը (շարունակություն)

2015 թվականին հիմնադրվելուց ի վեր Չինաստանի՝ ամպային հաշվարկների վրա հիմնված առաջին առևտրային բանկը՝ MYbank-ը, առանց ֆիզիկական շփման վարկեր է տրամադրել 146 աղքատ շրջանների ավելի քան 4 միլիոն հաճախորդի: 2017 թվականին JD.com-ը գործարկեց թվային գյուղատնտեսական վարկ: Հիմնվելով գյուղատնտեսական արտադրության քանակական մոդելի և ֆերմերների արտադրության պատմական տվյալների վրա՝ այն ֆերմերներին վարկ է տրամադրում առանց գրավի: Երկու տարվա ընթացքում այս ծրագիրը համագործակցել է Շանդունի, Հեբեյի, Հենանի և այլ վայրերի ավելի քան 100 կոոպերատիվների հետ՝ տրամադրելով մոտ 1 միլիարդ յուանի վարկեր՝ զրոյական ժամկետանցությամբ (Jiang and Liu 2020):

a. http://www.mofcom.gov.cn/article/i/jyjl/l/202006/20200602969096.shtml. b. http://www.gov.cn/xinwen/2018–04/20/content_5284269.htm#2. c. http://www.xinhuanet.com/2018–06/06/c_1122943923.htm. d. AliResearch (Alibaba Group). "E-commerce for China's Poverty Reduction: Research Report on E-commerce for Poverty Reduction and Inclusive Development" (电子商务助力中国减贫——电商减贫与普惠发展研究报告). 2017 թվականի օգոստոսի 30: e. Ընդգրկումը գնահատվում է՝ գյուղական վայրերի առցանց բանկային հաշիվների ընդհանուր թիվը՝ 612 միլիոն, բաժանելով 2018 թվականի ավարտի դրությամբ գյուղական ընդհանուր բնակչության՝ 968 միլիոնի վրա: Սակայն գյուղական մեկ բնակիչը կարող է ունենալ մեկից ավելի առցանց բանկային հաշիվ՝ տարբեր բանկերում: Սա նաև կախված է գյուղական բնակչության սահմանումից, քանի որ կա «շարժուն» բնակչություն, որը գյուղական հուկոու ունենալու դեպքում հաշվվում է որպես գյուղական: Findex-ի համապատասխան ցուցանիշը սահմանվում է այսպես՝ «Հաշվին հասանելիության համար բջջային հեռախոս կամ ինտերնետ է օգտագործել, գյուղական բնակչություն (15 և բարձր տարիքի %)»: Չինաստանի 2017 թվականի տվյալները ցույց են տալիս զգալիորեն ցածր ընդգրկում՝ 35 տոկոս: f. http://www.gov.cn/xinwen/2019–04/02/content_5378936.htm.

Թեև աղքատության հասցեական կրճատման արշավը հասել է իր նպատակներին, դրա ծախսերի և օգուտների հիմնավոր գնահատման համար անհրաժեշտ տվյալները ներկայում հասանելի չեն: Բյուջետային և արտաբյուջետային աղբյուրներից ռեսուրսների մոբիլիզացման հսկայական մասշտաբների պայմաններում հատկապես հետաքրքրություն են ներկայացնում 2013 թվականից ի վեր պետական ջանքերի արդյունավետությունն ու կայունությունը: Այս ուղղությամբ առաջին ուսումնասիրությունն իրականացնում են Freije-Rodriguez and Zhao (2021): Օգտագործելով 2010–2017 թվականների նահանգային մակարդակի տվյալները՝ հեղինակները

փորձում են գնահատել աղքատության կրճատման ծրագրերին և սոցիալական աջակցությանը պետական ծախսերի ազդեցությունը: Նրանք գտնում են, որ վերջին տարիներին տնտեսական աճն ավելի փոքր ազդեցություն է ունեցել աղքատության կրճատման վրա, մինչդեռ աղքատության դեմ ծրագրերը, որոնք ֆինանսավորվել են կենտրոնական ու նահանգային իշխանությունների աղքատության դեմ հիմնադրամներից, դրական ազդեցություն են ունեցել: Այդուհանդերձ, ազդեցությունը հետագա ուսումնասիրության կարիք ունի· յուրաքանչյուր գյուղական աղքատին բաժին ընկնող հակաաղքատության միջոցների 10 տոկոս աճը աղքատության մակարդակի կրճատում է բերում 0.16–0.77 տոկոսի միջակայքում (Freije-Rodriguez and Zhao 2021, 45):[19]

Ցավոք, Ֆրեյխե-Ռոդրիգեսը և Չժաոն չեն կարողանում պետական ծրագրերի արդյունավետությունը տարրալուծել առանձին բաղադրիչների, ինչը հետաքրքիր կլիներ քաղաքականության համար ավելի որոշակի դասեր քաղելու նպատակով: Ավելին, վերլուծության մեջ հնարավոր չէ ներառել այլ պետական ծրագրերի տվյալները, օրինակ՝ սուբսիդավորվող վարկերի կամ կրթության և գյուղատնտեսական արտադրության միջոցների սուբսիդիաների, որոնք ևս կարող են նպաստել աղքատության կրճատմանը: Նույն կերպ՝ կառավարության աղքատության վերացման արշավի շրջանակում մոբիլիզացված միջոցների մեծ մասը մնացել է բյուջետային համակարգից դուրս և լավ փաստագրված չէ, ինչն էլ ավելի է բարդացնում արշավի արդյունավետության ու կայունության գնահատումը:

Ուստի հետագա հետազոտությունների հնարավորություն կա՝ դասեր քաղելու բացարձակ աղքատության վերացման նպատակին հասնելու Չինաստանի հաջողությունից: Սա առավել կարևոր է, քանի որ Չինաստանը որոշել է աղքատությունից դուրս եկած տնային տնտեսությունների աջակցության մակարդակները պահպանել ևս հինգ տարի՝ աղքատության վերադարձը կանխելու համար: Այս գիրքը վերադառնում է Չինաստանի աղքատության կրճատման հետագա ուղու հարցին՝ 6-րդ գլխում: Մինչ այդ՝ 5-րդ գլուխը

համեմատական տեսանկյունից քննում է Չինաստանի աղքատության կրճատումը՝ այլ զարգացող երկրների համար դասեր քաղելու նպատակով:

Աղյուսակ 4.2. «Երեք երաշխիքներին» և անվտանգ խմելու ջրին հասած գրանցված աղքատ տնային տնտեսությունների բաժինը

Պարտադիր կրթություն (գրանցված աղքատ տնային տնտեսությունների դպրոցահասակ երեխաների %)

Պայման կամ ցուցանիշ	Ազգային մակարդակում աղքատ ճանաչված շրջաններ (%)	Այլ շրջաններ (%)
Դպրոց են հաճախում	98.83	99.06
Տանը կրթություն են ստանում	0.26	0.57
Չհաճախելը՝ առողջական պատճառների, ուսման դադարեցման, ընդունելության հետաձգման, հիմնական դպրոցի ավարտի և այլ պատճառներով	0.91	0.37

Հիմնական բժշկական ապահովագրություն (գրանցված աղքատ տնային տնտեսությունների բնակիչների %)

Պայման կամ ցուցանիշ	Ազգային մակարդակում աղքատ ճանաչված շրջաններ (%)	Այլ շրջաններ (%)
Մասնակցում են քաղաքային և գյուղական բնակիչների հիմնական բժշկական ապահովագրության ծրագրին	99.85	99.74
Մասնակցում են աշխատողների հիմնական բժշկական ապահովագրության ծրագրին	0.14	0.24

Պայման կամ ցուցանիշ	Ազգային մակարդակում աղքատ ճանաչված շրջաններ (%)	Այլ շրջաններ (%)
Նորածիններ, որոնց ապահովագրության գրանցումն ընթացքի մեջ է, կամ հատուկ պաշտպանության կարգավիճակում գտնվող անձինք, օրինակ՝ բանակ զորակոչվածները, կամ ապահովագրություն չպահանջող այլ պայմաններ	0.01	0.01

Անվտանգ բնակարան (գրանցված աղքատ տնային տնտեսությունների %)

Պայման կամ ցուցանիշ	Ազգային մակարդակում աղքատ ճանաչված շրջաններ (%)	Այլ շրջաններ (%)
Ներկայիս տունը գնահատվել է անվտանգ, կամ ապրում են այլ անվտանգ բնակարանում	43.74	58.26
Բնակարանի անվտանգությունն ապահովվում է խարխուլ շենքերի նորոգման քաղաքականությամբ	42.25	34.70
Բնակարանի անվտանգությունն ապահովվում է տեղափոխման միջոցով աղքատության մեղմման ծրագրով	14.01	7.04

Անվտանգ խմելու ջուր (գրանցված աղքատ տնային տնտեսությունների %)

Պայման կամ ցուցանիշ	Ազգային մակարդակում աղքատ ճանաչված շրջաններ (%)	Այլ շրջաններ (%)
Ջրամատակարարում դեպի տուն	93.67	84.25
Տանը ջրամատակարարում չկա, սակայն ջուր ձեռք բերելը հարմար է	6.33	15.75
Ջրի պակաս չկա	99.86	99.95
Ջրամատակարարումը հիմնականում երաշխավորված է, սակայն մի քանի օր ջրի պակաս է լինում	0.14	0.05

Աղբյուրներ՝ Communiqué on the National Poverty Alleviation Census (No. 2), որը Չինաստանի Ազգային վիճակագրական բյուրոն և Պետական խորհրդի Աղքատության մեղմման ու զարգացման ղեկավար խմբի գրասենյակը հրապարակել են 2021 թվականի փետրվարի 25-ին:

Ծանոթագրություններ

1. Այս բաժինը հիմնված է CIKD (forthcoming, գլուխներ 6 և 7) և Freije-Rodriguez and Zhao (2021) աշխատությունների վրա: ետ

2. Դրանք ներառում են, բայց չեն սահմանափակվում սոցիալական երաշխիքներով, որոնք դուրս են սոցիալական պաշտպանության ավանդական շրջանակից և ընդգրկում են առողջապահության, կրթության ու բնակարանային ապահովման հասցեական ծրագրեր: ետ

3. Արտադրական գործունեության մեջ ներգրավման վերաբերյալ համաշխարհային տվյալների համար տե՛ս Partnership for Economic Inclusion, https://www.peiglobal.org/: ետ

4. Համաշխարհային բանկի 2001 թվականի աղքատության գնահատումը կոչ էր անում աղքատության կրճատման ծրագրերի շահառուների ընտրության շեշտադրումը շրջաններից տեղափոխել գյուղեր: Սա օգնեց անցնել 148,000 աղքատ գյուղերի ընտրությանը և 2000-ականների սկզբից համայնքակենտրոն ծրագրերի ներդրմանը (World Bank 2001): ետ

5. «Աղքատ տարածքներից դեպի աղքատ մարդիկ» ձևակերպումը Համաշխարհային բանկի 2009 թվականի աղքատության գնահատման թեման էր, որը ցույց տվեց, որ տարածքների վրա կենտրոնացած աղքատության ռազմավարությունը՝ 592 աղքատ շրջաններով, բաց էր թողնում գյուղական աղքատների զգալի մասը (World Bank 2009): ետ

6. Քաղաքային վայրերում սոցիալական պաշտպանության ծառայությունները տրամադրում էին պետական ձեռնարկությունները կամ այլ աշխատանքային միավորները: Պետական ձեռնարկությունների բարեփոխման և առաջին անգամ քաղաքային գործազրկության ի հայտ գալու հետ անհրաժեշտություն առաջացավ մշակելու պետական սոցիալական պաշտպանության քաղաքականություն: Քաղաքային ջանքերը նախորդեցին գյուղական վայրերում սոցիալական պաշտպանության ընդլայնմանը: ետ

7. Բժշկական ապահովագրության ընդգրկման ներդրումը թեթևացրեց ծախսային ճնշումների մի մասը, ընդ որում՝ գյուղական աղքատ բնակչության իրավասու հիվանդանոցային ծախսերի փոխհատուցման մակարդակը հասավ 80 տոկոսի, և զգալիորեն նվազեցրեց աղքատների՝ սեփական գրպանից կատարվող ծախսերը: Այդուհանդերձ, որոշ գնահատականներ հուշում են, որ 2018 թվականին հիվանդության պատճառով աղքատ դարձածների բաժինը կազմել է մոտ 40 տոկոս (Zhou, Guo, and Liu 2020): ետ

8. Խստորեն ասած՝ հեղինակները հաշվարկում են աղքատությունը պետական փոխանցումներից եկամուտների հաշվառմամբ և առանց դրանց: Սա նշանակում է, որ վարքագծային արձագանքի բացակայության դեպքում պետական փոխանցումների վերացումը կբարձրացներ աղքատության մակարդակը 4 տոկոսային կետով: Այդ իմաստով այն կարելի է դիտարկել որպես վերին սահման: ետ

9. Մինչև 2020 թվականը նահանգների մեծ մասում նվազագույն աշխատավարձը երկու անգամ բարձր էր դիբաոյի շեմից: Ուստի ֆորմալ հատվածի միգրանտ աշխատողները, որոնք ստանում են առնվազն նվազագույն աշխատավարձ, դիբաոյի շեմից վեր կլինեին: Սակայն գյուղական միգրանտների զգալի մասը զբաղված է ոչ ֆորմալ աշխատանքներում: Բացի այդ, նրանք սովորաբար պահում են ընտանիքի այլ անդամների, և այդ դեպքում աշխատավարձը կարող է բավարար չլինել մեկ շնչին բաժին ընկնող դիբաոյի չափանիշն ապահովելու համար: ետ

10. ASPIRE՝ դիմակայունության և հավասարության սոցիալական պաշտպանության ցուցանիշների ատլաս (http://datatopics.worldbank.org/aspire/): ետ

11. Չինաստանում դրանք կոչվում են «երկու անհոգություններ» և «երեք երաշխիքներ»: «Երկու անհոգությունները» վերաբերում են սննդի և հագուստի հիմնական կարիքների բավարարմանը, որը դրամական արտահայտությամբ ներկայացվում է որպես պարենային և ոչ պարենային աղքատության շեմից բարձր տնային տնտեսության ծախսեր: «Երեք երաշխիքները» վերաբերում են

պարտադիր կրթության ապահովմանը, հիմնական բժշկական օգնության և անվտանգ բնակարանի հասանելիությանը: Հետագայում ցանկում ավելացվել է անվտանգ խմելու ջուրը: Յուրաքանչյուր շրջան ֆինանսական փոխանցում է ստացել երեք երաշխիքներին հասնելու համար: Օրինակ՝ կրթության երաշխիքը ներառում է աղքատներին նախադպրոցական, պարտադիր տարրական ու միջնակարգ և ընդհանուր բարձրագույն կրթության հասանելիության համար պետական աջակցության դրամական արժեքը՝ ուսման վարձի սուբսիդիաներ, վճարներից ազատում, գիշերօթիկի ծախսերի սուբսիդիաներ, անվճար տրամադրվող դպրոցական սննդի արժեք և տարբեր կրթաթոշակներ ու կրթական դրամաշնորհներ: Այս երաշխիքների դրամական արժեքը տարբեր էր աղքատ շրջաններում, քանի որ հիմնական հանրային ծառայությունների փաթեթով համընդհանուր ընդգրկման համար անհրաժեշտ ներդրումային կարիքները տարբեր էին: Ինչպես ցույց է տրվում CIKD-ի առաջիկա հրատարակության 1-ին՝ “The Process of Poverty Reduction in China” գլխում, երեք դեպքային ուսումնասիրության շրջաններում՝ Ցզյանսիի Սյունու շրջանում, Ցինհայի Մինհե շրջանում և Հեբեյի Դամին շրջանում, կրթական, առողջապահական, բնակարանային ու խմելու ջրի նպաստները գնահատվել են տարեկան մեկ անձի համար 3,000 յուանից մինչև 8,000 յուանից մի փոքր ավելի: ետ

12. Աղքատության կրճատման տեղական խմբերը՝ բարձրագույն կրթությամբ, հստակ մանդատ և հաշվետվողականություն ունեցող պաշտոնյայի գլխավորությամբ, մշակում էին տեղական կոնկրետ մոտեցումները: Այս խմբերը հաճախ մի քանի տարի մնում էին մեկ վայրում՝ տեղական վստահություն և իրազեկություն զարգացնելու ու միջամտությունները տեղական կարիքներին հարմարեցնելու համար: Այս մոտեցումը հատկապես կարևոր էր տեղական տնտեսական հնարավորությունների զարգացման համար, օրինակ՝ արտադրության նոր մեթոդների կամ գյուղատնտեսական ապրանքների տեղական վերամշակման ու շուկայահանման կարողությունների զարգացման: ետ

13. Այս հինգ ուղղությունները կոչվում են «հինգ խմբի քաղաքականություններ» (five-batch policies): ետ

14. Working Plan on Poverty Registration, Պետական խորհրդի Աղքատության մեղմման և զարգացման ղեկավար խմբի գրասենյակ, http://nrra.gov.cn/art/2014/4/11/art_624_14224.html: ետ

15. Ներառյալ 2014 թվականին «12317» թեժ գծի ստեղծումը՝ աղքատության մեղմման խնդիրների մասին հաղորդելու համար: ետ

16. 2020 թվականի նահանգային միջոցների տվյալները դեռ հասանելի չեն: ետ

17. Դրանք ընդհանուր առմամբ ներառում են աղքատության մեղմման համար ճյուղերի զարգացումը, ենթակառուցվածքների բարելավումը, աղքատների մասնագիտական կրթության ու հմտությունների ուսուցման ծրագրերը, ինչպես նաև սուբսիդավորվող վարկերն ու դրանց կառավարման վճարները:

Յուրաքանչյուր նահանգ տեղական պայմաններին համապատասխան մանրամասն ցանկ է կազմում: ետ

18. 2021 թվականի ավարտի դրությամբ բոլոր գյուղերն ունեն լայնաշերտ կապի հասանելիություն: ետ

19. APF-ի գործակիցը նույնպես վիճակագրորեն նշանակալի չէ, թեև դա կարող է պայմանավորված լինել ընտրանքի փոքր չափով: ետ

Գրականություն

Alibaba Group. 2020. “Alibaba Poverty Relief Work Report 2020.” July 2020. Alibaba, Hangzhou.

CIKD (Center for International Knowledge on Development). Forthcoming. Economic Development and Poverty Alleviation in China. Beijing: CIKD.

Freije-Rodriguez, Samuel, Bert Hofman, and Lauren Johnston. 2019. “Forty Years of China’s Reforms, Poverty Reduction and the World Bank.” East Asian Institute Working Paper, Singapore.

Freije-Rodriguez, Samuel, and Fuchang Zhao. 2021. “Public Expenditures under the 2011–2020 Poverty Reduction Strategy in China.” In Four Decades of Poverty Reduction in China: Background Papers. Washington, DC: World Bank.

Hou, Xuejing. 2020. “Poverty Alleviation Office of the State Council: Exceeded the 200 Billion Yuan Annual Consumption Poverty Alleviation Task.” Xinhaunet. September 11, 2020. http://www.xinhuanet.com/politics/2020-11/09/c_1126718314.htm.

ILO (International Labour Organization). 2015. “Universal Pension Coverage. People’s Republic of China.” Social Protection in Action. Building Social Protection Floors. ILO, Geneva.

Golan, John, T. Sicular, and N. Umapathi. 2017. “Unconditional Cash Transfers in China: Who Benefits from the Rural Minimum Living Standard Guarantee (Di Bao) Program?” World Development 93: 316–36.

Jiang, Xiheng, and Changyu Liu. 2020. “How Digital Technology Contributes to Poverty Reduction in China.” China Economic Times, 20 August 2020.

Li, Shi, Peng Zhan, and Yangyang Shen. 2017. “New Patterns in China’s Rural Poverty.” Centre for Human Capital and Productivity Working Paper 2017-17, Department of Economics, University of Western Ontario, London, ON.

Liu, Mingyue, Xiaolong Feng, Sangui Wang, and Huanguang Qiu. 2020. “China’s Poverty Alleviation over the Last 40 Years: Successes and Challenges.” Australian Journal of Agricultural and Resource Economics 64 (1): 209–28.

Luo, Xubei, and Chiyu Niu. 2019. “E-Commerce Participation and Household Income Growth in Taobao Villages.” Policy Research Working Paper 8811, World Bank, Washington, DC.

Meng, Lingsheng. 2013. “Evaluating China’s Poverty Alleviation Program: A Regression Discontinuity Approach.” Journal of Public Economics 101(C): 1–11.

Park, A., S. Wang, and G. Wu. 2002. “Regional Poverty Targeting in China.” Journal of Public Economics 86 (1): 123–53.

State Council. 2021. Poverty Alleviation: China’s Experience and Contribution. Beijing: The State Council Information Office of the People’s Republic of China. http://english.www.gov.cn/archive/whitepaper/202104/06/content_WS606bc77ec6d0719374afc1b9.html.

Tang, Lixia, and Yang Liu. 2020. “Analysis on Development and Evolution of Chinese Targeted Poverty Alleviation.” Journal of Hubei University (Philosophy and Social Science) 47 (5): 133–41.

Wang, Meiyan, Xiaobo Qu, and Peng Jia. 2017. “Roles of Rural Di Bao/Social Assistance and Area- Based Antipoverty Programs in Eradicating China’s Rural Poverty.” Institute of Population and Labor Economics, Chinese Academy of Social Sciences (CASS), Beijing.

Wang, Sangui, Zhou Li, and Yanshun Ren. 2004. “The 8-7 National Poverty Reduction Program in China: The National Strategy and Its Impact.” World Bank Group, Washington, DC.

Wang, Sangui, Albert Park, Shubham Chaudhuri, and Gaurav Datt. 2007. “Poverty Alleviation and Community-Based Development in China.” Journal of Management World 1: 56–64.

Westmore, B. 2017. “Do Government Transfers Reduce Poverty in China? Micro Evidence from Five Regions.” OECD Economics Department Working Paper 1415, OECD, Paris.

World Bank. 1992. China: Strategies for Reducing Poverty in the 1990s. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2001. China: Overcoming Rural Poverty. A World Bank country study. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2009. China—From Poor Areas to Poor People: China’s Evolving Poverty Reduction Agenda—An Assessment of Poverty and Inequality. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2020. Infrastructure in Asia and the Pacific: Road Transport, Electricity, and Water and Sanitation Services in East Asia, South Asia, and the Pacific Islands. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2021. “Social Assistance Programs in China: Current State and Directions for Reform.” Technical note, World Bank, Washington, DC.

World Bank. Forthcoming. Four Decades of Poverty Reduction in China: Background Papers. Washington, DC: World Bank.

World Bank and Alibaba Group. 2019. E-commerce Development: Experience from China: Overview. Washington, DC: World Bank Group.

Xi, Jinping. 2021. “Speech at a National Conference to Review the Fight against Poverty and Commend Individuals and Groups Involved.” Central Compilation & Translation Press, Beijing.

Zhou, Yang, Yuanzhi Guo, and Yansui Liu. 2020. “Health, Income and Poverty: Evidence from China’s Rural Household Survey.” International Journal for Equity in Health 19: 36.

5· Չինաստանում աղքատության կրճատումից բխող հետևությունները

Չինաստանի մոտեցումն աղքատության կրճատմանը՝ համաշխարհային համատեքստում

Թեև Չինաստանի արագ տնտեսական աճն օգտվել է որոշ բարենպաստ սկզբնական պայմաններից, այդ թվում՝ համեմատաբար կրթված ու առողջ բնակչությունից, ծնելիության ցածր մակարդակից, խնայողությունների բարձր մակարդակից և հողի հավասարաչափ բաշխումից, տնտեսական վերափոխմանը հաջորդող աղքատության կրճատման պատմությունը միայն Չինաստանին հատուկ չէ: Իրոք, այս փորձից բխող քաղաքականության դասերը համահունչ են Արևելյան Ասիայի այլ արագ աճի դրվագներից քաղված դասերին, օրինակ՝ Ճապոնիայի, Կորեայի Հանրապետության և Սինգապուրի փորձին: Դրանք ներառում են կրթության վրա կենտրոնացումը, արտաքին ուղղվածությունը, ենթակառուցվածքներում պետական ներդրումները, մակրոտնտեսական կայունությունը և կառուցվածքային քաղաքականությունը, որն ընդհանուր առմամբ համապատասխանում է համեմատական առավելությանը և աջակցում մրցակցությանը (տնտեսական աճի մասին տե՛ս World Bank [2009], իսկ աղքատության կրճատման համար դրա կարևորության մասին՝ Ravallion [2009, 2011]): Բարեփոխումները գյուղատնտեսությունից սկսելը և արտադրողականության ու եկամուտների ձեռքբերումներն օգտագործելը որպես հետագա աշխատատար արդյունաբերացման և քաղաքայնացման խթան՝ զարգացման գործընթացների հաջորդականության կարևոր դաս է, որն ավելի լայն կիրառություն ունի ցածր եկամուտ ունեցող երկրների համար:

Չինաստանի փորձը ևս երկու առումով արձագանքում է Արևելյան Ասիայի մյուս երկրների փորձին: Առաջինը՝ Չինաստանը նախապատվություն է տալիս զարգացմանը միտված աղքատության կրճատմանը, այլ ոչ թե վերաբաշխմանը: Այս նախապատվությունը հիմնված է այն համոզմունքի վրա, որ աշխատատեղերի ստեղծումը պետք է լինի աղքատության կրճատման հիմնական շարժիչը: Աղքատ տարածքներին, իսկ հետագայում՝ աղքատ մարդկանց զգալի փոխանցումներ ուղղող հատուկ քաղաքականությունը ի հայտ է եկել բարեփոխումների սկզբից 10 տարի անց և առաջնային տեղ ստացել վերջին տասնամյակում, երբ երկրի աղքատության մակարդակն իջել է 10 տոկոսից ցածր: Այդուհանդերձ, և չնայած վերջին ընդլայնմանը, սոցիալական փոխանցումների նպաստների չափերը ցածր են, իսկ օգնության մեծ մասը տրամադրվում է բնաիրային ձևով: Սոցիալական ապահովագրության ընդգրկումն ավելի լայն է, քան նախկինում, սակայն մուծումների վրա չհիմնված ծրագրերի նպաստների մակարդակները դեռ համեմատաբար ցածր են: Փոխարենը՝ Չինաստանը, ինչպես Արևելյան Ասիայի մյուս երկրները, մեծ պետական ռեսուրսներ է ծախսել ենթակառուցվածքային ներդրումների վրա՝ կապակցվածությունը բարելավելու և ներդրումների ու աշխատատեղերի ստեղծմանն աջակցելու համար: Այս ռազմավարությունը լավ է ծառայել Չինաստանին՝ մինչև նրա եկամտի ներկայիս մակարդակը: Սակայն, ինչպես նախկինում «Արևելյան Ասիայի վագրերը», Չինաստանն ապագայում պետք է աճի նոր շարժիչներ գտնի, և երբ տնտեսությունն անցնում է նորարարությունների ու ծառայությունների ուղղությամբ, սոցիալական պաշտպանության համակարգերի դերը՝ ռիսկի դիմելը խրախուսելու և արագ կառուցվածքային փոփոխություններից հետ մնացածներին պաշտպանելու գործում, հավանաբար կմեծանա:

Երկրորդ՝ Չինաստանը, ինչպես Ճապոնիան, Կորեան և Սինգապուրը, ունեցել է «կարողունակ և արդյունավետ կառավարություն» (Bikales 2021; Ravallion 2009): Դա արտահայտվում է քաղաքականության վստահելի պարտավորություններ ձևակերպելու, տարբեր պետական գերատեսչությունների որոշումներն արդյունավետորեն համակարգելու և ազգային նպատակին աջակցելու համար

հասարակական զանազան դերակատարների մոբիլիզացնելու կարողությամբ: Չինաստանի աղքատության կրճատման տարբեր արշավները լավ են պատկերում այս մեխանիզմները և ցույց տալիս, որ կառավարման հաստատությունների հիմնական գործառույթները բավական նման են հաջող զարգացման այլ դեպքերի գործառույթներին, նույնիսկ եթե քաղաքականությունն ու պատմական համատեքստը տարբեր են (ներդիր 5.1· հարցերի համապարփակ քննարկման համար տե՛ս World Bank [2017]):

Մյուս կողմից՝ քաղաքականության համատեքստը, որում տեղի է ունեցել տնտեսական վերափոխումը, հստակորեն տարբերվել է Չինաստանի և համադրելի երկրների միջև: Սա մասամբ արտացոլում է Չինաստանի չափերն ու բազմազանությունը, որոնք հանգեցրել են աստիճանականության ավելի մեծ շեշտադրմանը՝ փորձարկումների և միջնահանգային մրցակցության արդյունքում քաղաքական լուծումների հայտնաբերմամբ, այլ ոչ թե կենտրոնից քաղաքականության նախագծմամբ: Մասամբ էլ դա արտացոլում է պետական վերահսկողությունը չափազանց շատ կամ չափազանց արագ թուլացնելու նկատմամբ զգուշավորությունը (Naughton 2018):

Փորձարկելու և փորձնական ծրագրերից սովորելու Չինաստանի կարողությունը հստակորեն կարևոր առավելություն է եղել հարմարվելու պայմաններ ստեղծելու համար: Տնտեսության բարեփոխման մեջ Չինաստանի որդեգրած աստիճանականությունը, որը կապվում է Դեն Սյաոպինի «Գետն անցնել՝ ոտքով քարերը շոշափելով» խոսքի հետ, արտացոլվել է գյուղատնտեսական և արդյունաբերական ապրանքների շուկաների ազատականացման փուլային մոտեցման, միգրացիայի ու քաղաքայնացման կառավարվող մոտեցման և հիմնական ակտիվների սեփականության ու ռեսուրսների բաշխման մեջ պետության՝ այլ շուկայական տնտեսություններից շատ ավելի մեծ դերի մեջ: Չինաստանի սկզբնական պայմանների էական տարբերությունները բարդացնում են համեմատությունը տնտեսական անցման այլ դեպքերի, օրինակ՝ նախկին Խորհրդային Միության կամ Արևելյան Եվրոպայի հետ (Raiser 1995): Այդուհանդերձ, աստիճանական բարեփոխումները՝

մրցակցության և շուկաների դերի աճին համահունչ, կարող էին հեշտացնել ձեռնարկությունների ու մարդկանց հարմարվելը Չինաստանի տնտեսական վերափոխման մասշտաբներին ու արագությանը: Օրինակ կարող են ծառայել ֆերմերներին նոր արտադրական տեխնոլոգիաներ որդեգրելու համոզելու համար պահանջված հետևողական ջանքերը, որոնք նկարագրված են ներդիր 3.1-ում:

Զգուշավոր բարեփոխումները լրացվում էին փորձարկումներով՝ երկրին թույլ տալով ճշգրտել քաղաքականությունը, երբ տվյալները վկայում էին, որ այն չի գործում (Ang 2016; Kanbur and Zhang 2009): Մինչբարեփոխումային շրջանից ժառանգված տեղական ինքնուրույնությունը քաղաքականության հարցերում խթանում էր տեղական ինստիտուցիոնալ նորարարությունները մի համակարգում, որը հայտնի է որպես «փորձարկում՝ հիերարխիայի ներքո» (Heilmann 2008) կամ «ուղղորդվող իմպրովիզացիա» (Ang 2016): Տնային տնտեսությունների պատասխանատվության համակարգի ներդրումը, ավանային և գյուղական ձեռնարկությունների բարեփոխումները և հատուկ տնտեսական գոտիների ստեղծումը բոլորը սկսվել են հաջող տեղական փորձարկումներից, որոնք հետագայում տարածվել են ամբողջ երկրում:

Չինաստանի փորձից բխող դասերից մեկը հասցեական աջակցությունը հիմնավոր տվյալների վրա կառուցելու կարևորությունն է: 1990-ականներին դա ներառում էր տնային տնտեսությունների բյուջեների հետազոտությունների օգտագործումը՝ աղքատ շրջանները, ապա գյուղերը նույնականացնելու և զարգացման ջանքերը համապատասխանաբար հասցեագրելու համար: Աղքատության հասցեական կրճատման վերջին արշավում Չինաստանն սկսեց իր աղքատ տնային տնտեսությունների համապարփակ հետազոտությունից: Դա թույլ տվեց ռեսուրսներն ուղղել այնտեղ, որտեղ դրանք կունենային ամենամեծ ազդեցությունը՝ տնային տնտեսությունները տարբերակելով ըստ իրենց տնտեսական հնարավորությունների բարելավումը առավել խիստ սահմանափակող խոչընդոտների: Համատարած հաշվառումը

տեղական մակարդակում պետական քաղաքականության համակարգման ու իրականացման կենտրոնական տարր էր և սկզբունքորեն թույլ էր տալիս կանոնավոր մշտադիտարկում ու գնահատում: Չինաստանի մոտեցման այս բաղադրիչը կարելի էր էլ ավելի ամրապնդել՝ արտաքին ավելի շատ հետազոտողների թույլ տալով հասանելիություն ստանալ աղքատության ռեգիստրում հավաքված հսկայական տվյալներին և վերլուծել դրանք:

Տնտեսական վերափոխման սոցիալական կողմերին արձագանքելու համար Չինաստանի ընտրած որոշ կոնկրետ միջոցառումներ շարունակում են բուռն քննարկվել զարգացման տնտեսագետների շրջանում, հետևաբար դրանց հետևություններն այլ երկրների համար մնում են անհստակ: Դրանց թվում են, մասնավորապես, Չինաստանի քաղաքայնացման քաղաքականությանը վերաբերող հարցերը, հատկապես՝ հուկոուի դերը: Այս քաղաքական ընտրությունների գնահատումը չի մտել ուսումնասիրության շրջանակի մեջ: Բավական է ավելացնել մի քանի հետահայաց դիտարկում:

Կառավարվող քաղաքայնացումը Չինաստանի քաղաքականություն մշակողների նպատակն էր վաղ փուլից: Մտադրությունն էր սահմանափակել խոշոր քաղաքների աճը՝ կանխելու խարխուլ բնակավայրերի անվերահսկելի զարգացման միջոցով քաղաքային աղքատության առաջացումը՝ միաժամանակ բավարար հնարավորություններ տալով գյուղական աղքատներին միգրացիայի միջոցով բարելավելու իրենց և գյուղում մնացած ընտանիքների եկամուտները: Այս քաղաքականության քննադատները մատնանշում են դրա առաջացրած մարդկային ծախսերը, սոցիալական շարժունության և հնարավորությունների հավասարության վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունը, ինչպես նաև Չինաստանի խոշոր քաղաքներում համակենտրոնացման տնտեսական օգուտների չօգտագործված ներուժը (World Bank and DRC 2014): Վստահելի հակափաստական սցենարի բացակայության պայմաններում հարցը՝ արդյոք բնակչության տեղաշարժերի չինական սահմանափակումների օգուտները գերազանցել են դրանց ծախսերը, պետք է բաց մնա: Միգրացիոն ճնշումների նվազելուն զուգընթաց

սահմանափակումներն աստիճանաբար հանվել են: Նույնիսկ եթե հուկոուն նախկինում դրական դեր է ունեցել քաղաքային միգրացիայի և աշխատատեղերի ստեղծման տեմպերը համակարգելու ու քաղաքային ծառայությունների վրա ճնշումը նվազեցնելու գործում, այն տնտեսական անհավասարությունների պայմաններում, որոնք այն կարող է հարատև դարձնել, գուցե եկել է այն ամբողջությամբ վերացնելու ժամանակը:

ՆԵՐԴԻՐ 5.1. Չինաստանի աղքատության կրճատման քաղաքականությունը՝ որպես աղքատամետ կառավարման դեպքային ուսումնասիրություն[a]

Վաղուց է ընդունված, որ կարողունակ, վստահելի և հանձնառու կառավարությունը զարգացման ռազմավարությունների հաջողության առանցքային պայմանն է: 2017 թվականի Համաշխարհային զարգացման զեկույցը (World Bank 2017) նպատակ ունի տարրալուծել արդյունավետ կառավարման հիմնական գործառույթները՝ զարգացման համար դասեր քաղելու նպատակով: Դրա հիմնական ուղերձն այն է, որ արդյունավետ կառավարման հաստատություններն իրականացնում են երեք հիմնական գործառույթ՝ վստահելի հանձնառություն, համակարգման ուժեղացում և համագործակցության խթանում: Երեքն էլ առկա էին Չինաստանի աղքատության կրճատման ջանքերի նախագծման ու իրականացման մեջ, ինչն արդյունավետ կառավարման հետաքրքիր դեպքային ուսումնասիրություն է:

Առաջին՝ աղքատության կրճատման նկատմամբ կառավարության հանձնառության վստահելիությունը վաղ փուլում ազդարարվեց հստակ սահմանված նպատակներով և Աղքատության մեղմման ու զարգացման ղեկավար խմբի ստեղծմամբ՝ առաջընթացը վերահսկելու և ամենաբարձր մակարդակում հաշվետվողականություն հաստատելու համար: Երբ պարզ դարձավ, որ միայն տնտեսական աճը բավարար չի լինի աղքատության կրճատման վերջին փուլին հասնելու համար, նախագահ Սին բացարձակ աղքատության վերացումը հայտարարեց իր «երեք վճռական ճակատամարտերից» մեկը և այն սահմանեց որպես 13-րդ հնգամյա պլանի (2016–2020) առանցքային նպատակ: Այս համախմբող կոչով պարզ դարձավ, որ ձախողումն ընդունելի տարբերակ չէ (Freije-Rodriguez, Hofman, and Johnston 2019):

Երկրորդ՝ խթանների կիրառումը շատ կարևոր դեր խաղաց կառավարման տարբեր մակարդակների համակարգումը դյուրացնելու գործում: 2013 թվականից Աղքատության մեղմման և զարգացման ղեկավար խմբի կազմն ընդլայնվեց՝ ընդգրկելով բոլոր կենտրոնական նախարարություններն ու գերատեսչությունները, ինչը ցույց էր տալիս միջգերատեսչական համակարգմանը տրվող կարևորությունը: Մինչ կենտրոնական կառավարությունը ղեկավար խմբի միջոցով ընդհանուր ուղղություն էր տալիս, տեղական պաշտոնյաներին տրամադրվում էր փորձարկելու և նույնիսկ միմյանց հետ մրցելու լայն ազատություն (Ang 2016; Heilmann 2008): Հստակ սահմանված պարգևատրման և հաշվետվողականության մեխանիզմները՝

կատարողականի կառավարման ուժեղ համակարգով, ապահովում էին, որ կադրերն անձնական նպատակները համապատասխանեցնեն կենտրոնական առաջնահերթություններին (Xu 2011)։ Տեղական պաշտոնյաների կարիերային առաջխաղացումը կախված էր նախապես սահմանված արդյունքներին՝ տնտեսական աճի, սոցիալական կայունության կամ աղքատության կրճատման հասնելու նրանց կատարողականից։ Աղքատության կրճատման արշավի մեկնարկով աղքատ ճանաչված շրջաններում դրա թիրախները դարձան տեղական պաշտոնյաների կատարողականի գնահատման գլխավոր չափանիշներից մեկը։ Կառավարման բարձր մակարդակներից աղքատ գյուղեր ու շրջաններ գործուղվեցին աղքատության կրճատման կառավարման խմբեր՝ բացառապես նպատակին հասնելու, առաջընթացը մշտադիտարկելու և դրա մասին զեկուցելու առաջադրանքով։ Թեև եղել են տեղական համաձայնեցված չարաշահումների, խարդախության և ռեսուրսների շեղման մասին հաղորդումներ, խիստ վերահսկողությունն ու բարձր մակարդակներից անակնկալ ստուգումներն ընդհանուր առմամբ ապահովել են պահանջների հետևողական կատարումը։ Բյուջետային խթանները ամրապնդել են կատարողականի կառավարման նպատակները՝ տեղական իշխանություններին խրախուսելով մոբիլիզացնել նպատակներին հասնելու համար անհրաժեշտ ռեսուրսները։ Աղքատության կրճատումն այն քիչ ոլորտներից է, որտեղ Չինաստանը փորձարկել է ծրագրային բյուջետավորումը՝ աղքատ 832 շրջանների իշխանություններին թույլ տալով միավորել մի քանի գերատեսչությունների ռեսուրսները և առաջնահերթությունները որոշել տեղական պահանջներին համապատասխան (World Bank 2018)։

Երրորդ՝ Չինաստանը որդեգրել է ամբողջ կառավարությունն ու ամբողջ հասարակությունն ընդգրկող մոտեցում, հատկապես աղքատության վերացման արշավի վերջին փուլում, որը խթանում է պետական և ոչ պետական շահակիցների համագործակցությունը։ Աղքատության կրճատման արշավը, ինչպես ավելի վերջերս COVID-19-ի՝ կորոնավիրուսի տարածման զսպման ջանքերը, Չինաստանի սոցիալական մոբիլիզացման մոտեցման լավ օրինակ է՝ ներառելով բոլոր մակարդակների կադրերին, պետական ու մասնավոր ձեռնարկություններին, ակադեմիական հաստատություններին և այլոց։ Այս շահակիցներին խրախուսվում էր զգալի ֆինանսական ու մարդկային ռեսուրսներով ներդրում ունենալ աղքատության կրճատման արշավում։ Մասնակցությունը ընկալվում է որպես հայրենասիրական պարտք (Freije-Rodriguez and Zhao 2021)։ Սոցիալական այս մոբիլիզացման և շահակիցների միջև խթանված համագործակցության օրինակներից է ներդիր 4.3-ում նկարագրված «Արևելք–Արևմուտք համագործակցությունը հանուն աղքատության կրճատման»։

Թեև Չինաստանի աղքատության կրճատման ջանքերում դրսևորվող կառավարման գործառույթները կարող են կիրառվել զարգացման բազմաթիվ համատեքստերում, Չինաստանում ձևավորված կոնկրետ հաստատությունները կարելի է համարել յուրահատուկ։ Օրինակ՝ քիչ երկրներ կունենային կառավարման բոլոր մակարդակներում կուսակցական կադրերի նման մոբիլիզացման կարողություն։ Ավելին, Չինաստանի կառավարման մեխանիզմները, թեև արդյունավետ են կոնկրետ թիրախների՝ տնտեսական աճի կամ աղքատության կրճատման հասնելու գործում,

դժվարությունների են բախվում, երբ գործ ունեն բազմաթիվ նպատակների հետ, որոնք պահանջում են զիջումներ տարբեր առաջնահերթությունների միջև (World Bank and DRC 2019):

a. Այս ներդիրը հիմնականում հիմնված է CIKD-ի առաջիկա հրատարակության 9-րդ գլխի և World Bank (2017) աշխատության վրա:

Չինաստանը մեծապես հենվել է ենթակառուցվածքներում պետական ներդրումների վրա՝ երկարաժամկետ զարգացումն աջակցելու և անկումների ժամանակ տնտեսությունը խթանելու համար: Այս զեկույցում ներկայացված տվյալները վկայում են տնտեսության բոլոր ոլորտների և աղքատության կրճատման համար զգալի դրական կողմնակի ազդեցությունների մասին: Սակայն գյուղական վայրերում ծառայությունների զգալի բացերի, հատկապես առողջապահության ու կրթության պայմաններում, կարելի է պնդել, որ տեղական իշխանությունների խթանների թեքումը դեպի աճն արագացնող ֆիզիկական ենթակառուցվածքային ներդրումներ և հողի վրա հիմնված ֆինանսավորման գործիքներից կախվածությունը շարունակում են ամրապնդել բյուջետային ռեսուրսների անարդյունավետ բաշխումը, որը երկարաժամկետ հեռանկարում կարող է թանկ արժենալ (World Bank and DRC 2019): Չինաստանի ենթակառուցվածքային պայթյունի բնապահպանական հետքը լրացնում է այն մտահոգությունները, որ ապագայում երկրին անհրաժեշտ կլինի ծառայություններին ավելի միտված աճի այլ մոդել: Ավելի կանաչ և ներառական զարգացման ուղու անցումը կառավարելու մարտահրավերները և աղքատության կրճատման ու սոցիալական քաղաքականության համար դրանց հետևանքները քննվում են այս ամփոփիչ զեկույցի հաջորդ գլխում:

Գրականություն

Ang, Yuen Yuen. 2016. How China Escaped the Poverty Trap. Ithaca, NY: Cornell University Press.

Bikales, B. 2021. “Reflections on Poverty Reduction in China.” Swiss Agency for Development and Cooperation, Bern.

CIKD (Center for International Knowledge on Development). Forthcoming. Economic Development and Poverty Alleviation in China. Beijing: CIKD.

Freije-Rodriguez, Samuel, Bert Hofman, and Lauren Johnston. 2019. “China’s Economic Reforms, Poverty Reduction, and the Role of the World Bank.” East Asia Institute Working Paper, Seoul.

Freije-Rodriguez, Samuel, and Fuchang Zhao. 2021. “Public Expenditures under the 2011–2020 Poverty Reduction Strategy in China.” In Four Decades of Poverty Reduction in China: Background Papers. Washington, DC: World Bank.

Heilmann, Sebastian. 2008. “Policy Experimentation in China’s Economic Rise.” Studies in Comparative International Development 43: 1–26.

Kanbur, Ravi, and Xiaobo Zhang, խմբ. 2009. Governing Rapid Growth in China: Equity and Institutions. Oxfordshire, UK: Routledge.

Naughton, Barry. 2018. The Chinese Economy: Adaptation and Growth. Երկրորդ հրատարակություն. Cambridge, MA: MIT Press.

Raiser, Martin. 1995. “‘Transition Is a Bridge, Therefore Do Not Dwell upon It.’” Economics of Transition 3 (2): 215–46.

Ravallion, Martin. 2009. “Are There Lessons for Africa from China’s Success against Poverty?” World Development 37 (2): 303–31.

Ravallion, Martin. 2011. “A Comparative Perspective on Poverty Reduction in Brazil, China, and India.” World Bank Research Observer 26 (1): 71–104.

World Bank. 2009. China—From Poor Areas to Poor People: China’s Evolving Poverty Reduction Agenda—An Assessment of Poverty and Inequality. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2017. World Development Report 2017: Governance and the Law. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2018. “Guangxi Poverty Reduction Program-for-Results Project.” World Bank Group, Washington, DC.

World Bank and DRC (Development Research Center of the State Council). 2014. Urban China: Toward Efficient, Inclusive, and Sustainable Urbanization. Washington, DC: World Bank.

World Bank and DRC (Development Research Center of the State Council). 2019. Innovative China: New Drivers of Growth. Washington, DC: World Bank.

Xu, Chenggang. 2011. “The Fundamental Institutions of China’s Reforms and Development.” Journal of Economic Literature 49 (4): 1076–151.

6· Հետագա ուղին

Ներածություն

Չինաստանը երկար ճանապարհ է անցել՝ ցածր եկամուտ ունեցող, գերազանցապես ագրարային տնտեսությունից վերածվելով միջինից բարձր եկամուտ ունեցող արդյունաբերական այն հզոր տնտեսության, որն այսօր է: Անցած չորս տասնամյակների ընթացքում Չինաստանում աղքատ լինելու սահմանումը շարունակաբար հարմարեցվել է փոփոխվող տնտեսական իրականությանը, և դրան համապատասխան փոխվել է նաև աղքատության դեմ քաղաքականությունը: Ապագայում Չինաստանի տնտեսությանը սպասում են կառուցվածքային նոր խոշոր փոփոխություններ, որոնք կպահանջեն կրկին փոխել աղքատության կրճատման նկատմամբ երկրի մոտեցումը:

Այս գլխում քննվում են երեք թեմաներ, որոնք, հավանաբար, կձևավորեն աղքատության կրճատման շուրջ հետագա բանավեճը՝ (1) աճի և կառուցվածքային փոփոխությունների ապագա պատկերը, ներառյալ անցումը ծառայությունների տնտեսության, ներքին սպառման աճող դերը, Չինաստանի՝ ածխածնի զուտ զրոյական արտանետումների պարտավորությունների կատարման համար անհրաժեշտ վերափոխումները և բնակչության կանխատեսվող արագ ծերացումը, (2) եկամուտների հետագա բարձրացմանը զուգընթաց Չինաստանի աղքատության չափանիշի փոփոխությունը և (3) աղքատության կրճատման քաղաքականության ավելի ընդհանուր ինտեգրումը սոցիալական պաշտպանության համակարգին՝ հաշվի առնելու համար ժամանակակից տնտեսությունում զբաղվածության ավելի ու ավելի ժամանակավոր բնույթից բխող աղքատության ռիսկերը և աջակցելու ու դյուրացնելու առջևում սպասվող արագ կառուցվածքային փոփոխությունները:

Չինաստանի անցյալի դասերը որոշակի կողմնորոշիչներ են տալիս ապագայի համար: Սակայն օգտակար կլինի նաև շարունակել

ուսումնասիրել այսօր զարգացած տնտեսությունների փորձն այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք միջինից բարձր եկամուտ ունեին: Այդ փորձից մեկ դաս հստակ է՝ զարգացման հաջողության առանցքային չափանիշ է մնում այն, թե արդյոք ստեղծվող բարեկեցությունը տարածվում է բոլորի վրա և ավելի վատ վիճակում գտնվողներին օգուտ է տալիս նույնքան, որքան ավելի ապահովներին:

Աճի և աղքատության կրճատման նոր շարժիչ ուժերը

Չինաստանում տնտեսական վերափոխման և քաղաքայնացման գործընթացը դեռ ամբողջությամբ չի ավարտվել: Գյուղատնտեսության բաժինը զբաղվածության մեջ շարունակում է բարձր մնալ, իսկ քաղաքայնացման մակարդակը համեմատաբար ցածր է, հատկապես եթե այն արտահայտենք խոշոր մեգաքաղաքներում բնակվող բնակչության բաժնով: Հետևաբար, դեռ որոշակի ներուժ կա արտադրողականության հետագա աճի համար՝ աշխատուժը ոլորտների և բնակավայրերի միջև վերաբաշխելու միջոցով:

Այնուամենայնիվ, եկամուտները հետագայում բարձրացնելու և իր պակաս ապահով քաղաքացիների վիճակը տևականորեն բարելավելու համար Չինաստանն այլևս չի կարող հենվել աճի նույն շարժիչ ուժերի վրա (World Bank and DRC 2019): Պարտքի մակարդակի բարձրացումը, աճի նախկին մոդելի բնապահպանական հետքի շուրջ մտահոգությունները և բնակչության արագ ծերացման հետևանքով հասանելի աշխատանքային ռեսուրսների կրճատումը սահմանափակում են ապագա աճի հեռանկարները: Աճն այլևս չի կարող նախկին չափով հենվել մեկ աշխատողի հաշվով կապիտալի ավելացման և ցածր աշխատավարձերի վրա· արտադրողականության հետագա աճը պետք է ապահովվի նորարարություններով և նոր տեխնոլոգիաների ավելի լայն տարածմամբ: Այլ կերպ ասած՝ Չինաստանի տնտեսությունը պետք է աշխատատար մշակող արդյունաբերության վրա հիմնված,

ներդրումներով և արտահանմամբ առաջնորդվող մոդելից անցնի ներքին սպառմամբ, ծառայություններով և արտադրողականության բարձրացմամբ առաջնորդվող մոդելի: Ներկայում Չինաստանում եկամուտներով տնային տնտեսությունների ստորին 40 տոկոսի համար սպառողական պահանջարկում ծառայությունների բաժինը շուրջ 40–41 տոկոս է, իսկ վերին դեցիլում այն հասնում է 51 տոկոսի: Ի տարբերություն դրա՝ միջինից բարձր և բարձր եկամուտ ունեցող երկրներում առողջապահությունը, կրթությունը, ժամանցը, տրանսպորտն ու կապը, բնակարանային և այլ ծառայությունները միջին հաշվով կազմում են տնային տնտեսությունների մասնավոր սպառման 70–80 տոկոսը: Ուստի զգալի հնարավորություն կա բարձր ավելացված արժեք ստեղծող ծառայությունները դարձնելու եկամուտների աճի և աշխատատեղերի ստեղծման նոր շարժիչ ուժ: Նման անցմանն աջակցելու համար անհրաժեշտ քաղաքականությունը ևս տարբեր է· այն պահանջում է ծառայությունների ոլորտի ավելի լայն ազատականացում և մրցակցություն, Չինաստանի խոշոր քաղաքների ամբողջ ներուժի օգտագործում՝ որպես ծառայությունների վրա հիմնված նորարարության կենտրոնների, ինչպես նաև հմտությունների բարելավում, այդ թվում՝ մոտեցող թվային դարաշրջանին հարմարվելու համար:

Չինաստանի աճի մոդելի անհրաժեշտ կառուցվածքային փոփոխությունը լրացուցիչ խթան կստանա կլիմայական գործողություններն ընդլայնելու հրամայականից: Չինաստանը հստակ պարտավորվել է արտանետումների առավելագույն մակարդակին հասնել մինչև 2030 թվականը, իսկ ածխածնային չեզոքությանը՝ մինչև 2060 թվականը: Սա քաղաքականության խոշոր շրջադարձ է՝ արդեն մոտակա ժամանակահատվածի հետևանքներով: Ավելի կանաչ և կայուն Չինաստան ունենալն իր հերթին ենթադրում է տնտեսական ու սոցիալական խոր վերափոխում, որը ոչ միայն կազդի երկրի բնական ակտիվների օգտագործման և կառավարման վրա, այլև կբերի արտադրության բոլոր գործոնների վերաբաշխման՝ փոխելով պահանջարկի (սպառման) և առաջարկի (արտադրության) կառուցվածքը: Ի դեպ,

դեպի ծառայությունների ավելի մեծ դեր ունեցող տնտեսություն անցումը կնպաստեր ածխածնային հետքի նվազեցմանը, սակայն քաղաքները՝ որպես ծառայությունների վրա հիմնված նորարարության կենտրոններ, պետք է ծրագրեն ածխածնի զրոյական արտանետումներով ապագա: Թեև ածխածնազերծումը պարունակում է անցումային ռիսկեր և ծախսեր, այն նաև հնարավորություն է ընձեռում խթանելու նորարարությունը, աշխատատեղերի ստեղծումը և աճը: Եթե ներդրվեն անհրաժեշտ մեխանիզմները, բարեփոխումները կարող են կրճատել աղքատությունը և բարձրացնել արդարությունը: Այստեղ առանցքային դեր կարող են ունենալ աշխատուժի տեղաշարժը դյուրացնող, սոցիալական անվտանգության ցանցն ամրապնդող և անցումից տուժողներին եկամտի այլընտրանքային աղբյուրներ տրամադրող քաղաքականությունները: Ածխածնի արտանետումների առևտրի համակարգը կարող էր արտանետումները կրճատել շուկայական մոտեցմամբ՝ աստիճանաբար նվազող վերին սահմանաչափի պայմաններում:

Չինաստանի աշխատուժի ծերացումն ընդգծում է մարդկային կապիտալի կուտակումն ուժեղացնելու կարևորությունը: Ծնելիության անկմամբ պայմանավորված՝ ժողովրդագրական բեռնվածության կտրուկ նվազումը զգալիորեն նպաստել է անցած տասնամյակների աղքատության կրճատմանը: Սակայն ժողովրդագրական հնարավորությունների պատուհանը 2010 թվականից ի վեր փակվում է: Աշխատուժի թվաքանակն ամբողջ երկրում արդեն սկսել է նվազել, իսկ գյուղական վայրերում ծերացումն ավելի վաղ և ավելի արագ է ընթանում: Ընթացիկ միտումների պահպանման դեպքում մինչև 2050 թվականը Չինաստանում ժողովրդագրական բեռնվածության գործակիցը կհասնի բնակչության 67.3 տոկոսին, որը գերազանցում է նույն տարվա համար ԱՄՆ-ի կանխատեսվող 63.7 տոկոսը: Նոր սերունդները ստիպված կլինեն տնտեսապես և սոցիալապես ապահովել տարեց բնակչության աճող թվաքանակը: Տարեցների բեռնվածության աճը կսկսի դանդաղեցնել գյուղական աղքատության կրճատումը, եթե սոցիալական քաղաքականությունը չհարմարեցվի այդ ազդեցությունը մեղմելուն:

Աշխատաժամերի միջին թվի նվազման պայմաններում (միտում, որը զարգացմանը զուգընթաց նկատվում է բոլոր երկրներում), ինչպես նաև ժողովրդագրական շահաբաժնի ավարտից հետո աշխատանքի ընդհանուր ներդրումը պահպանելու համար Չինաստանը պետք է ձգտի բարձրացնել աշխատուժի մասնակցության մակարդակը և բարելավել դրա որակը: Երկու ուղղությամբ էլ հնարավորություններ կան, հատկապես աշխատանքի պայմանների և աշխատավարձերի բարելավմանը զուգընթաց: Թեև չինացի քաղաքականություն մշակողները առաջնահերթություն են տալիս մարդկային կապիտալի ձևավորմանը, զգալի խնդիրներ են պահպանվում: Աղքատ գյուղական և ավելի հարուստ քաղաքային վայրերի միջև կրթության որակի տարբերությունը մեծ է: Չնայած համահարթեցնող տրանսֆերտներին՝ տեղում եկամուտների հավաքագրման տարբերություններն են պայմանավորում առանձին դպրոցների կրթական բյուջեները: Այդ տարբերությունը վերացնելու համար անհրաժեշտ կլինեն ներդրումներ կրթության մեջ, հատկապես՝ գյուղական վայրերում: Բացի այդ, քանի որ աշխատուժի մեծ մասն այլևս դպրոցում չի սովորում, անհրաժեշտ են նաև մեծահասակների կրթությունը և վերապատրաստումը խթանող բարեփոխումներ՝ օրինակ՝ երեկոյան կրթությամբ ավարտական վկայական ստանալու և ողջ կյանքի ընթացքում սովորելու ծրագրեր, որոնք աշխատողներին հնարավորություն կտան բարձրացնելու իրենց հմտությունները:

Բարեկեցիկ Չինաստանի համար նոր չափանիշների և քաղաքականության նպատակների սահմանումը

Դեռ Ադամ Սմիթի ժամանակներից հայտնի է, որ աղքատության բովանդակությունն ի վերջո կախված է այն հասարակությունից, որտեղ մարդն ապրում է:[1] Համաշխարհային բանկի՝ օրական 1.90 ԱՄՆ դոլարի բացարձակ աղքատության շեմը՝ գնողունակության համարժեքությամբ (PPP), ստացվել է աշխարհի ամենաաղքատ երկրների ազգային շեմերից· այն արտացոլում է այդ հասարակություններում նվազագույն օրական կալորիական սննդի արժեքը և հիմնական կացարանի ու հագուստի հաշվարկված պահանջները: Մտահղացումն այն է, որ այս գիծը կարելի է դիտարկել որպես բոլոր երկրներում աղքատությունը սահմանելու բացարձակ նվազագույն շեմ (World Bank 2018): Սակայն երկրների հարստացմանը զուգընթաց այս չափանիշն այլևս բավարար չէ աղքատությունը չափելու կամ աջակցության պատշաճ մակարդակները որոշելու համար: Ուստի մեկ շնչին ընկնող եկամուտների աճին զուգընթաց աղքատության ազգային շեմերը սովորաբար բարձրանում են (Joliffe and Prydz 2016): Չինաստանն անցած 40 տարիների ընթացքում երեք անգամ ճշգրտել է սեփական աղքատության շեմը՝ հասցնելով այն ներկայիս օրական 2.30 ԱՄՆ դոլարին: Այս տեղաշարժերը համաշխարհային մակարդակում հաշվի առնելու համար Համաշխարհային բանկը 2016 թվականից առաջարկում է կիրառել միջազգայնորեն համադրելի երեք տարբեր շեմեր, որոնք բնորոշ են համապատասխանաբար ցածր, միջինից ցածր և միջինից բարձր եկամուտ ունեցող երկրներին: Վերջին խմբի համար առաջարկվող միջազգայնորեն համադրելի շեմը մեկ անձի հաշվով օրական 5.50 ԱՄՆ դոլարն է (2011 թվականի PPP-ով):

Այլ կերպ ասած՝ Չինաստանի՝ աղքատության կրճատման ճանապարհը 2020 թվականին բացարձակ աղքատության վերացմամբ չի ավարտվել: Չափավոր բարեկեցիկ հասարակությանը ավելի համապատասխան աղքատության հայեցակարգի ընդունման դեպքում շուրջ 200 միլիոն մարդ դեռ աջակցության կարիք կունենար՝

կենսամակարդակը բարելավելու համար: Քաղաքականության առանցքային որոշումներից մեկը կլինի նոր չափանիշի սահմանման եղանակը: Դրա համար մեկ ընդհանուր եղանակ գոյություն չունի: Որոշ երկրներ կիրառում են հիմնական կարիքների արժեքի վրա հիմնված ավելի բարձր բացարձակ շեմ (օրինակ՝ ԱՄՆ-ի շեմը օրական 21.70 ԱՄՆ դոլար է՝ 2011 թվականի PPP-ով), մյուսները նախընտրում են հարաբերական շեմեր (եվրոպական երկրների մեծ մասը կենսամակարդակի նվազագույն չափանիշը սահմանում է տնօրինվող եկամտի մեդիանի 50 կամ 60 տոկոսի չափով), իսկ որոշ երկրներ կիրառում են աղքատության բազմաչափ ցուցանիշներ (ինչպես Մեքսիկայում՝ համադրելով դրամական և ոչ դրամական չափումները):

Աղքատության ավելի բարձր չափանիշի անցումը հետևանքներ կունենա պետական քաղաքականության բնույթի համար: Նախ՝ ավելի բարձր շեմի դեպքում զբաղվածության հնարավորությունների և աշխատանքային եկամուտների աճը, հավանաբար, կրկին կդառնա աղքատության կրճատման առանցքային շարժիչ ուժ: Իրոք, 2007–2018 թվականներին աղքատության կրճատման գրեթե մեկ երրորդը, երբ այն չափվում է օրական 5.50 ԱՄՆ դոլարի ավելի բարձր շեմով, պայմանավորված էր աշխատանքային եկամուտների ավելացմամբ: Ի հակադրություն դրա՝ ծայրահեղ աղքատների դեպքում աշխատանքային եկամուտների ներդրումն աղքատության կրճատման մեջ աննշան էր: Երկրորդ՝ տնտեսական աճի ներառականությունը էապես կարևոր կլինի աղքատության հետագա կրճատման ուղու համար: Չինաստանում բարեփոխումների և բացման առաջին երեք տասնամյակներն ուղեկցվեցին անհավասարության արագ աճով: Վերջին տասնամյակում անհավասարության աճի միտումը սկսել է շրջվել (Kanbur, Wang, and Zhang 2021), քանի որ գյուղի ու քաղաքի աշխատավարձերի տարբերությունները նվազել են, իսկ ավելի աղքատ շրջանները միջին հաշվով ավելի արագ են աճել, քան հարուստները: Սակայն այդ շրջադարձին հասել են կապիտալ ներդրումների հսկայական ծավալների գնով, որոնցից ոչ բոլորն են արդյունավետ եղել (World Bank 2020), և անհավասարությունը շարունակում է բարձր մնալ

բարձր եկամուտ ունեցող տնտեսություն դառնալու ձգտող երկրի համար: Ուստի դրա նվազումը պահպանելու համար կարող են անհրաժեշտ լինել քաղաքականության լրացուցիչ ջանքեր:

Պետք է նշել, որ առկա անհավասարության խորքային պատճառներին ուղղված քաղաքականությունը կարող է նպաստել ոչ միայն աղքատության կրճատմանը, այլև տնտեսական աճին: Երբ Ճապոնիան, Կորեայի Հանրապետությունը և ԱՄՆ-ը դարձան բարձր եկամուտ ունեցող տնտեսություններ, ազգային եկամտի՝ վերին 10 տոկոսին բաժին ընկնող մասնաբաժինը զգալիորեն ցածր էր, քան այսօր Չինաստանում է (Dixon and Gill 2021): Եկամուտների բաշխման ստորին հատվածին ավելի մեծ բաժին հատկացնելը կարող էր խթանել սպառման վրա ավելի շատ հիմնված աճի մոդելը, քանի որ ավելի աղքատ տնային տնտեսությունները սովորաբար ծախսում են իրենց հավելյալ եկամտի ավելի մեծ մասը: Բացի այդ, տնտեսական հնարավորությունների ավելի հավասար բաշխումը կապահովեր, որ Չինաստանը մարդկային կապիտալի իր ներուժից ավելի քիչ կորցնի այն պահին, երբ աշխատուժն արդեն սկսել է կրճատվել: Որակյալ հանրային ծառայությունների հասանելիության բացերը վերացնելը առանցքային կլինի ապագա սերունդների համար հավասար տնտեսական հնարավորություններ և սոցիալական շարժունակության աճ ապահովելու գործում: Ավելին, պրոգրեսիվ հարկային համակարգերը կարող են կարևոր դեր խաղալ անհավասարության և հարաբերական աղքատության դեմ պայքարում, ինչպես Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության (ՏՀԶԿ, OECD) երկրներում: Մի ուսումնասիրություն ցույց է տալիս, որ Չինաստանում անձնական եկամտահարկն իսկապես նվազեցնում է անհավասարությունը, սակայն դրա ազդեցությունը փոքր է (Lustig and Wang 2020): Պրոգրեսիվ անձնական եկամտահարկը Չինաստանում ապահովում է հարկաբյուջետային եկամուտների ընդամենը 5 տոկոսը, մինչդեռ ՏՀԶԿ-ում՝ միջին հաշվով գրեթե 15 տոկոսը:

Աղքատամետ զարգացման քաղաքականության և սոցիալական պաշտպանության ծրագրերի համակարգումը

Չինաստանի իշխանությունները լավ գիտակցում են աղքատության կրճատման ձեռքբերումները պահպանելու ապագա մարտահրավերները: 2021 թվականի սկզբին կառավարությունը հայտարարեց ռազմավարական անցում աղքատության մեղմումից դեպի գյուղի վերակենդանացում՝ առանցքային հաստատությունը՝ Աղքատության մեղմման և զարգացման ղեկավար խումբը, վերակազմավորելով Գյուղի վերակենդանացման ազգային վարչության: Այս մոտեցմամբ կառավարությունը հաստատեց, որ շարունակում է առաջնահերթ համարել գյուղական բնակչության սոցիալական և տնտեսական խոցելիությունը: Մտահոգված լինելով գյուղի և քաղաքի եկամուտների միջև պահպանվող մեծ տարբերությամբ՝ գյուղի վերակենդանացման ռազմավարությունը կենտրոնանում է թե՛ գյուղատնտեսության արդիականացման վրա՝ արտադրողականության աճը խթանելու և այն բնապահպանական առումով ավելի կայուն դարձնելու համար, թե՛ ամբողջ գյուղական տնտեսության արդիականացման վրա՝ ներառյալ հանրային ծառայությունների բարելավումը և գյուղում ոչ գյուղատնտեսական աշխատատեղերի ստեղծումն ու պահպանումը: Միայն վերջերս բացարձակ աղքատության շեմից բարձրացած գյուղական վայրերի և տնային տնտեսությունների նկատմամբ հանձնառությունն ամրապնդելու համար իշխանությունները պարտավորվել են հնգամյա անցումային շրջանում պահպանել աղքատության վերացման արշավի ժամանակ տրամադրված ֆինանսավորման մակարդակը: Այս պարտավորությունը կապահովի, որ գյուղերի և շրջանների սեփական հարկաբյուջետային ռեսուրսների դեռ խիստ սահմանափակ պայմաններում ռազմավարությունը բավարար միջոցներ ստանա կենտրոնական և նահանգային կառավարությունների տրանսֆերտների հաշվին:

Թեև գյուղական վայրերին շարունակվող ուշադրությունն ակնհայտորեն հիմնավորված է, քաղաքներում ևս անհրաժեշտ է

ուշադիր հետևել կենսամակարդակին: Ամբողջ երկրում 2018 թվականին օրական 5.50 ԱՄՆ դոլարի շեմով որոշված աղքատների մոտ մեկ երրորդն ապրում էր քաղաքներում, և այդ բաժինն աճում է: Հետևաբար, գյուղի վերակենդանացման շեշտադրումը պետք է լրացվի քաղաքային աղքատների համար աշխատատեղեր ստեղծելու և սոցիալական պաշտպանության մեխանիզմներն ամրապնդելու ջանքերով· նրանց թվում են բազմաթիվ ոչ ֆորմալ և միգրանտ աշխատողներ, որոնց շրջանում սպառման հիմքով աղքատությունը զգալի է (Guo, Tan, and Qu 2018): Գյուղական և քաղաքային աղքատների համար անհրաժեշտ քաղաքականության մեխանիզմները տարբեր կլինեն, քանի որ վերջիններս սովորաբար ավելի ինտեգրված են ժամանակակից տնտեսությանը և բախվում են այլ տեսակի ցնցումների՝ ժամանակավոր գործազրկության, կացարանի կորստի, ինչպես նաև ծախսերի հավելյալ պահանջների՝ հանրային տրանսպորտի ու կացարանի, իսկ քաղաքային հուկոու չունեցողների դեպքում՝ նաև կրթական և առողջապահական ծառայությունների համար: Միաժամանակ, նրանց աղքատության ժամանակահատվածները կարող են ավելի շատ ժամանակավոր լինել, քան կառուցվածքային՝ պահանջելով աջակցության ավելի սահմանափակ շրջաններ՝ անցողիկ դժվարությունները հաղթահարելու և վատթարացման պարույրը կանխելու համար:

Զարգացման հաջորդ փուլում Չինաստանի աղքատների կազմի փոփոխությունն ընդգծում է աղքատության հասցեական կրճատման և հաստատութենականացված սոցիալական պաշտպանության քաղաքականություններն ավելի լավ ինտեգրելու անհրաժեշտությունը: Ինչպես ցույց է տրվել 4-րդ գլխում, թեև սոցիալական անվտանգության ցանցերի ընդգրկումը Չինաստանում զգալիորեն ընդլայնվել է, ոչ ֆորմալ և միգրանտ աշխատողները դուրս են մնում պետական աջակցության քաղաքականությունների մեծ մասից և, հետևաբար, շարունակում են խիստ խոցելի լինել:[2] Այստեղ կարող են օգնել սոցիալական աջակցության ծրագրերը, օրինակ՝ դիբաոն: Դրանք պահանջում են համանման հարկաբյուջետային ջանք՝ տարեկան համախառն ներքին արդյունքի (ՀՆԱ) մոտ 0.2 տոկոսի չափով, ինչպես աղքատության հասցեական

մեղմումը (որի ծավալը 2013–2020 թվականներին կուտակային արտահայտությամբ կազմել է 1.5 ՀՆԱ [տե՛ս State Council 2021]), և եկամուտների առումով ուղղված են նույն շահառուներին: Սակայն Աղքատության մեղմման և զարգացման ղեկավար խմբի գրասենյակի վարած Աղքատության ազգային գրանցամատյանը և Քաղաքացիական գործերի նախարարության վարած Սոցիալական աջակցության գրանցամատյանը շարունակում են առանձին գործել: Աղքատության հասցեական կրճատման ռազմավարության ընթացքում տեղական իշխանությունները փորձել են խաչաձև ստուգել երկու շտեմարաններից ստացված տեղեկությունները (ինչպես, օրինակ, Գուլչժոուի դեպքն է՝ քննարկված ներդիր 4.4-ում), սակայն այդ ջանքերը մնացել են մասնակի: Ապագայում բնակչության կենսապայմանների «դինամիկ մշտադիտարկման» շեշտադրումը կպահանջի ավելի խոր ինտեգրում: Դա կարող է արդյունավետության այնպիսի շահումներ տալ, որոնք կօգնեն ընդհանուր առմամբ բարձրացնել սոցիալական պաշտպանության վճարների բավարարությունը, հատկապես՝ գյուղական կենսաթոշակների, որոնք, չնայած ընդգրկման արագ աճին, շարունակում են կազմել գյուղական աղքատության շեմի միայն մի փոքր մասը:

Խմբագրական նշում միավորի մասին. Բնագրում կուտակային ծավալը գրված է «1.5 GDP»՝ առանց տոկոսի նշանի: Ձևակերպումը պահպանվել է. բացակայող միավորը ենթադրությամբ չի լրացվել:

Սոցիալական պաշտպանության ավելի ինտեգրված համակարգը նաև ավելի լավ կպաշտպաներ թե՛ քաղաքային, թե՛ գյուղական տնային տնտեսություններին ցնցումներից: COVID-19-ի (կորոնավիրուսի) համավարակին կառավարության արձագանքը հնարավորություն տվեց ուսումնասիրելու սոցիալական քաղաքականության նոր ուղիները: Չինաստանն աննախադեպ ջանքեր է գործադրել քաղաքներում ապրող և աշխատող միգրանտներին խոցելիությունից պաշտպանելու համար՝ նրանց տրամադրելով կորցրած աշխատավարձը փոխհատուցող եկամտային աջակցություն: COVID-19-ի հետևանքների մեղմման ընթացքում առողջապահության հասանելիության ֆինանսական

խոչընդոտների վերացումը օգուտ է տվել թե՛ անհատներին, թե՛ համայնքներին: Ճգնաժամի ընթացքում ներդրված այս նորարարությունները օգտակար փորձ են տալիս Չինաստանի՝ 2020 թվականից հետո աղքատության մեղմման օրակարգի հնարավոր հետագա ուղու համար:

Ծանոթագրություններ

1. Ադամ Սմիթի ժամանակներում մարդն աղքատ էր համարվում, եթե չէր կարող իրեն թույլ տալ անգամ կտավե շապիկ ունենալ: ետ

2. Գոյություն ունեցող գրանցամատյաններում բացառման սխալները գնահատելու ընթացակարգերն իրենք ևս կարող են գնահատման կարիք ունենալ: Թեև տեղում մեծ ջանքեր են գործադրվում դրանք փոփոխություններին արձագանքող և արդիական պահելու համար, լրացուցիչ ապացույցները կարող են նպաստել դրանց հետագա բարելավմանը: ետ

Գրականություն

Dixon, Eric L., and Indermit S. Gill. 2021. “Poverty in China as Its Economy Nears High Income: Lessons from Japan, South Korea and the United States during Their Upper-Middle Income Transitions.” Duke Global Working Paper Series 34, Duke University, Durham, NC.

Guo, Junping, Qingxiang Tan, and Song Qu. 2018. “The Poverty of Rural Migrant Families: An Analytical Framework from the Perspectives of Income, Consumption and Multi-dimensions.” China Rural Economy (9): 1–16.

Jolliffe, Dean, and Espen Prydz. 2016. “Estimating International Poverty Lines from Comparable National Thresholds.” Journal of Economic Inequality 14: 185–98.

Kanbur, Ravi, Yue Wang, and Xiaobo Zhang. 2021. “The Great Chinese Inequality Turnaround.” Journal of Comparative Economics 49 (2): 467–82.

Lustig, Nora, and Yang Wang. 2020. “The Impact of Taxes and Transfers on Income Inequality, Poverty, and the Urban-Rural and Regional Income Gaps in China.” Commitment to Equity Working Paper Series 93, Tulane University, Department of Economics, New Orleans, LA.

State Council. 2021. Poverty Alleviation: China’s Experience and Contribution. Beijing: The State Council Information Office of the People’s Republic of China. http://english.www.gov.cn/archive/whitepaper/202104/06/content_WS606bc77ec6d0719374afc1b9.html.

World Bank. 2018. Poverty and Shared Prosperity 2018: Piecing Together the Poverty Puzzle. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2020. Infrastructure in Asia and the Pacific: Road Transport, Electricity, and Water and Sanitation Services in East Asia, South Asia, and the Pacific Islands. Washington, DC: World Bank.

World Bank and DRC (Development Research Center of the State Council). 2019. Innovative China: New Drivers of Growth. Washington, DC: World Bank.

7· Եզրակացություններ

Ամփոփիչ դիտարկումներ

Ի՞նչ է ձեռք բերել Չինաստանը: Անցած 40 տարիների ընթացքում Չինաստանում օրական 1.90 ԱՄՆ դոլարից՝ Համաշխարհային բանկի բացարձակ աղքատության շեմից ցածր եկամուտ ունեցող մարդկանց թիվը նվազել է մոտ 800 միլիոնով: Դրանով Չինաստանին բաժին է ընկել ծայրահեղ աղքատության մեջ ապրող մարդկանց թվի համաշխարհային նվազման ավելի քան 70 տոկոսը: Չինաստանում աղքատության կրճատման արագությունն ու ծավալը պատմականորեն աննախադեպ են: Թեև Չինաստանը վերացրել է ծայրահեղ աղքատությունը, զգալի թվով մարդիկ շարունակում են խոցելի մնալ՝ ունենալով միջինից բարձր եկամուտ ունեցող երկրներում աղքատությունը սահմանելու համար առավել սովորաբար կիրառվող շեմից ցածր եկամուտներ: Ուստի ձեռքբերումներն ամրապնդելու համար կարող են մի քանի տարի պահանջվել:

Որո՞նք էին Չինաստանում աղքատության կրճատման շարժիչ ուժերը: Չինաստանում աղքատության կրճատման պատմությունն առաջին հերթին տնտեսական աճի պատմություն է: 1978 թվականին բարեփոխումների և բացման մեկնարկից ի վեր արագ տնտեսական աճը մասամբ կարելի է վերագրել բարենպաստ ելակետային պայմաններին, այդ թվում՝ համեմատաբար կրթված ու առողջ բնակչությանը, ծնելիության ցածր մակարդակին և հողի հավասարաչափ բաշխմանը: Այս բնութագրերից մի քանիսը Չինաստանը կիսում էր այլ արագ աճող տնտեսությունների, հատկապես՝ Արևելյան Ասիայի երկրների հետ, և 1980 թվականից ի վեր աղքատության կրճատման տեմպը որոշ չափով արտացոլում է տարածաշրջանի մյուս երկրների հետ ունեցած տարբերության հաղթահարումը:

Չինաստանի արագ և տևական տնտեսական աճն ուղեկցվել է լայն ընդգրկմամբ տնտեսական վերափոխմամբ: Բարեփոխումները սկսվել են գյուղատնտեսությունից, որտեղ աղքատները կարող էին անմիջականորեն օգտվել շուկայական խթանների ներդրման հետ կապված արտադրողականության աճից: Ցածր որակավորում պահանջող աշխատատար արդյունաբերության զարգացումը զբաղվածության աղբյուր ապահովեց գյուղատնտեսությունից ազատվող աշխատողների համար: Ուրբանացումն օգնեց միգրանտներին օգտվելու քաղաքների նոր հնարավորություններից, իսկ միգրանտ աշխատողների դրամական փոխանցումները բարձրացրին նաև ավանների և գյուղերի տնային տնտեսությունների եկամուտները: Ենթակառուցվածքներում պետական ներդրումները բարելավեցին գյուղական կենսապայմանները և միաժամանակ այդ վայրերը կապեցին քաղաքային ու արտահանման շուկաներին: Այս բոլոր ոլորտներում բարեփոխումները աստիճանական էին, ինչը կարող էր օգնել ձեռնարկություններին և բնակչությանը հարմարվելու փոփոխությունների արագ տեմպին: Երբ աղքատների բաժինը գյուղական բնակչության մեջ իջավ 10 տոկոսից ցածր, աղքատության հասցեական մեղմման և սոցիալական պաշտպանության համակարգերը սկսեցին ավելի կարևոր դեր խաղալ: 2013 թվականից հետո վերջին հատվածում մնացած աղքատներին հասնելուն ուղղված՝ քաղաքականության համակարգված ջանքերը, որոնք ներառում էին զգալի պետական տրանսֆերտներ և տարբեր շահակիցների ռեսուրսների մոբիլիզացում, նպաստեցին ծայրահեղ աղքատության վերացմանը:

Ի՞նչ կարող է Չինաստանն առաջարկել աղքատության կրճատման համաշխարհային ջանքերին: Չինաստանի հաջողությունը դասեր է պարունակում թե՛ մակրո, թե՛ միկրո մակարդակում: Նախ՝ Չինաստանի մակրոտնտեսական աճի ուղին համահունչ է տևական բարձր աճի համեմատական ուսումնասիրությունների առանցքային եզրահանգումներին: Այն զարգացող երկրների հաջողության բաղադրիչները, որոնք ավելի քան 25 տարի տարեկան աճել են առնվազն 7 տոկոսով, ներառում են մարդկային կապիտալի կուտակման շեշտադրումը, արտաքին ուղղվածությունը,

ենթակառուցվածքներում պետական ներդրումները, մակրոտնտեսական կայունությունը և կառուցվածքային այնպիսի քաղաքականություն, որը հիմնականում համապատասխանում է համեմատական առավելություններին ու աջակցում մրցակցությանը (Commission on Growth and Development 2008)։ Կարևոր էր նաև բարեփոխումների հերթականությունը՝ սկսելը գյուղատնտեսությունից, որտեղ հնարավոր էր անմիջապես հասնել արտադրողականության և եկամուտների առավել մեծ աճի։ Անշուշտ, լավ բաղադրիչներն ինքնին համեղ ուտեստ չեն ապահովում։ Ուստի մակրո մակարդակի երկրորդ դասն այն է, որ Չինաստանը վերոնշյալ սկզբունքներին համապատասխան քաղաքականությունները հարմարեցրել է իր առանձնահատուկ ինստիտուցիոնալ համատեքստին։ Աճի, զարգացման և աղքատության կրճատման նկատմամբ բարձրագույն մակարդակի հանձնառությունը Չինաստանում առանցքային դեր է խաղացել քաղաքականության համակարգման մեջ։ Կատարողականի խթաններով և թիրախներով քաղաքականության իրականացումը մղելու և միաժամանակ մակրոքաղաքական նպատակներին հասնելու համար տեղական փորձարկումներին ու ձեռներեցությանը զգալի ազատություն տալու չինական փորձը արդյունավետ կառավարման կարևոր ուսումնասիրության առարկա է։

Միկրո մակարդակում Չինաստանի փորձը մի շարք դասեր է առաջարկում· ինչպես գյուղատնտեսական խորհրդատվության և գիտելիքի տարածման միջոցով խթանել տեխնոլոգիական առաջընթացը թե՛ գյուղատնտեսական, թե՛ ոչ գյուղատնտեսական արտադրությունում, ինչպես էլեկտրոնային առևտրի ներուժը համադրել ներքին ուժեղ լոգիստիկ ցանցի հետ՝ գյուղական վայրերը քաղաքային մատակարարման շղթաներին ինտեգրելու համար, ինչպես կապակցվածությունն ու քաղաքային զարգացումը ֆինանսավորել տնտեսական վերափոխման հետ աճող հողի արժեքի հաշվին, և ինչպես կրկնվող հետազոտությունների տվյալներով որոշել աղքատ շրջաններն ու տնային տնտեսությունները և պետական միջամտությունները հասցեագրել ըստ կարիքների։ Միկրո մակարդակի այս դասերից մի քանիսն ամփոփված են այս զեկույցի

տարբեր ներդիրներում, մյուսները՝ դրա հիմքում ընկած դեպքերի ուսումնասիրություններում, իսկ այլք արդեն արտացոլված են առկա գրականության մեջ (Liu et al. 2020; Ravallion 2009): Սակայն դեռ շատ բան կա անելու՝ ավելի լավ հասկանալու ոչ միայն Չինաստանի հաջողությունների բովանդակությունը, այլև դրանց հասնելու եղանակները, և այդպիսով օգնելու այլ երկրներին օգտվելու Չինաստանի դասերից:

Ի՞նչ դասեր է տալիս Չինաստանի անցյալը ապագայի համար: Ծայրահեղ աղքատության վերացումը չի ավարտում ավելի լայն իմաստով աղքատության կրճատման չինական օրակարգը: Գյուղի վերակենդանացման ռազմավարության ընդունմամբ Չինաստանի կառավարությունը վերահաստատել է անցյալի ձեռքբերումները պահպանելու իր հանձնառությունը՝ նպատակ ունենալով համընդհանուր բարեկեցություն ապահովել թե՛ քաղաքներում, թե՛ գյուղերում և ավելի ինտեգրել դրանց տնտեսությունները: Այս համատեքստում հավանական է, որ աղքատության կրճատման քաղաքականությունը կշարունակի ուղղված լինել զարգացմանը՝ սոցիալական նպաստներ տրամադրելու համեմատ ավելի մեծ շեշտ դնելով աշխատատեղերի և տնտեսական հնարավորությունների ստեղծման վրա: Մեկ շնչին ընկնող եկամտի ներկայիս միջին մակարդակին ավելի համապատասխան բարձր շեմի ընդունումը կարող է այս մոտեցման մաս լինել, քանի որ այն կրկին աշխատավարձային եկամուտների աճը կդարձներ աղքատության կրճատման առանցքային շարժիչ ուժ: Արագ փոփոխվող աշխատաշուկայում բոլորի համար հավասար հնարավորություններ ապահովելու համար անհրաժեշտ կլիներ վերացնել որակյալ ծառայությունների, հատկապես՝ կրթական ծառայությունների հասանելիության պահպանվող բացերը: Աղքատության հասցեական կրճատման ջանքերը Չինաստանի սոցիալական աջակցության առկա գործիքներին ինտեգրելը կարող էր լրացուցիչ արդյունավետություն ապահովել և մեղմել առավել խոցելիների ռիսկերը՝ կապված սպասվող շարունակական տնտեսական վերափոխման հետ դեպի ավելի կանաչ, ավելի քաղաքայնացված և ծառայություններին առավել միտված տնտեսություն:

Ի՞նչ ուղղությամբ պետք է ընթանան Չինաստանում աղքատության կրճատման հետագա հետազոտությունները: Վերջին տարիների աղքատության հասցեական մեղմման փորձի գնահատումը կշահեր առանձին միջամտությունների և դրանց փոխազդեցությունների հետագա վերլուծությունից՝ ավելի լավ հասկանալու ոչ միայն ծրագրի ազդեցությունը, այլև դրա արդյունավետությունն ու կայունությունը: Քաղաքականության միջամտությունների ծախսերի և օգուտների վերլուծությունն ավելի լայն իմաստով ևս հիմնավոր կլիներ՝ օգնելով համակարգված հաշվառել (չինարեն՝ suan da zhang) այնպիսի գործոններ, ինչպիսիք են ենթակառուցվածքային ներդրումների ազդեցությունն աղքատության կրճատման վրա կամ հուկոու համակարգի և Չինաստանի կառավարվող քաղաքայնացման քաղաքականության առավելությունները: Այս բոլոր ոլորտներում պետք է խրախուսել ակտիվ փոխանակումները Չինաստանում և դրա սահմաններից դուրս աշխատող հետազոտողների, ինչպես նաև գիտնականների և քաղաքականություն մշակողների միջև, իսկ բարձրորակ էմպիրիկ աշխատանքի համար անհրաժեշտ տվյալները պետք է ավելի լայնորեն հասանելի լինեն: Դա կօգնի ապահովել, որ Չինաստանի՝ աղքատության կրճատման ձեռքբերումներն արժանանան պատշաճ ուշադրության:

Գրականություն

Commission on Growth and Development. 2008. The Growth Report: Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development. Washington, DC: World Bank.

Liu, Mingyue, Xiaolong Feng, Sangui Wang, and Huanguang Qiu. 2020. “China’s Poverty Alleviation over the Last 40 Years: Successes and Challenges.” Australian Journal of Agricultural and Resource Economics 64 (1): 209–28.

Ravallion, Martin. 2009. “Are There Lessons for Africa from China’s Success against Poverty?” World Development 37 (2): 303–31.

Հավելված Ա· Տնային տնտեսությունների հիմնական հետազոտությունները

Այս զեկույցում տնային տնտեսությունների և անհատների բարեկեցության վերաբերյալ օգտագործվում են տեղեկատվության մի քանի աղբյուրներ, որոնցից մի քանիսը լայնորեն կիրառել են հիմքային ուսումնասիրությունների հեղինակները: Այս հավելվածը նկարագրում է դրանց հիմնական բնութագրերը:

Տնային տնտեսությունների եկամուտների, ծախսերի և կենսապայմանների ազգային հետազոտություն: Ազգային վիճակագրական բյուրոյի (NBS) իրականացրած այս հետազոտությունն օգտագործվում է քաղաքային և գյուղական բնակիչների եկամուտների, ծախսերի ու կենսապայմանների մասին տեղեկություններ ստանալու համար: Բնակչության մարդահամարի ընտրանքային շրջանակից ընտրվում է 160,000 տնային տնտեսություն՝ քաղաքային և գյուղական վայրերում, ըստ բնակության վայրի: Մինչև 2012 թվականը NBS-ն իրականացնում էր քաղաքային և գյուղական տնային տնտեսությունների առանձին հետազոտություններ: 2013 թվականին դրանք միավորվեցին մեկ հետազոտության մեջ: Ընտրանքային շրջանակը փոխվեց· գրանցման (հուկոու) վրա հենվելու փոխարեն այն սկսեց հիմնվել բնակչության մարդահամարի վրա: Այս փոփոխությամբ գյուղական այն միգրանտ աշխատողները, որոնք քաղաքում աշխատում և բնակվում էին ավելի քան վեց ամիս անընդմեջ, վերադասակարգվեցին որպես քաղաքային բնակչության անդամներ: Տնային տնտեսությունները մեկ ամբողջ տարի օրագրում գրանցում են եկամուտների և ծախսերի մասին տեղեկությունները: Հետազոտությունն օգտագործվում է հիմնական ցուցանիշների՝ միջին տնօրինվող եկամտի, մեկ շնչին ընկնող ծախսերի, գյուղական աղքատության մակարդակի, Ջինիի գործակցի և այլնի չափման համար: Հիմնական արդյունքները ներկայացվում են

NBS-ի ամեն տարի հրատարակած China Statistical Yearbook և China Household Survey Yearbook տարեգրքերում: Լրացուցիչ տեղեկություններ՝ http://www.stats.gov.cn/tjzs/cjwtjd/201308/t20130829_74325.html:

Գյուղական աղքատության մշտադիտարկման ազգային հետազոտություն: NBS-ն տնային տնտեսությունների համանման հետազոտություն է իրականացնում նաև «Չինաստանում գյուղական աղքատության մեղմման և զարգացման ծրագիր (2011–2020)» փաստաթղթով որոշված՝ աղքատությունից տուժող գյուղական տարածքներում: Նպատակն է արտացոլել աղքատության վիճակը հարակից աղքատ տարածքներում և աղքատության մեղմման ու զարգացման աշխատանքի առանցքային շրջաններում, ինչպես նաև համեմատել աղքատ տարածքների գյուղական բնակչության և ամբողջ երկրի եկամուտների աճը, ենթակառուցվածքներն ու հիմնական հանրային ծառայությունները: Արդյունքները հրապարակվում են NBS-ի տարեկան China Rural Poverty Monitoring Reports զեկույցներում:

Տնային տնտեսությունների RCRE պանելային հետազոտություն (Ազգային ֆիքսված կետերի հետազոտություն), որն իրականացնում է Չինաստանի Գյուղատնտեսության նախարարության Գյուղական տնտեսության հետազոտությունների կենտրոնը: Սա ազգային մակարդակում ներկայացուցչական տնային տնտեսությունների հետազոտություն է, որը շարունակաբար իրականացվում է 1986 թվականից: Այն ամենօրյա օրագրի միջոցով հավաքում է տնային տնտեսությունների եկամուտների և ծախսերի մանրամասն տեղեկություններ, ինչպես նաև տվյալներ կրթության, աշխատուժի առաջարկի, ակտիվների սեփականության, հողային տիրապետումների, խնայողությունների, վարկերի ֆորմալ ու ոչ ֆորմալ հասանելիության և դրամական փոխանցումների մասին: Իր կառուցվածքի շնորհիվ հետազոտությունն ապահովում է ամբողջ գյուղական Չինաստանի գյուղերի վերաբերյալ երկարատև պանելային տվյալաշար:

«Գյուղից քաղաք միգրացիան Չինաստանում» երկայնական հետազոտությունն իրականացվում է ամեն տարի՝ 2008 թվականից: Այն նախաձեռնել է Ավստրալիայի ազգային համալսարանի, Քուինսլենդի համալսարանի և Պեկինի մանկավարժական համալսարանի հետազոտողների խումբը: Հետազոտությունը տվյալներ է հավաքում միգրանտների առողջության, կրթության, զբաղվածության, սոցիալական ցանցերի, տնային տնտեսությունների եկամուտների և ծախսերի, բնակարանային պայմանների ու ծագման վայրի մասին: Տարեկան ընտրանքը ներառում է գյուղից քաղաք միգրացիայի առավել բարձր մակարդակ ունեցող 9 խոշոր նահանգների 15 քաղաքներում բնակվող 5,000 միգրանտ տնային տնտեսություն: Լրացուցիչ տեղեկություններ՝ https://sdc-iesr.jnu.edu.cn/wome_16220/main.htm:

Չինաստանի տնային տնտեսությունների եկամուտների հետազոտություն (CHIP): Այս նախագիծը Պեկինի մանկավարժական համալսարանի Չինաստանի եկամուտների բաշխման ինստիտուտի գործունեության մասն է: CHIP հետազոտությունն իրականացվում է հետազոտական հաստատությունների և գիտնականների համատեղ ուժերով՝ NBS-ի հետ համաձայնեցմամբ: Կան վեց փուլեր (1988, 1995, 2002, 2007, 2013, 2018), որոնք ընդգրկում են գյուղական և քաղաքային վայրերը: Հետազոտությունը ներկայացուցչական է քաղաքային/գյուղական և տարածաշրջանային մակարդակներում (չորս տարածաշրջան): CHIP-ի տվյալները պաշտոնական տվյալների լավ այլընտրանք են, երբ միկրոտվյալները հասանելի չեն, հատկապես՝ երկար ժամանակաշրջան ընդգրկելու նպատակով: Դրանք վերոնշյալ պաշտոնական գյուղական, քաղաքային և ինտեգրված տնային տնտեսությունների հետազոտությունների ենթաընտրանքներ են: Տնային տնտեսություններն այցելվում են կրկին՝ CHIP-ի հարցաթերթը լրացնելու համար, որը հարուստ տեղեկություններ է ներառում հուկոու գրանցման, կրթության, սոցիալական ապահովագրության, զբաղվածության ու աշխատանքի բնութագրերի, կենսաթոշակի անցնելու պայմանների, տնային տնտեսությունների ղեկավարների ծնողների կրթության և զբաղմունքի, ինչպես նաև սուբյեկտիվ

բարեկեցության մասին: Լրացուցիչ տեղեկություններ՝ http://www.ciidbnu.org/chip/index.asp?lang=EN, Gustafsson, Shi, and Sicular (2008) և Li, Sato, and Sicular (2013):

Գրականություն

Gustafsson, Björn A., Li Shi, and Terry Sicular, խմբ. 2008. Inequality and Public Policy in China. Cambridge and New York: Cambridge University Press.

Li, Shi, Hiroshi Sato, and Terry Sicular, խմբ. 2013. Rising Inequality in China: Challenges to a Harmonious Society. Cambridge: Cambridge University Press.

Բնօրինակի էկոլոգիական հայտարարությունը

Ստորև բերվածը բնօրինակի հրատարակչի հայտարարությունն է և վերաբերում է նրա արտադրական գործելակերպին: Այն չի հավաստում հայերեն տարբերակի որևէ տպագիր արտադրանք:

Համաշխարհային բանկի խումբը հանձնառու է նվազեցնելու իր բնապահպանական հետքը: Այս հանձնառությանն աջակցելու համար մենք օգտվում ենք էլեկտրոնային հրատարակման հնարավորություններից և ըստ պահանջի տպագրության տեխնոլոգիայից, որը տեղակայված է աշխարհի տարածաշրջանային կենտրոններում: Այս նախաձեռնությունները միասին հնարավորություն են տալիս նվազեցնելու տպաքանակներն ու առաքման հեռավորությունները՝ կրճատելով թղթի սպառումը, քիմիական նյութերի օգտագործումը, ջերմոցային գազերի արտանետումները և թափոնները:

Մենք հետևում ենք Green Press Initiative-ի առաջարկած՝ թղթի օգտագործման չափանիշներին: Մեր գրքերի մեծ մասը տպագրվում է Անտառների հոգաբարձուների խորհրդի (Forest Stewardship Council, FSC) հավաստագրած թղթի վրա, որի գրեթե բոլոր տեսակները պարունակում են 50–100 տոկոս վերամշակված նյութ: Մեր գրքային թղթում վերամշակված մանրաթելը կա՛մ չսպիտակեցված է, կա՛մ սպիտակեցված է ամբողջովին քլորազուրկ (TCF), մշակման ընթացքում քլորազուրկ (PCF) կամ բարելավված տարրական քլորազուրկ (EECF) գործընթացներով:

Բանկի բնապահպանական մոտեցման մասին լրացուցիչ տեղեկություններ կարելի է գտնել http://www.worldbank.org/corporateresponsibility հասցեում: